

UNGAS LEVNADSVILLKOR

2021-års

LUPP – RAPPORT

Örnsköldsviks Kommun

Camilla Larsson, Demokratisamordnare

Innehåll

1 Förord	3
2. INFORMATION	5
2.1 Vad är Lupp	5
2.2 Nationella ungdomspolitiken	5
2.2.1 Makt, Inflytande och Goda levnadsvillkor	5
2.3 Barnkonventionen	6
2.4 Lupp i Örnsköldsvik.....	6
2.4.1 Målgruppen för Lupp-enkäten i Örnsköldsvik	6
2.5 Datainsamling och datahantering	7
2.5.1 Datainsamling och målgrupp	7
2.5.2 Vilka har svarat på enkäten.....	7
2.5.3 Trovärdighet	8
2.6 Redovisning och det insamlade materialet.....	9
2.6.1 Hur kan resultatet användas	9
2.6.2 Enkätens ämnes/blockindelning.....	10
2.6.3 Rapportens upplägg.....	11
3. FRITID	12
3.1 Finns det saker att göra på fritiden	12
3.2 Vad gör du på din fritid och hur ofta gör du det?	13
3.2.1 Öppna svar om man svarat annat på vad det är man gör på fritiden?	23
3.3 Saknas det fritidsaktiviteter där du bor	24
3.3.1 Vad saknar man? Öppna svar	25
3.4 Vart träffas man på fritiden	26
3.5 Deltagande i förening	29
4. SKOLA.....	32
4.1 Vad jag som elev tycker om.....	33
4.2 Utsatthet.....	36
4.2.1 Förekommer på min skola.....	36
4.2.2 Bemötande och agerande	37
4.3 Elevinflytande	38
4.3.1 VILL vara med och påverka.....	40
4.3.2 FÅR vara med och bestämma	42
4.3.3 Skillnaden på VILL och FÅR	44
5. SAMHÄLLE OCH POLITIK	45
5.1 Intresse, vilja och möjlighet att påverka beslutsfattare.....	46

5.2	Intresset för politik och samhällsfrågor	47
5.3	Intresse för att påverka det som rör kommunen.....	49
5.4	Varför man inte vill vara med att påverka	50
5.5	Möjligheten till att föra fram sina åsikter i kommunen	52
5.6	Förtroende	53
5.7	Vart vänder du dig om du vill påverka i kommunen?.....	53
5.8	Politiskt agerande	56
5.8.1	Öppet svar om vad man vill påverka.....	58
6.	TRYGGHET	59
6.1	Att känna sig trygg.....	59
6.2	Utsatthet.....	64
6.3	Orättvist behandlad	68
6.4	Stöd	73
7.	HÄLSA	74
7.1	Hur bedömer du din hälsa.....	74
7.2	Hur ofta är okej	76
7.2.1	Vad hänger besvären samman med.....	79
7.3	Kosten.....	80
7.4	Motion.....	82
7.5	Tobak, alkohol och andra droger	83
8.	ARBETE	88
8.1	Sommarjobb.....	88
8.1.3	Extrajobb.....	91
8.2	Starta eget.....	92
8.3	Unga Vuxna	93
8.3.1	Jobb.....	93
8.3.3	Övrig stöd och hjälp	96
9.	FRAMTIDEN	97
9.1	Vill och tror	98
9.2	Bo eller inte bo i Örnsköldsviks kommun	100
9.3	Vad är det bästa med att bo i Örnsköldsviks kommun	104
9.4	Äktenskap.....	108

1 Förord

I Sverige firades *Demokratin 100 år 2021* under parollen *Vår demokrati värd att värna varje dag!*¹. Är det något tiden från 2018 fram till nu har visat är att demokrati och mänskliga rättigheter inte är något vi kan ta för givet. Denna tid har även visat att välfärd och trygghet är ingen självklarhet i en komplex värld. År 2018 när lupp genomfördes senast, hade Sverige genomgått ett val. Ett val som visade tydligt att svensk politik förändras. Sverige hade genomgått MeToo-rörelsen, flyktingkris samt att Sverige drabbats av ett planerat terrordåd på Drottninggatan.

När Lupp genomfördes år 2021, har vi levt i en tid med politisk osäkerhet i världen och sett hur populismen tar plats även i de starkaste av demokratier så som Frankrike, Tyskland och Sverige. USA skakades av stora oroligheter efter deras val i januari 2021. I Sverige har vi balanserat på en osäker politisk majoritet som hela tiden stått inför hotet att misstroendeförklarats och våren -21 skedde så detta med omröstning i riksdagen som fällde regeringen. Detta följdes av en kort tids oro för ett eventuellt omval men som undveks genom att man lyckades välja en ny regering.

Miljön har under åren varit en aktuell fråga som framför allt engagerat unga stort. Från media matas vi dagligen om våldsbrott och skjutningar i Sveriges storstäder men som även sprids till mindre orter och kriminaliteten får ta stor plats på den politiska dagordningen.

I mars 2020 stod det klart att vi var på väg in i en pandemi på grund av spridningen av covid-19. En pandemi som påverkat hela världen och vi i Sverige fick känna av restriktioner som påverkade vår frihet och vardag. I pandemins spår har demokratins grund och strukturer i Sverige prövats hårt. Hot och hat riktat mot förtroendevalda är ett ökat problem och under pandemin har detta blivit ännu tydligare och framför allt mot gruppen tjänstepersoner.

Barn och unga befinner sig i många olika sammanhang. Sammanhang där målgruppen ofta har svårt för att lyfta fram sina tankar och synpunkter men framför allt att bli lyssnade på, tagna på allvar och tagna i anspråk. Barn och unga är inte heller en homogen grupp utan består av en mängd individer med olika behov och förutsättningar. I denna text gäller det barn och unga i åldern 0 till 25 år. Vilket täcker både den nationella barn- och ungdomspolitikens åldersgrupper.

Ofta när vi vuxna talar om barn och unga pratar vi om att barn och unga är framtiden, men även om det är så, så är detta en tid som är här och just nu under en ganska begränsad tid av en människas liv. En begränsad tid som för många kommer ha en stor påverkan på livet senare men för några kommer det att ha en extra stor påverkan. Denna tid kan även för många vara avgörande för hur framtiden blir. Utifrån detta är det viktigt att kommunen hela tiden jobbar med att medvetet bli en kommun som kan erbjuda det bästa av förutsättningar för barn och unga att växa upp och utvecklas i.

---

¹ <https://vardemokrati.se/>

Örnsköldsviks kommun vill skapa en bra miljö för att barn och unga. En miljö där de ska få de bästa förutsättningarna för ett gott liv, med goda och jämlika uppväxt- och levnadsvillkor. Syftet med att följa upp Lupp kontinuerligt, är för att följa upp målgruppen 13-25 år. Lupp-enkäten visar på förändringar över tid och ger en bild av ungas levnadsvillkor i Örnsköldsviks kommun och vart vi kan behöva lägga extra arbete och resurser för att erbjuda unga de bästa av förutsättningar till ett bra liv.

Utöver dessa globala och nationella händelser som påverkat oss, har vi på lokal nivå slagit ihop två högstadieskolor, fritidsgårdar har lagts ned i centralortens ytterområden i väntan på en ny som ska öppnas i centrum. De senaste åren har många kommuner hanterat frågan om motorburna ungdomar och konflikten som uppstår kring detta, Örnsköldsvik är inte ett undantag och ett arbete pågår för att möta upp dess ungdomar. Unga har i allra högsta grad påverkats av coronarestriktionerna, där bland annat distansundervisning skett i omgångar och många fritidsaktiviteter ställts in. Alla restriktioner har även inneburit att flera av kommunens inflytandeform ställts om eller ställts in, vilket inneburit att färre unga har getts möjlighet att delta.

Trots allt som skett och sker så visar ändå Lupp-enkäten att många unga i Örnsköldsvik i stort trots allt är nöjda med sin vardag och i stort upplever att de mår bra.

Camilla Larsson

Demokratisamordnare

2. INFORMATION

Nedan följer information om Lupp-enkäten, Nationella ungdomspolitiken, Barnkonventionen och varför Örnsköldsvik genomför Lupp.

2.1 Vad är Lupp

Lupp står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitiken*² och är en enkät som Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor (MUCF) tillhandahåller åt kommuner som ett stöd för att kunna följa upp ungas levnadsvillkor lokalt. Enkäten lyfter frågor om hälsa, skolan, fritiden, samhälle och politik, trygghet och framtiden och ger en bild av ungas levnadsvillkor som är grundläggande i både den nationella ungdomspolitiken och barnkonventionen. Enkäten finns uppdelat i tredelar, en riktad till de mellan 13-16 år, en 16-19 år och en 19-25 år. Över 200 kommuner väljer att genomföra Lupp-enkäten regelbundet.

2.2 Nationella ungdomspolitiken³

Att ungdomspolitiken är sektorsövergripande innebär att alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13-25 år bör ha ett ungdomsperspektiv. Det ungdomspolitiska arbetet förutsätter insatser på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå.

Ungdomspolitiken är så även sektorsövergripande och omfattar frågor om ungas levnadsvillkor. Det övergripande målet för ungdomspolitiken är enligt regeringens proposition 3013/14:191:

”alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen”⁴.

2.2.1 Makt, Inflytande och Goda levnadsvillkor

Det övergripande målet för den nationella ungdomspolitiken, *”alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen”* kan brytas ner i tre kategorier/sfärer:

- Goda levnadsvillkor - *tillgång till resurser*
- Makt att påverka sina liv - *självständighet*
- Inflytande över samhällsutvecklingen - *tillgång till det demokratiska systemet*

Dessa tre kategorier eller sfärer går i och är beroende av varandra. Så när vi pratar om ungas levnadsvillkor måste vi förstå att de hänger ihop. Om jag har en *utbildning* kan det leda till ett *arbete*, som i sin tur gör att jag har möjlighet att ha en egen *bostad*. Jag har alltså *tillgång till resurser*. Har jag det, ökar min *självständighet* och jag som individ har bättre förutsättningar och möjlighet att *forma mitt eget liv*.

---

² <https://www.mucf.se/lupp>

³ Regeringens proposition 2013/14:191 *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*

⁴ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ungdomspolitik/mal-for-ungdomspolitiken/>

Har jag *tillgång till resurser* i form av *trygghet och fritid*, ökar sannolikt min *hälsa* och jag känner mig mer *självständig*. Om jag vet vilka *demokratiska rättigheter* jag har och kan använda dem och påverka saker som i sin tur berör mig, känner jag att jag har *inflytande över samhällsutvecklingen*.

Mål	Goda levnadsvillkor	Makt att påverka sina liv	Inflytande över samhällsutvecklingen
För att nå målet behöver jag ha en...	... känsla av att ha tillgång till resurser.	... känsla av självständighet.	... känsla av att ha tillgång till det demokratiska systemet.
Innebär	Utbildning, ekonomi och arbete, bostad, hälsa, trygghet och fritid.	Individens förutsättning och möjligheter att forma sitt eget liv.	Demokratins form och innehåll, möjligheten att kunna påverka.

Utifrån ovanstående tabell måste vi komma ihåg att alla områden i denna enkät påverkas av varandra och vill vi ge unga de bästa av livsvillkor och så jämlika uppväxtvillkor som möjligt, måste vi ha en bred kunskap om ungas liv och förstå hur allt hänger ihop.

2.3 Barnkonventionen

År 1990 skrev Sverige under konventionen om barnets rättigheter. Sedan dess har kommuner, landsting, regioner och i verksamheter arbetat med att implementera konventionen i verksamheterna. Den 1 januari år 2020 blev barnkonventionens artiklar 1-42 svensk lag⁵. Vilket innebär att barn mellan 0-18 år blir egna rättighetsbärare och att barnkonventionen inte längre är ett perspektiv bland andra, utan en lag jämställd andra lagar. Barnrättslagen står inte över andra lagar men får företräde framför förordningar och myndighetsföreskrifter samt att när lagar står emot varandra ska barnets bästa väga tungt.

2.4 Lupp i Örnsköldsvik

Örnsköldsviks kommun har valt att använda sig av Lupp var tredje år sedan 2009, för att få en bild av ungas levnadsvillkor lokalt i kommun. Med enkäten vill Örnsköldsviks kommun kunna följa upp ungas levnadsvillkor över tid för att kunna möta upp de förändringar och behov som finns för att kunna erbjuda unga så jämlika förutsättningar som möjligt till ett gott liv.

2.4.1 Målgruppen för Lupp-enkäten i Örnsköldsvik

Enkäten genomförs i årskurs 8 på grundskolan, årskurs 2 på gymnasiet och sedan 2015 i ett urval av åldersgruppen 20-25 år. Detta innebär att det 2021 var de födda 2004 och 2007 som deltog.

I gruppen unga vuxna skickades enkäten 2021 till de födda 1998 och 2001.

⁵ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-omforenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

2.5 Datainsamling och datahantering

MUCF tillhandahåller enkäten och har ett personsbiträdesavtal mellan Örnsköldsviks kommun undertecknat av båda parter. Det är ett avtal över hur data och eventuella personuppgifter kommer hanteras. All data har samlats in av kommunen via MUCF's Lupp-verktyg och det är kommunen som handhar filer och rådata. MUCF har tillgång till materialet för att använda i deras uppdragsarbete med att kartlägga ungas levnadsvillkor i Sverige.

Örnsköldsviks kommun kommer hantera den insamlade data utifrån GDPR – Dataskyddsförordningen

2.5.1 Datainsamling och målgrupp

Under perioden 1 oktober till 30 november 2021 genomfördes datainsamlingen för Lupp-enkäten i åldersgrupperna 2007 (åk 8) och 2004 (åk 2 gym). Skolan har varit kanal för att sprida enkäten. När det gäller grundskolan råder skolplikt vilket medför att vi genom skolan kunnat nå hela åldersgruppen. I grundskolan har i huvudsak enkäten fyllts i under avsatt lektionstid. Bortfallet i åldersgruppen 2007 består av ungdomar som valt att avstå att svara på enkäten vilket kan bero på att man faktiskt inte vill, att man varit sjuk eller inte var på skolan när enkäten genomfördes.

Åldersgruppen 2004 försöker vi nå via gymnasieskolan. Vilket innebär att de som inte är inskrivna på gymnasiet i Örnsköldsviks kommun, har inte getts möjligheten att svara på enkäten. De i målgruppen som finns utanför gymnasieskolan har haft möjlighet att ta del av enkäten via sociala medier. Gruppen som inte är inskriven på gymnasiet är procentuellt liten i Örnsköldsviks kommun och anses inte påverka resultatet.

I gruppen ung vuxna födda 2004 och 2007 skickade vi totalt 2 brev till via posten, det första 1 oktober och det andra 1 november. Adressuppgifter kommer från SPAR – Statens personadressregister⁶ vilket innebär att de som bodde i Örnsköldsviks kommun denna period men inte var skriven i kommunen fick inte utskicket och möjlighet att svara på enkäten. Men de personer som fortfarande var skrivna men inte boende i kommunen fick möjligheten att svara på enkäten.

2.5.2 Vilka har svarat på enkäten

Gruppen i grundskolan och gymnasiet

Totalt i hela kommunen går det 631 elever i årskurs 8. Av dessa har 450 besvarat enkäten vilket motsvarar en svarsfrekvens på 71%. Totalt finns det 667 elever som går årskurs 2. Av dessa har 296 svarat på enkäten vilket motsvarar 44%. I båda åldersgrupperna är det en jämn fördelning på kön.

---

⁶ <https://www.statenspersonadressregister.se/master/start/>

Fördelningen på kön bland de svarande ser ut så här:

	Åk 8 Grundskolan	Åk 2 Gymnasiet
<i>Tjej</i>	45%	56%
<i>Kille</i>	51%	43%
<i>Annan könstillhörighet:</i>	3%	2%

- 9% av de i årskurs 8 anser att de har någon nedsatt funktion eller sjukdom som inte är tillfällig och som begränsar dem och i årskurs 2 på gymnasiet är motsvarande siffra 7%.
- Av de svarande i årskurs 8 är 7% födda utanför Norden och 9% i årskurs 2 på gymnasiet.
- Av de som svarat har 19% i årskurs 8 och 13% i årskurs 2 på gymnasiet svarat att de har en annan sexuell läggning än heterosexuell.

Gruppen Unga Vuxna

Totalt gick enkäten ut till 1007 personer. Av dessa kom 34 utskick åter, då personerna som inte fanns kvar i Örnsköldsviks kommun. Av de 973 som haft möjlighet att svara på enkäten, vet vi inte hur många av de som är födda -98 eller -01.

Totalt fick vi in 109 svar (ungefär samma antal svar som 2015 och 2018). De som har svarat är:

- Boende utspridda i hela kommunen.
- Av de som svarat är 56% tjejer och 44% killar.
- Av de som svarat är 49% födda 2001 och 51% föda 1998. En har svarat annat år.
- 18% av de som svarat har svarat JA på frågan om de har någon nedsatt funktion som inte är tillfällig och som innebär att de har svårt att de har svårigheter att delta i olika aktiviteter.
- 12% har svarat att de är födda utanför Europa. De flesta av dem har bott i Sverige mellan 4-9 år.
- Drygt hälften 56%, bor fortfarande med en eller båda sina föräldrar. 20% bor ensamma utan barn, 16% sammanboende utan barn, 4% sammanboende med barn och 4% har svarat på annat sätt.
- Vid frågan om högsta genomförda utbildning ser det ut på detta vis:
Grundskola 3%
Gymnasieskola eller motsvarande 82%
Yrkesutbildning utanför gymnasiet 4%
Universitet eller högskola 11%

1.5.3 Trovärdighet

Samtliga kommunala grundskolor och de fyra gymnasieskolorna, oavsett huvudman, har elever som svarat på Lupp-enkäten och utifrån totala antalet elever på respektive skola är svarsfrekvensen från varje skola relativt jämn. Bland de som har svarat på enkäten finns det en

geografisk spridning över hela kommunen och ungefär lika många tjejer som killar har svarat på enkäten.

Ser vi på svarsfrekvens och vissa indikatorer som nämnts ovan kan vi säga att i årskurs åtta har vi ett svar som kan ses som tillförlitligt för målgruppen. I åk2 på gymnasiet kan vi inte se några större avvikelser i den grupp som valt att svara men då svarsfrekvensen är under 50% kan vi inte säga att resultatet är statistiskt tillförlitligt, men urvalet som svarat gör resultatet trovärdigt.

I gruppen unga vuxna finns det en representativitet i gruppen som svarat men det gör inte svaren statistiskt hållbara eller helt trovärdiga, utan ska ses som en indikator på hur målgruppen upplever sina levnadsvillkor inom de områden som enkäten lyfter.

2.6 Redovisning och det insamlade materialet

Resultatet samlas i databasen Luppportalen, där alla som genomför undersökningen kommer åt sin egen kommuns resultat. Rådata går att bryta ner i vissa indikatorer och data för en mer fördjupad forskningsanalys finns att tillgå. Resultatet i Luppportalen går att bryta ner på i exempelvis skolnivå, områdesnivå och det går att göra jämförelser via kön, funktionsnedsättning och om man är utrikesfödd.

Filer finns för den insamlade datan, ifall fördjupad forskning vill göras inom något område eller på hela enkäten.

2.6.1 Hur kan resultatet användas

Resultatet från Lupp används av kommunen för att följa upp vissa skeenden över tid, lokalisera hastiga förändringar, men framför allt användas för att få en fördjupad förståelse och kunskap om ungas levnadsvillkor i den egna kommunen. Ett sätt att använda Lupp på, är att skaffa sig en överblick av resultatet och sedan tillsammans med ungdomar diskutera och analysera svaren.

Örnsköldsviks kommun har valt, sedan 2018, att själva göra en översiktsrapport utan någon analys utan en redovisning av rådata med jämförelser mellan ålder och kön samt över tid. Översiktsrapporten har sedan presenterats för ungdomar, tjänstepersoner inom kommunen och förtroendevalda. Tillsammans har sedan resultatet analyserat och problematiserat för att skapa en sådan bred kunskap och förståelse som möjligt över ungas levnadsvillkor i Örnsköldsviks kommun.

2021 års resultat presenteras under vårvintern 2022, för att sedan analyseras tillsammans med ungdomar, förtroendevalda och tjänstepersoner i kommunen. Efter dessa genomgångar avgörs om något material eller område kräver en ytterligare analys med stöd av forskare.

2.6.2 Enkätens ämnes/blockindelning

Lupp-enkäten är uppbyggd i block och för målgruppen på högstadiet och gymnasiet är blocken indelade på samma sätt. För unga vuxna ser det lite annorlunda ut med blockindelningen.

Ämnes/Blockindelning i enkäten

A – Allmänt

Detta block lyfter allmänna frågor om den svarande, såsom vilket bostadsområde hen bor i, skola, föräldrar, födelseland och ekonomi.

B – Fritid

Här svarar de om hur de upplever sin fritid, vad de gör och hur de upplever sin fritid. Här kommer också fram vad som saknas på fritiden.

C – Skolan (Unga vuxna är C samhälle och politik)

Det största blocket med flest frågor. Här svarar de på hur de upplever den fysiska miljön och om bemötande. Det ställs även frågor kring möjligheten till inflytande i skolan och hur gärna man vill vara med och påverka vissa frågor samt hur de som svarat upplever att de får vara med och påverka i dessa frågor.

D – Samhälle och politik (Unga vuxna är D trygghet)

Under denna rubrik visar det på det politiska deltagandet, intresset och förtroendet för systemet.

E – Trygghet (Unga vuxna är hälsa)

Trygghetsblocket ger en bild av utsattheten för kränkningar, våld och övergrepp som de upplevt, samt den upplevda känslan av trygghet på olika platser.

F – Hälsa (Unga vuxna är F arbete/sysselsättning)

I detta block får vi förutom övergripande om hur man upplever sin hälsa fördjupa oss i olika asymptomer så som huvudvärk och magont. Vidare frågas det om vilka rörelse-, och matvanor man har, samt att det ställs frågor kring alkohol och narkotika.

G – Arbete/Sysselsättning (Unga vuxna är G framtid)

Här får vi ta del av hur de svarande tänker på framtida jobb och om de har extrajobb eller haft sommarjobb. Frågorna skiljer sig lite mellan högstadiéenheten och gymnasieenheten.

H – Framtiden

Under framtidsblocket får vi ta del av hur de som svarat ser på framtiden, visar också hur de ser på att flytta ifrån hemkommunen, men även vad som skulle få dem att flytta tillbaka.

2.6.3 Rapportens upplägg

Denna rapport är en översiktsrapport där varje block/ämne kommer redovisas var för sig i kapitel. I stort kommer jämförelser göras över tid, mellan kön och mellan åldersgrupper. Då det är en översiktsrapport kommer det inte finnas med några analyser men små kommentarer kring vissa avvikelser kommer finnas med

Det är viktigt att tänka på att:

- I diagram kan det vara fler än 100% eller fler än maxantalet som har svarat och det beror på att vissa frågor kan den som svarar välja flera svarsalternativ.
- **I diagrammen kommer det vara förkortningar:** Åk är en förkortning av årskurs. Så Åk 8 (innebär årskurs 8 på grundskolan) och Åk 2 (innebär årskurs 2 på gymnasiet). UV är en förkortning på unga vuxna
- När det står i procent är det viktigt att komma ihåg vad det är procent av då vissa svarsalternativ inte utgår från hela gruppen i sina svar.
- När de öppna svaren redovisas, görs det som en sammanställning av samtliga svar i frågan.
- Citaten som finns med i rapporten är tagna från de öppna svarsalternativen.

Kom ihåg! Denna rapport visar en överblick av ungas levnadsvillkor i Örnsköldsviks kommun och är inte en analys. Resultatet kan användas som en ingång till fördjupningar i samtal och dialog med unga.

3. FRITID

Vad en person definierar som fritid kan variera. För en del handlar det om tiden då en inte är bokad på något, så som engagemang i föreningar, aktiviteter, sådant som är uppstyrt även om det är frivilligt. För andra handlar det om tiden som inte är skola, läxor eller jobb. När vi tittar på fritiden utifrån Lupp-enkäten gör vi det med tanke på tiden som inte är skola eller jobb.

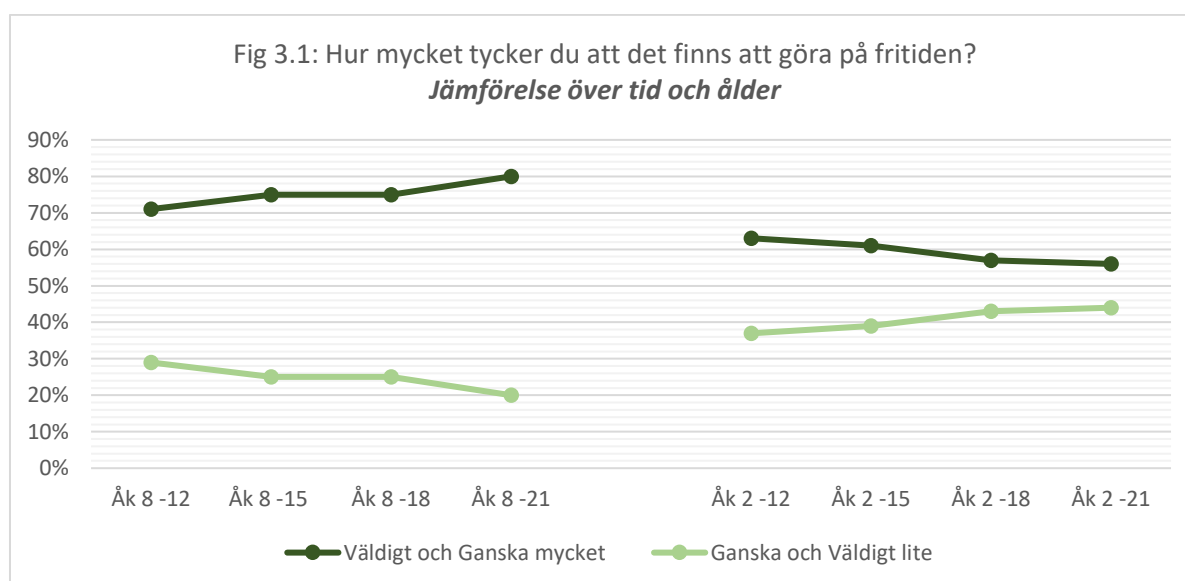
Artikel 31 i barnkonventionen säger att alla barn har rätt till lek, vila och fritid. Detta innebär att unga människor ska ha rätt till att göra sådant som de tycker är roligt, få tid till vila och rekreation samt fri tid när de inte är uppbundna av en massa måsten som de inte rår över eller väljer själva.

Majoriteten av de som svarat på enkäten är mycket eller ganska nöjd med sin fritid. I årskurs 8 är 89% nöjda och 93% i årskurs 2. I årskurs 8 är det en försämring med 3% sedan 2018 medan det i årskurs 2 är en positiv förändring med hela 9%. I gruppen unga vuxna är det 72% som svarat att de är mycket eller ganska nöjd med sin fritid jämfört med 71% 2018. När det gäller skillnaden mellan kön är det fler killar i årskurs 8 och i gruppen unga vuxna som är mer nöjda än tjejerna med sin fritid medan det i årskurs 2 är tjejerna som är mer nöjda.

I detta kapitel ska vi se hur unga i Örnsköldsviks kommun ser på sin fritid, vad de upplever att det finns att göra, vad de saknar och vad de gör på sin fria tid.

3.1 Finns det saker att göra på fritiden

Över tid kan vi se att det skiljer sig mellan de i årskurs 8 och årskurs 2 på hur mycket ungdomarna upplever att det finns att göra på sin fritid. I årskurs 8 har det skett en ökning över tid på de som upplever att det finns väldigt eller ganska mycket att göra på sin fritid sedan 2012 medan det i årskurs 2 minskat i andelen som upplever att det finns väldigt eller ganska mycket att göra på sin fritid, fig. 3.1.

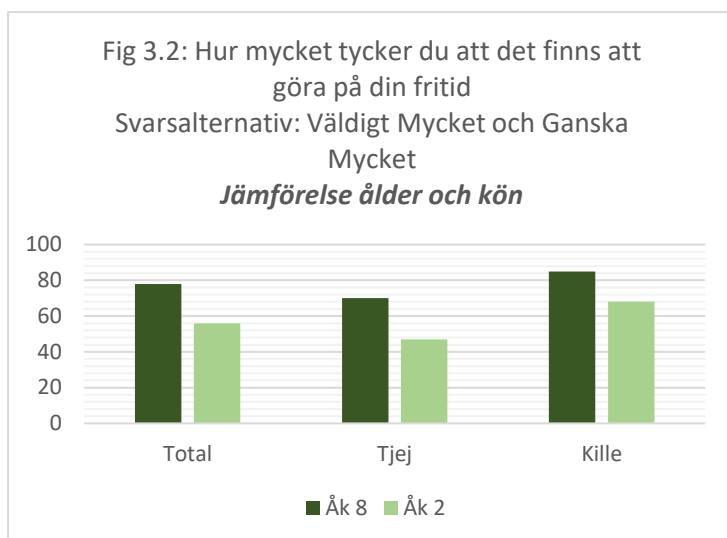

Fig. 3.2 visar på skillnaden mellan kön. Bilden visar tydligt att killar i båda åldersgrupperna i högre utsträckning anser att de har Våldigt eller Ganska mycket att göra på sin fritid.

Skillnaden på kön även om den planar ut följer med i gruppen unga vuxna där 56% av den totala gruppen anser att det finns Våldigt mycket eller Ganska mycket att göra på sin fritid.

3.2 Vad gör du på din fritid och hur ofta gör du det?

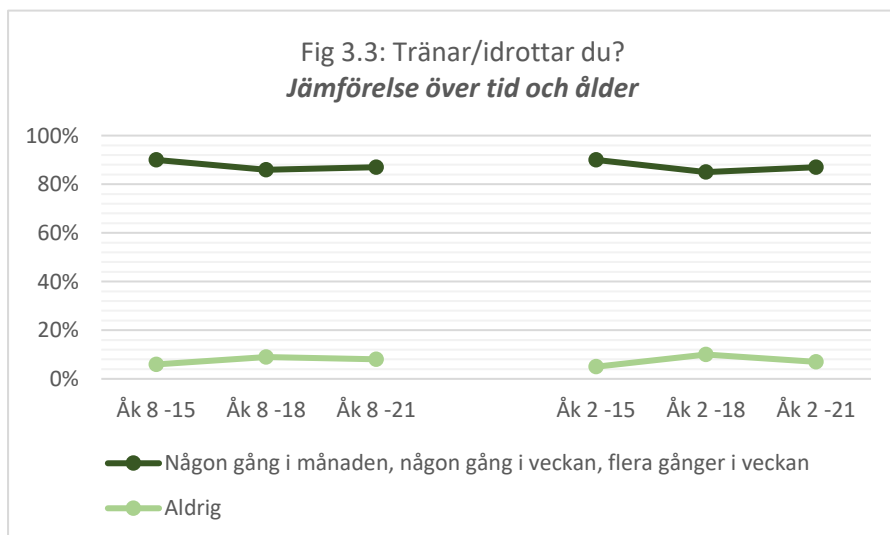
Genom att fråga hur ofta de som svarat gör olika aktiviteter som utövare eller besökare får vi en bild av i vilken utsträckning de svarande gör och tar del av olika aktiviteter/saker.

Alternativen de kan svara på är redovisade var för sig med tabeller över tid och jämförelser mellan kön och ålder. Frågan är *Hur ofta gör du följande.....* Svarsalternativen har varit aldrig, någon gång per år, någon gång i månaden, en gång i veckan, flera gånger i veckan. Det enda svarsalternativ vi inte redovisat är någon gång per år även om vissa av aktiviteterna är av sådan art att de kanske endast görs någon gång per år eller inte ens i så stor utsträckning. Dessa aktiviteter som är av sådan art kan det ge mer att titta på svarsalternativet aldrig och se den förändringen över tid.

HUR OFTA GÖR DU FÖLJANDE:

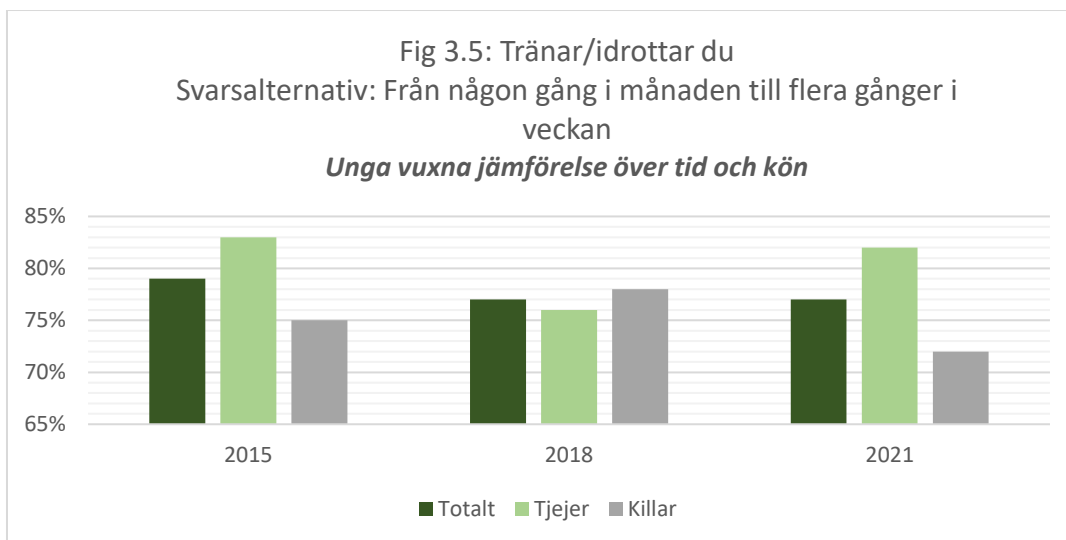
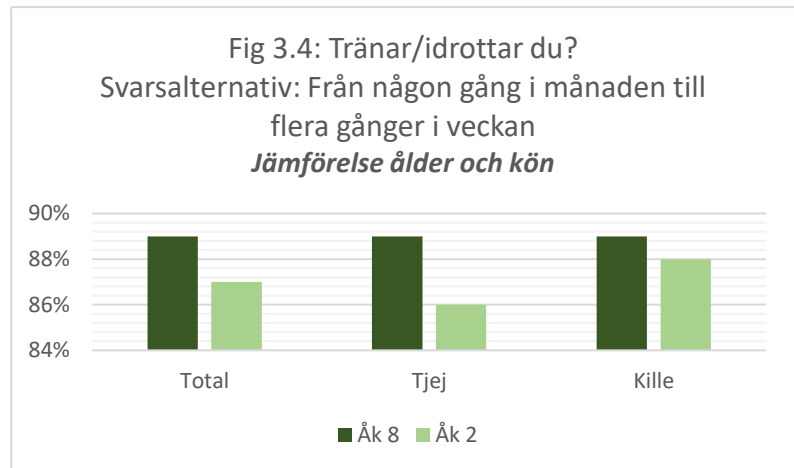
Fig. 3.3-3.5: Tränar/idrottar du?

Jämför vi årskurs 8 och 2 över tid ser vi att de som svarat att de aldrig tränar eller idrottar minskar lite 2021 efter ökningen 2018. Detta innebär en liten ökning av de som kontinuerligt svarat att de tränar eller idrottar 2021.

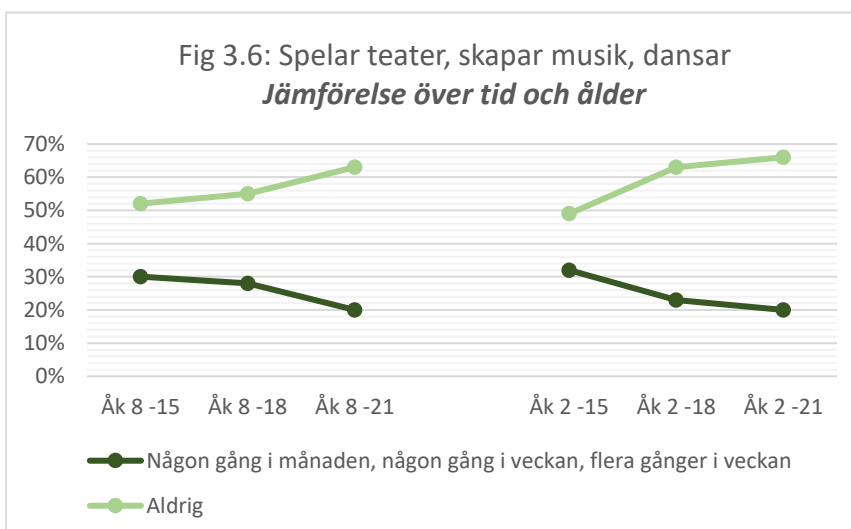

När jämförelse görs mellan årskurs 8 och 2 ser vi att några procent fler i årskurs 8 tränar eller idrottar mer kontinuerligt. Den stora skillnaden ser vi mellan tjejer och killar i årskurs 2 där det är fler killar som kontinuerligt tränar eller idrottar.

I fig. 3.5 kan vi se vad de i gruppen unga vuxna har svarat på frågan i vilken utsträckning de tränar eller idrottar. Jämfört över tid så skiljer sig 2018 från såväl 2015 som 2021. 2021 är det fler tjejer än killar som kontinuerligt tränar eller idrottar.

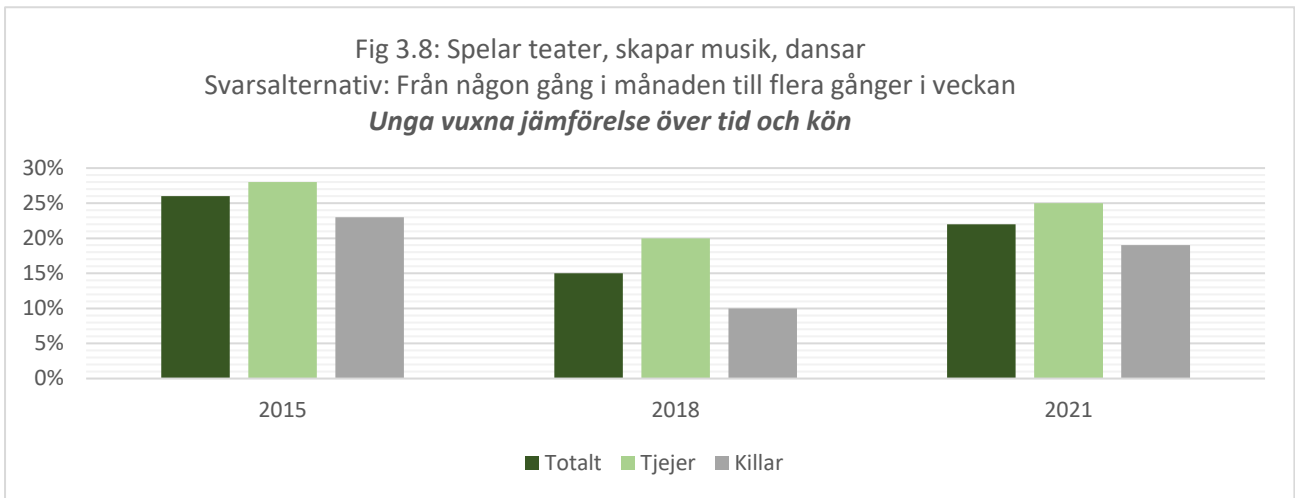
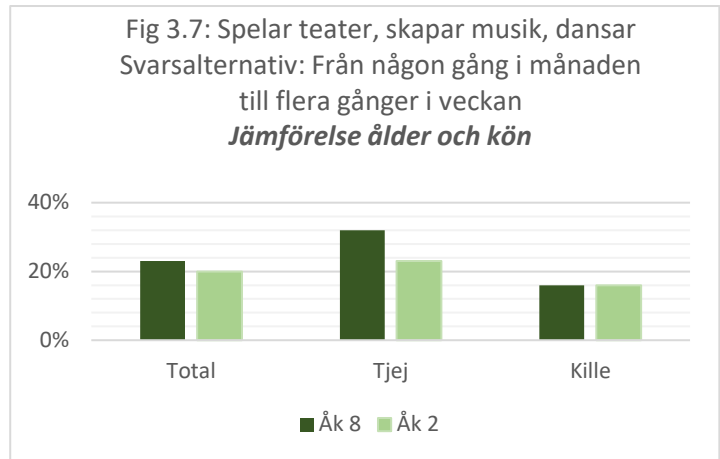
Fig. 3.6-3.8 Spelar teater, skapar musik, dansar?

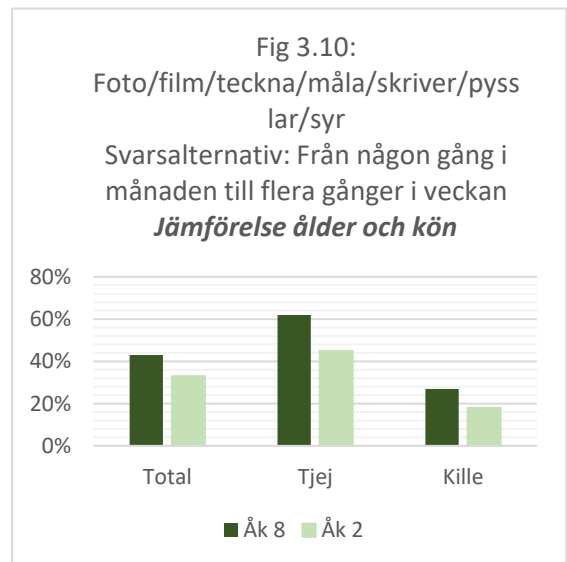
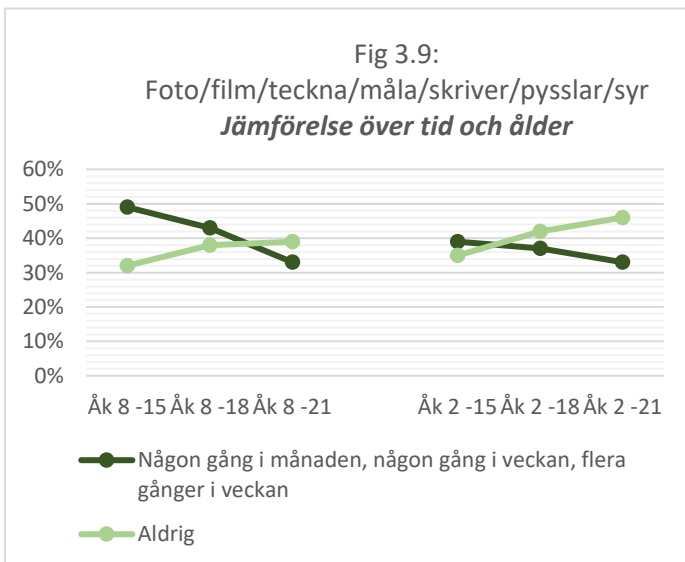
Tabellen visar en tydlig minskning sedan 2015 i antalet som kontinuerligt spelar teater, skapar musik och dansar. Samtidigt blir det fler som aldrig utövar någon av dessa aktiviteter

När vi gör jämförelser på årskurs och kön, är den stora skillnaden mellan tjejer årskurs 8 och 2 som sticker ut, fig. 3.7.

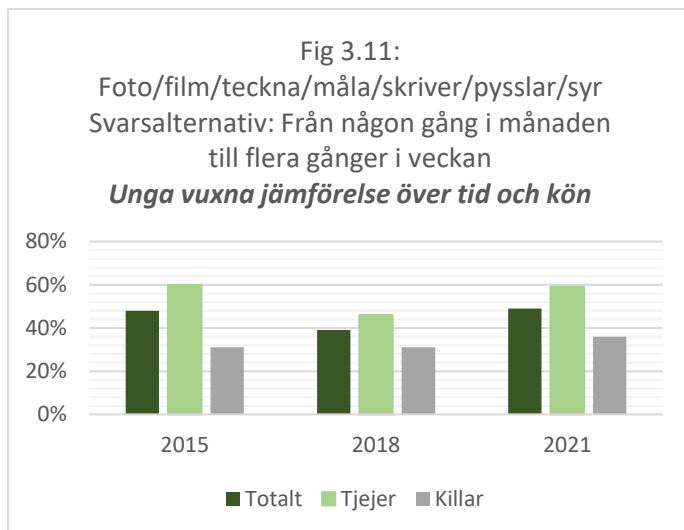
I fig. 3.8 kan vi se att i gruppen unga vuxna har siffrorna ökat för både tjejer och killar efter nedgången 2018, med de som spelar teater, dansar och/eller skapar musik.

Fig. 3.9-3.11 Foto/film/teckna/måla/skriver/pysslar/syr

I fig. 3.9 ser vi att intresset för att fota, filma, teckna osv, har minskat över tid.

I årskurs 8 är det vanligare att både tjejer och killar fotar, filmar, tecknar osv, jämfört med årskurs 2. Tjejer i båda grupperna gör detta i större utsträckning än killar, fig. 3.10.

När det gäller gruppen unga vuxna är det även där vanligare att tjejer fotar, filmar, tecknar osv, än killar. Över tid är det ingen större förändring, fig. 3.11.

Fig. 3.12-3.14 Spelar tv-spel, online spel, dataspel

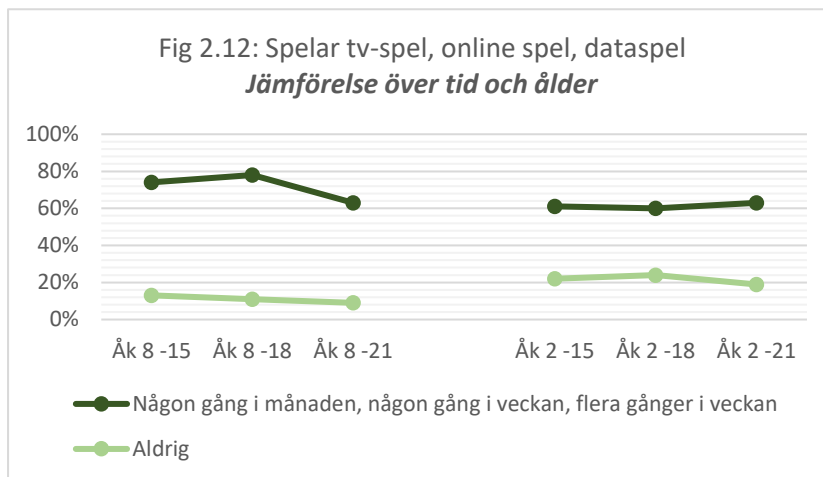
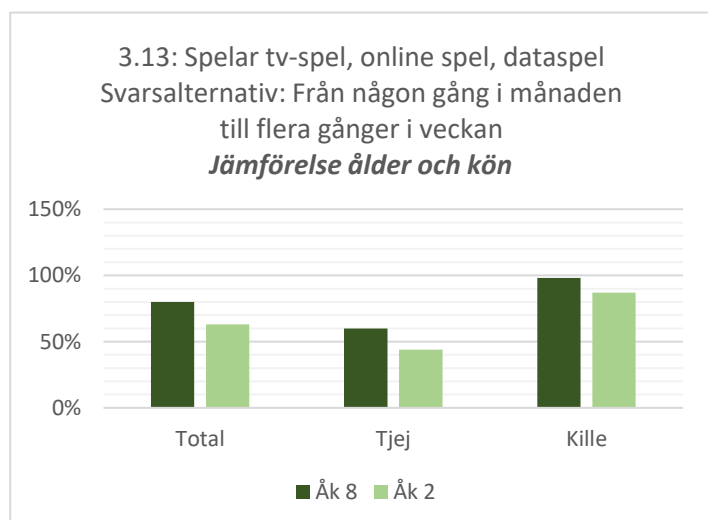

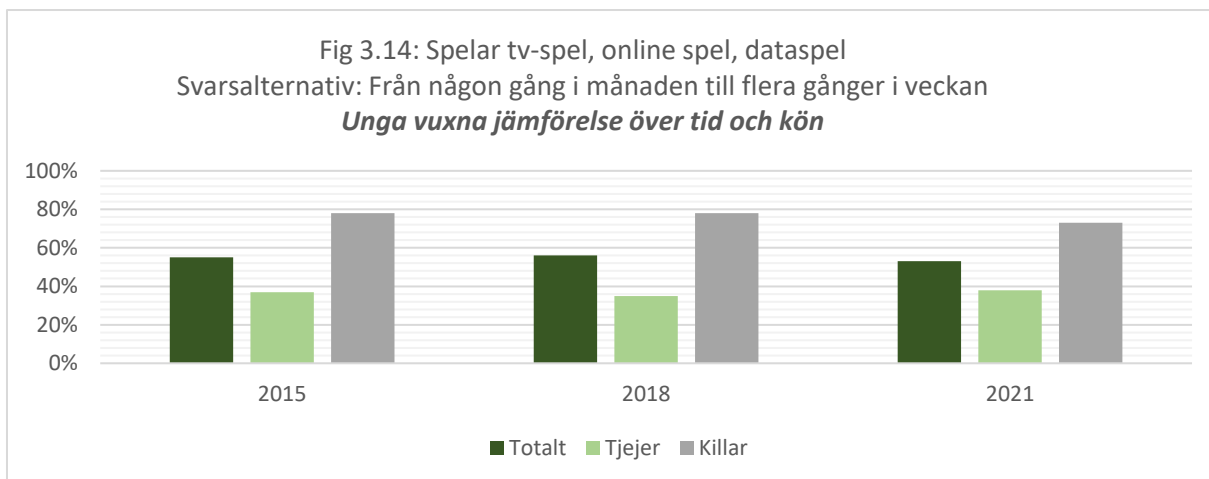
Fig. 3.12 visar hur spelandet av tv-spel, online spel och datorspel förändrats över tid. I båda åldersgrupperna visar tabellen att de som aldrig spelar sakta minskar. I årskurs 2 sker en motsvarande ökning av de som spelar någon gång i månaden till flera gånger i veckan. Denna grupp av

svarsalternativ minskar i årskurs 8 vilket innebär att svarsalternativet några gånger per år som inte redovisas här har ökat över tid.

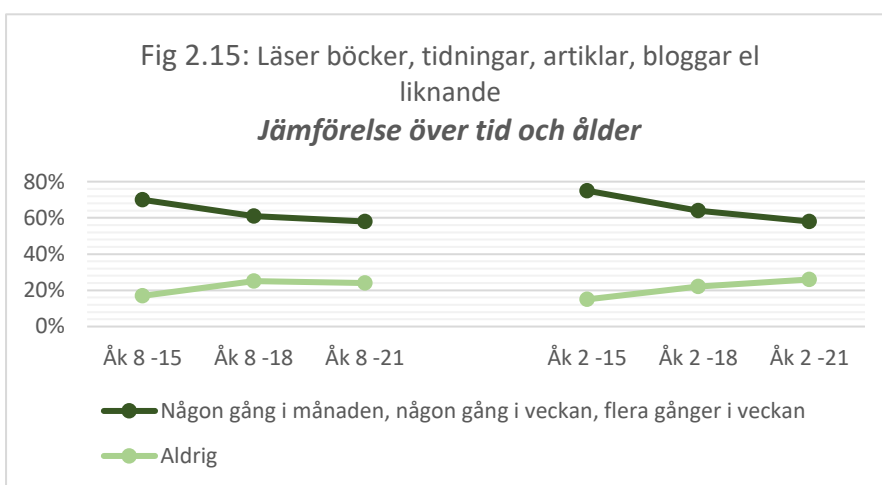
Att spela tv-spel, online spel och dataspel är vanligare när en går i årskurs 8 än årskurs 2. I båda åldersgrupperna är det i högre utsträckning killar som spelar än tjejer, fig. 3.13.

Fig. 3.14 visar att i gruppen unga vuxna har det inte skett någon större förändring över tid. Även i denna grupp är det killar som i störst utsträckning än tjejer som spelar tv-spel, online spel och dataspel.

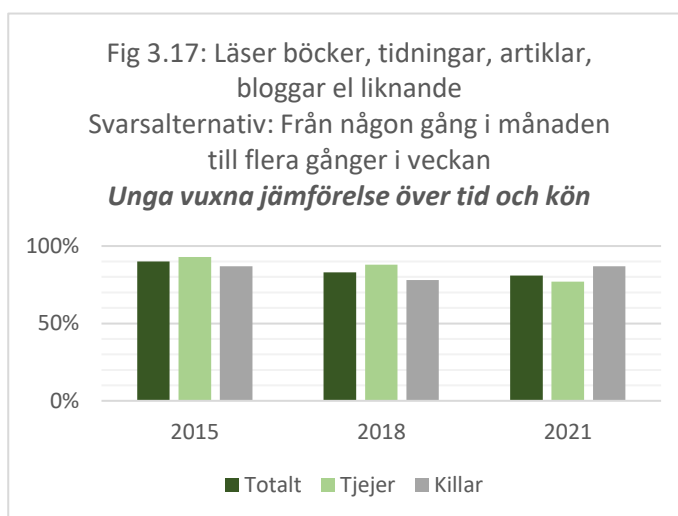
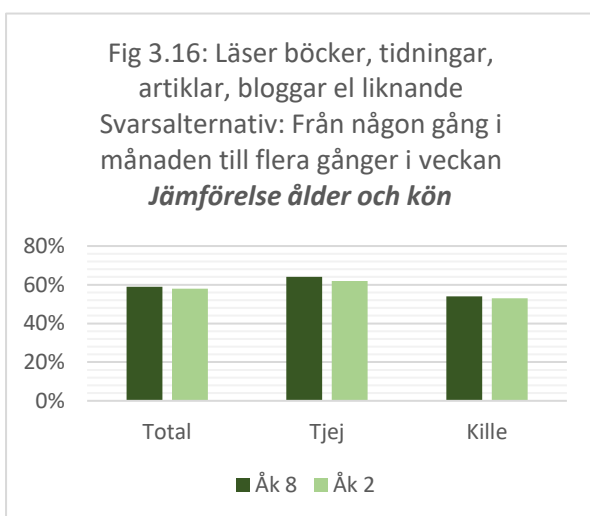
Fig. 3.15-3.17: Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar el liknande

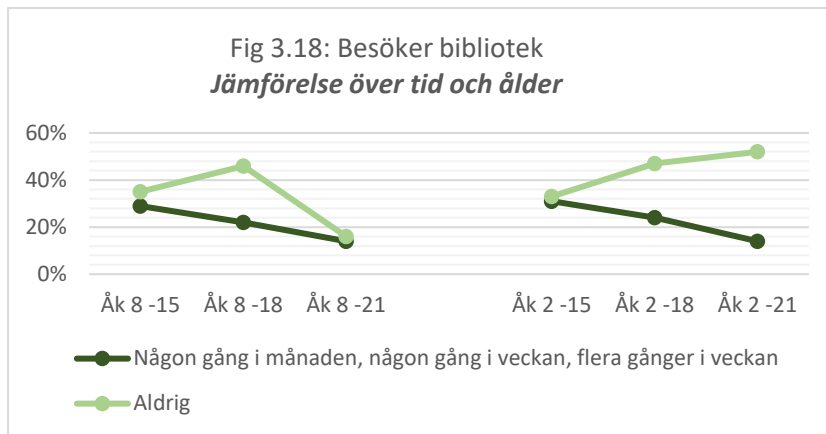
Den tydligaste förändringen ser vi över tid i årskurs 2 när det gäller i vilken utsträckning man läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande, fig. 3.15.

I jämförelse mellan årskurs 8 och årskurs 2 är det ingen större

skillnad och inte heller mellan kön, fig. 3.16. Vidare i fig. 3.17 ser vi gruppen unga vuxna över tid och jämförelse i kön. I denna grupp är det ingen större skillnad över tid eller mellan kön.

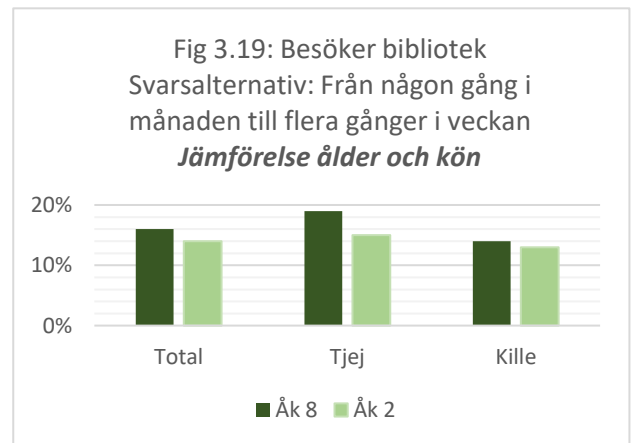
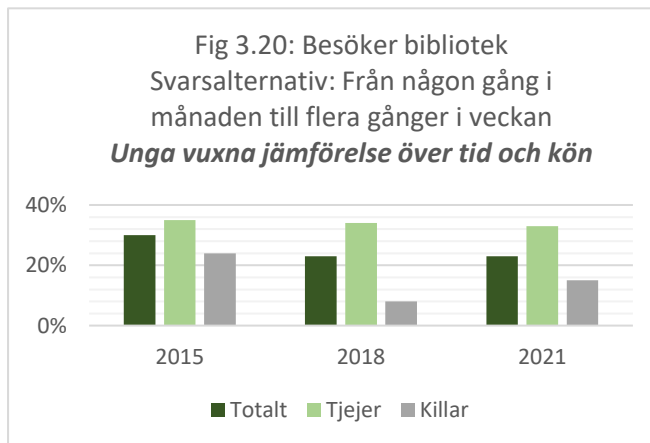

Fig. 3.18-3.20: Besöker bibliotek

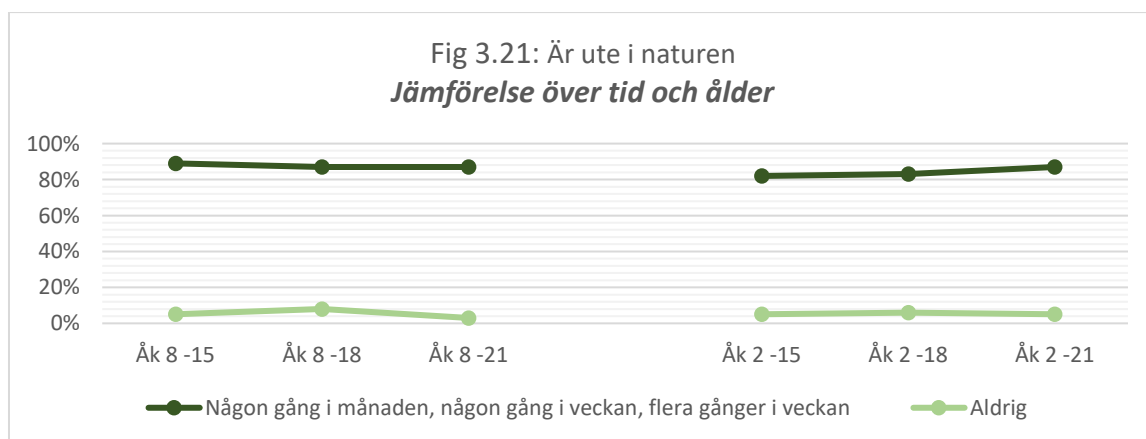

I fig. 3.18 ser vi en minskning i båda åldersgrupperna av de som besöker bibliotek från någon gång i månaden till flera gånger i veckan. Det som sticker ut här är årskurs 8 där det skett en ökning av de som besöker biblioteket några gånger per år (resultat vi inte ser i

denna tabell). Fig. 3.19 visar att tjejer besöker bibliotek i högre utsträckning än killar utifrån svarsalternativen någon gång i månaden till flera gånger i veckan. Den skillnaden framträder oavsett ålder även om skillnaden är mindre i årskurs 2.

Fig. 3.21-3.23 Är ute i naturen

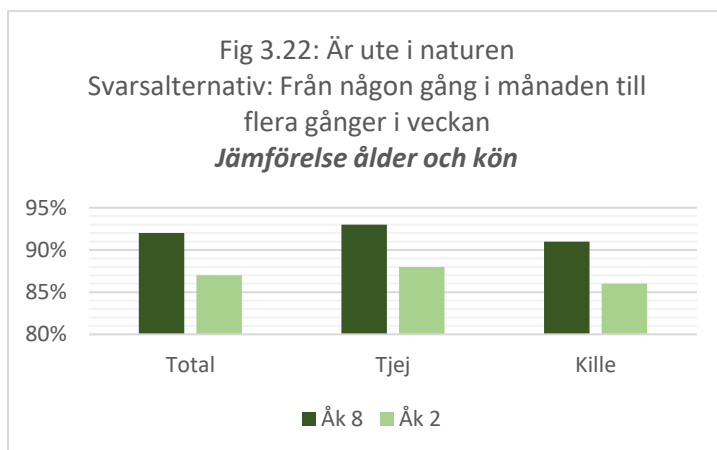
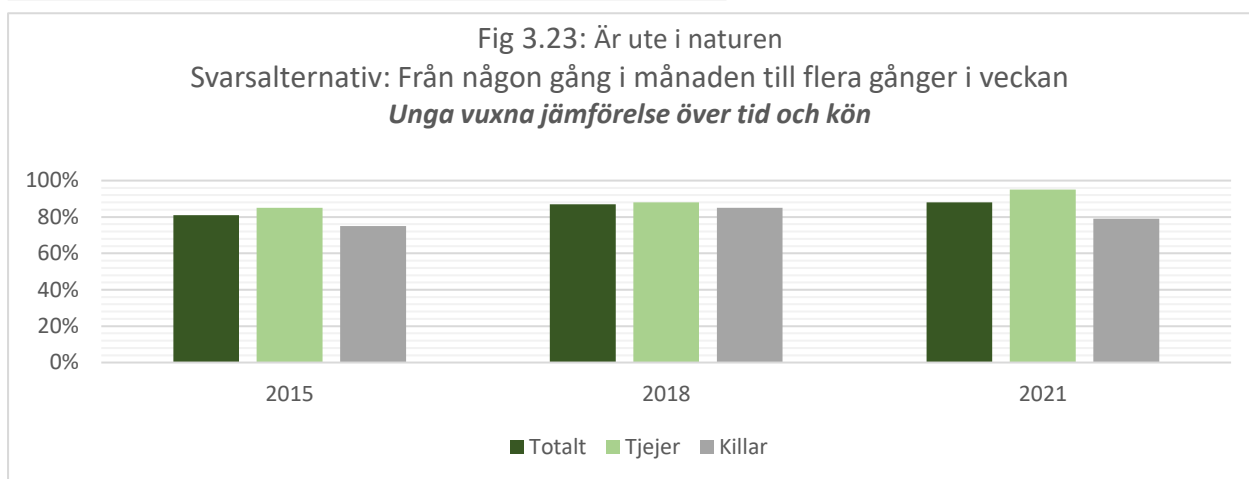
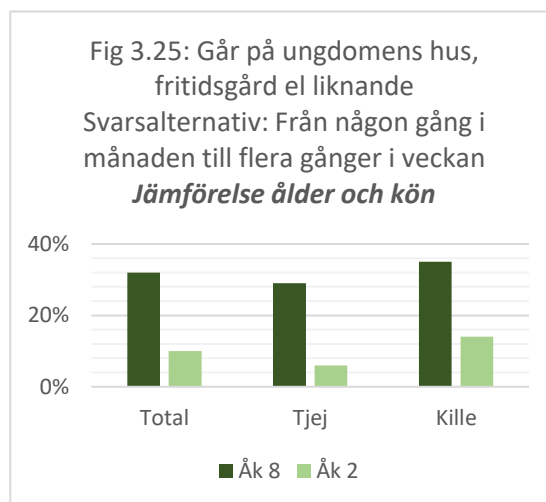
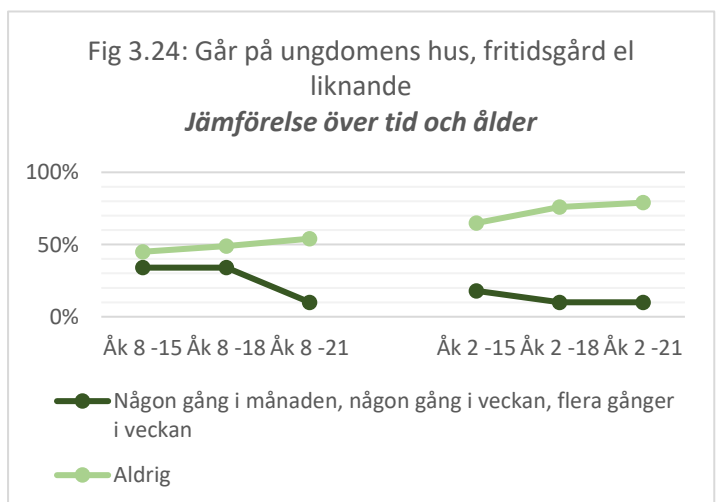

Fig. 3.21-3.23 handlar om att vara ute i naturen och där har det inte skett någon större förändring över tid. Skillnaden mellan ålder och kön är inte heller så stor. Den lilla skillnad vi ser är att de i årskurs 8 är i naturen i lite högre utsträckning än de två äldre grupperna och tjejer i alla tre grupper i lite högre utsträckning än killar.

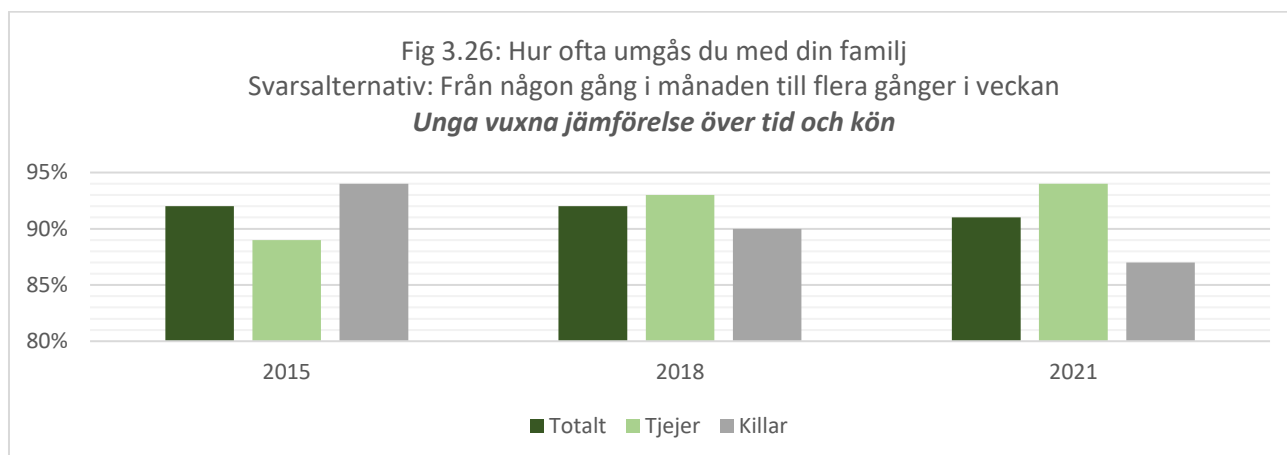
Fig. 3.24-3.25: Går på ungdomens hus, fritidsgård el liknande

I fig. 3.25 ser vi en tydlig skillnad på i vilken utsträckning man besöker ungdomens hus, fritidsgård eller liknande. Av de som besöker dessa platser är det betydligt fler av de i årskurs 8 som gör det och killar i större utsträckning än tjejer.

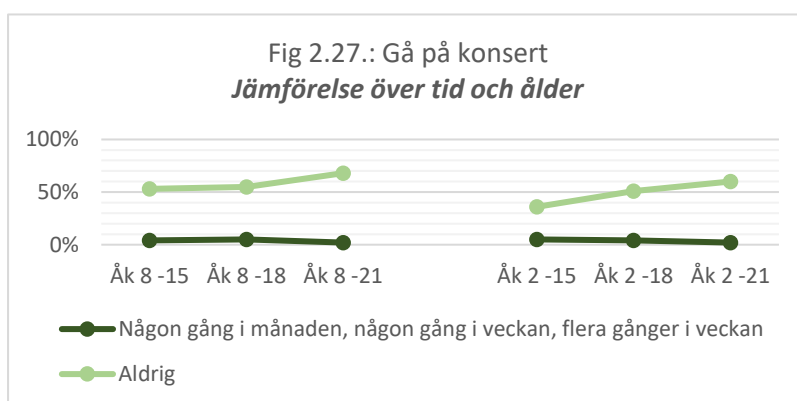
Fig. 3.26: Unga vuxna – Hur ofta umgås du med din familj

I gruppen unga vuxna frågades det inte om hur ofta man besöker fritidsgård eller liknande utan i stället om hur ofta man umgås med sin familj, fig 3.26

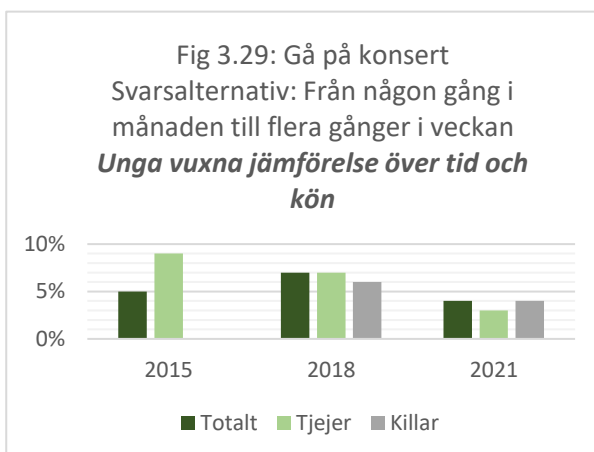
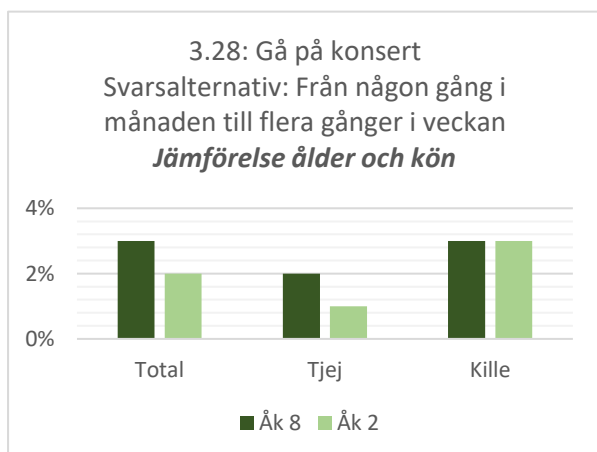
I fig. 3.27-3.35 ställs frågan om hur ofta man går på konsert, går på teater/dansuppvisningar/musikal och museum. När vi ser dessa tabeller måste vi komma ihåg att svarsalternativet några gånger per år inte finns med och vid denna typ av aktivitet kanske det svarsalternativet hade varit mest rättvist att visa. Vi ska också komma ihåg att under de senaste två åren har i princip alla konserter och liknande evenemang varit inställda och museum stängda på grund av coronarestriktioner.

Fig. 3.27: Gå på konsert

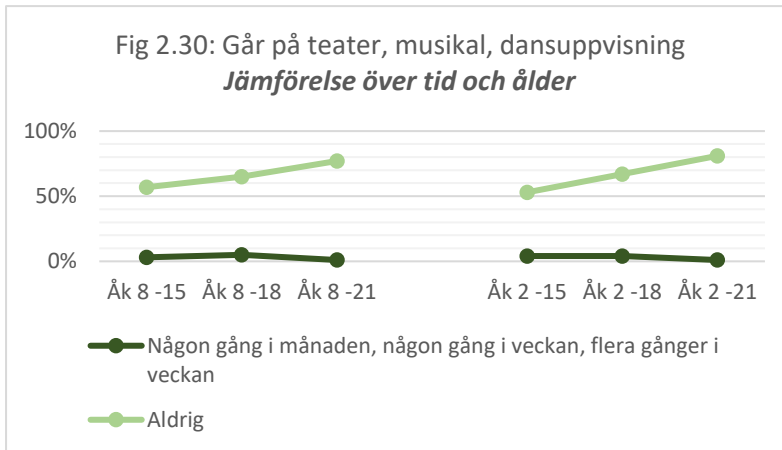

Över tid ser vi i alla åldersgrupper att det minskat med besöken på konsert. Här skulle coronarestriktioner kunna vara en förklaring.

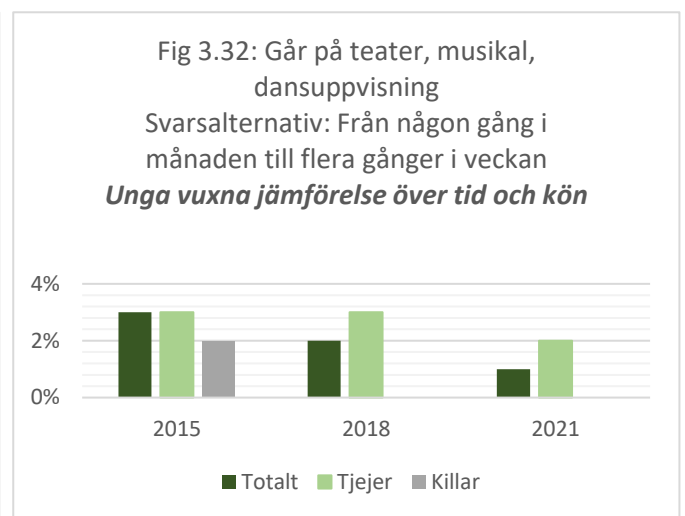
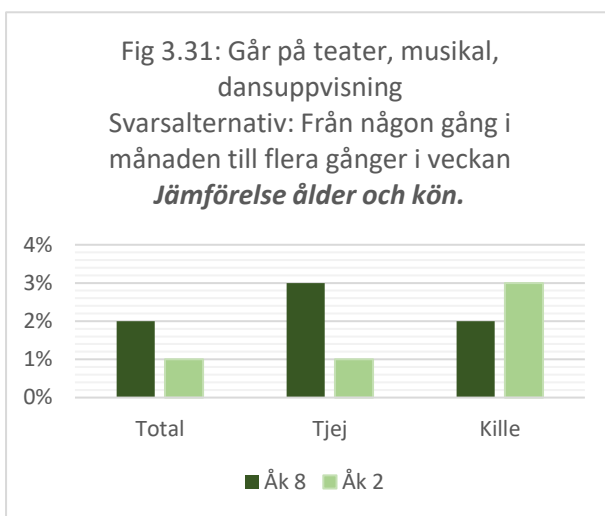
Gruppen unga vuxna besöker konserter i lite högre utsträckning än de i årskurs 8 och årskurs 2.

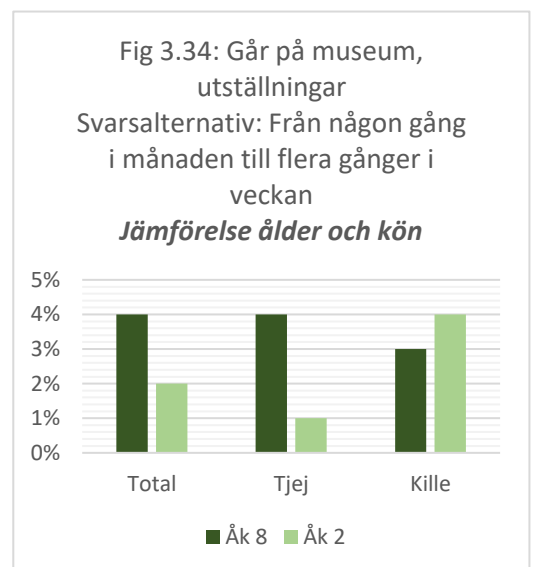
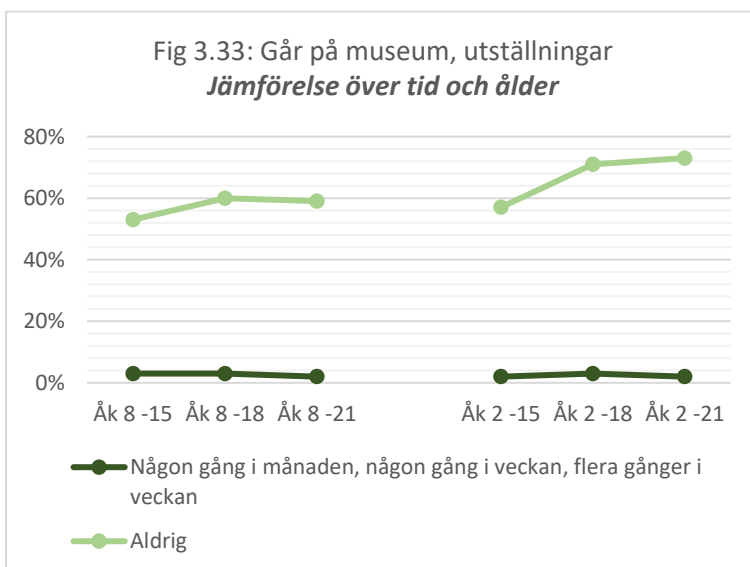
Fig. 3.30-3.32: Går på teater, musikal, dansuppvisning

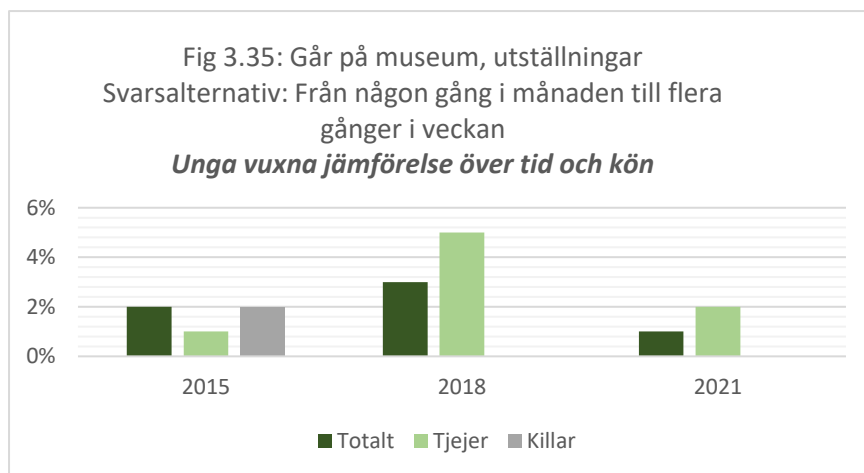

Besök på teater, musikal, dansuppvisning visar samma tendens som konserter. Den stora skillnaden här är mellan kön där tjejer i årskurs 8 och i gruppen unga vuxna besöker dessa evenemang i högre utsträckning än killar. I årskurs 2 är det tvärt om, fler killar som besöker.

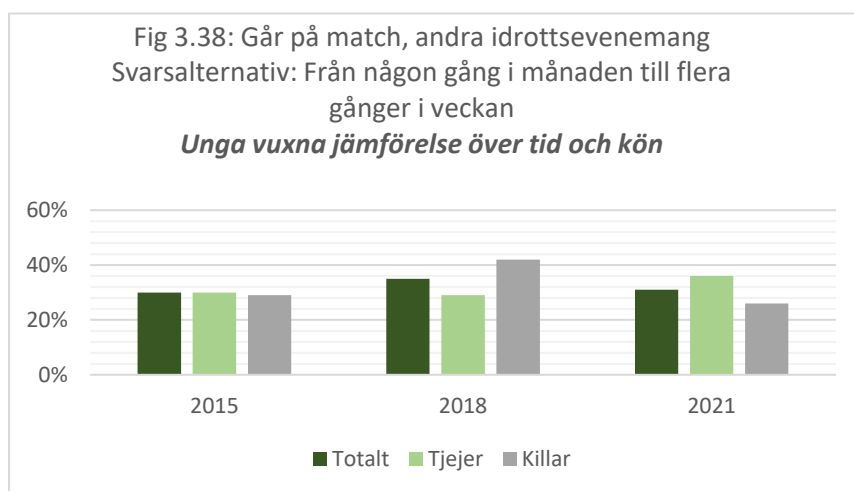
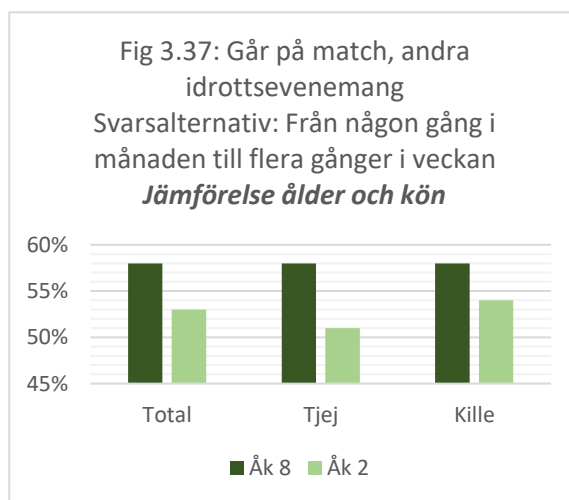
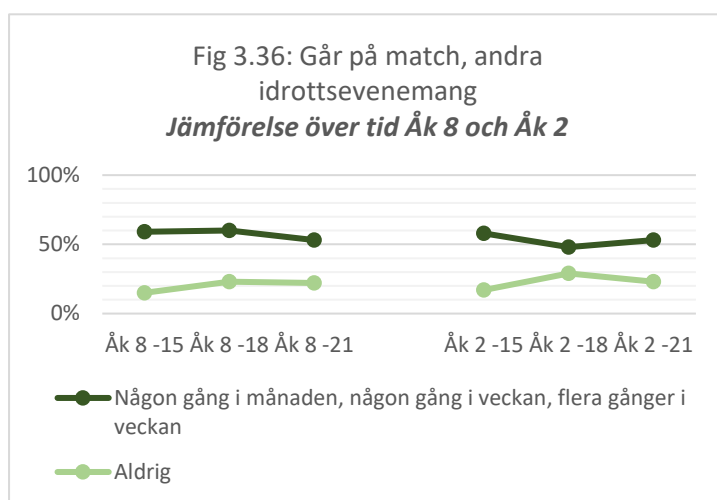
Fig. 3.33-3.35: Går på museum, utställningar

Besöken på museum är vanligast i gruppen i årskurs 8. Museibesök är vanligare hos tjejer i årskurs 8 och i gruppen unga vuxna. Medan det i årskurs 2 är vanligare bland killar.

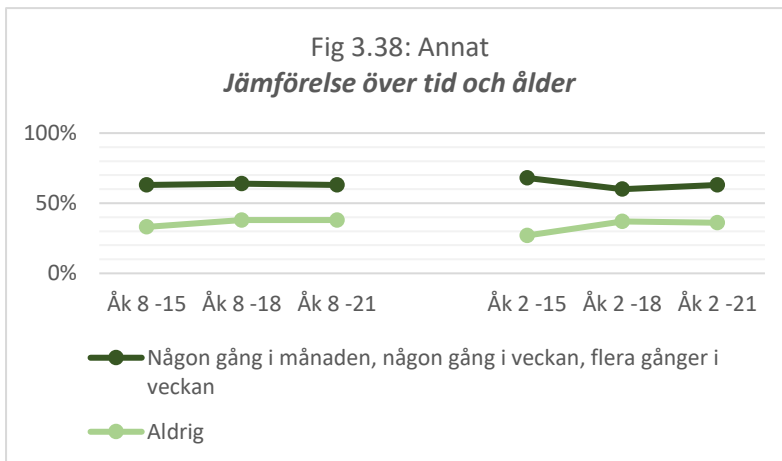
Fig. 3.36-3.38: Går på match, andra idrottsevenemang

När det handlar om att gå på match eller andra idrottsevenemang så ser förändringarna olika ut över tid. I årskurs 2 har andelen ökat som besökt denna typ av aktiviteter medan det sjunkit i årskurs 8 och i gruppen unga vuxna. Gruppen årskurs 8 besöker denna typ av aktiviteter i större

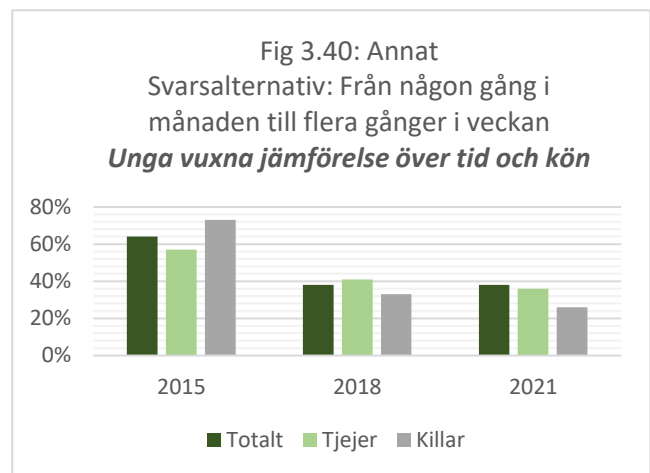
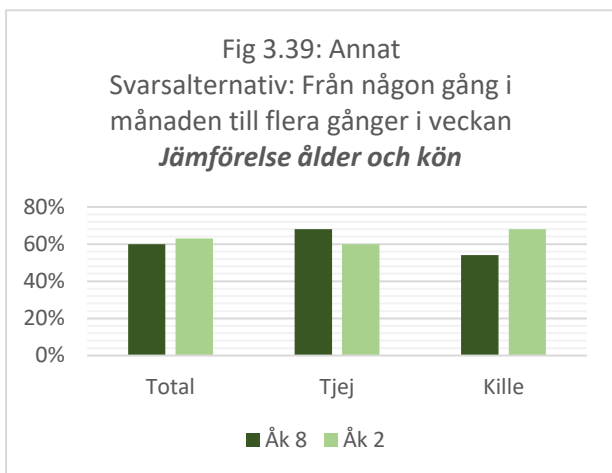
utsträckning än de andra två grupperna. Gruppen unga vuxna besöker även denna typ av evenemang mindre än de andra två åldersgrupperna.

Fig. 3.38-3.40: Annat

Det har inte skett någon större förändring bland antalet som har svarat att de någon gång i månaden till varje dag gör annat på sin fritid än alla de alternativ som frågats om tidigare.

Det finns en liten skillnad mellan kön i alla åldersgrupperna.

3.2.1 Öppna svar om man svarat annat på vad det är man gör på fritiden?

Årskurs 8 och 2

- Är med vänner
- Umgås med familjen
- Pluggar (mer på gymnasiet)
- Hänger på stan
- Lagar mat
- Bakar
- Är med djur
- Mekar (Mer på gymnasiet och killar)
- Snickrar/Bygger
- Ser på serier/Youtube (Mer högstadiet)
- Jagar
- Epa (mer på gymnasiet)
- Sover
- Bara hänger

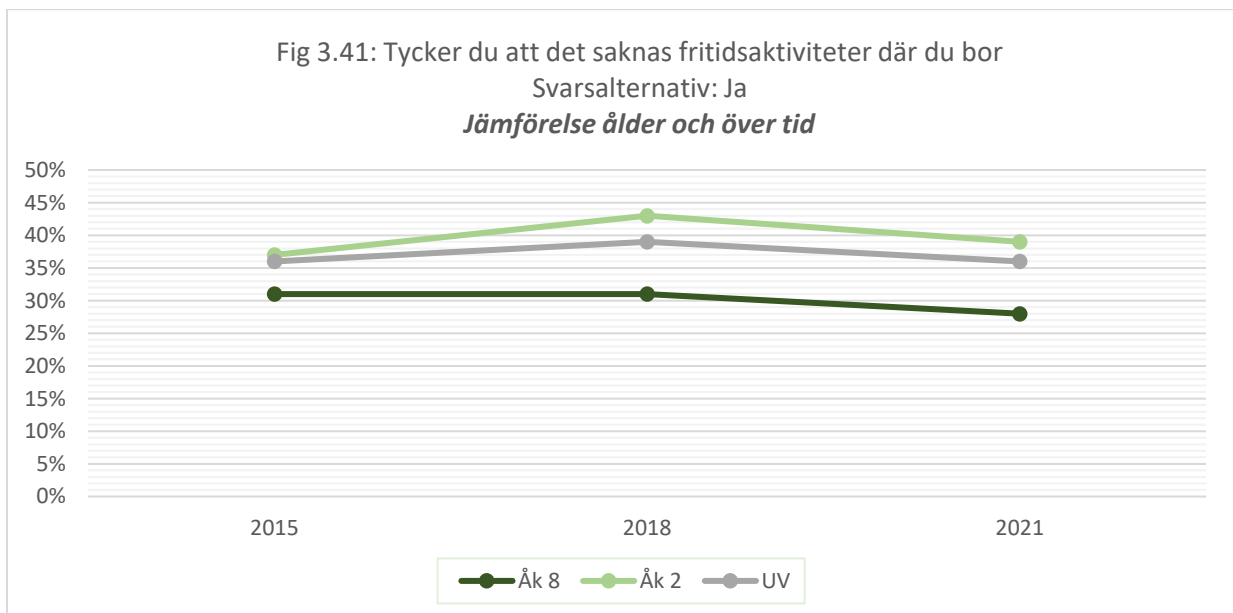

Ung vuxna

- Umgås med partner
- Umgås med familj
- Är med sina djur
- Lagar mat
- Är med vänner
- Festar
- Åker på bilträffar
- Kör snöskoter, cross, fyrhjuling
- Går i kyrkan
- Går på restaurang
- Älgjakt
- Programmerar dator
- Reser
- Läser, pluggar
- Har kul

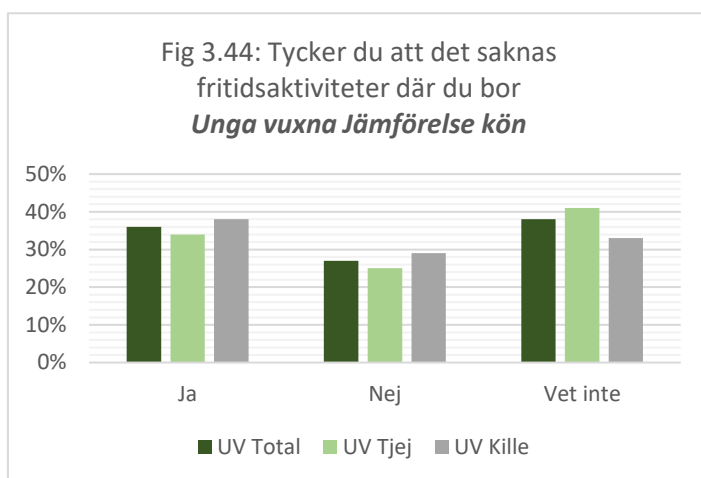
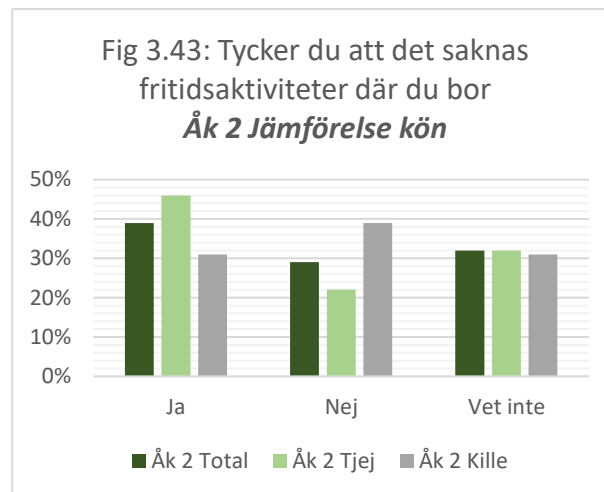
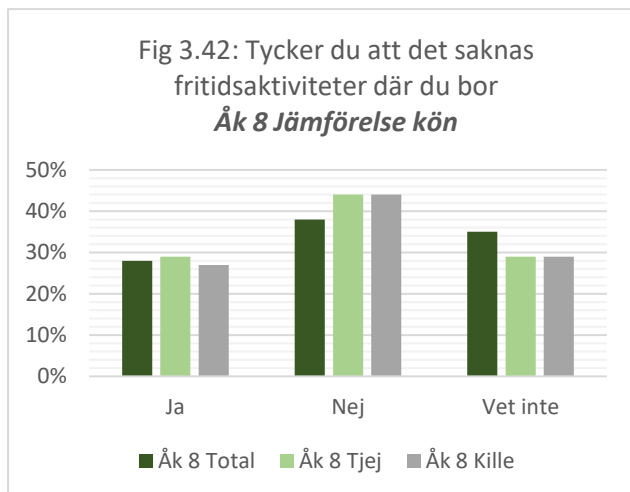

3.3 Saknas det fritidsaktiviteter där du bor

I fig. 3.41 kan vi se över tid hur många som svarat JA på att de tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor. Från 2018 till 2021 ser vi att andelen som upplever att det saknas fritidsaktiviteter har minskat.

I fig. 3.42-3.44 ser vi varje åldersgrupp för sig och skillnad mellan kön. I dessa tabeller ser vi även alla svarsalternativ JA, NEJ och VET EJ.

I årskurs 8 och årskurs 2 upplever tjejer i större utsträckning än killar att det saknas fritidsaktiviteter och denna skillnad är störst i årskurs 2.

Årskurs 8 är den grupp som minst upplever att det saknas fritidsaktiviteter.

3.3.1 Vad saknar man? Öppna svar

Till frågan om man tycker att det saknas fritidsaktiviteter där man bor följer en fråga om vad man saknar.

I de öppna svaren ser vi en skillnad på vad som saknas när vi ser i årskurs 8 och årskurs 2 i vad de saknar. Tidigare år har vi sett i de öppna svaren att man efterfrågar mycket av sådant som redan finns i kommunen, vilket sker i mindre utsträckning 2021.

Att fundera på här är om vi har lyckats ta till oss från tidigare Lupp och blivit bättre på att synliggöra det som finns?

Många från både grundskolan och gymnasiet uttrycker att man saknar något roligt att göra men vet inte riktigt vad. Det uttrycks en önskan om stora mötesplatser inomhus där man bara kan umgås och som inte kostar för mycket. Kostnader som ett hinder nämns vid flera tillfällen. De på gymnasiet saknar en plats för möten som inte kräver att man är 18 år. Fritidsgård som mötesplats nämns vid upprepande tillfällen. Flera som bor utanför centralorten uttrycker ett missnöje över bristen som finns lokalt och svårigheter med att delta i det som finns då det är svårt att ta sig dit.

Aktivitetssaker som nämns återkommande är:

- Allaktivitets yta
- Parkour
- Organiserad basket.
- Inomhusskatepark
- Ställe att meka och träffas med motorfordon

I gruppen unga vuxna upplever man att det fortfarande är dålig information om vad som finns att ta del av för den målgruppen samt att här nämns saker man saknar som faktiskt redan finns att ta del av i kommunen. Fler nämner kostnader som ett hinder för att kunna göra olika saker som t ex. bowling.

3.4 Vart träffas man på fritiden

I följande tabeller 3.45-3.49 kommer ni se var man träffar sina kompisar på fritiden fördelat på ålder, kön och över tid. Denna fråga finns inte i enkäten för unga vuxna vilket innebär att det är endast resultatet i årskurs 8 och 2 som redovisas här.

I årskurs 8 träffas man mer online, på fritidsgård, idrottshall eller utomhus än vad de i årskurs 2 gör. I årskurs 2 träffas man mer hemma hos varandra eller på ett café i högre utsträckning än vad de i årskurs 8 gör.

I båda åldersgrupperna, årskurs 8 och 2, träffas killar mer online eller utomhus. Tjejer i dessa åldersgrupper ses mer hos varandra eller i offentliga miljöer så som caféer eller på stan och i affärer.

Över tid ser vi en tydlig skillnad till 2021 på vart man träffas då möten på nästan alla offentliga platser minskar och generellt utomhus ökar. Detta skulle kunna vara en effekt av coronarestriktioner.

Fig 3.45: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Jämförelse ålder.

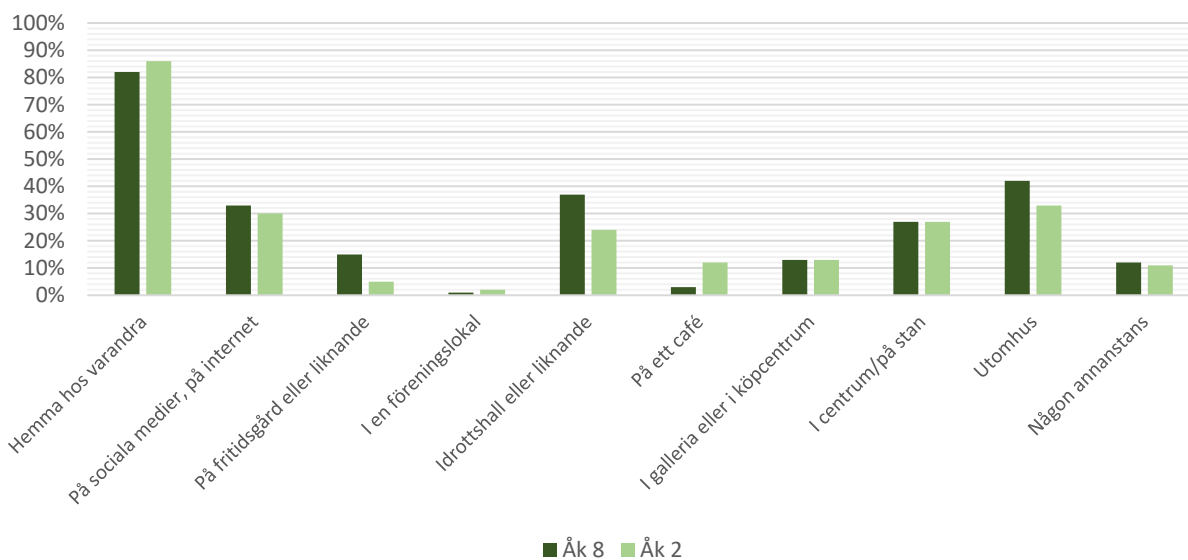

Fig 3.46: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Åk 8 Jämförelse kön

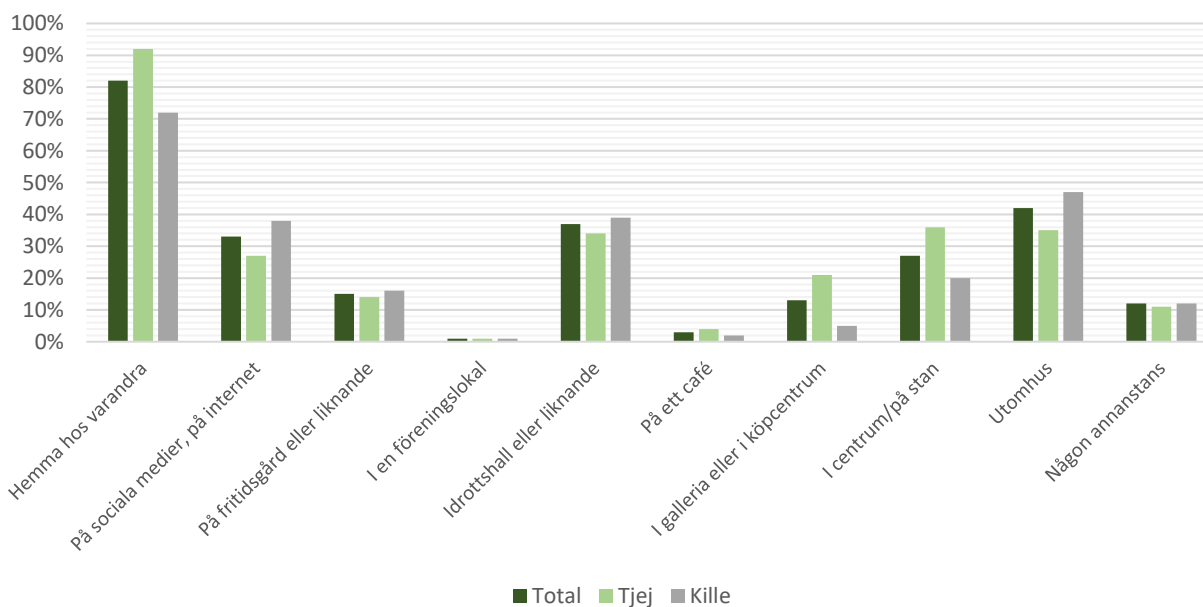

Fig 3.47: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Åk 2 Jämförelse kön

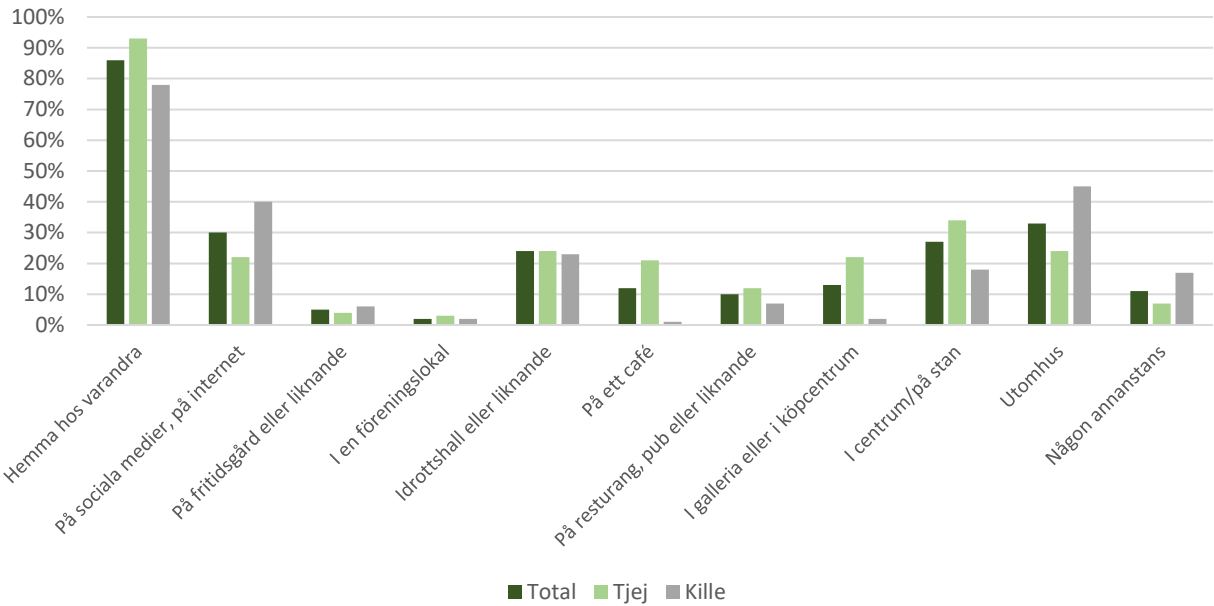
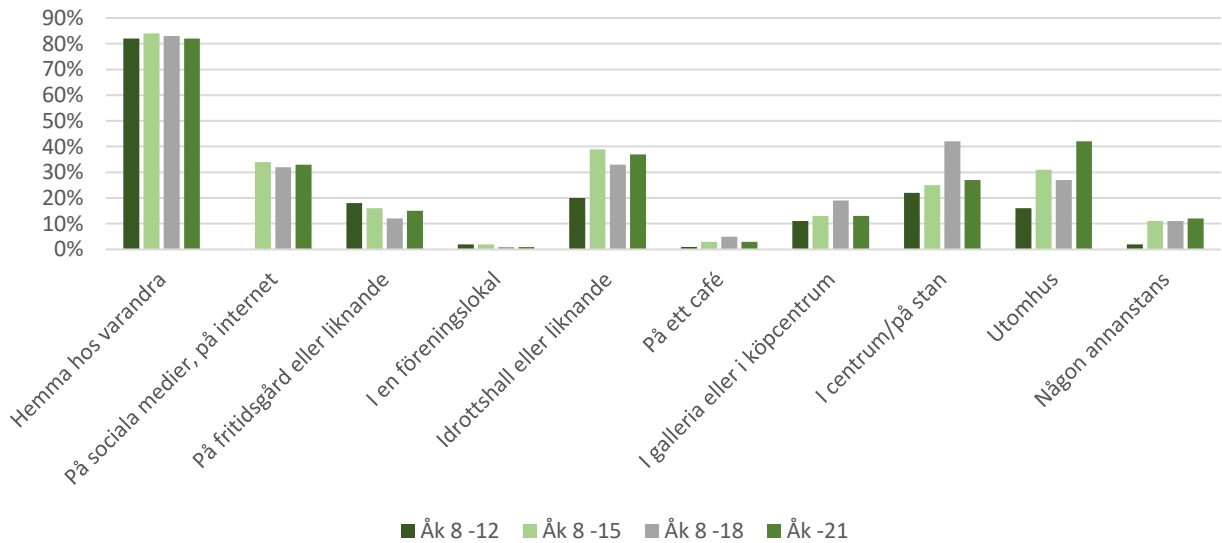
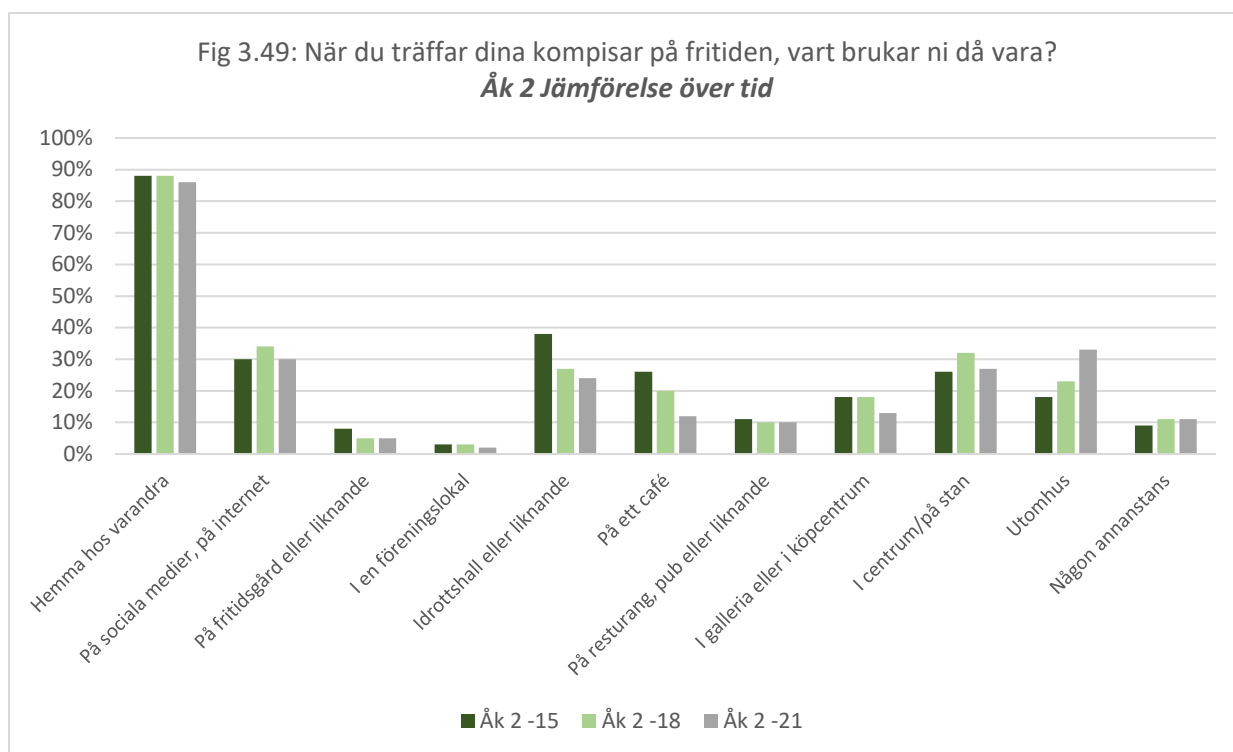

Fig 3.48: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Åk 8 Jämförelse över tid

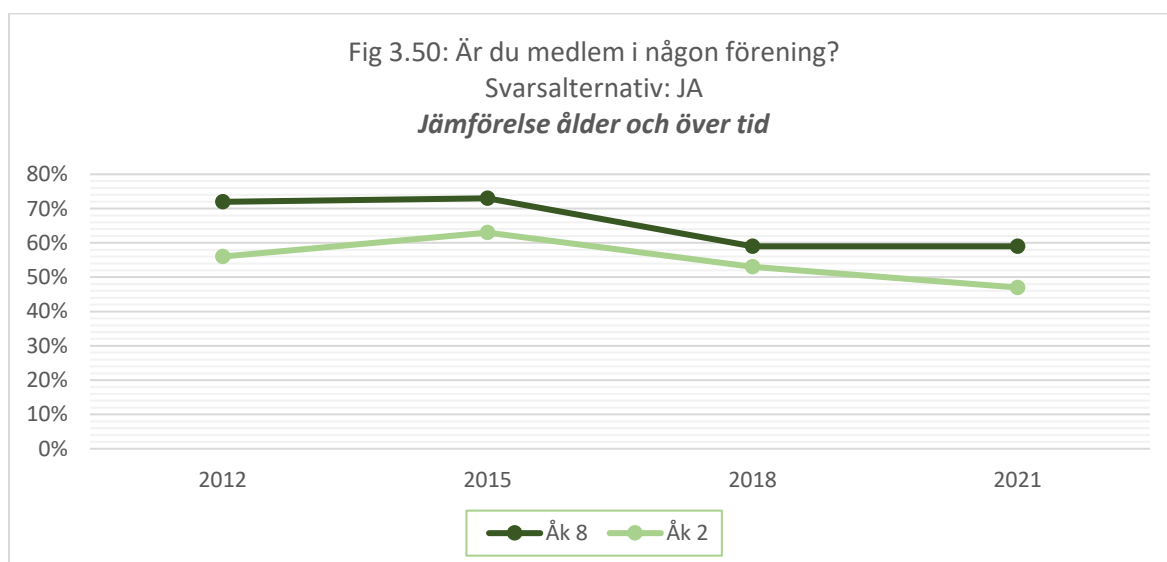

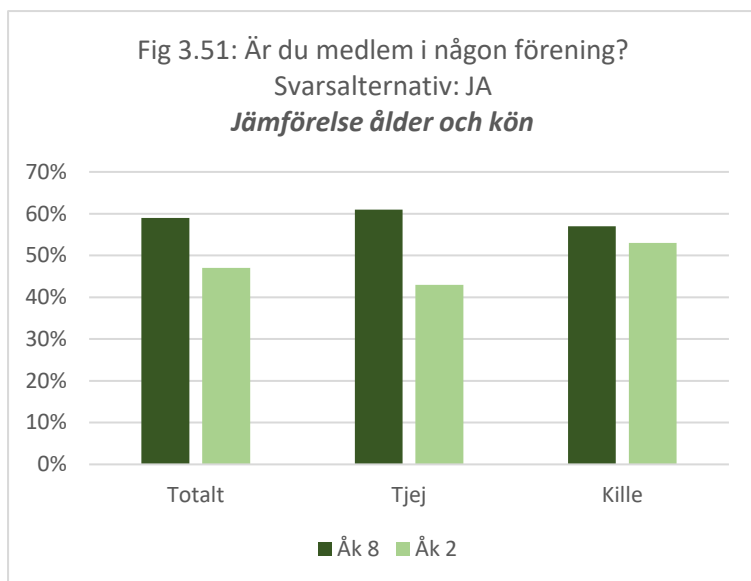

3.5 Deltagande i förening

Frågan om man är medlem i någon förening finns inte heller med i enkäten för gruppen unga vuxna.

I fig. 3.50 ser vi över tid antalet som är medlem i en förening samt skillnaden mellan kön och ålder.

Över tid ser vi en minskning i antalet som är medlemmar i en förening även om det i årskurs 8 inte skett en större förändring sedan 2018.

I årskurs 8 är det fler tjejer som är med i en förening än i årskurs 2 medan det är fler killar i årskurs 2 som är medlem.

De som svarat JA på att de är medlem i en förening fick möjlighet att svara på en följdfråga om på vilket vis de är aktiva i föreningen, se fig. 3.52-3.53.

I årskurs 8 är man i-större utsträckning aktiv utövare än i årskurs 2. Skillnaden mellan kön i årskurs 8 består främst i att tjejer i högre utsträckning sitter i styrelsen och är ledare än killar medan killar i betydligt högre utsträckning är passiv medlem.

I årskurs 2 är det större skillnad mellan kön och vad man är engagerad i när det gäller flera av alternativen.

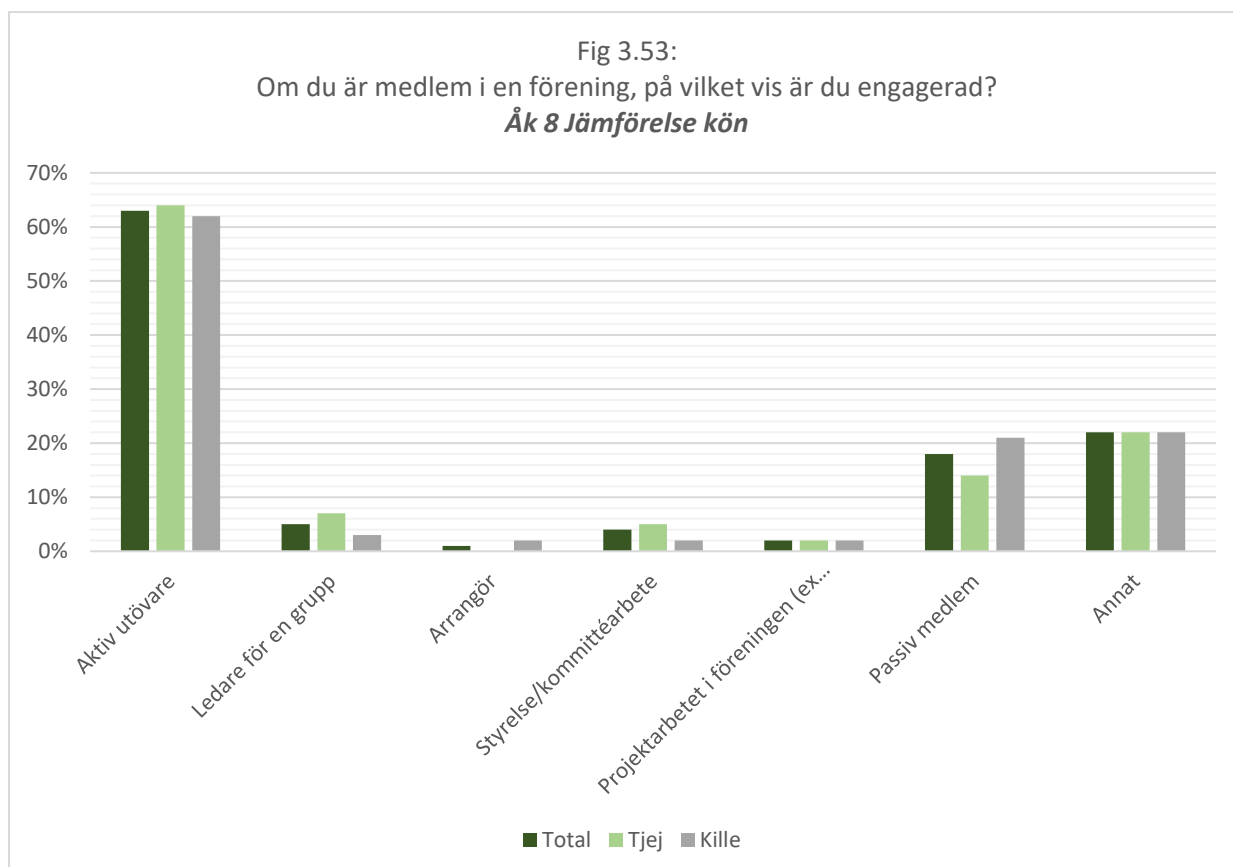
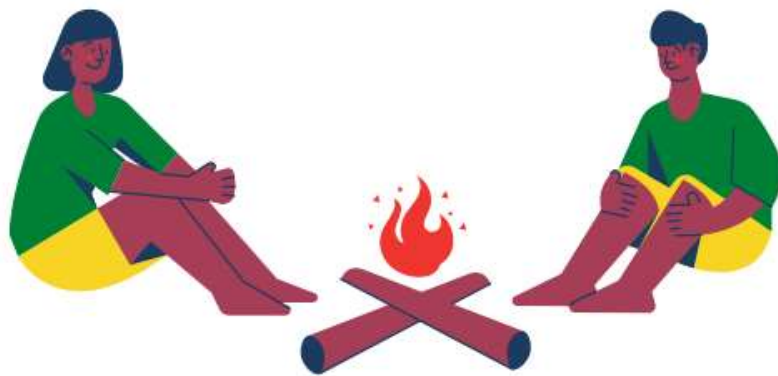
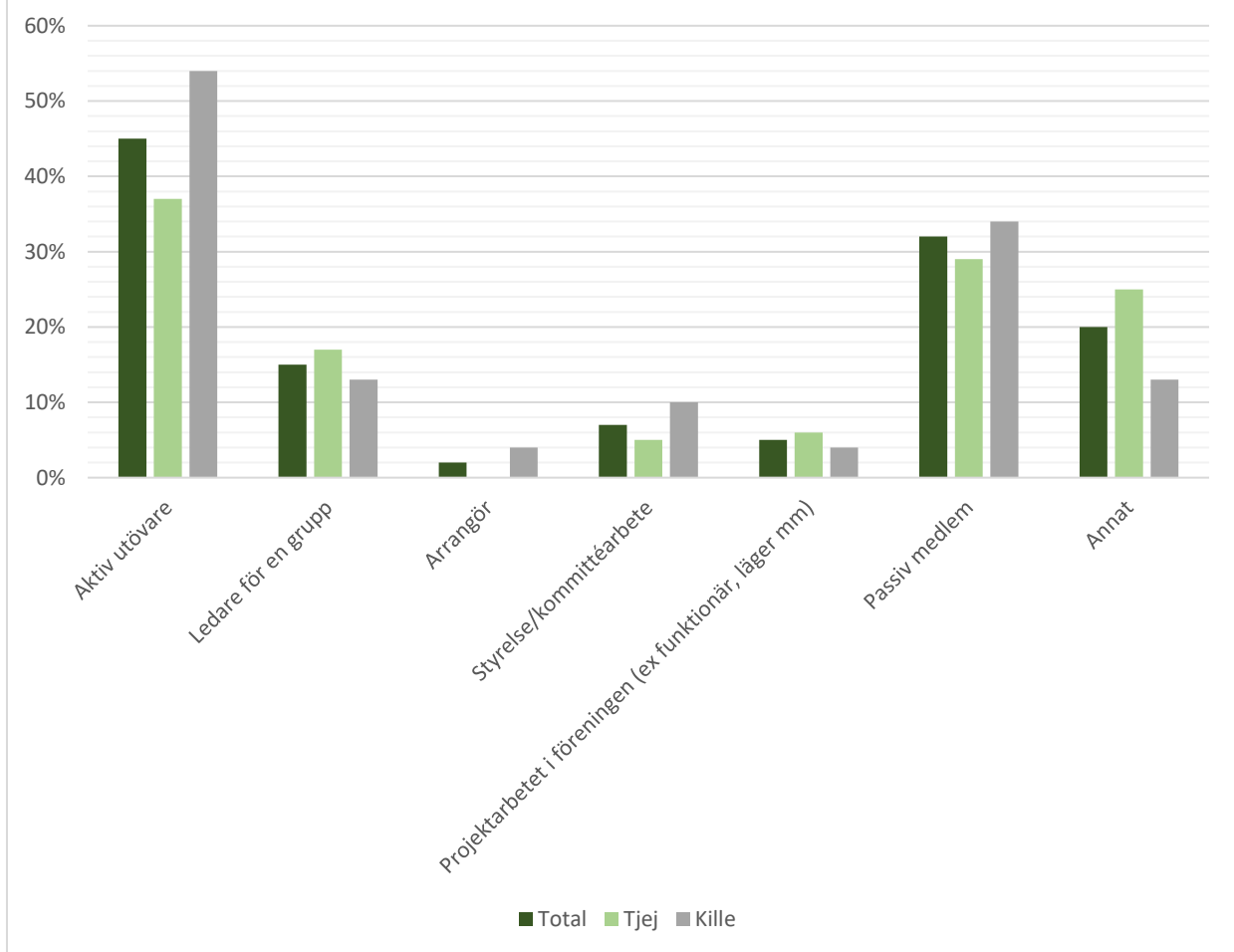

Fig 3.52:
Om du är medlem i en förening, på vilket vis är du engagerad?
Åk 2 Jämförelse kön

4. SKOLA

Skolans uppdrag är både komplext och mångsidigt. Förutom det grundläggande lärandeuppdraget är skolan en plats där barn och ungas liv i mångt och mycket formas. Oavsett vad man som ung tycker om skolan så är det en viktig plats för mer än bara lärandet och för många unga kanske den viktigaste. Förutom att skolan är en av de arenor unga tillbringar sin större vakna tid på så är det en plats för växande.

Givet den stora betydelsen som skolan har för unga individers liv är det också skolans plikt och ansvar att:

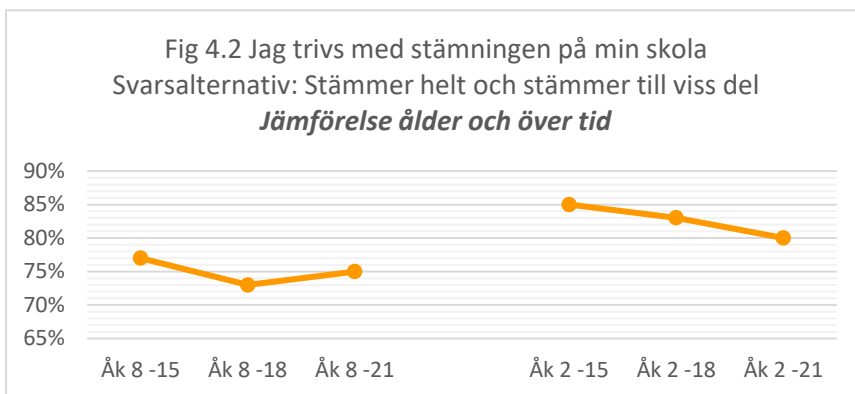
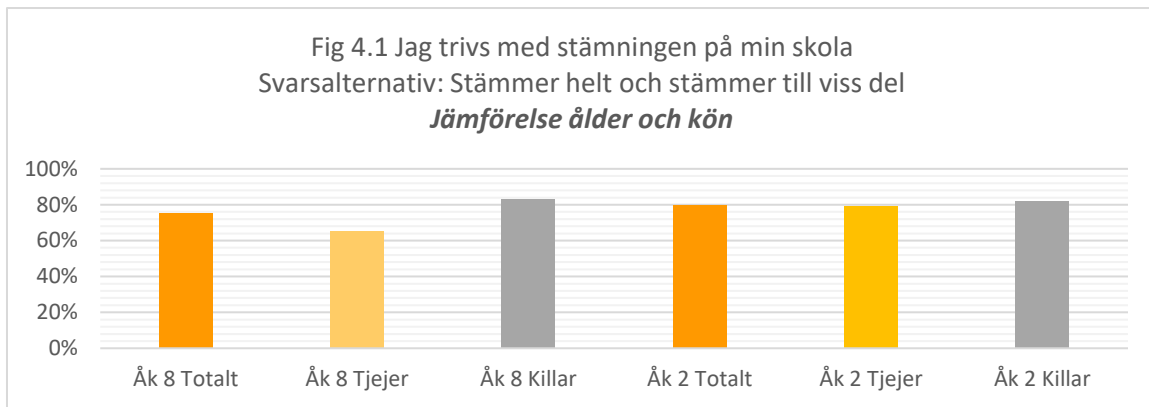
- 1) *främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära;*
  - 2) *förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på;*
  - 3) *ta hänsyn till barns och elevers olika behov;*
  - 4) *ge barn och elever stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt;*
  - 5) *sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen;*
  - 6) *i samarbeten med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare*
- (Skollag 2010:800, kap. 1, 4 §).**

Vi måste komma ihåg att hur nöjd vi är i skolan påverkas av livssituationen i övrigt t.ex. ekonomiska begränsningar, funktionsnedsättning, självskattad hälsa och utsatthet för mobbing.

Stressfaktorer i skolmiljön, så som mobbing och trakasserier, inverkar negativt på elevers hälsa och skolprestationer. Sammantaget kan vi säga att en positiv skolmiljö inverkar positivt på elevers välbefinnande, vilket i sin tur påverkar elevers möjlighet till att prestera bättre. Ett av kommunens mål är att: Örnsköldsviks skolor bygger lärande för livet och ska vara en högt rankad skolkommun vad gäller meritvärden. Alla barn ska känna sig trygga i skolmiljön.

Att vara nöjd med sin skola och känna att man trivs i den ger bra förutsättningar för att kunna tillvara ta sig det skolan har att erbjuda i form av lärande och växande. I årskurs 8 är 80% mycket eller ganska nöjd med sin skola och 75% trivs med stämningen, se fig. 4.1. Motsvarande i årskurs 2 innebär att 86% är nöjda med sin skola samt att 91% är nöjd med sin utbildning och 80% trivs på sin skola, se fig. 4.1.

I kommande två tabeller, fig. 4.1-4.2 ser vi hur unga trivs på sin skola jämfört mellan ålder, kön och sedan över tid. De i årskurs 2 trivs i högre utsträckning än de i årskurs 8 samt att killar i båda åldersgrupperna trivs mer med sin skola än tjejer. Denna skillnad är högre i årskurs 8.

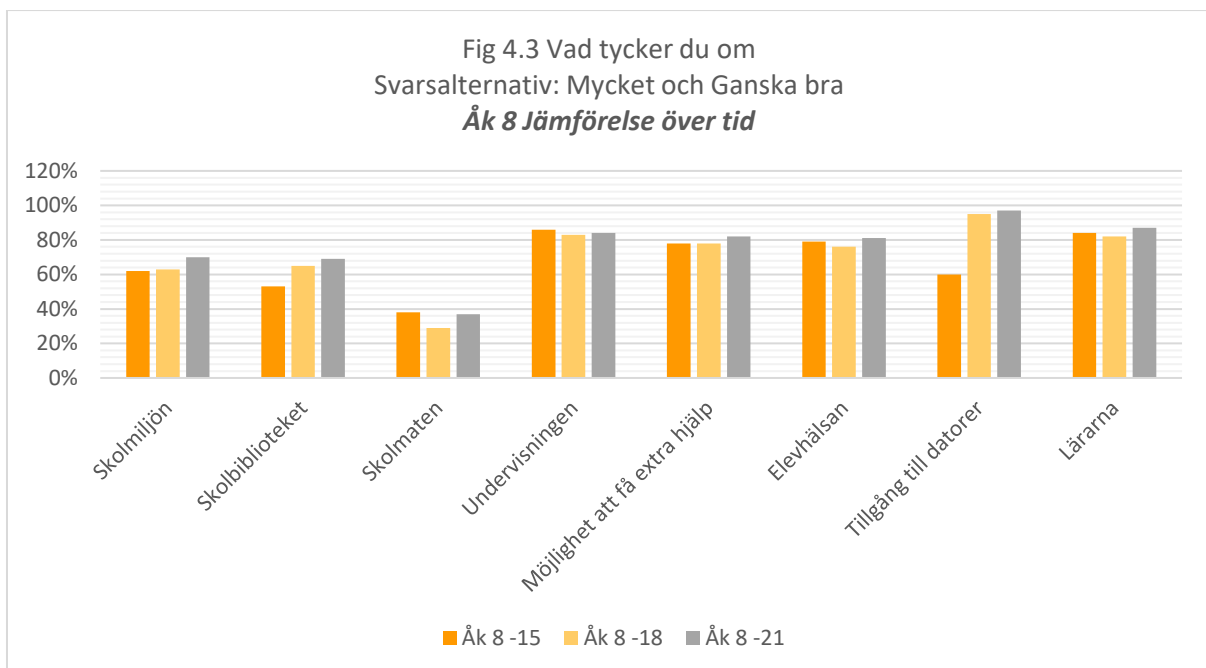

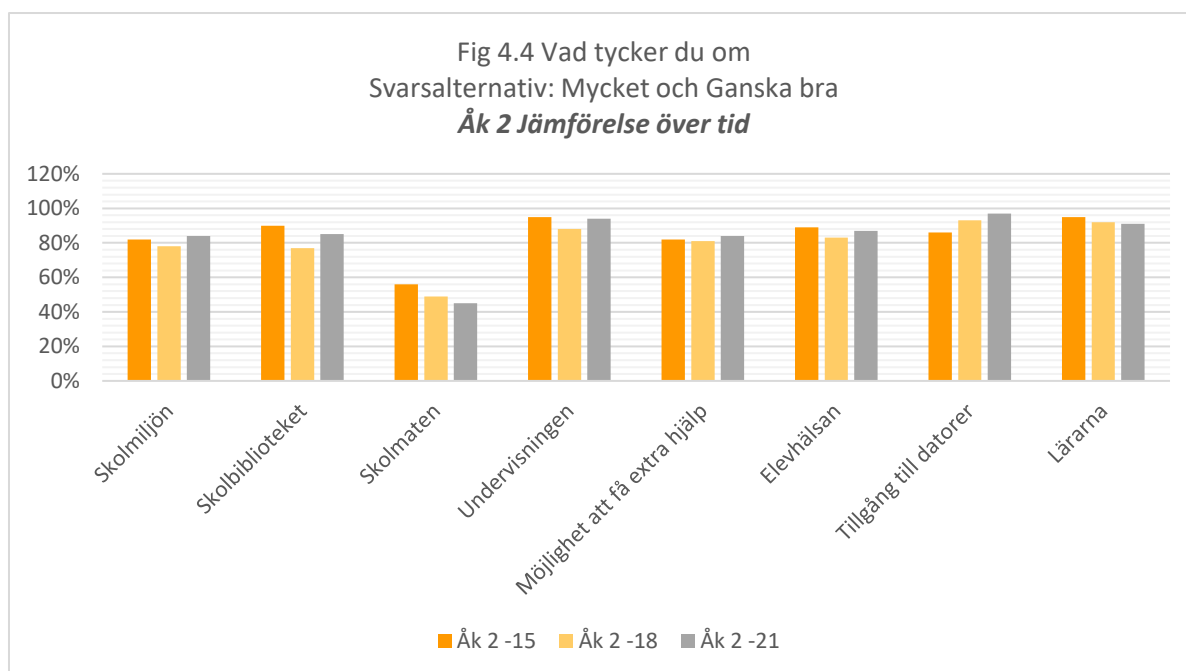
I fig. 4.2 ser vi förändring över tid där kurvan för årskurs 2 sakta går nedåt sedan 2015, medan det i årskurs 8 har gått lite uppåt från 2018.

4.1 Vad jag som elev tycker om

Kommande tabeller kommer ge en bild av vad de i årskurs 8 och årskurs 2 tycker om olika delar i skolan, allt från maten till lärare. Delar som alla i sig är viktiga för att skapa en helhet och bra läromiljö för de unga.

Fig. 4.3-4.4 visar varje årskurs för sig jämfört över tid om vad man tycker om olika delar.

Inom i stort sett alla delar sker det en positiv utveckling över tid i båda åldersgrupperna. Skolmaten är alltid en het fråga där man på gymnasiet oftast är mer positiv till den än i grundskolan och även om årskurs 2 är mer positiv till skolmaten än i årskurs 8 ser vi i fig. 4.4 en negativ utveckling över tid i årskurs 2 när det gäller skolmaten.

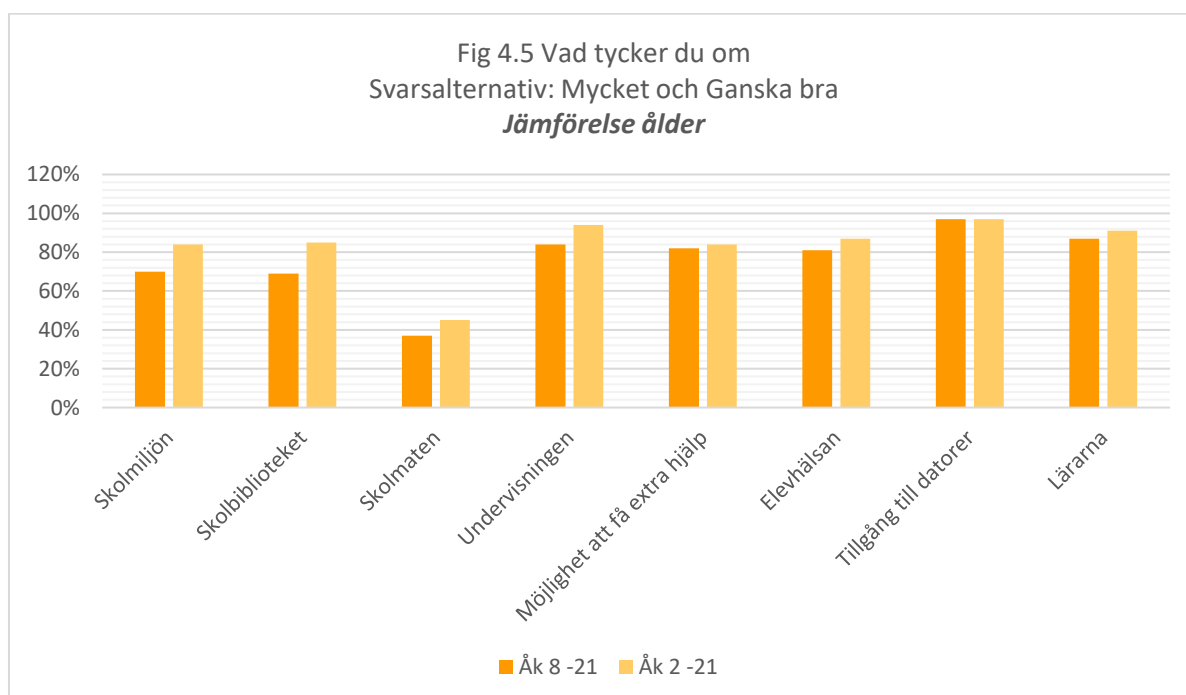
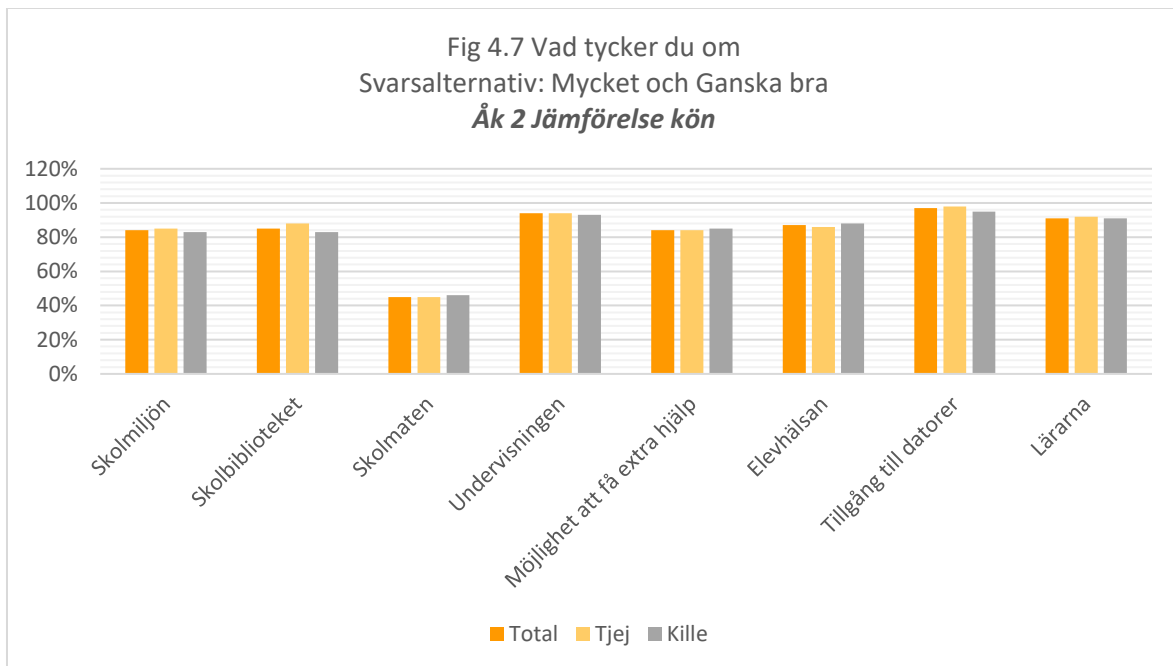
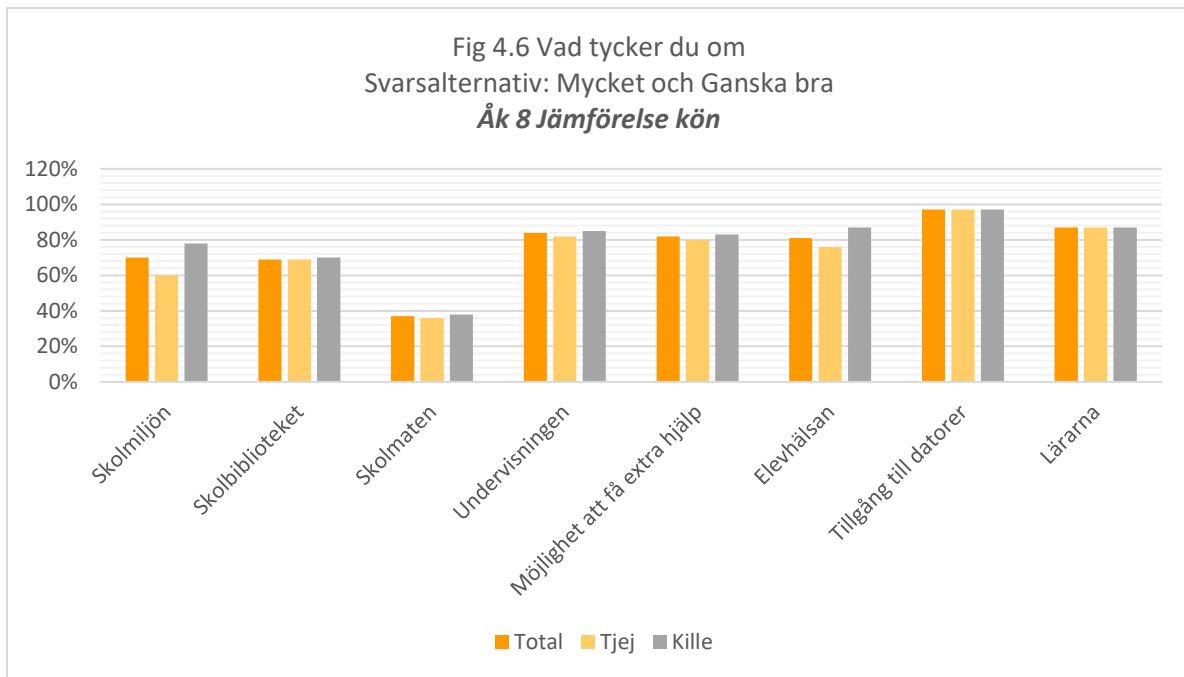

Fig. 4.5 visar en tydlig skillnad på vad man tycker om olika saker i skolan mellan årskurs 8 och årskurs 2. Generellt är man mer positiv i årskurs 2.

I kommande två tabeller, fig. 4.6-4.7 ser vi jämförelser mellan kön i de två åldersgrupperna.

När vi tittar på de båda åldersgrupperna och skillnaden mellan tjejer och killar ser vi att det inte skiljer sig så mycket åt mellan dem i respektive åldersgrupp. Den största skillnaden är att killar i årskurs 8 skattar skolmiljön och elevhälsan högre än tjejer i samma åldersgrupp.

4.2 Utsatthet

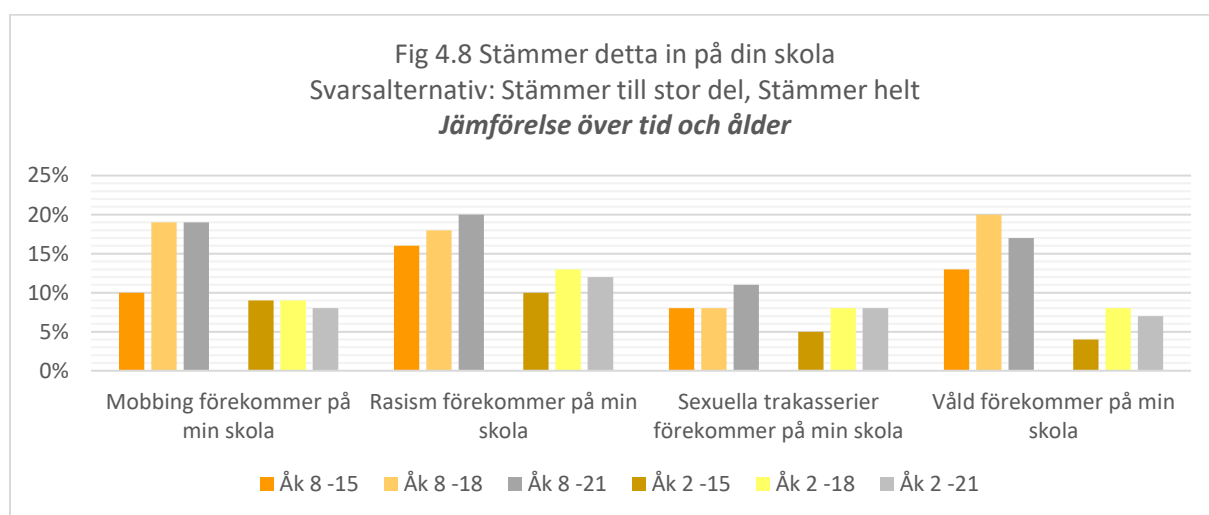
Utsatthet kan förekomma på flera olika sätt. Det kan handla om fysisk och verbal utsatthet men också den utsatthet man kan känna av att människor runt sig inte tar en på allvar eller tar ansvar när något sker.

Kommande tabeller kommer visa på beteenden man anser förekommer på ens skola samt hur man agerar mot när något sker eller mot varandra.

4.2.1 Förekommer på min skola

Tabellerna fig. 4.8-4.10 kommer visa på beteenden man anser sker på ens skola. Det visar över tid och årskursvis i jämförelse mellan tjejer och killar.

Vid dessa frågor fanns förutom svarsalternativen som vi visar här stämmer till stor del eller stämmer helt, svarsalternativen stämmer till viss del, stämmer inte alls samt vet inte.

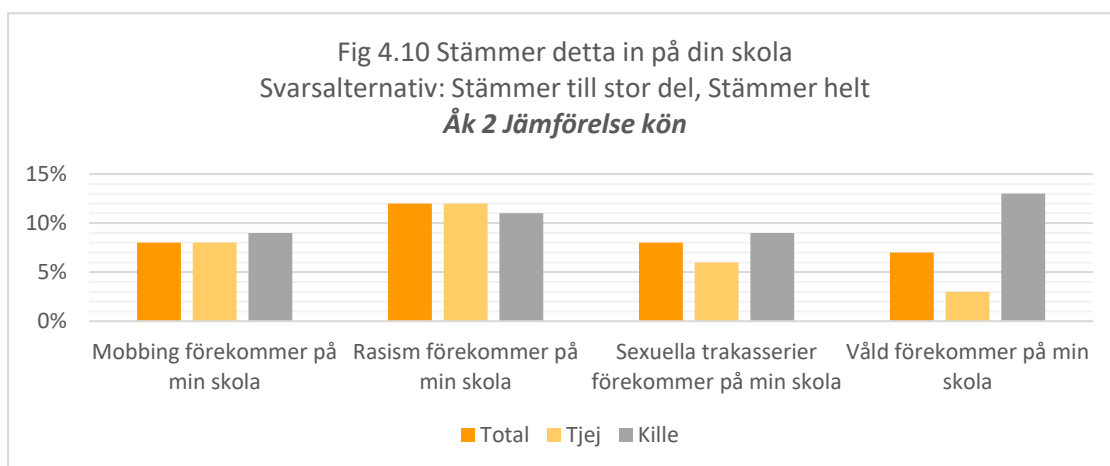
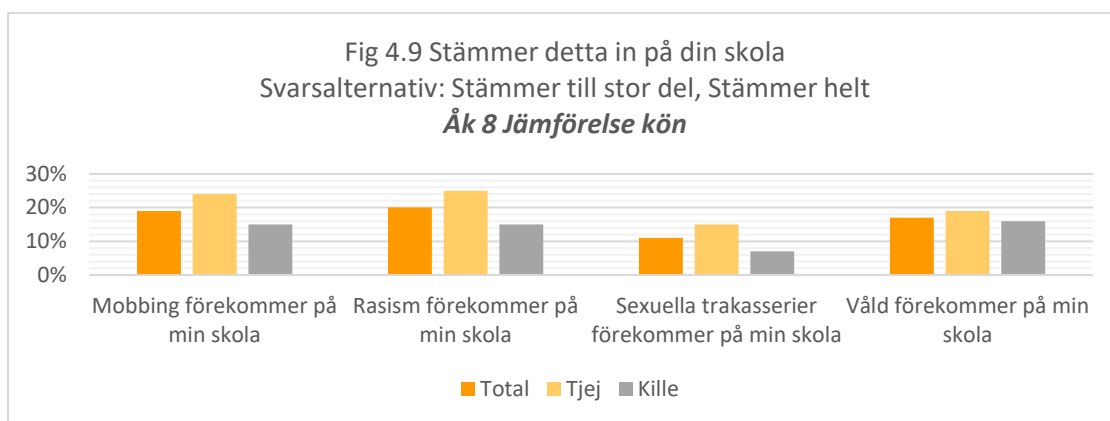

I årskurs 8 är det mellan 27 %-38 % som svarat att de inte vet om det förekommer mobbing, rasism, sexuellt våld eller våld på sin skola.

Tjejer i årskurs 8 upplever i högre utsträckning än killar att dessa beteenden förekommer på sin skola.

I årskurs 2 är det färre som upplever att dessa beteenden förekommer på skolan än vad de i årskurs 8 upplever. 40 %-52 % vet inte om dessa saker förekommer på skolan

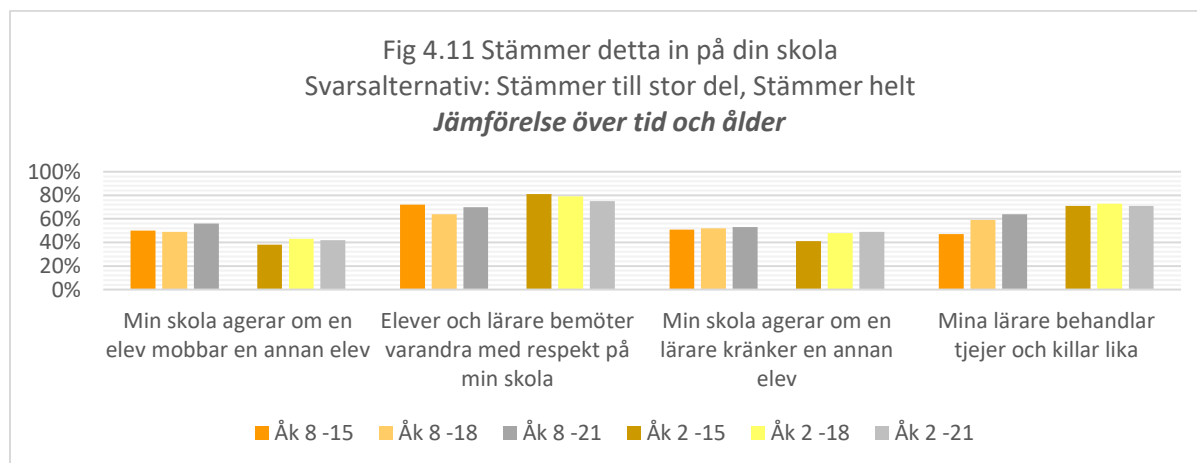
Den stora skillnaden mellan tjejer och killar är att killar upplever i högre utsträckning än tjejer i årskurs 2 att våld och sexuellt våld förekommer på skolan, fig. 4.9-4.10.

4.2.2 Bemötande och agerande

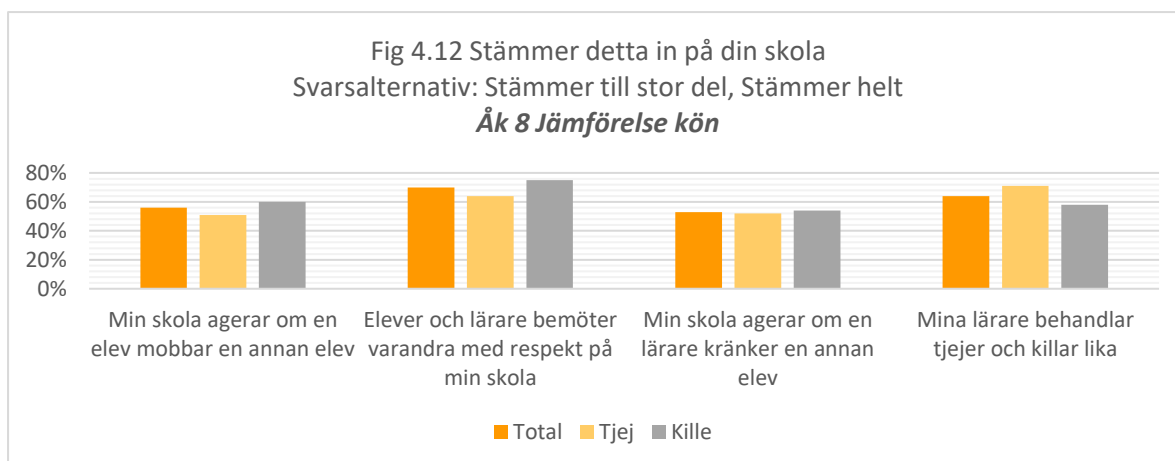
Nu följer några tabeller, fig. 4.11- 4.13, som tittar på hur de unga som svarat upplever bemötandet och agerandet när något händer på skolan eller mellan elever och lärare.

Fig. 4.11 visar över tid och jämförelse i ålder när det gäller bemötande och agerande.

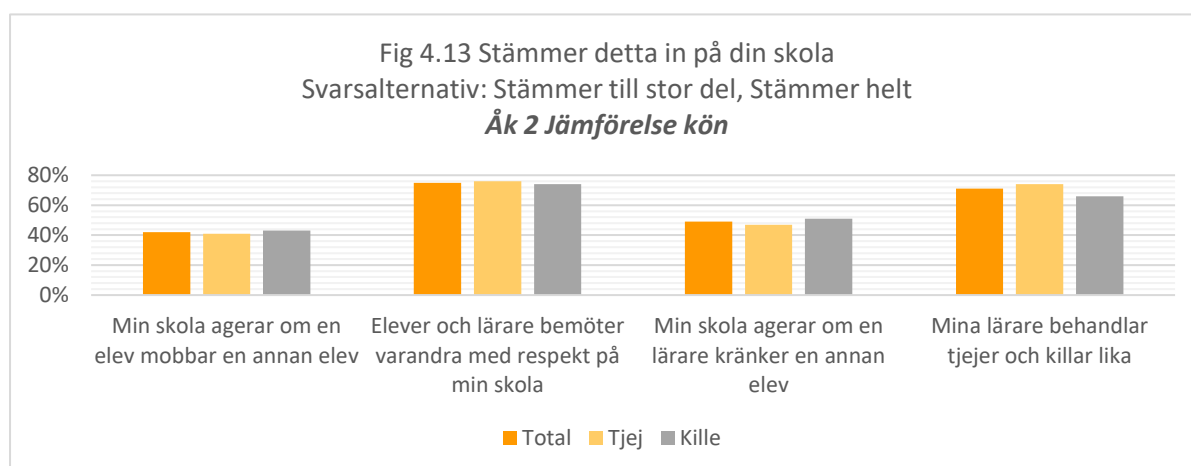
27% av de i årskurs 8 vet inte om skolan agerar om en lärare kränker en elev. I de övriga frågorna är det mellan 4 %-14 % som inte vet.

Fler killar än tjejer upplever att påståendena stämmer helt eller till stor del, förutom när det handlar om att tjejer och killar behandlas lika i årskurs 8, fig. 4.12.

39% i årskurs 2 vet inte om skolan agerar om en elev mobbar en annan elev och 37% vet inte om skolan agerar om en lärare kränker en annan elev. 6%-11% vet inte i de resterade två påståendena.

Tjejer i årskurs 2 anser att lärarna behandlar tjejer och killar lika i högre utsträckning än killarna, fig. 4.13.

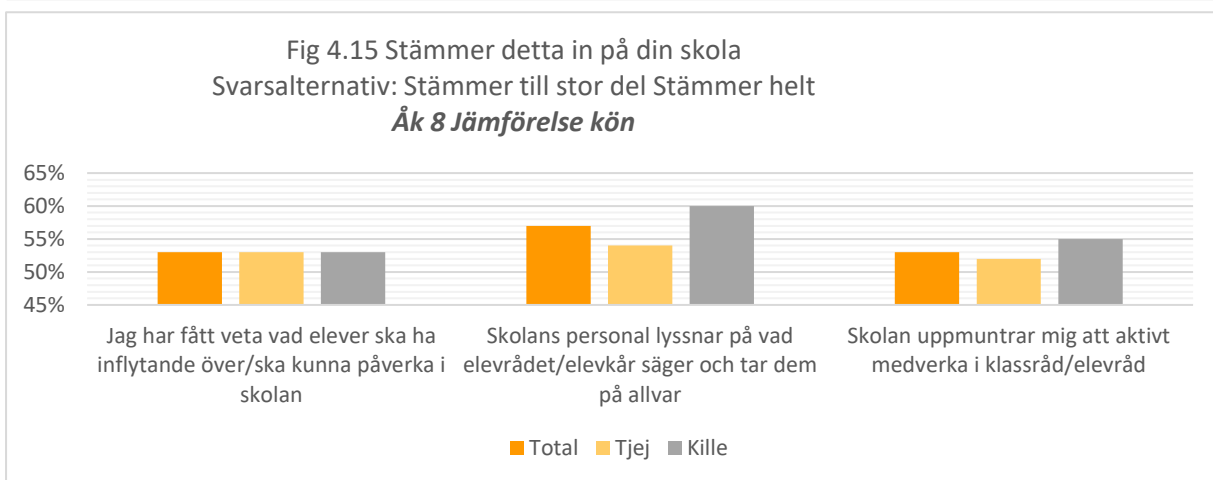
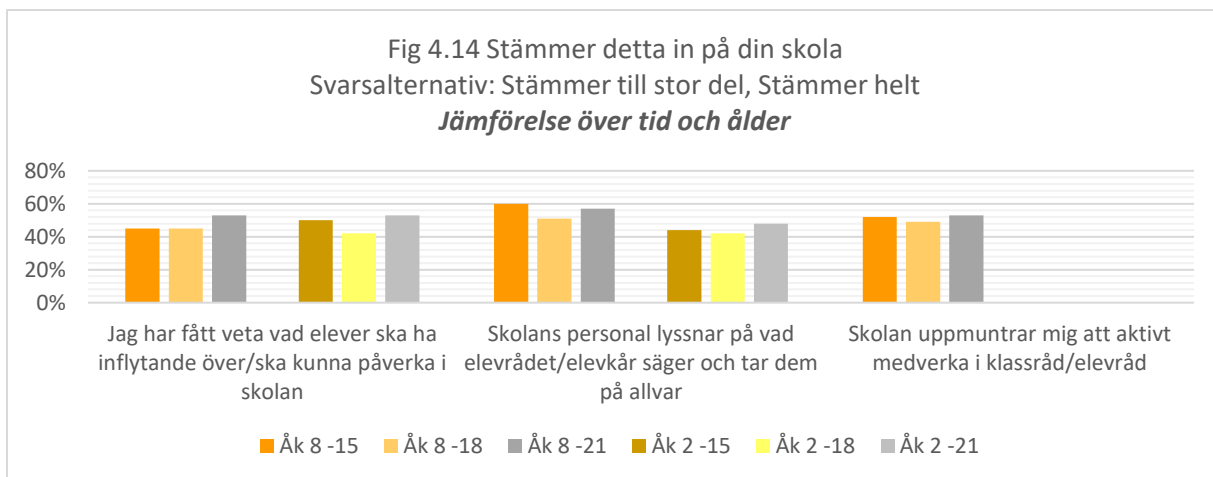

4.3 Elevinflytande

Förutom lärande uppdraget har skolan ett uppdrag att *förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på*, (Skollag 2010:800, kap. 1, 4 §).

Tabellerna fig. 4.14-4.16 ger svar på hur ungdomarna som svarat på enkäten anser att de fått information om vad de kan påverka och om skolan lyssnar och uppmuntrar dem att delta i aktiviteter som har med demokrati och påverkan att göra.

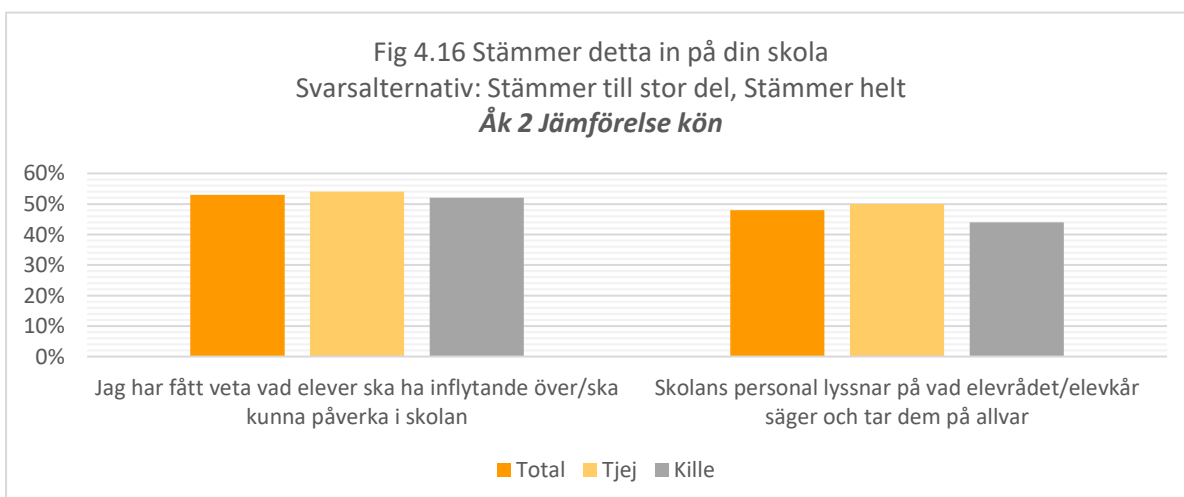
Fig. 4.14 visar båda årskurserna över tid och där vi kan se en positiv utveckling i båda årskurserna.

Drygt 50% i årskurs 8 har fått veta vad elever ska ha inflytande över och där skiljer det sig inte åt mellan tjejer och killar.

Fler killar än tjejer upplever att skolans personal lyssnar på olika råden/kårer samt uppmuntrar till att delta i dess forum. I båda åldersgrupperna är det från 12%-39% som svarat att de inte vet i de olika påståendena.

I årskurs 2 är det något fler tjejer än killar som upplever att de fått veta vad de ska ha inflytande över samt att de upplever att skolans personal lyssnar på vad elevkår/elevråd säger.

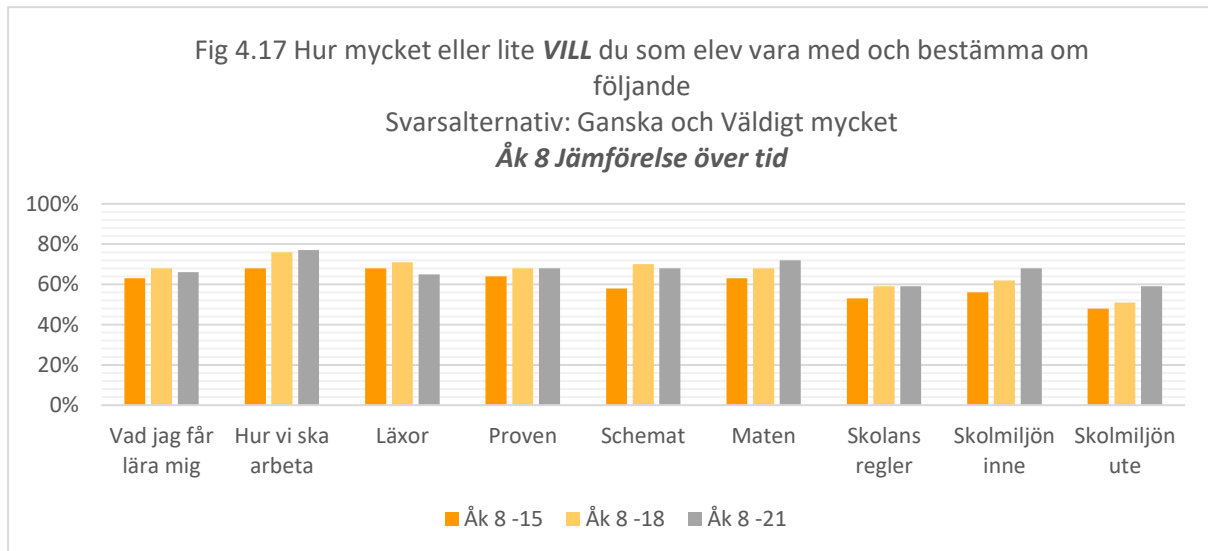

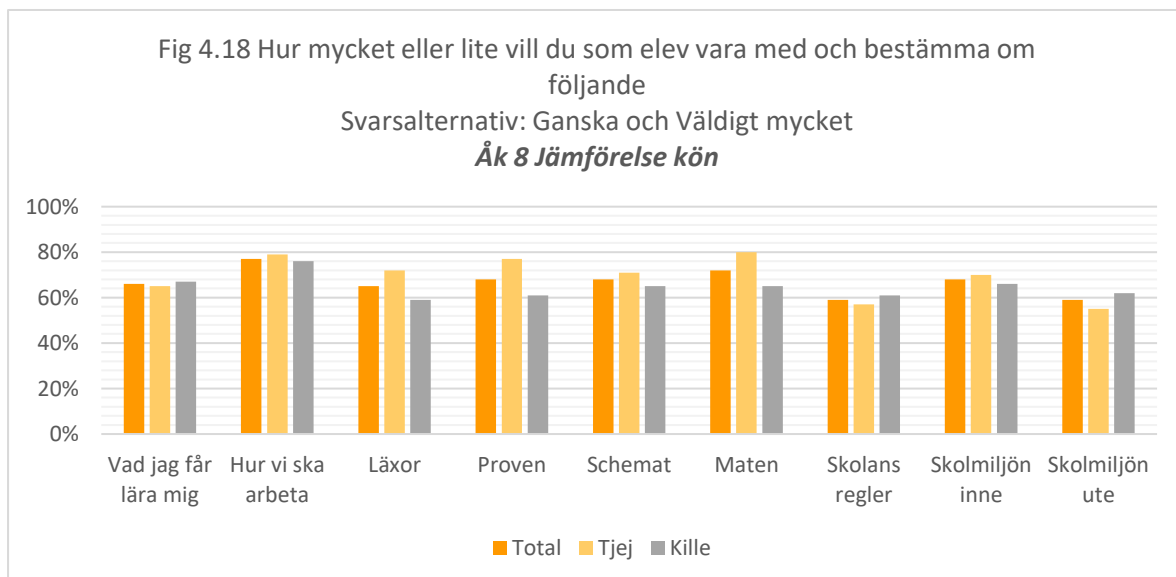
4.3.1 VILL vara med och påverka

I följande tabeller, fig. 4.17-21, får vi se vad elever i årskurs 8 samt årskurs 2 **VILL** vara med och bestämma om, sett över tid och mellan åldersgrupper och kön.

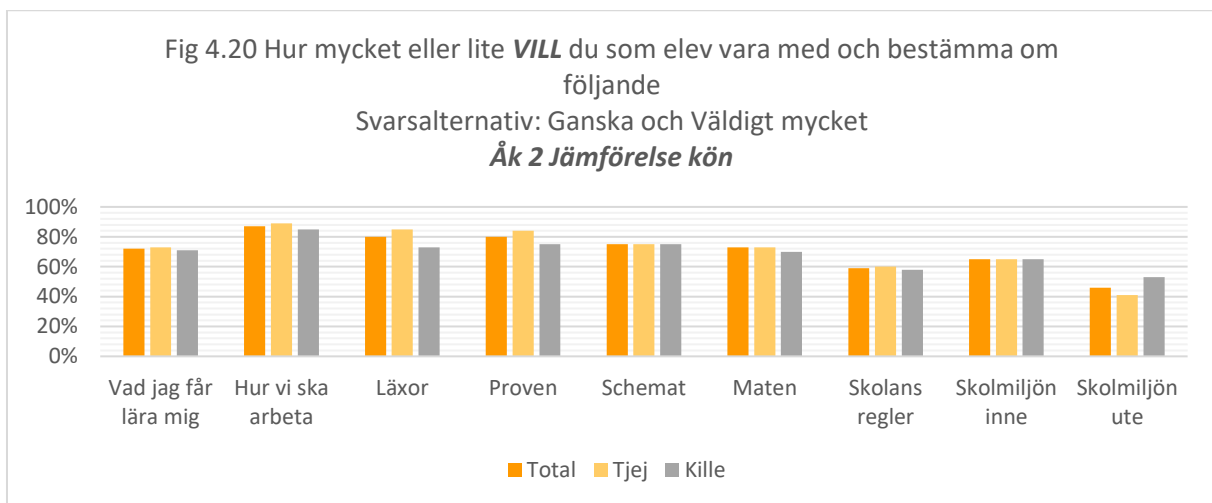
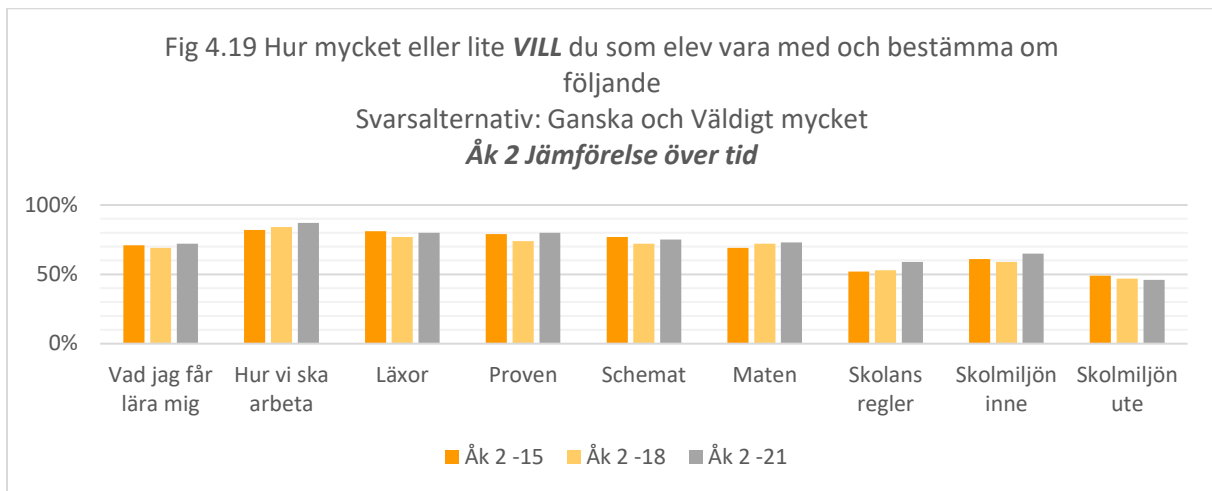
I årskurs 8 har det skett en ökning över tid inom de flesta områden kring att man vill vara med att bestämma om. Undantaget är Vad jag får lära mig, Läxorna och Schemat.

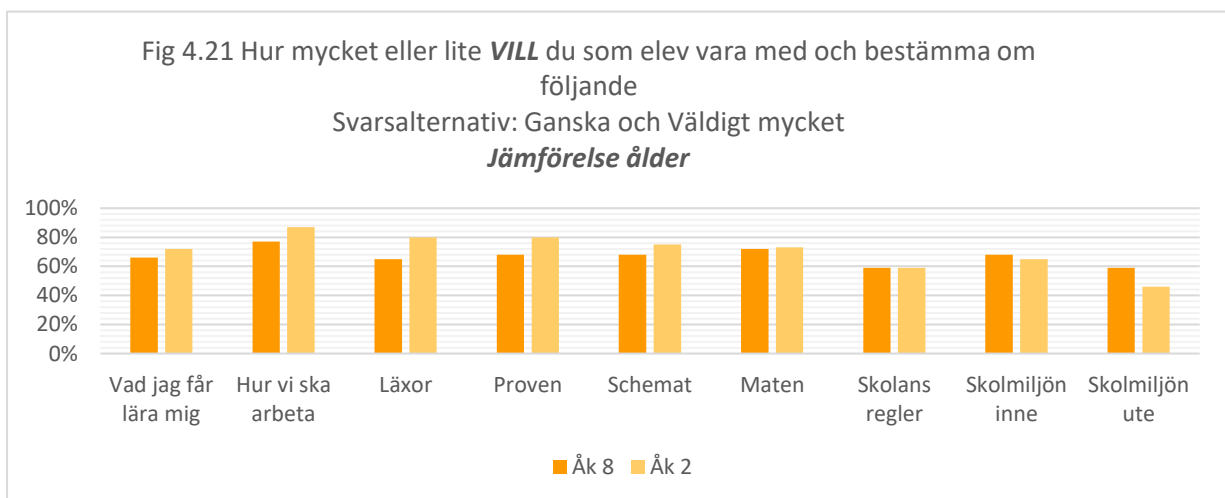
Mellan tjejer och killar i årskurs 8 finns det skillnader i vad man vill vara med att bestämma om. Framför allt när det gäller Läxor, Proven, Maten och Skolans utemiljö.

I årskurs 2 ser vi också en ökning över tid i vad man vill vara med och bestämma om i skolan. Precis som i årskurs 8 finns det skillnader mellan tjejer och killar och då framför allt när det gäller Läxor, Proven och Skolmiljön ute.

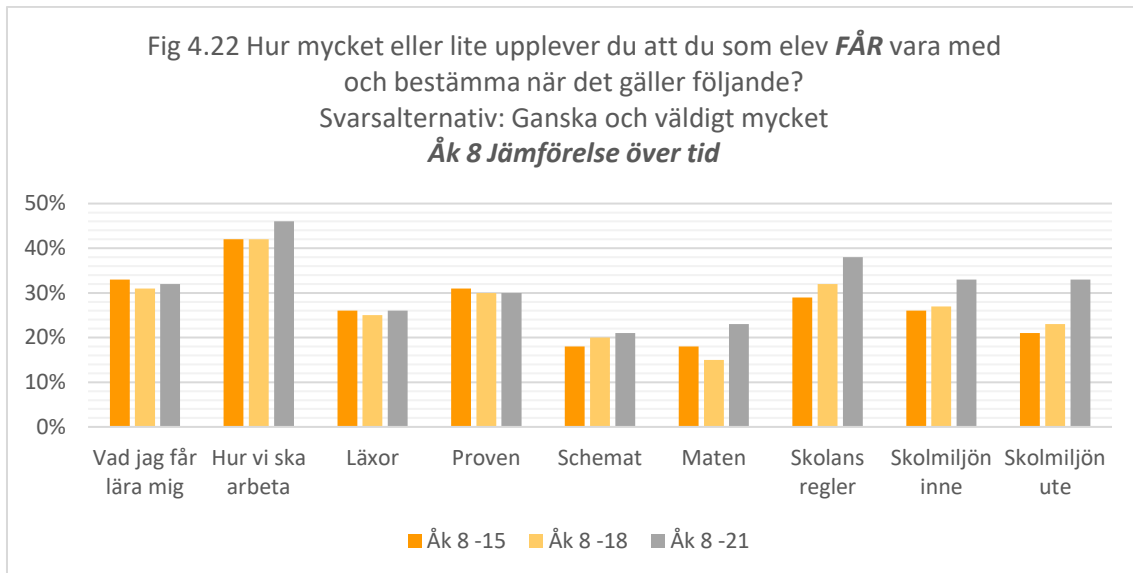
I fig. 4.21 visar vad man som elev vill vara med och bestämma om i skolan, jämfört mellan ålders-grupperna.

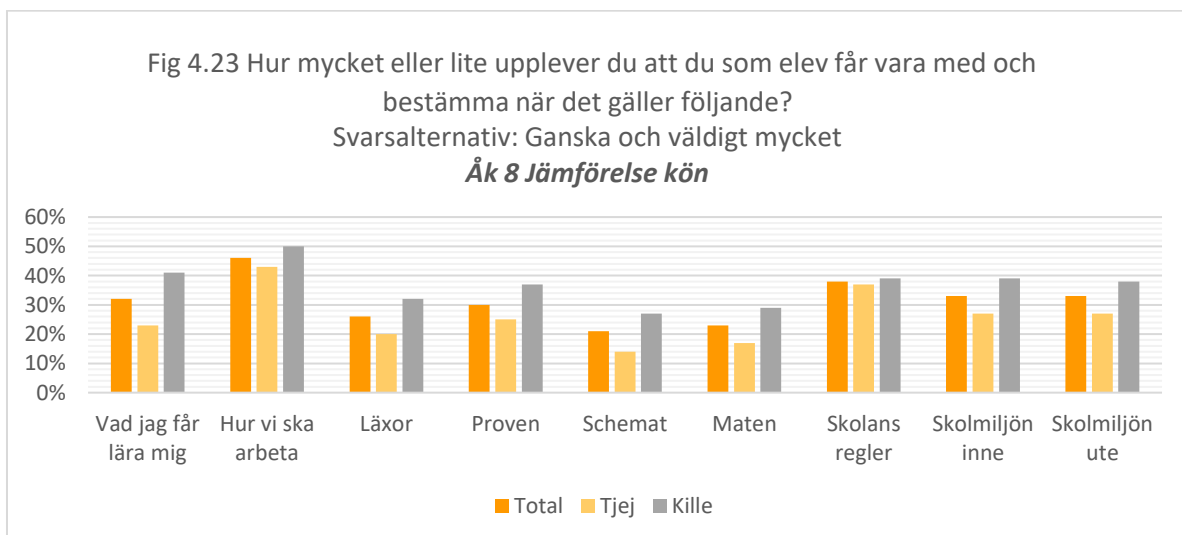
4.3.2 FÅR vara med och bestämma

Efter resultaten på vad man vill vara med att bestämma om i årskurs 8 och årskurs 2 visar kommande tabeller, fig. 4.22-4.26 vad de som svarat på enkäten upplever att de **FÅR** vara med att bestämma om.

Över tid ser vi att i årskurs 8 har det ökat inom många områden kring vad man upplever att man får vara med att bestämma om i skolan

I fig. 4.34 ser vi årskurs 8 och i jämförelse mellan tjejer och killar i vad de upplever att de får vara med och bestämma om. Tabellen visar tydligt att killar i större utsträckning än tjejer upplever att de får vara med och bestämma i dessa frågor/områden.

Över tid visar det sig att även i årskurs 2 upplever eleverna att de får vara med och bestämma i vissa frågor i högre utsträckning än tidigare år.

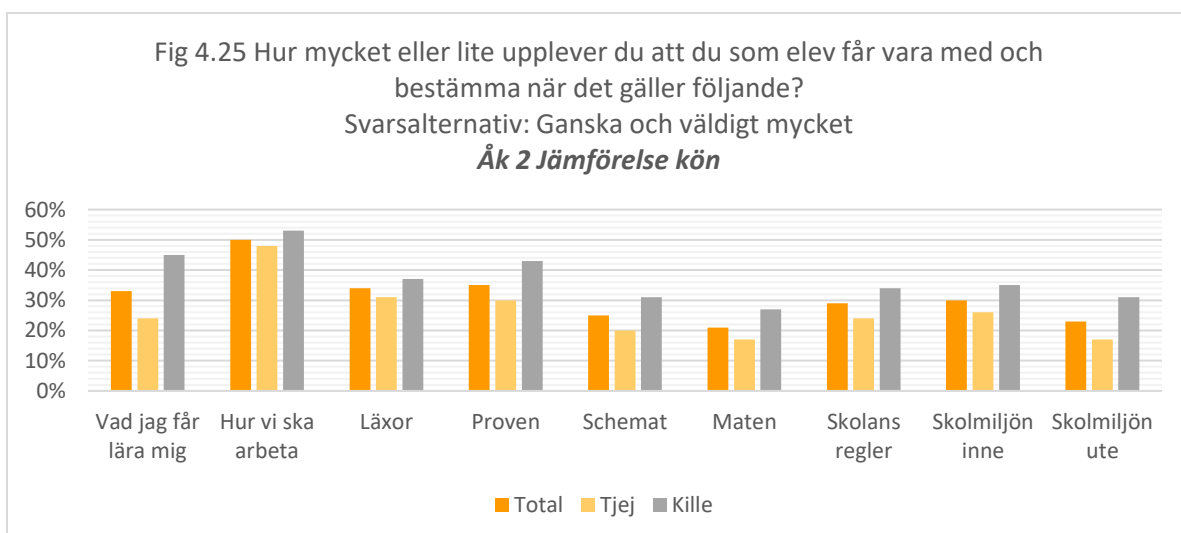
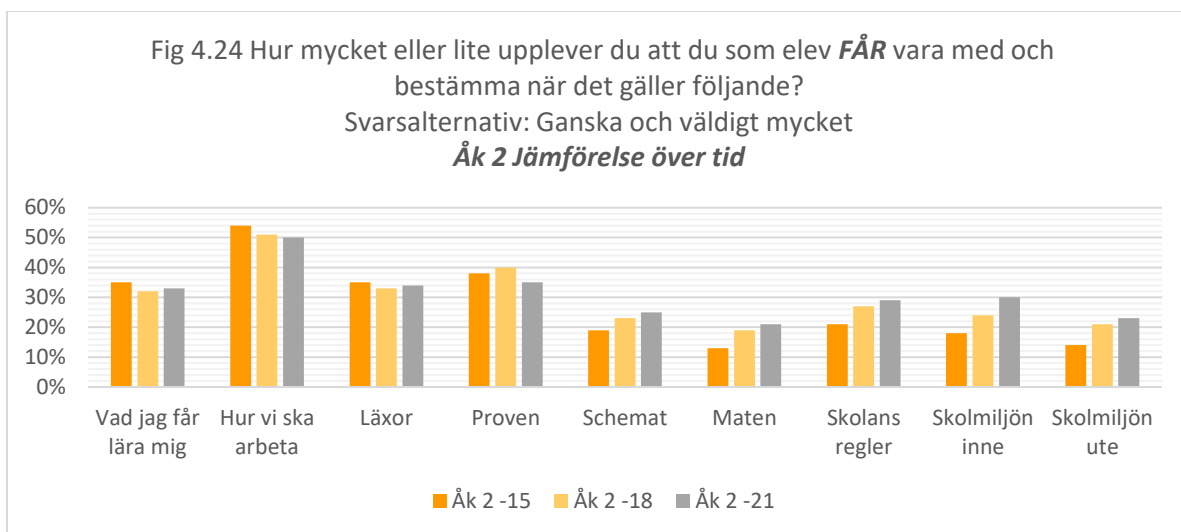
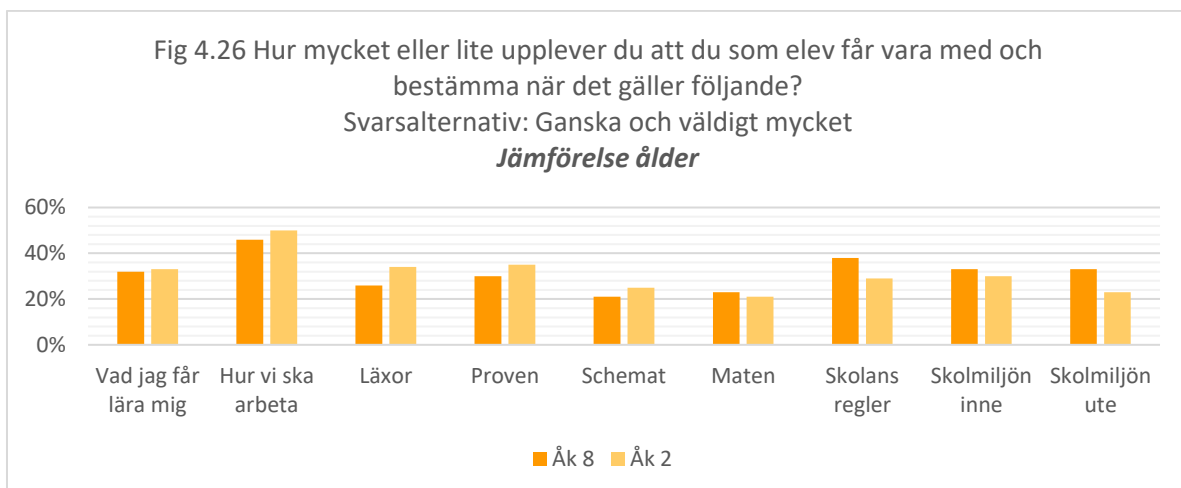
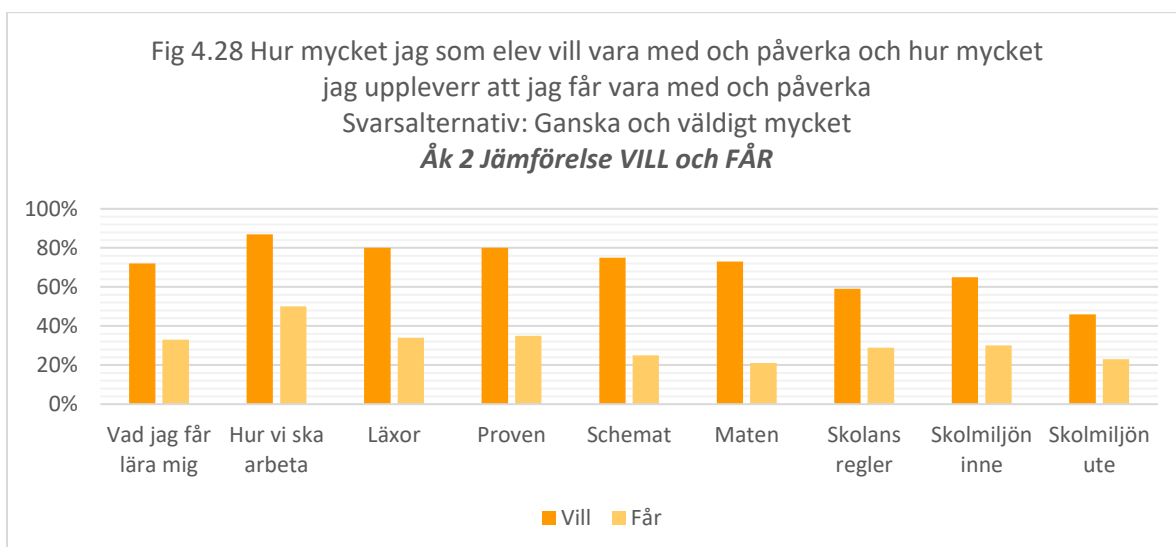
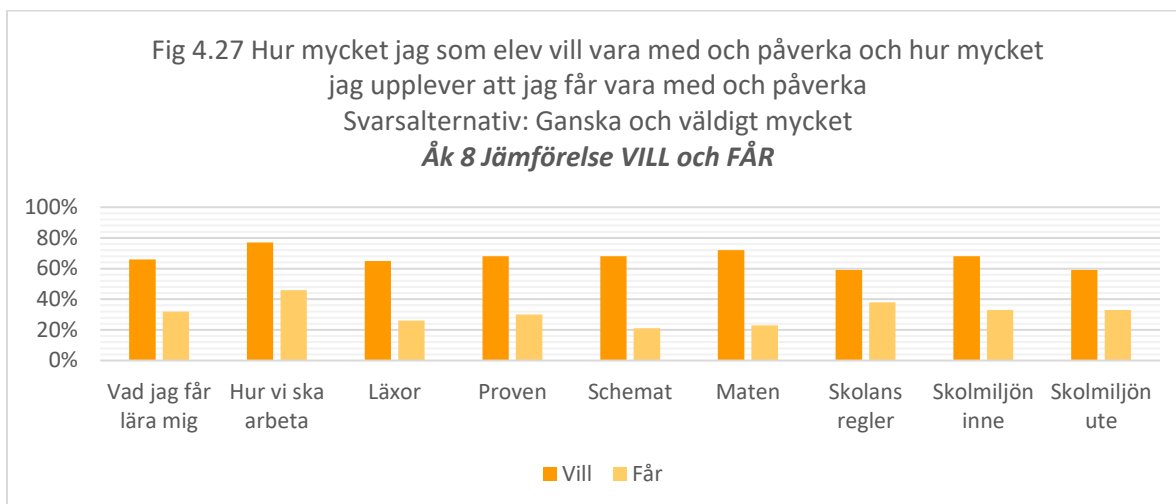

Fig. 4.26 visar på skillnaderna i vad man upplever att man får vara med att bestämma om i jämförelse mellan årskurs 8 och årskurs 2.

4.3.3 Skillnaden på VILL och FÅR

Upplevelsen av vad man som elev vill vara med att bestämma om stämmer kanske inte alltid överensstämmer med vad man känner att man får vara med att bestämma om. I de två sista tabeller, fig. 4.27-4.28, visas skillnaden i vad man **VILL** vara med och bestämma om och vad man upplever att man **FÅR** vara med att bestämma om i varje åldersgrupp. Dessa tabeller visar på en tydlig skillnad i vill och får.

5. SAMHÄLLE OCH POLITIK

MUCF – Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor gav ut sin senaste fokusrapport, FOKUS 21 – Viljan att förändra⁷ 25/11–21. Denna rapport visar att det finns ett stort intresse hos unga för politik, samhällsfrågor och vad som sker i andra länder. Många vill även engagera sig och det sker oftast via internet och sociala kanaler vilket stämmer överens med vad vi kan se i denna lokala lupp rapport.

I den tidigare forskningen kring ungas politiska utveckling (Amnå, Ekström & Stattin, 2016)⁸ visar tydligt att unga som växer upp i en miljö där det samtals mycket om politik och samhällsfrågor utvecklar i högre grad ett politiskt intresse/deltagande och att det i de tidiga ungdomsåren finns ett tidsfönster för att forma sitt politiska intresse.

Fokus 21 visar att de flesta som väljer att engagera sig, gör det utifrån att vilja göra skillnad och förändra. Medan andra beskriver att engagemanget ger en social gemenskap, möjlighet till att lära känna människor och att det ger ett välmående. Detta är något vi även ser återkommande i utvärderingarna som görs i samband med Örnsköldsviks kommuns inflytande forum Advisory Board och Ung Mentor.

En oroande del i Fokus 21 är de skillnader man ser i engagemang och vilja att påverka mellan olika grupper av unga och där det även skiljer sig mellan stad och landsbygd. Skillnader som i sig kan bli ett hot för demokratin och tilltron till det demokratiska systemet.

Även om unga idag under 18 år inte har ett formellt inflytande, är det av allra högsta vikt att institutioner och myndigheter jobbar för att stärka ungas demokratiska deltagande genom samtal, möten och aktiviteter. Här ges då alla ungdomar förutsättningar till att utveckla ett starkt kapital till att bli aktiva medborgare som tar ansvar för och deltar i samhällets utveckling, så att vi även i fortsättningen kan leva i en stark demokrati. Artikel 12 i barnkonventionen, som även är lag i Sverige sedan 1 januari 2020, visar på att det är en rättighet barn har att göra sin röst hörd, i de frågor som berör dem. I Artikel 12 framgår det även att vuxna måste lyssna på barn och unga samt fatta beslut som utgår från barn och ungas bästa. För att kunna involvera unga i beslutsfattande och skapa förutsättningar för att vi beslutar utifrån barn och ungas bästa, måste vi som organisation bli bättre på att hitta former för att inkludera och lyssna på barn och unga.

Uppgiften att bygga ett demokratiskt kapital hos barn och unga, är inte en enskild insats utan ett strategiskt hållbart och långsiktigt arbete som måste ske på alla plan och nivåer i ungas liv. I Örnsköldsviks kommun har man sedan 2011 arbetat strategiskt med ungas inflytande och en ny barn- och ungdomsstrategi för kommunen är på väg att antas av alla kommunens nämnder.

I följande avsnitt kommer vi få se hur unga i Örnsköldsviks kommun ser på sina möjligheter till att påverka, vilket intresse de har för att vara med och påverka samhället samt tilltron till vuxna.

---

⁷ <https://www.mucf.se/publikationer/fokus-21-vilja-att-forandra>

⁸ Ungas politiska vilja, Amnå, Ekström & Stattin, 2016

5.1 Intresse, vilja och möjlighet att påverka beslutsfattare

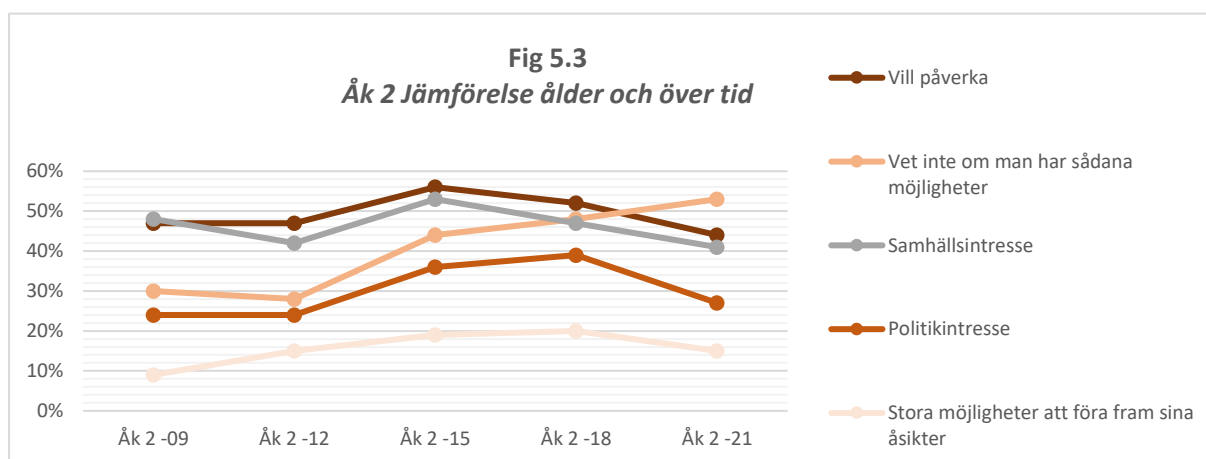
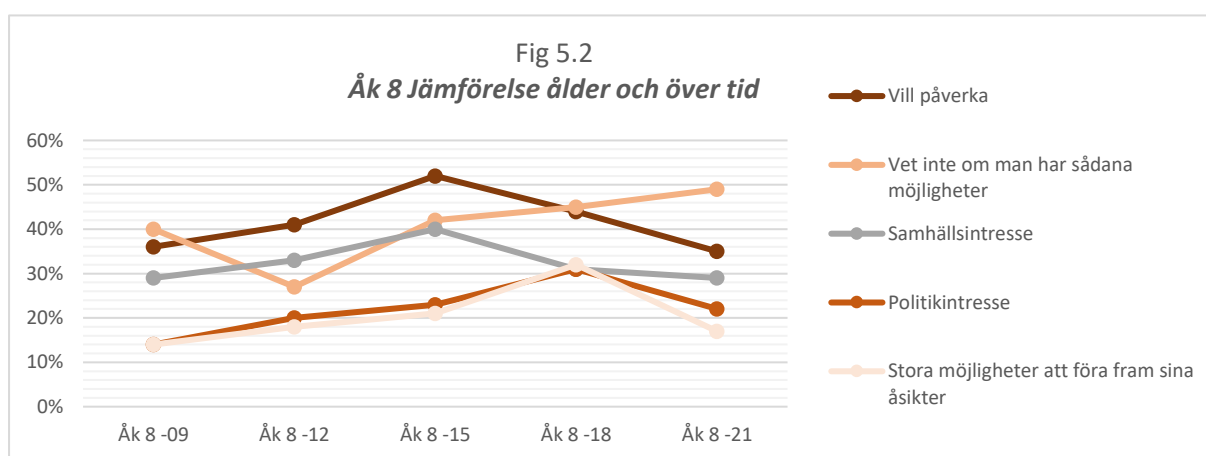
Första figuren, fig. 5.1, visar på intresset för samhällsfrågor och politik som de i årskurs 8 och årskurs 2 har och hur det förändrats över tid. Tabellen visar även upplevelsen målgruppen har av möjligheten av att föra fram sina åsikter och hur det ändrats.

Fig. 5.2–5.3 visar på samma siffror i tabellform.

Fig. 5.1:

ÖRNSKÖLDSVIK		Åk 8	Åk 2	Åk 8	Åk 2	Åk 8	Åk 2	Åk 8	Åk 2	Åk 8	Åk 2	
		2009	2009	2012	2012	2015	2015	2018	2018	2021	2021	
INTRESSE	Intresse för samhällsfrågor	29%	48%	33%	42%	40%	53%	31%	47%	29%	41%	
	Intresse för politik	14%	24%	20%	24%	23%	23%	31%	39%	22%	27%	
VILJA OCH MÖJLIGHETER	Vill påverka	36%	47%	42%	47%	52%	56%	44%	52%	35%	44%	
	<i>Möjlighet att föra fram sina åsikter:</i>											
	(vet inte)	40%	30%	27%	28%	42%	44%	45%	48%	49%	53%	
	(ganska eller mycket stora)	14%	9%	18%	15%	21%	19%	22%	20%	17%	15%	

Fig. 5.2–5.3: Intresse, vilja och möjlighet att påverka beslutsfattare.

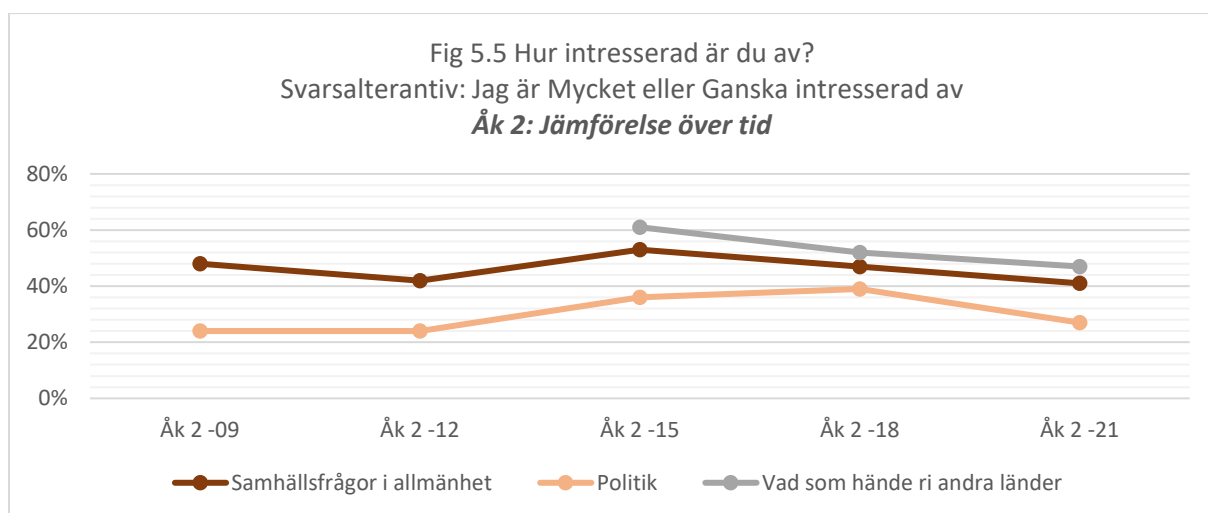
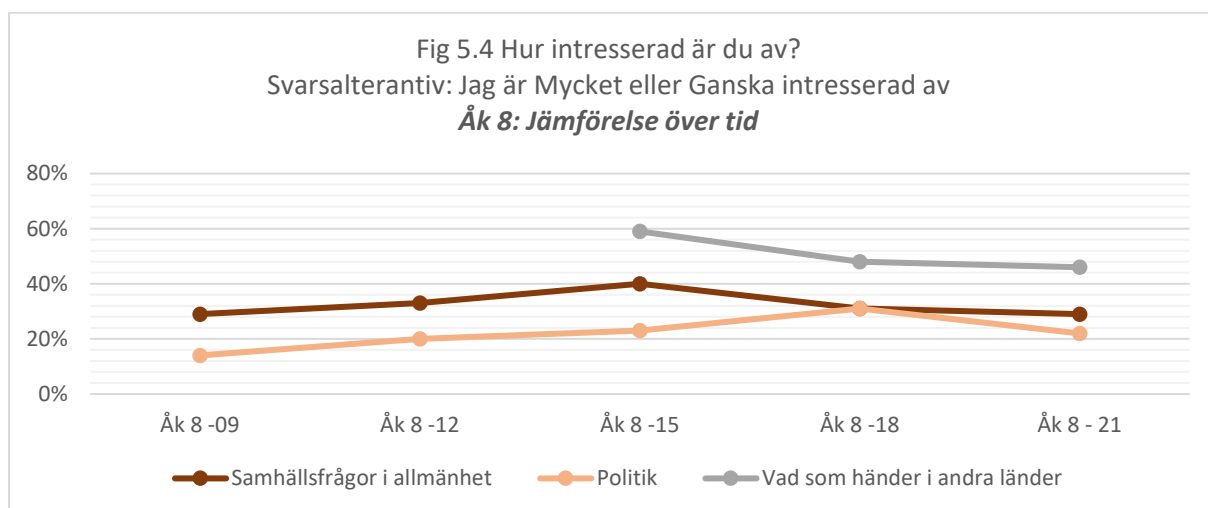
I tabellerna, fig. 5.1–5.3 kan vi se över tid hur intresset och viljan över att påverka ser ut sedan 2009. Tyvärr kan vi se att den negativa tendensen fortsätter med att viljan att påverka minskar i båda åldersgrupperna samtidigt som antalet som inte vet om de har möjlighet att påverka ökar.

Den positiva utveckling som varit sedan 2009, när det gäller intresse för politik och har möjlighet att framföra sina åsikter, har ändrats i år. Denna förändring är värd att fördjupa sig i och försöka förstå vad den står för och beror på.

I kommande avsnitt kommer vi titta närmare på dessa delar och jämföra över tid, kön och ålder.

5.2 Intresset för politik och samhällsfrågor

Fig. 5.4–5.7 visar intresset för politik och samhällsfrågor, och intresset vad som sker i andra länder från år 2009–2021. Sista tabellen visar även skillnaden mellan kön och ålder.

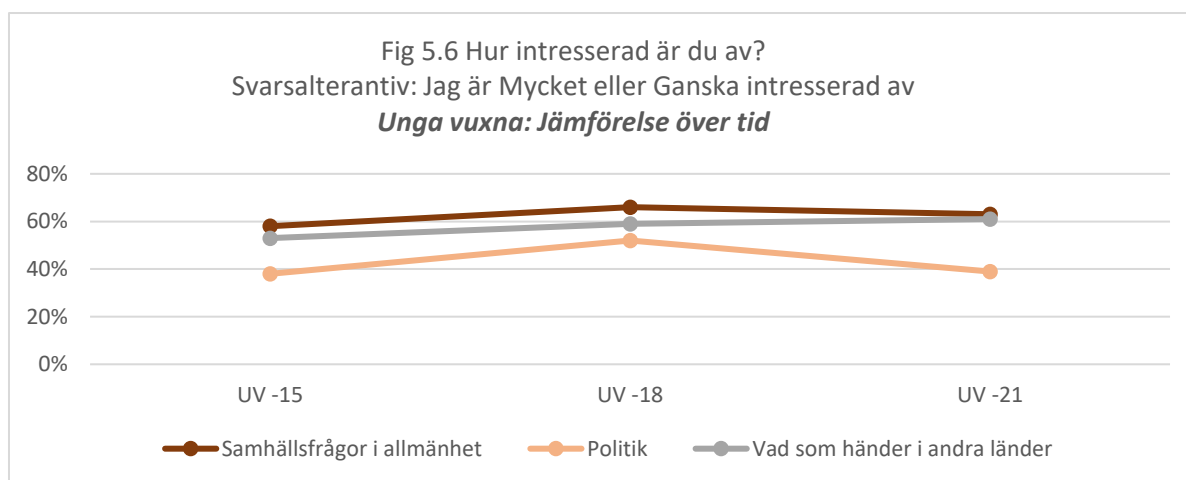
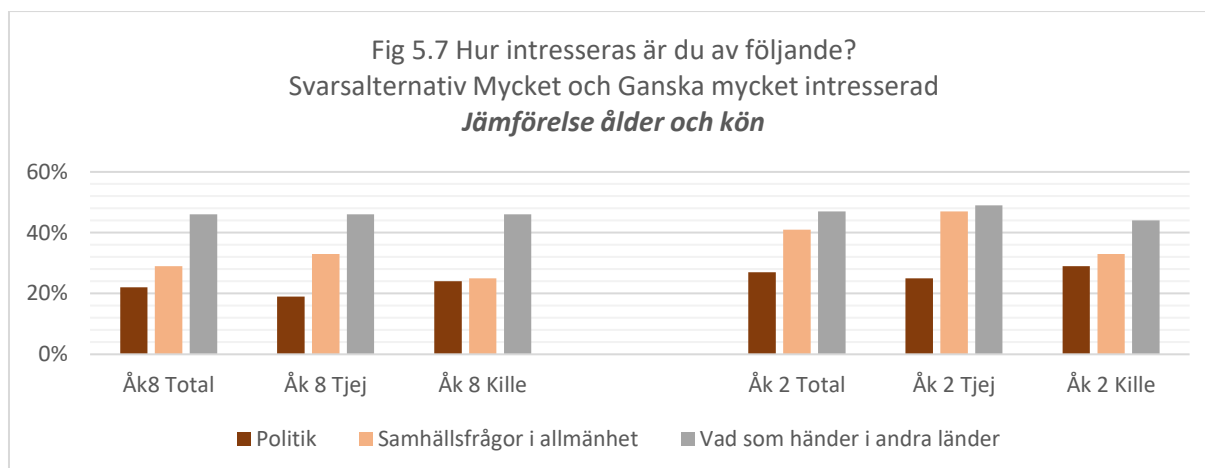

Fig. 5.4–5.6 visar att intresset för samhällsfrågor och vad som händer i andra länder planar ut eller har minskat sedan 2018 i årskurs 8 och 2. En tendens vi inte ser i gruppen unga vuxna.

När det gäller intresset för politik kan vi se i årskurs 8 och årskurs 2 hur intresset har ökat sedan 2009, men 2021 visar en nedåtgående kurva. Unga vuxna som vi kan mäta sedan 2015 ser vi en kurva som går upp mellan -15 och -18 för att sedan gå ner igen -21. Kurvan visar att unga vuxna skulle kunna ha med att, det var valår 2018, och att det under ett valår skapat ett större intresse och engagemang kring politiken. Tendensen vi ser i årskurs 8 och årskurs 2 kan också ha med detta att göra men då tendensen gått uppåt sedan 2009 så kan det vara värt att fördjupa sig i denna förändring.

I kommande två tabeller, fig. 5.7–5.8 kan vi se hur intresset för politik, samhällsfrågor och vad som händer i andra länder skiljer sig mellan ålder och kön.

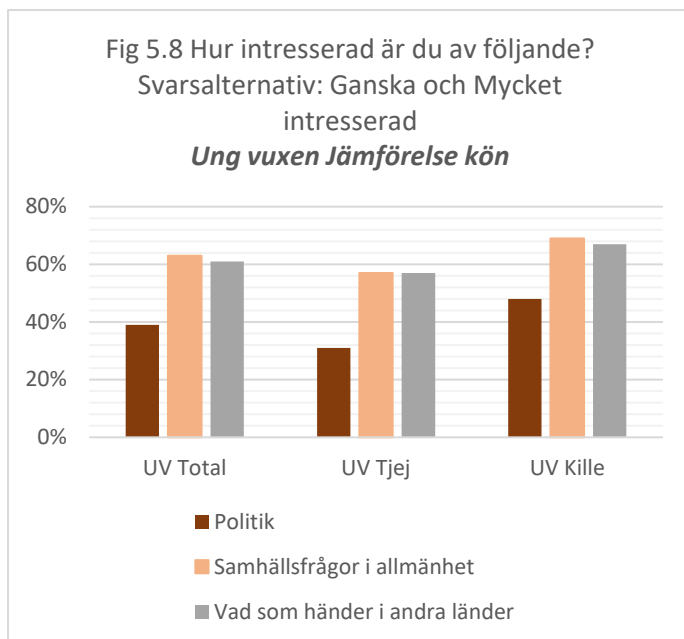
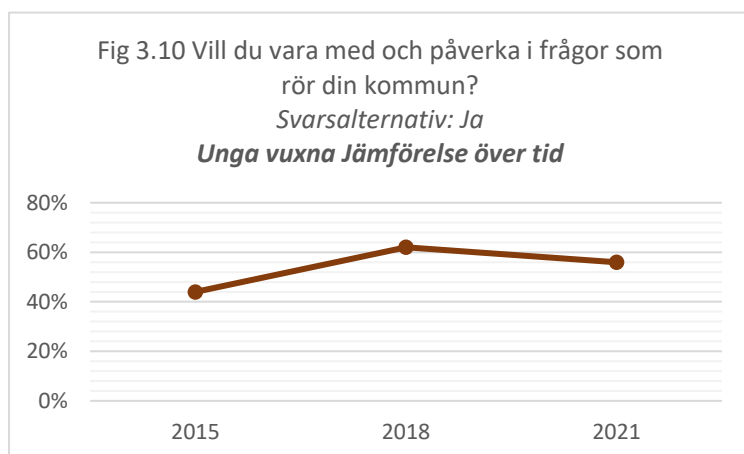
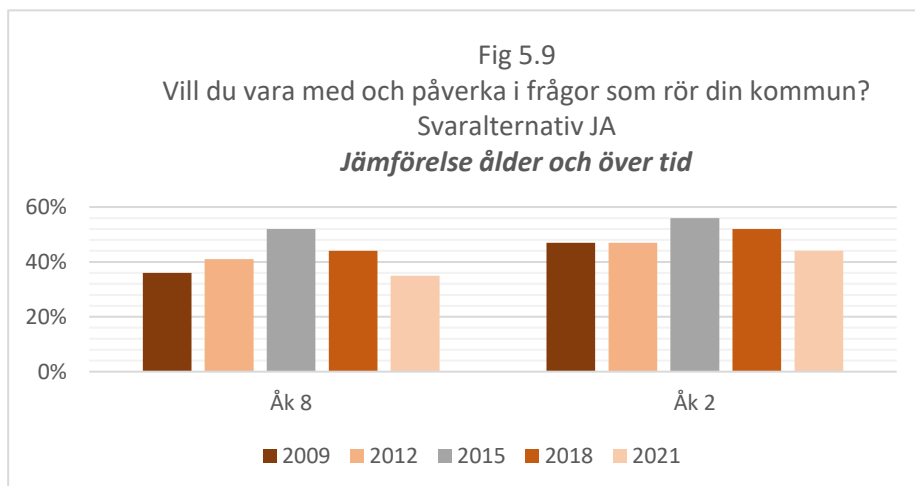

Fig. 5.7 och 5.8 visar tydligt att intresset ökar med ålder när det gäller politik och samhällsfrågor i allmänhet, men det skiljer mindre när det gäller intresset för vad som händer i andra länder. Denna tendens kan vi se fortsätter upp i gruppen unga vuxna.

Skillnad i kön kan vi se att killar är mer intresserade än tjejer för politik, medan tjejer visar ett större intresse än killar för samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder. Gruppen unga vuxna skiljer sig då killar generellt visar större intresse för alla tre områden.

5.3 Intresse för att påverka det som rör kommunen

På frågan om man vill vara med och påverka frågor som rör ens kommun kan vi se att det sedan 2015 skett en negativ utveckling i årskurs 8 och 2 men fortfarande är det närmare och drygt hälften som vill vara med och påverka. I gruppen unga vuxna är det närmare 60% som vill vara med och påverka.

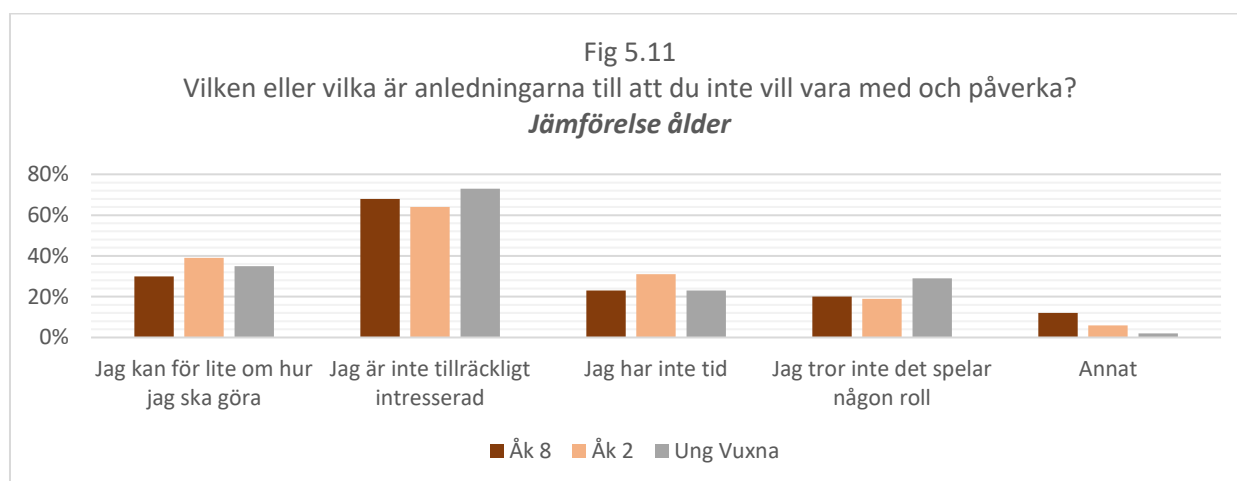

När vi jämför tjejer och killar kan vi se att i årskurs 8 är det betydligt fler tjejer som vill vara med och påverka, medan skillnaden mellan kön planar ut ju äldre man blir.

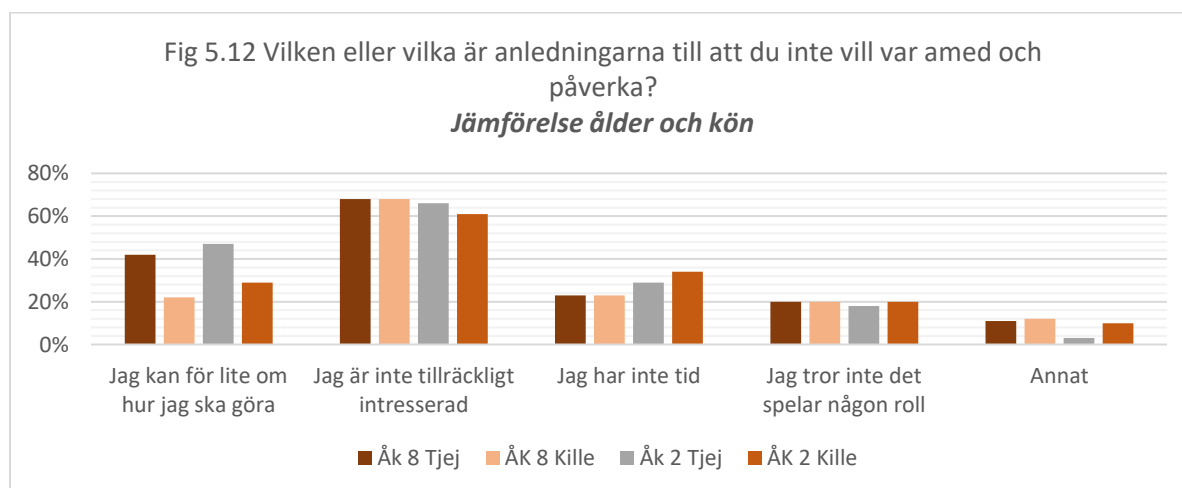
5.4 Varför man inte vill vara med att påverka

De som svarade att de inte vill vara med och ”påverka i kommunen de bor i”, fick svara på en följdfråga om vad anledningen är till att de inte vill vara med och påverka. I fig. 5.11 kan vi se att den största anledningen är att man inte är tillräckligt intresserad. Det finns också en stor grupp som anser att de kan för lite och på gymnasiet är tidsbristen tydligare än i övriga grupper.

I fig. 5.11 kan vi se skillnaden mellan ålder på frågan om vad anledningen är till att man inte vill vara med och påverka. Vidare i fig. 5.12 ser vi skillnaden mellan kön och ålder i årskurs 8 och årskurs 2.

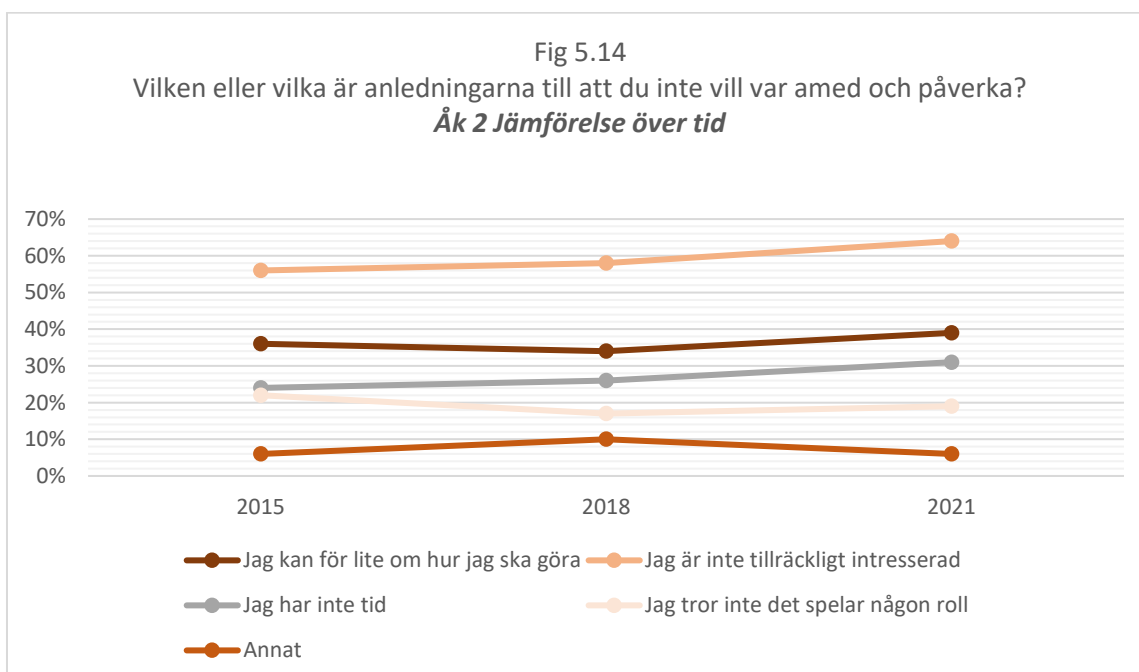
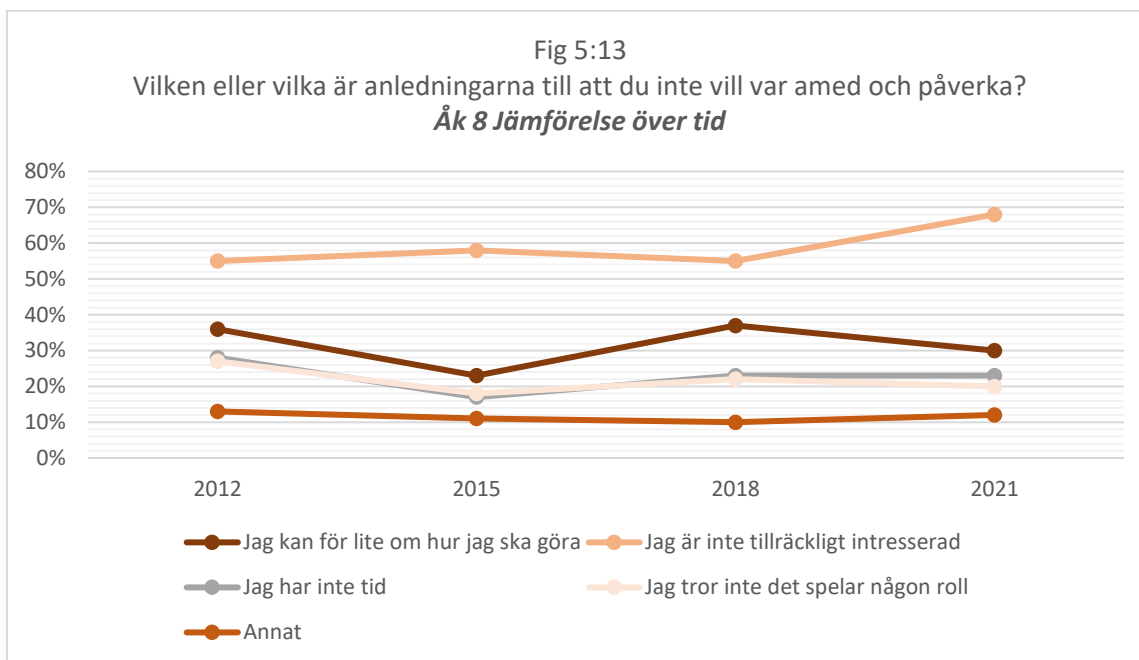
I jämförelse mellan ålder kan vi se att de i årskurs 2 har störst intresse, men upplever i högre utsträckning att de har för lite kunskap om hur, samt att de upplever att de har mindre tid. I gruppen unga vuxna är det vanligare att man inte är tillräckligt intresserad, men framför allt sticker de ut när det gäller att de upplever att det inte spelar någon roll.

I åk 8 och åk 2 är det betydligt fler tjejer än killar som upplever att de kan för lite om hur de ska göra för att kunna påverka. Intresset sjunker från åk 8 till åk 2 och då mest bland killar. Bristen på tid är större i årskurs 2 än i årskurs 8 och även här sticker killarna ut.

Tittar vi på skillnad mellan kön i gruppen unga vuxna så kan vi se att även tjejer i denna grupp upplever i betydligt högre utsträckning att de kan för lite, jämfört med killarna. Det är även fler tjejer än killar i denna grupp som upplever att det inte spelar någon roll.

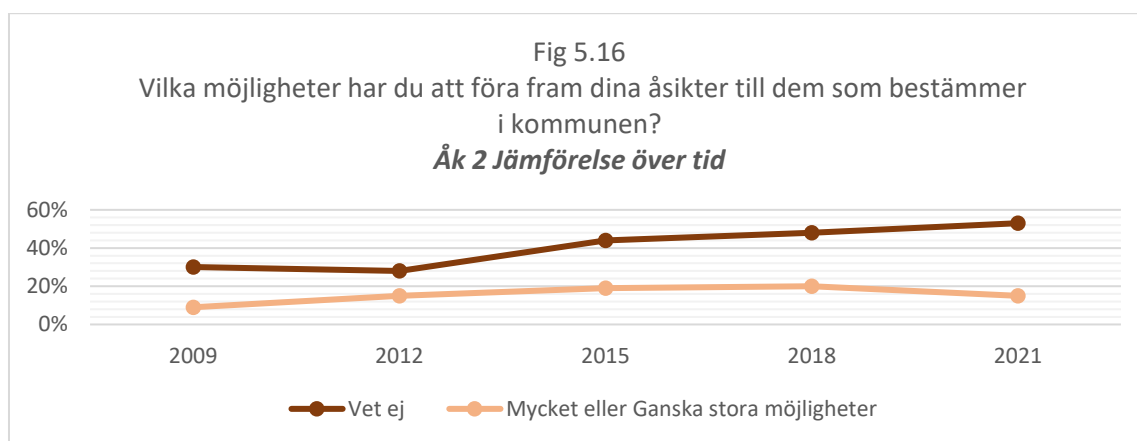
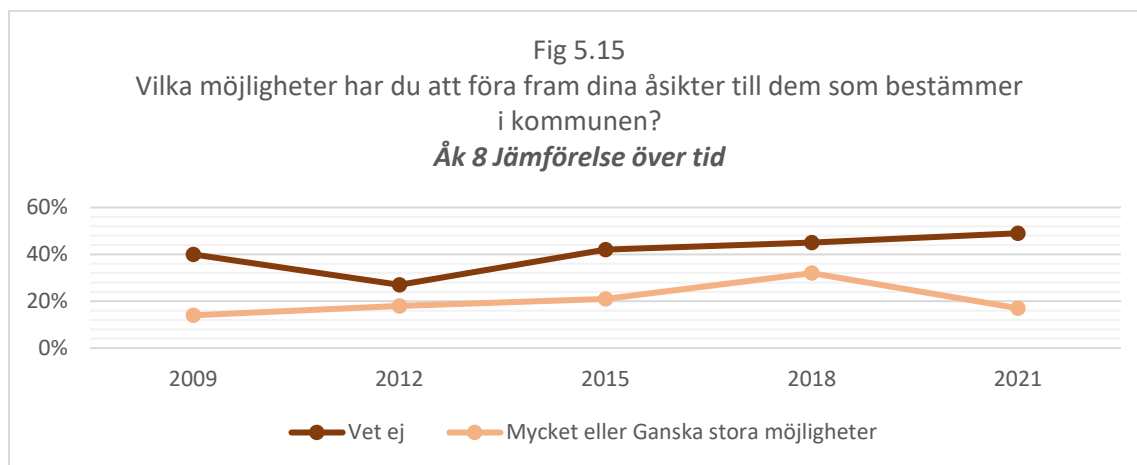
Vidare i fig. 5.13-5.14 kan vi se över tid vilka anledningarna är till att man inte vill vara med och påverka i årskurs 8 och årskurs 2. Tabellen för årskurs 8 sträcker sig från 2012 medan den för årskurs 2 endast sträcker sig från 2015

Här kan vi se att de som inte är tillräckligt intresserade har ökat och i gymnasiet ökar de som anser sig "inte ha tid". I årskurs 8 minskar det med de som anser sig "kunna för lite" medan det i årskurs 2 ökar.

5.5 Möjligheten till att föra fram sina åsikter i kommunen

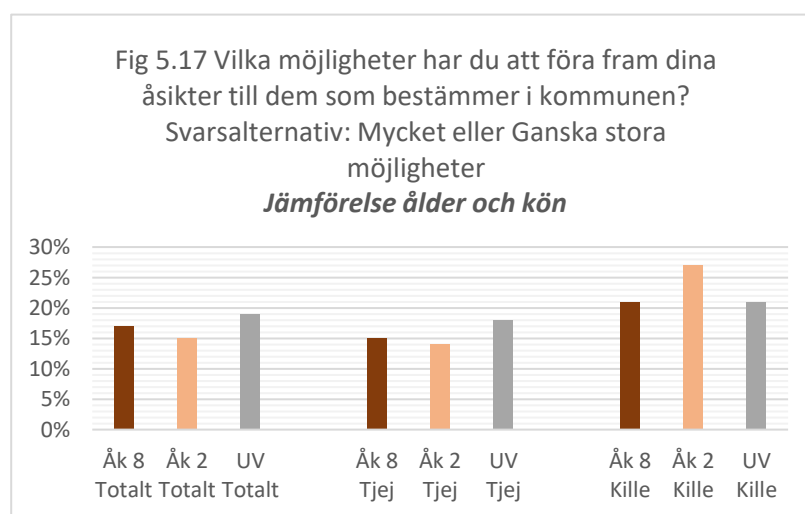
Viljan till att göra sin röst hörd och vara med och påverka kan hänga ihop med de möjligheter man upplever att man har att t ex. göra sin röst hörd. På frågan om vilka möjligheter man upplever att man har att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen kan vi i fig. 5.15-5.16 se hur de i årskurs 8 och årskurs 2 över tid ser på sina möjligheter till att nå fram.

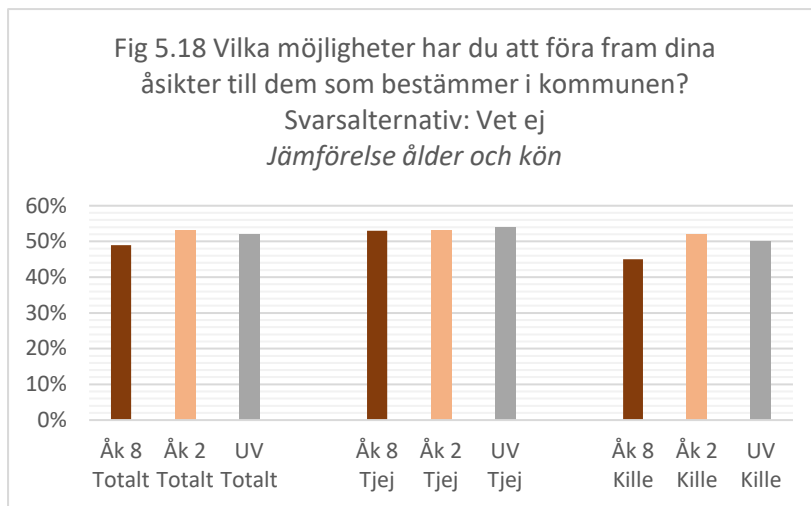

I dessa två tabeller ser vi en negativ utveckling i framför allt årskurs 8 där stapeln sakta gått uppåt sedan 2009 för att 2021 tvärt gå nedåt. I årskurs 2 ser vi samma utveckling men inte lika tvär.

Fig. 5.17 visar 2021 års resultat, fördelat över ålder och kön på hur stora möjligheter man upplever att man har att föra fram sina åsikter. I fig. 3.18 ser vi de som svarat att de inte vet om de har dessa möjligheter. Här finns även gruppen unga vuxna med.

Tabellen visar att killar i alla åldersgrupper upplever att de har större möjlighet, än tjejer, att föra fram sina åsikter.

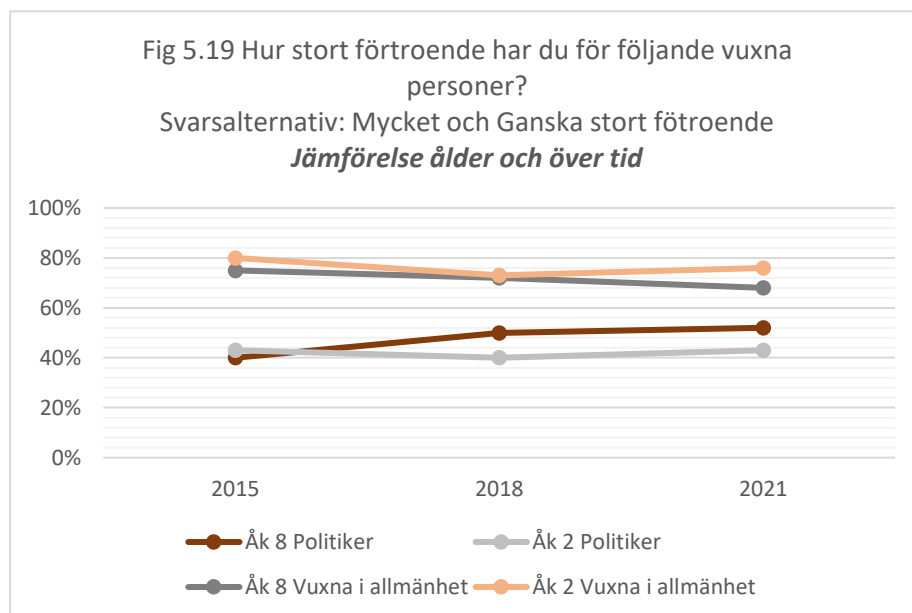

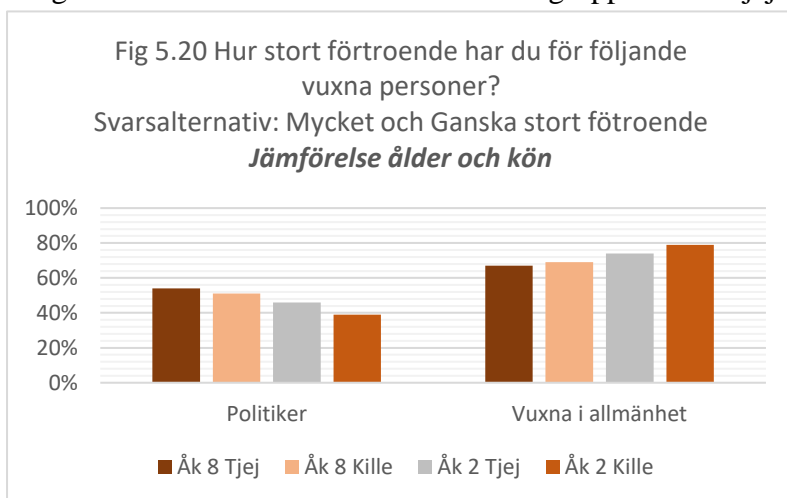
Som vi ser i alla åldersgrupper är det många som inte vet vad de har för möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen och över tid kan vi se att denna kurva ökar (Fig. 5.15-5.16).

5.6 Förtroende

Trots de tidigare tabellerna där vi sett att de unga inte vet var de kan vända sig för att påverka, inte tror det spelar någon roll osv så kan vi se att förtroendet för politiker sakta går uppåt och i årskurs 8 har det gjort det sedan 2015, fig. 5.19. I denna tabell ser vi även att förtroendet för vuxna i allmänhet har sjunkit sedan 2015 i årskurs 8.

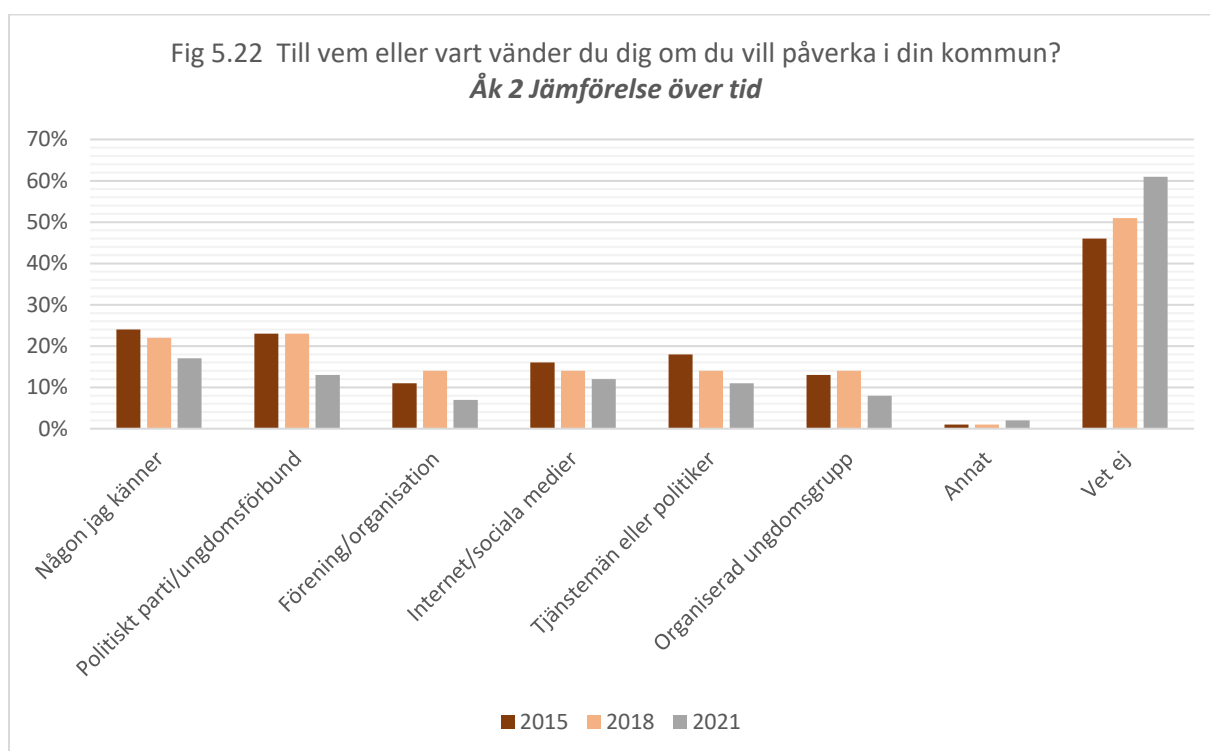
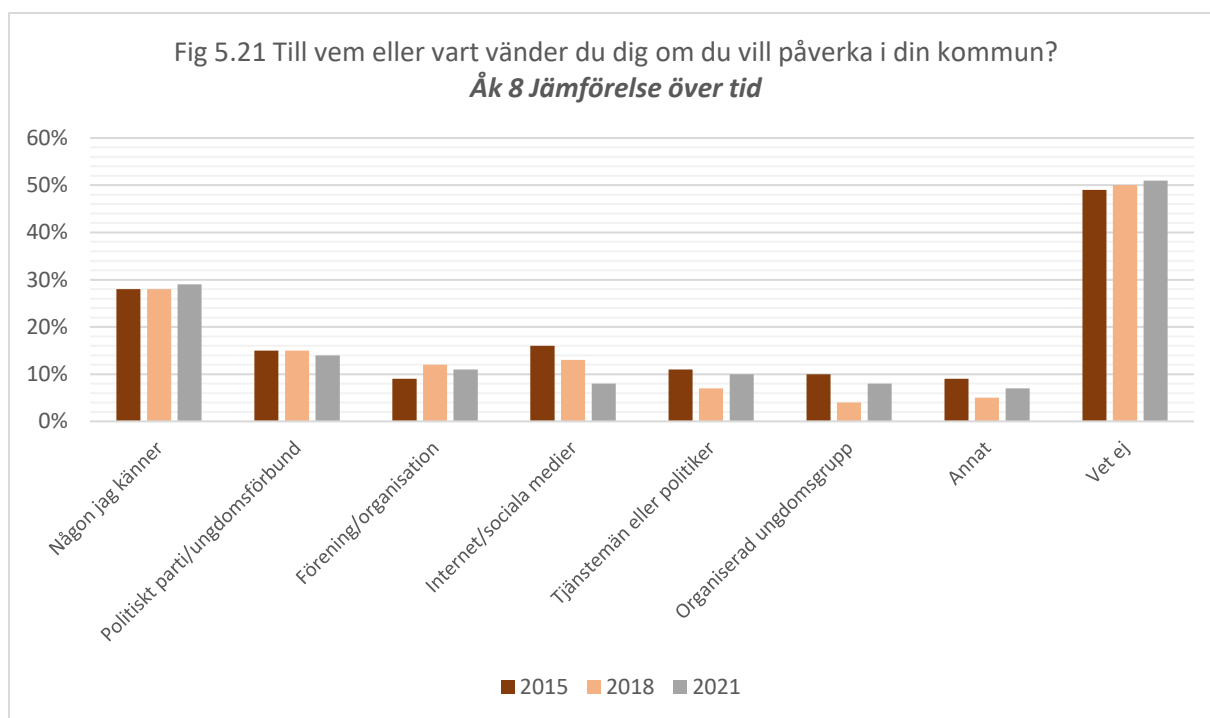

När vi i fig. 5.20 jämför mellan kön och åldersgrupp kan vi se att förtroendet för politiker är högre hos de i årskurs 8 och i båda åldersgrupperna har tjejer större förtroende än killarna. När det gäller vuxna i allmänhet har killarna större förtroende än tjejerna i respektive åldersgrupp medan årskurs 2 har större förtroende för vuxna allmänhet.

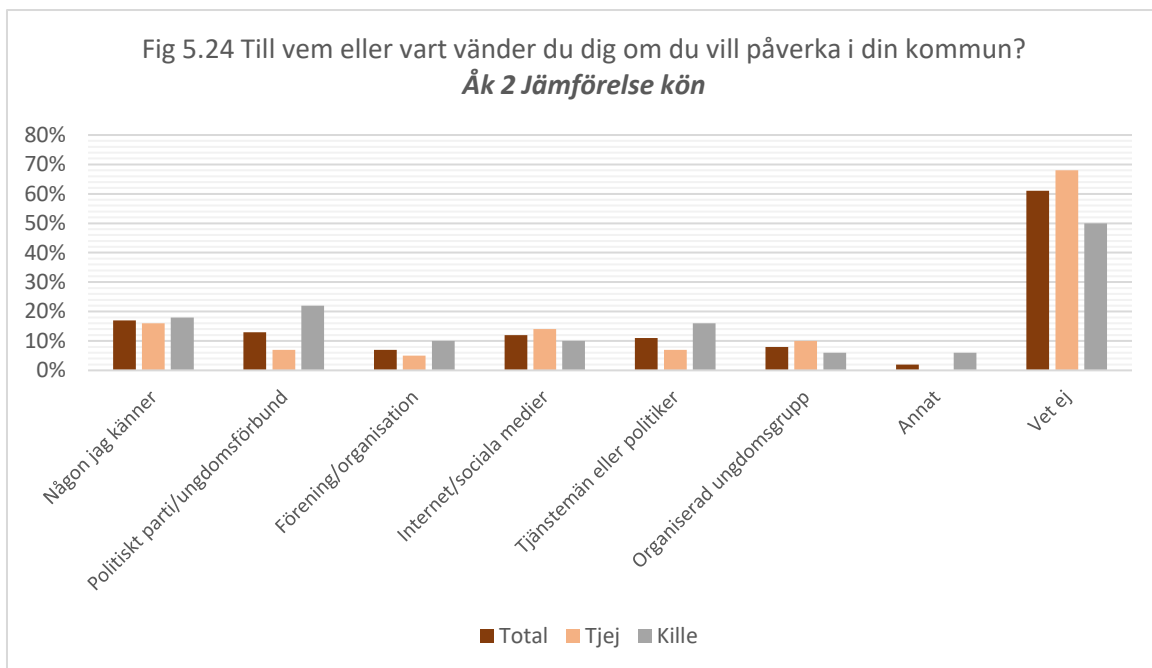
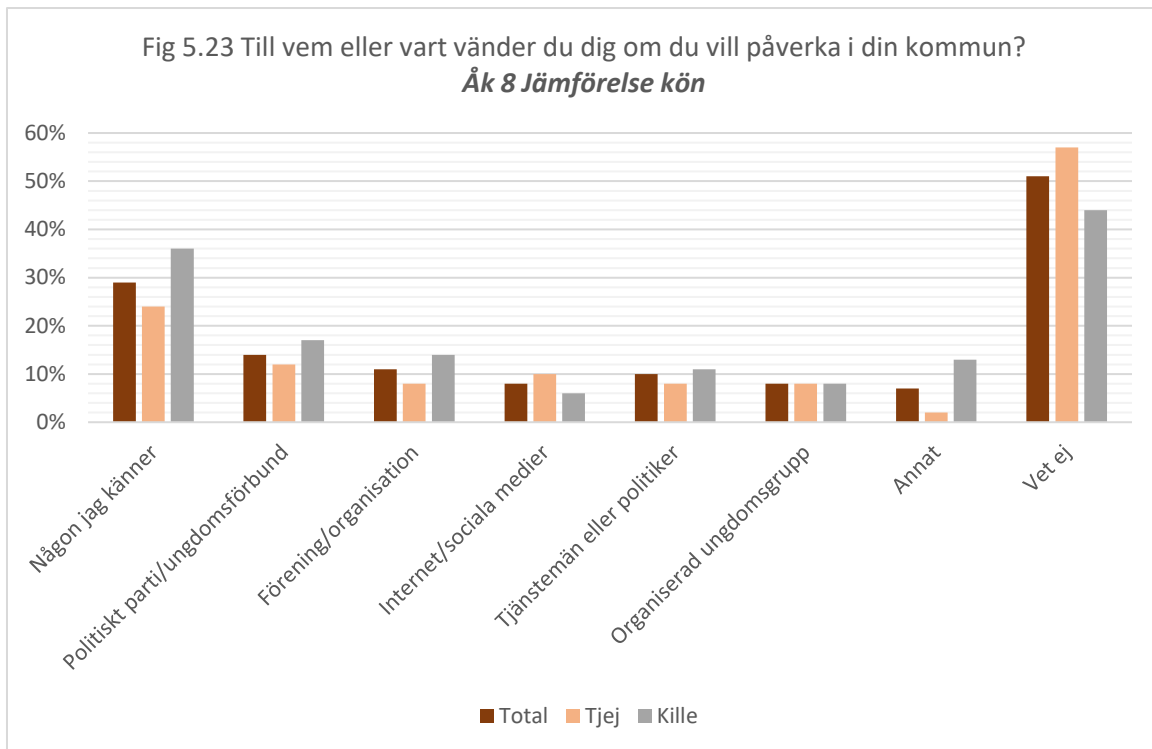
5.7 Vart vänder du dig om du vill påverka i kommunen?

I fig. 5.21-5.24 kan vi se till vem eller vart man vänder sig om man vill påverka i sin kommun i årskurs 8 och årskurs 2, över tid och jämfört mellan kön.

I årskurs 8 kan vi se att drygt 50% inte vet var de vänder sig, och här är gruppen tjejer större än killar samt att det ökat i totala gruppen över tid. De flesta vänder sig till någon man känner och sedan kommer politiska partier eller ungdomsförbund. Över tid kan vi se att färre vänder sig till internet eller sociala medier.

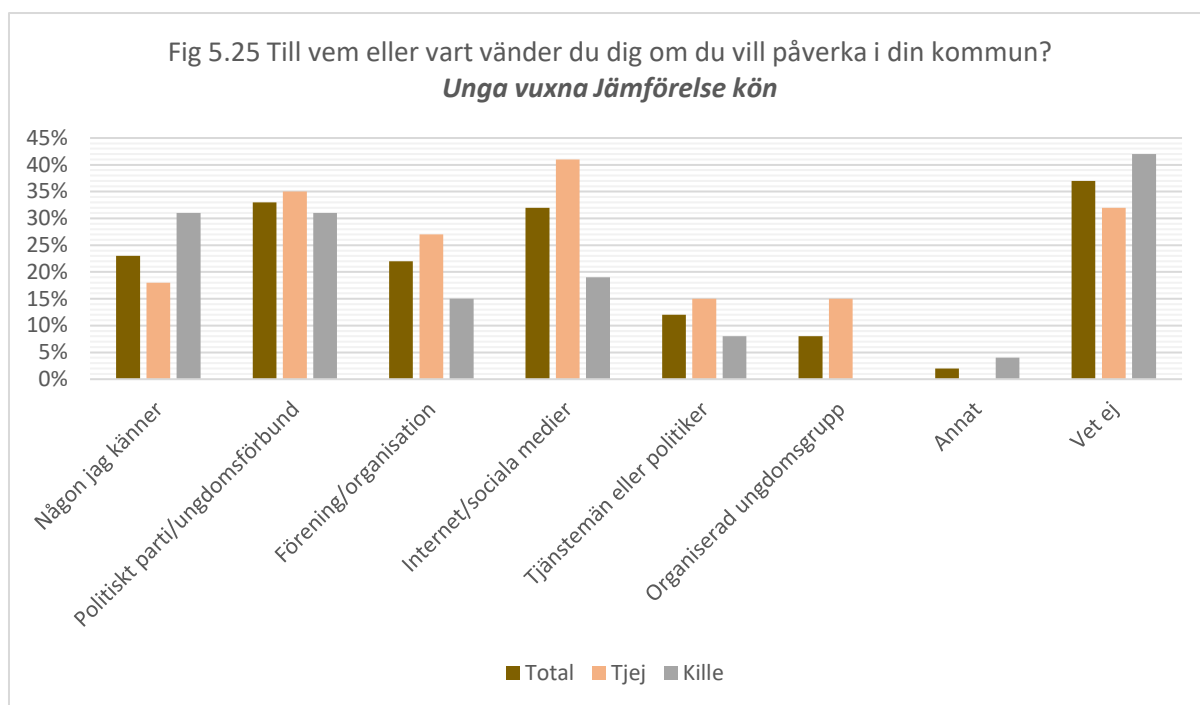
Killar i årskurs 8 verkar i högre utsträckning än tjejer veta vart man kan vända sig medan tjejer använder internet och sociala medier mer än killar för detta syfte.

I årskurs 2 är det samma tendens som i årskurs 8 gällandes skillnaden mellan kön. Över tid kan vi tydligare se i årskurs 2 att alla staplar med ”var man vänder sig” sjunker jämfört över tid medan stapeln ”vet inte” ökar.

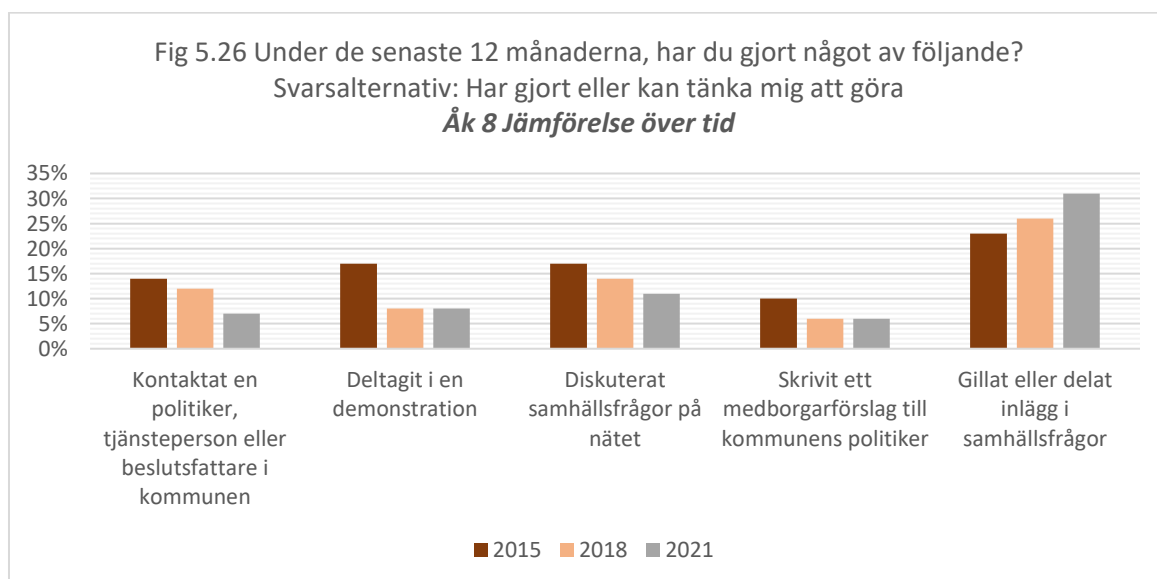

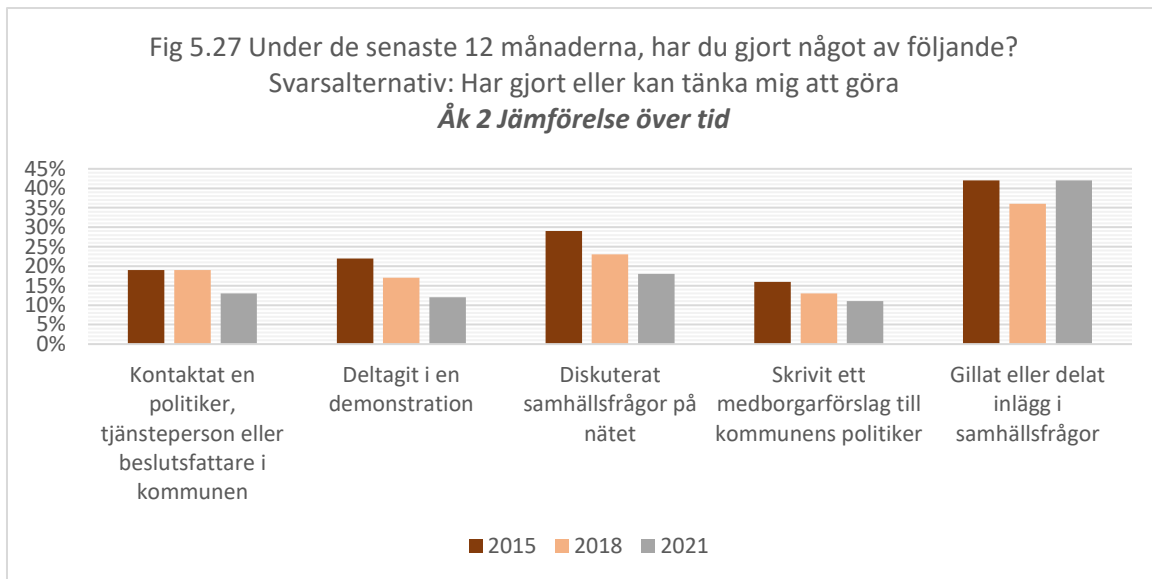

I gruppen unga vuxna minskar gruppen som inte vet jämfört med de i årskurs 8 och årskurs 2. Även i denna grupp är det "någon man känner", som är den man vänder sig till, om man vill påverka kommunen. Unga vuxna är också den grupp som i högre utsträckning vänder sig till organiserad verksamhet, men i lägre utsträckning vänder sig till tjänstemän eller politiker.

5.8 Politiskt agerande

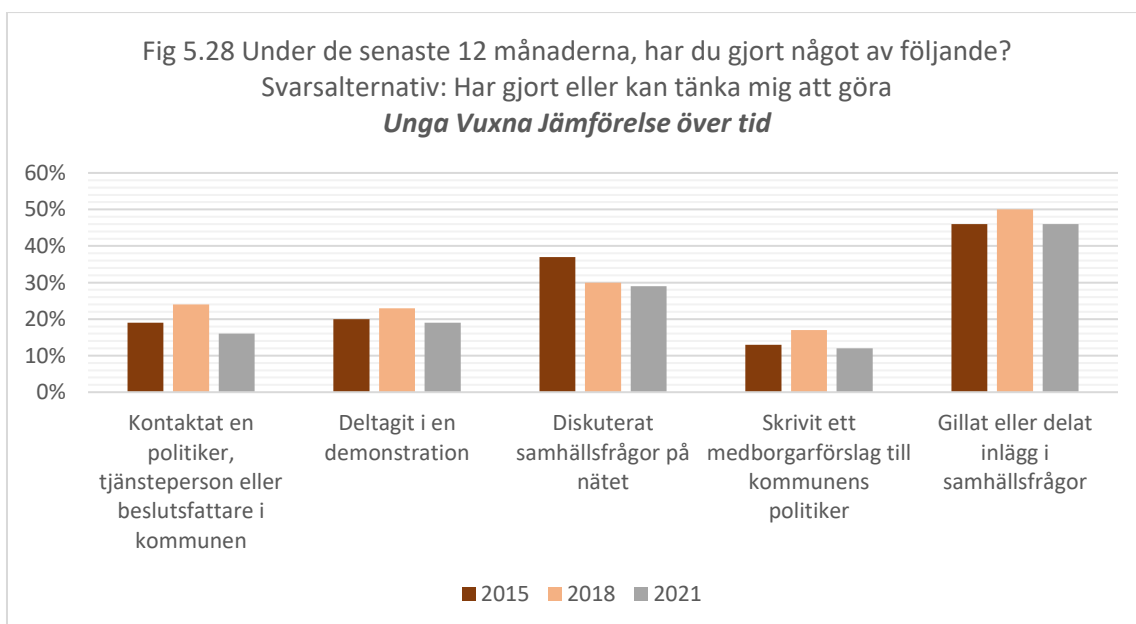
Under rubriken politiskt agerande kan vi se i vilken utsträckning de som svarat har gjort, eller kan tänka sig delta i eller göra vissa politiska handlingar. I fig. 5.26-5.28 kan vi se alla åldersgrupper över tid.

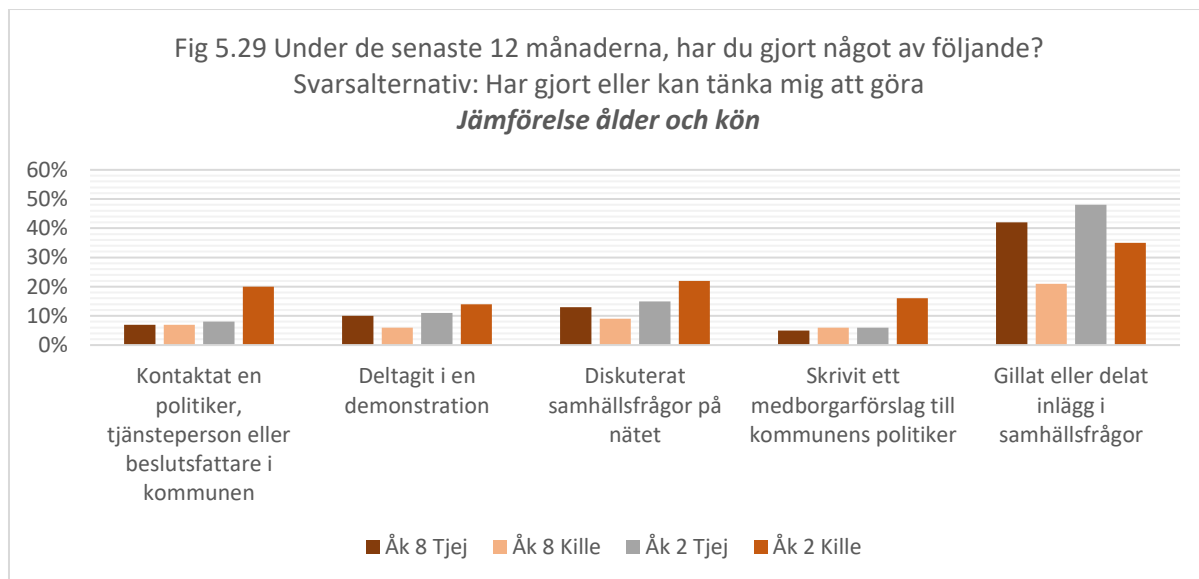

I årskurs 8 och årskurs 2 ser vi att allt agerande, har minskat över tid förutom att gilla eller dela inlägg på sociala medier.

Fig. 5.28 visar gruppen unga vuxna där vi ser kurvor som går lätt upp från år 2015 till 2018 för att sedan gå ner igen år 2021, förutom i att diskutera samhällsfrågor på nätet som går nedåt. Att det går lätt upp år 2018 kan ha med att det 2018 precis varit val och att det politiska deltagandet och agerandet ökar med att det är valår.

När vi i fig. 5.29 tittar på olika politiska ageranden och jämför mellan ålder och kön i årskurs 8 och årskurs 2 kan vi se vissa skillnader.

Gruppen unga vuxna skiljer sig inte nämnvärt förutom att denna grupp i högre utsträckning har gjort eller kan tänka sig att delta i demonstrationer, gillat eller delat inlägg på nätet.

5.8.1 Öppet svar om vad man vill påverka

I årskurs 8 och årskurs 2 är det främst skolan man vill kunna påverka, och där gäller det allt ifrån den fysiska miljön till maten. I årskurs 8 är det mer kommentarer om skolmaten. Fritiden är även en fråga som båda åldersgrupperna vill kunna påverka och framför allt utbudet av aktiviteter. När det gäller dessa frågor, är det ingen större skillnad mellan killar och tjejer. Det som sticker ut är att fler tjejer i årskurs 8 efterfrågar mer kultur. Kollektivtrafiken kommer upp, men inte i lika stor utsträckning som tidigare år.

I gruppen unga vuxna handlar det om jobb, trygghet, jämlikhet, ekonomi och integration. Det som uttrycks mer i denna grupp, är arbetet med ungas psykiska hälsa, hälsa i allmänhet och sjukvården.

Precis som i de yngre grupperna nämns även kollektivtrafik, vägar och mer aktiviteter att göra på fritiden, som man vill kunna vara med och påverka.

Utöver detta så vill man kunna vara med och påverka samhällsfrågor generellt i stort och smått. Vi avslutar detta kapitel med ett citat från en kille i årskurs 8 på frågan om *Vad vill du påverka?* som sammanfattar en viktig kärna i jobbet med att öka ungas demokratiska kunskaper och deltagande. Det visar tydligt på den utmaning vi har att möta upp:

”Ingen aning. Jag vill mest känna att jag har möjligheten”, citat kille åk 8.

6. TRYGGHET

Den upplevda känslan av trygghet och den faktiska risken för att råka ut för något behöver inte och stämmer inte alltid överens med varandra. Men rädslan och oron för att råka ut för något får aldrig förringas.

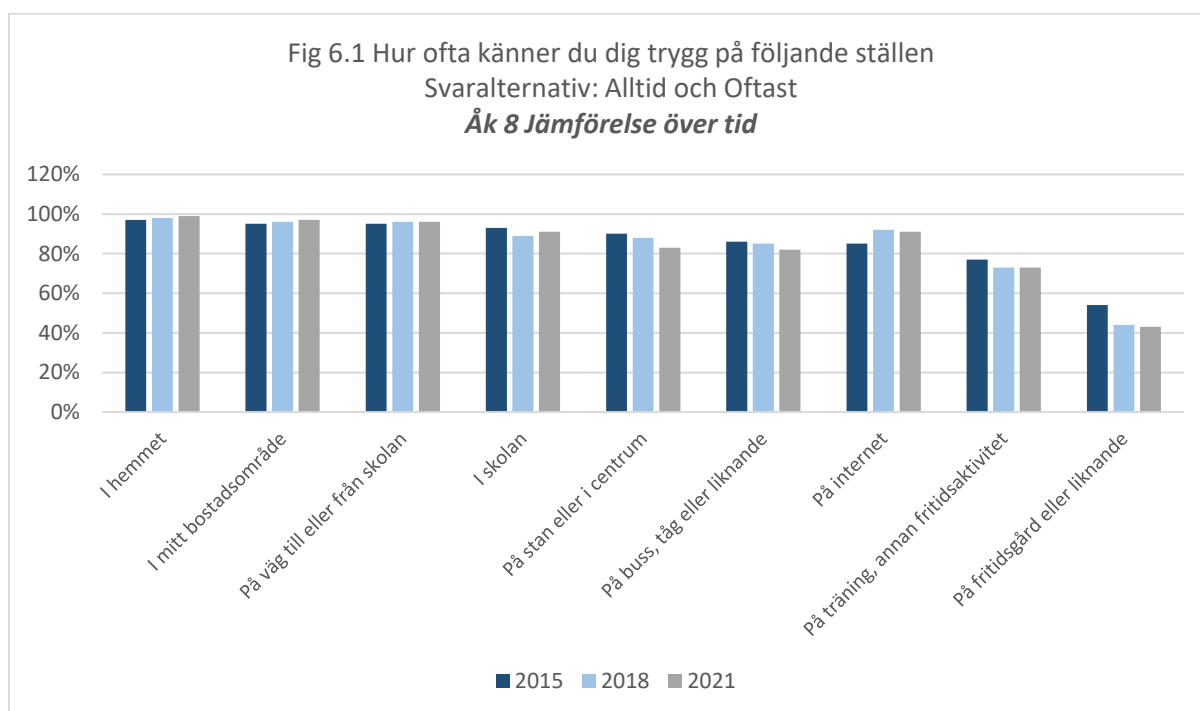
I kommande kapitel kommer vi titta på hur unga i Örnsköldsvik svarat på frågor om känslan av trygghet och om utsatthet.

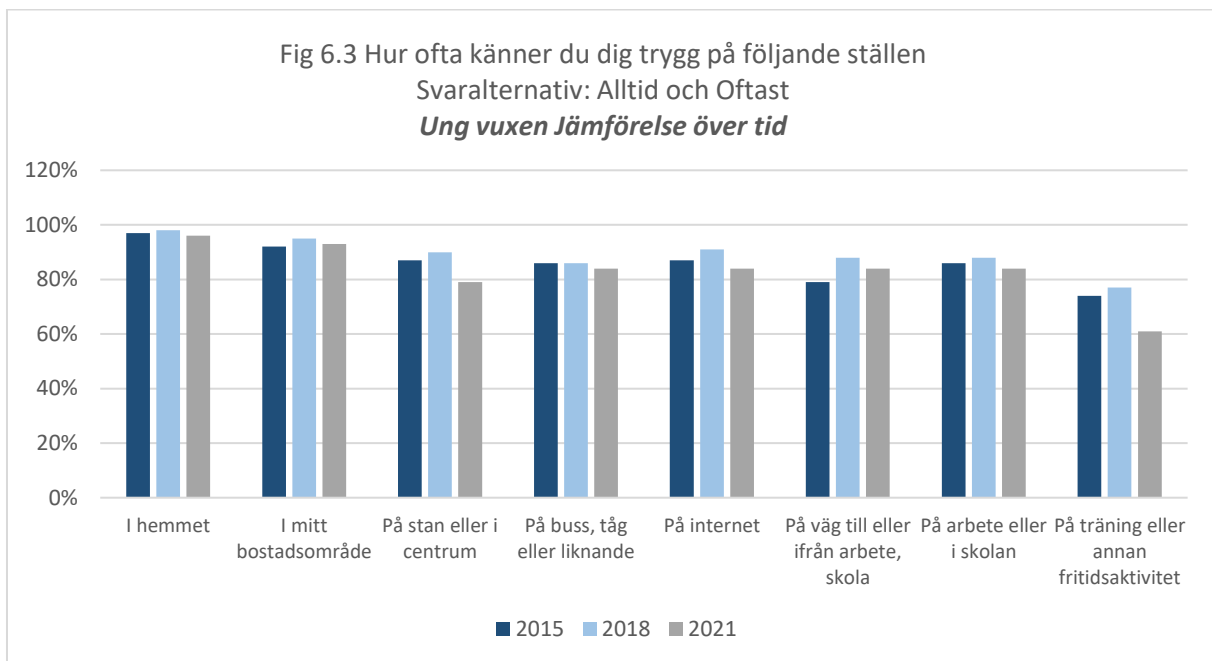
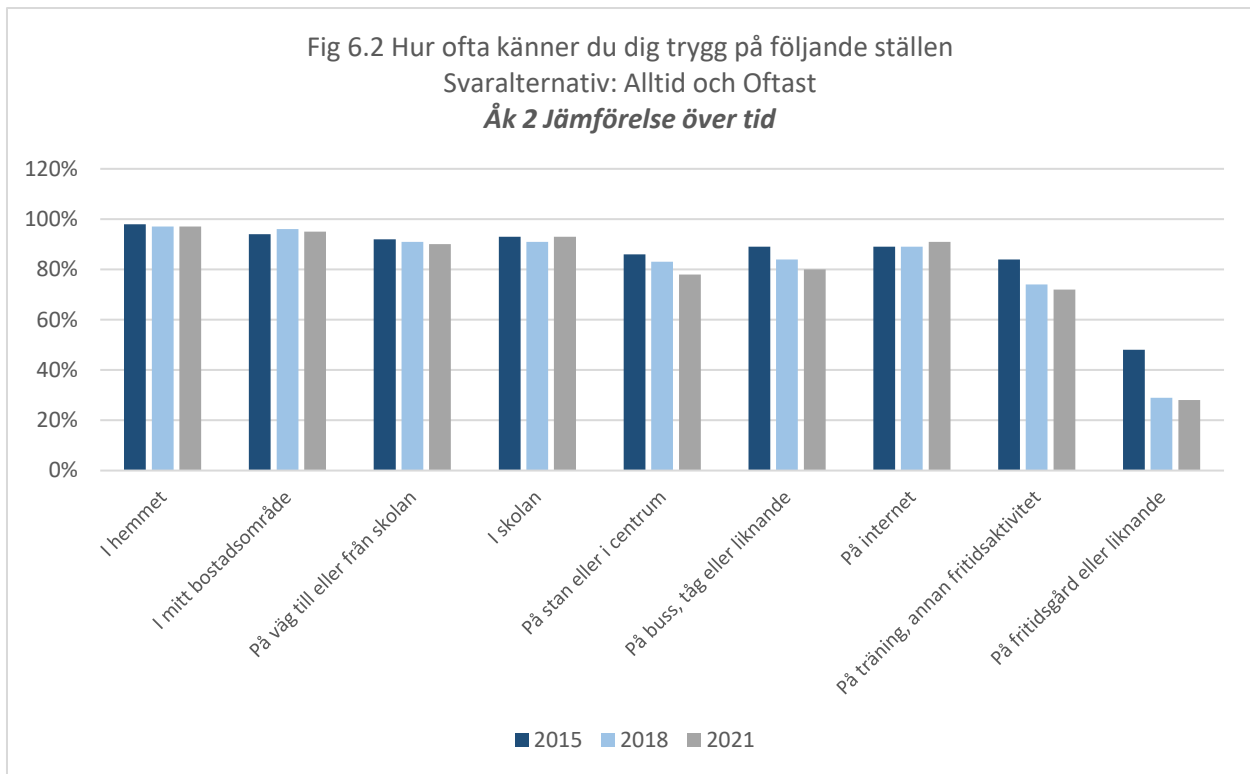
6.1 Att känna sig trygg

I Lupp-enkäten ställs frågan: ”Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen”, som följs med ett antal alternativ/platser. Frågan ställs till alla åldersgrupper men alternativen/platserna kan skilja sig åt till gruppen unga vuxna. Svarsalternativen är aldrig, sällan, oftast och alltid och vi redovisar här alltid och oftast svaren sammanslaget. Just denna fråga kommer vi visa i många tabeller utifrån flera jämförelser över tid, mellan kön, mellan åldersgrupper mm.

Viktigt! På platserna: På träning, annan fritidsaktivitet samt På fritidsgård eller liknande har det funnits ett ytterligare svarsalternativ – Ej aktuellt, som många valt att svara på dessa frågor.

I fig. 6.1-6.3 får vi se varje grupp för sig om hur de upplever sin trygghet med jämförelse över tid. I alla tre åldersgrupper kan vi se att känslan av trygghet minskat över tid när det handlar om platsen i stan/centrum samt buss/tåg eller liknande. Upplevda tryggheten på fritidsgård eller liknande har börjat plana ut i årskurs 8 och 2. Tendensen vi ser på minskat trygghet på träning eller annan fritidsaktivitet är negativ i alla åldersgrupper.

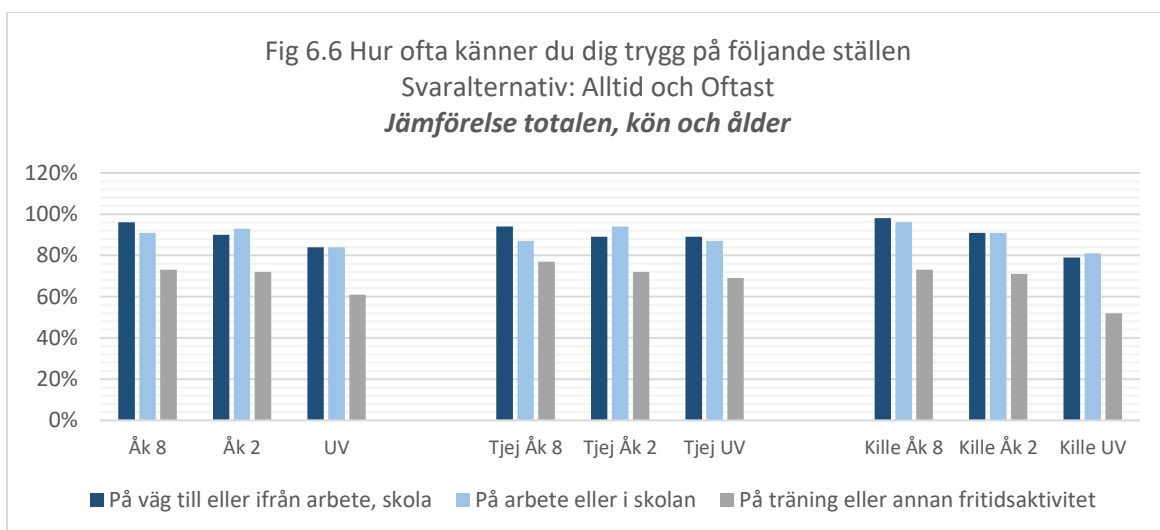
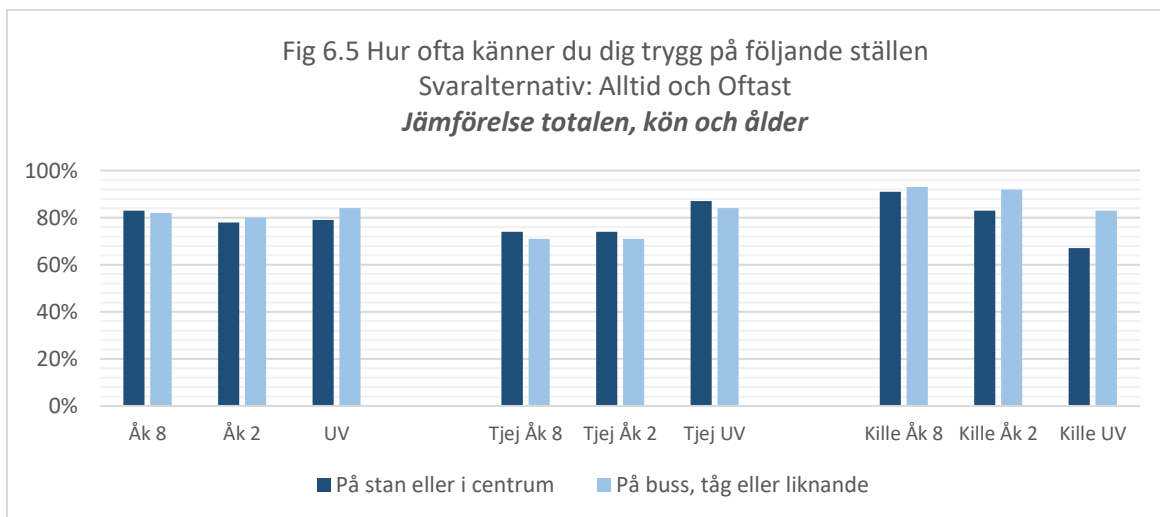
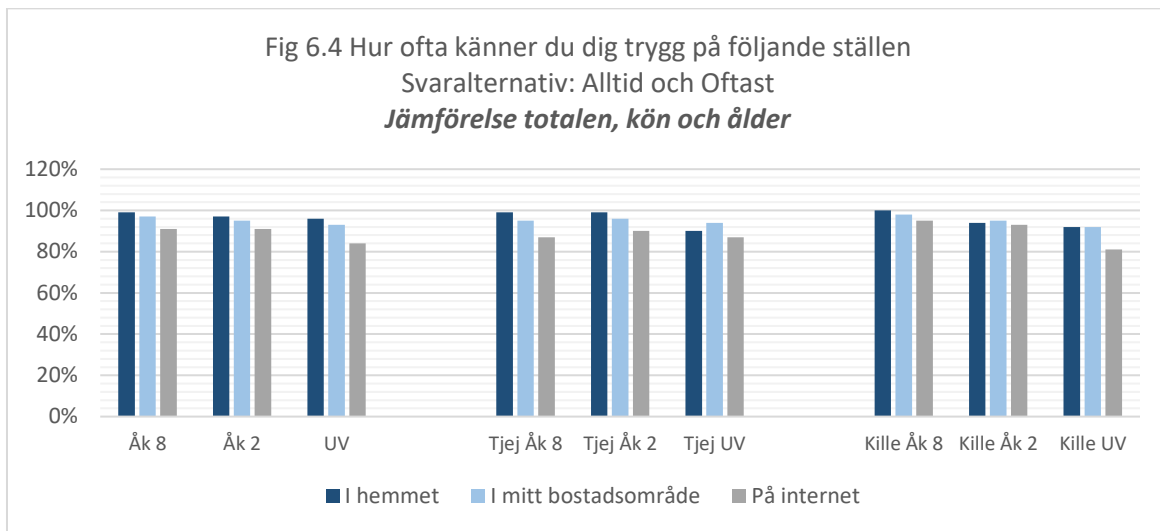

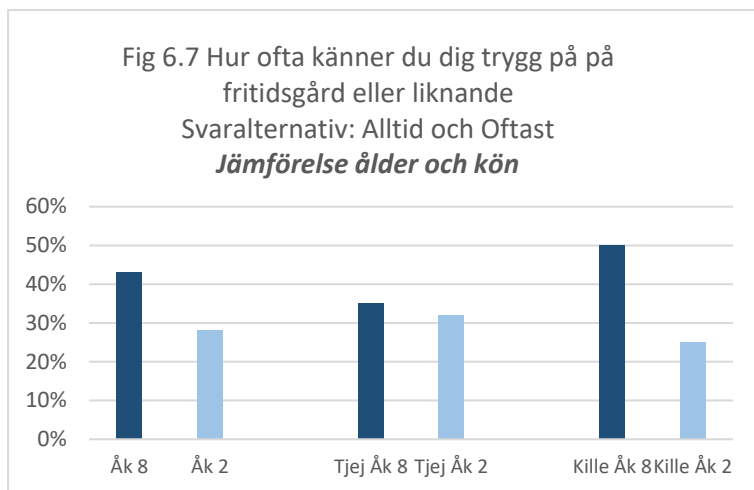
På stan/i centrum sker en minskad känsla av trygghet i alla åldersgrupper över tid en tendens vi även ser i alla grupper när det handlar om att vara på träning eller annan fritidsaktivitet.

I övrigt skiljer sig utvecklingen åt mer mellan åldersgrupperna.

Fördjupning mellan skillnaderna mellan åldersgrupperna och kön kommer i följande tabeller.

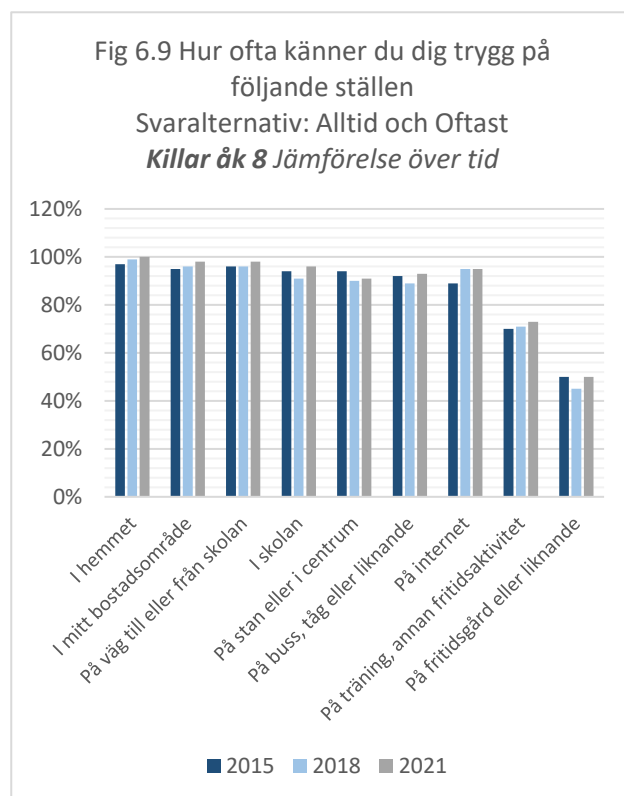
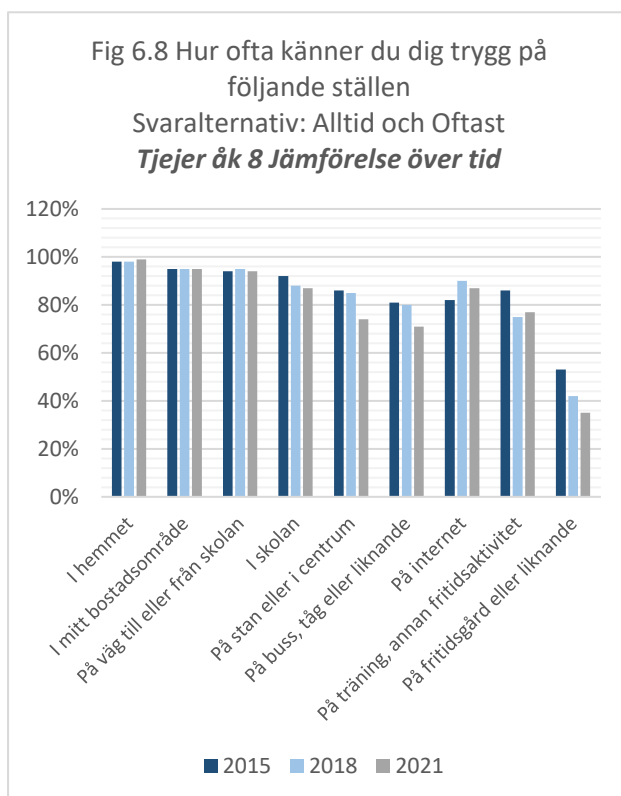
I fig. 6.4–6.7 kommer vi jämföra upplevda tryggheten mellan ålder och kön. I fig. 6.7 är det endast en jämförelse mellan årskurs 8 och 2 då inte det alternativet fanns med i gruppen unga vuxna.

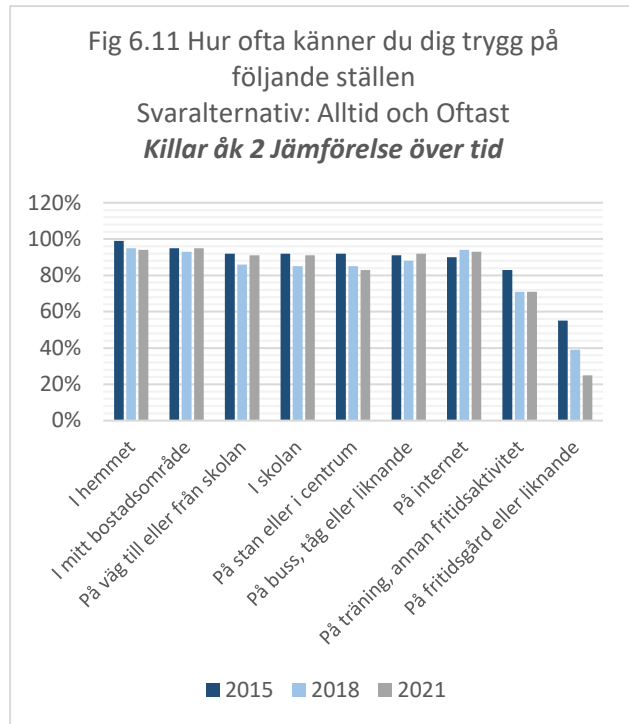
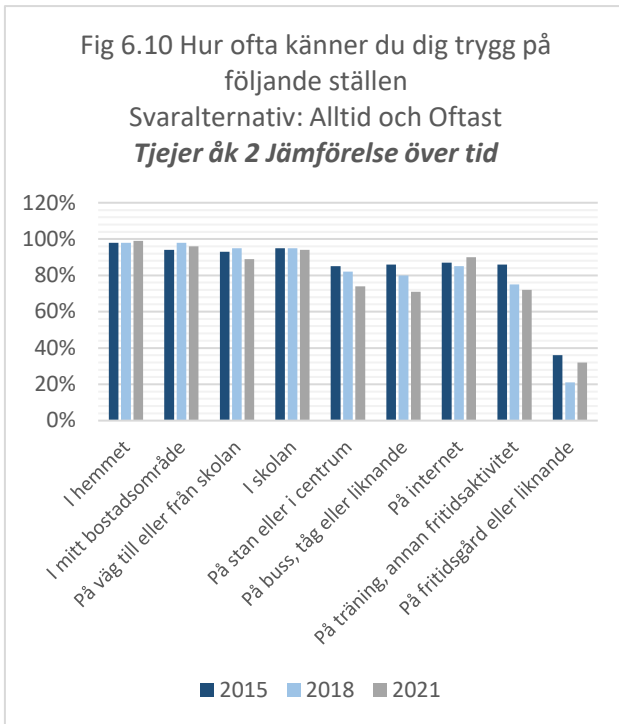
I följande tabeller har vi sett hur känslan av trygghet skiljer sig mellan ålder och mellan tjejer och killar men att det även skiljer sig åt mellan åldersgrupperna.

I fig. 6.8-6.13 följer tabeller där du kan se jämförelser över tid och kön tydligare.

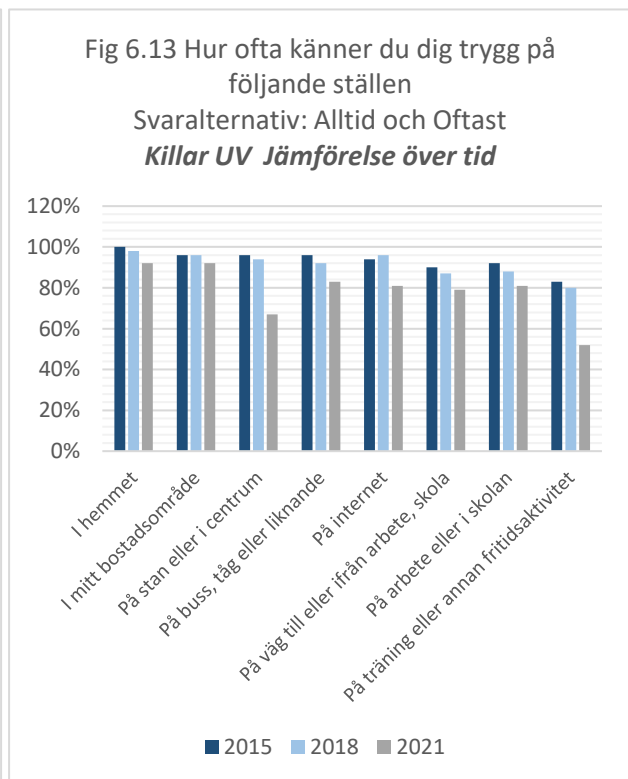
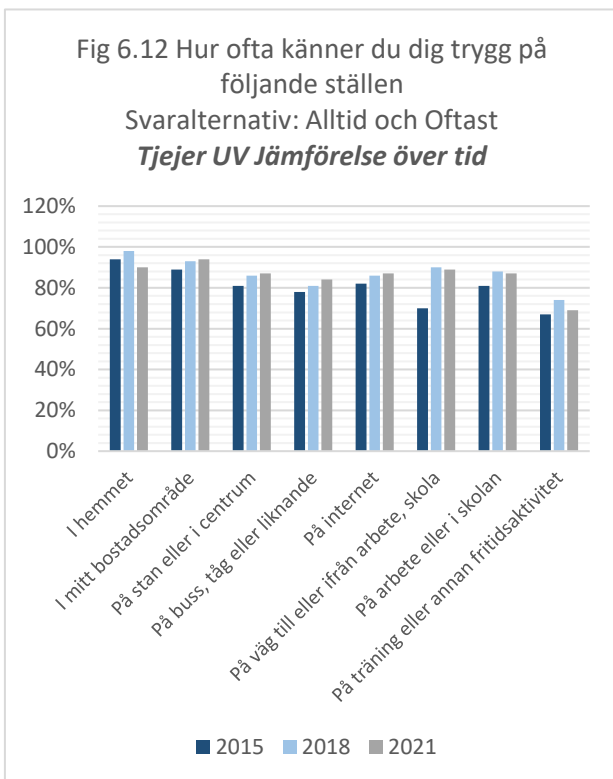

När vi jämför tjejer och killar i årskurs 8 ser vi att tjejer upplever en större otrygghet på flera platser än killar och har även en negativ tendens över tid i större utsträckning än killar. För killar i årskurs 8 kan vi se en positiv utveckling över tid på flera platser med en ökad trygghetskänsla.

Tabellerna fig. 6.10-6.11 visar att för tjejer i årskurs 2 upplever en större otrygghet i centrum/på stan och på buss/tåg eller liknande i högre utsträckning än killar samt att känslan av trygghet minskar över tid. Både bland killar och tjejer i årskurs 2 finns det en negativ utveckling av den upplevda tryggheten på träning eller annan fritidsaktivitet.

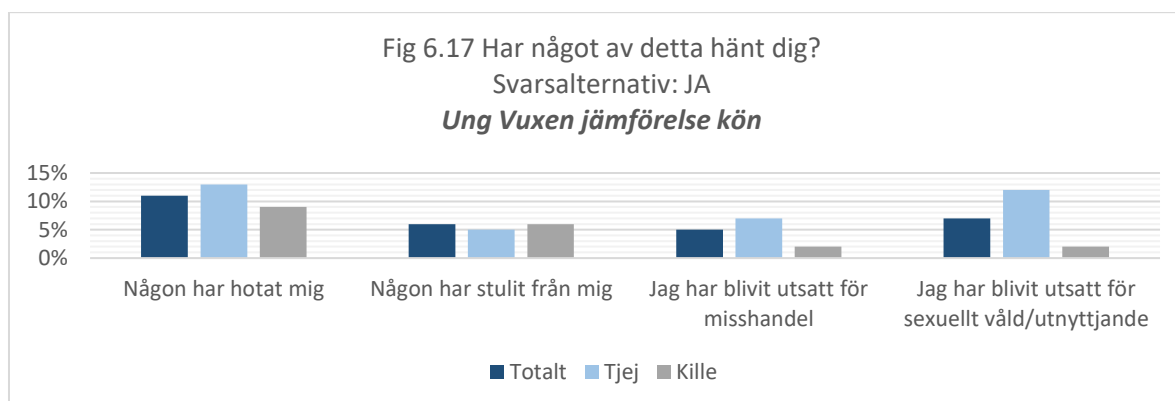
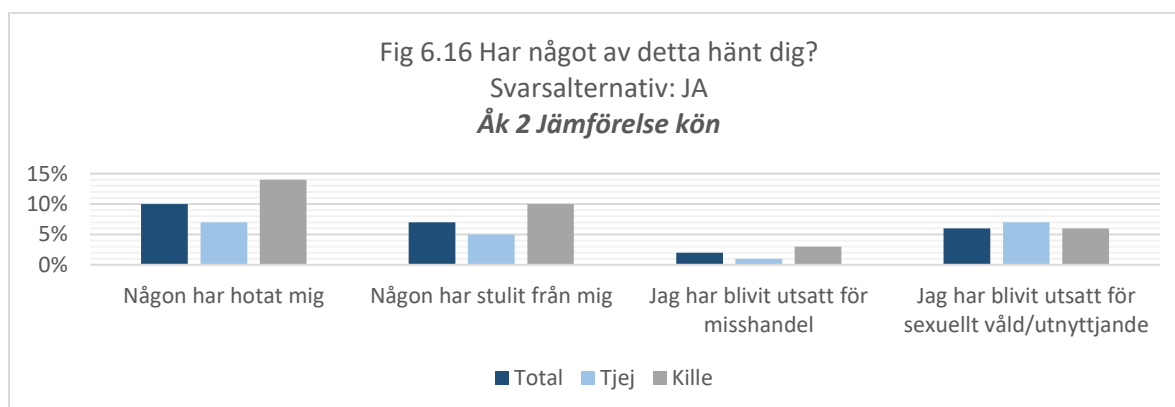
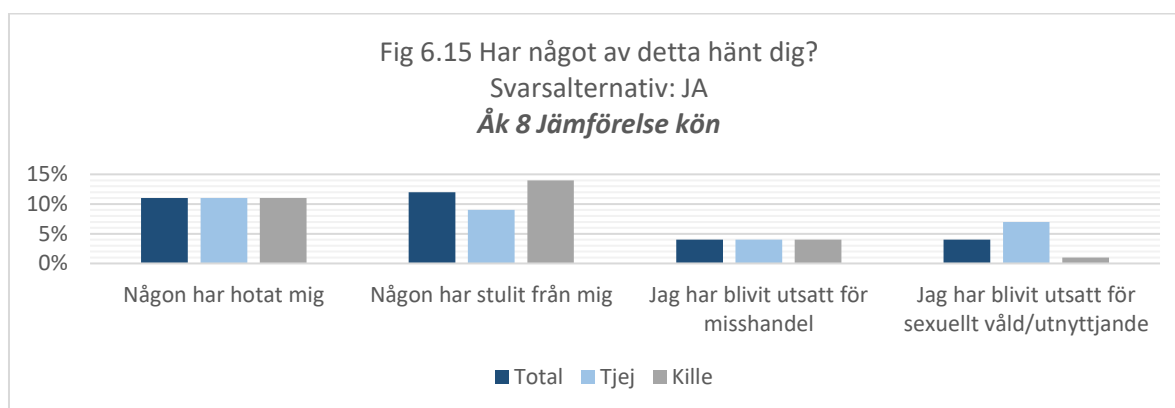
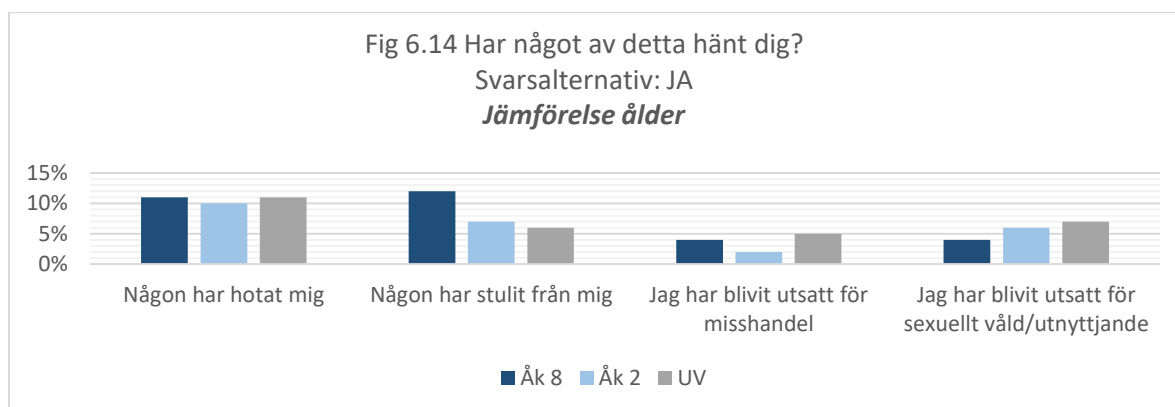
Gruppen unga vuxna skiljer sig åt från de andra två grupperna. Här visar tjejerna på en ökad känsla av trygghet över tid i centrum/på stan och på buss/tåg eller liknande. Denna tendens över tid finns på fler områden bland tjejer i gruppen unga vuxna. Det som är värt en röd flagga är tendensen som visas på killarnas svar och utveckling över tid i gruppen unga vuxna där känslan av trygghet har minskat på flera områden över tid.

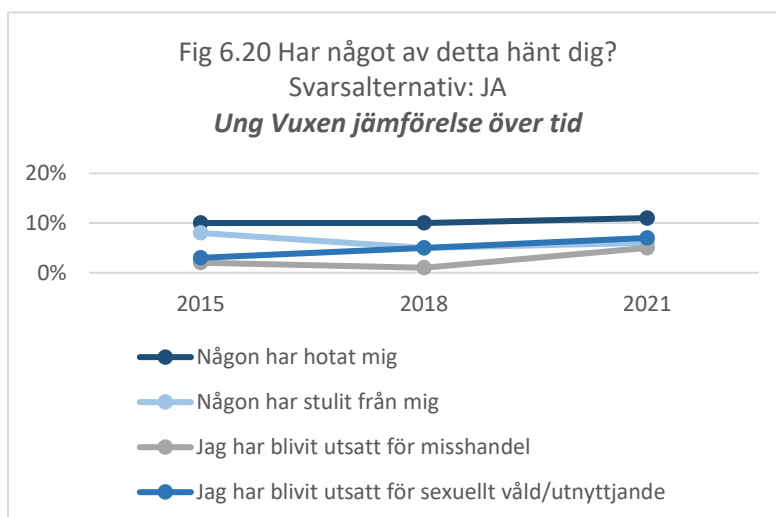
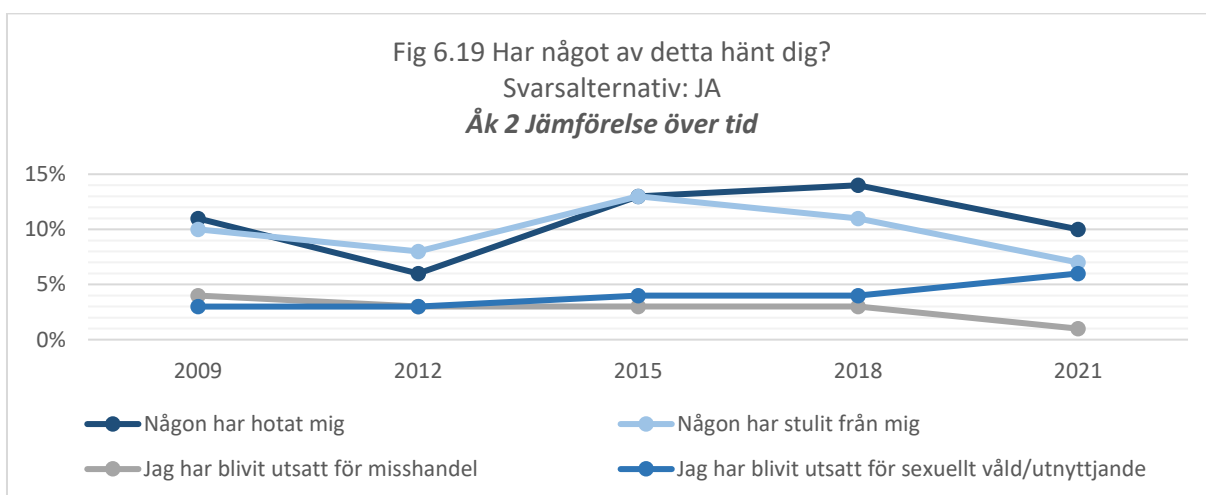
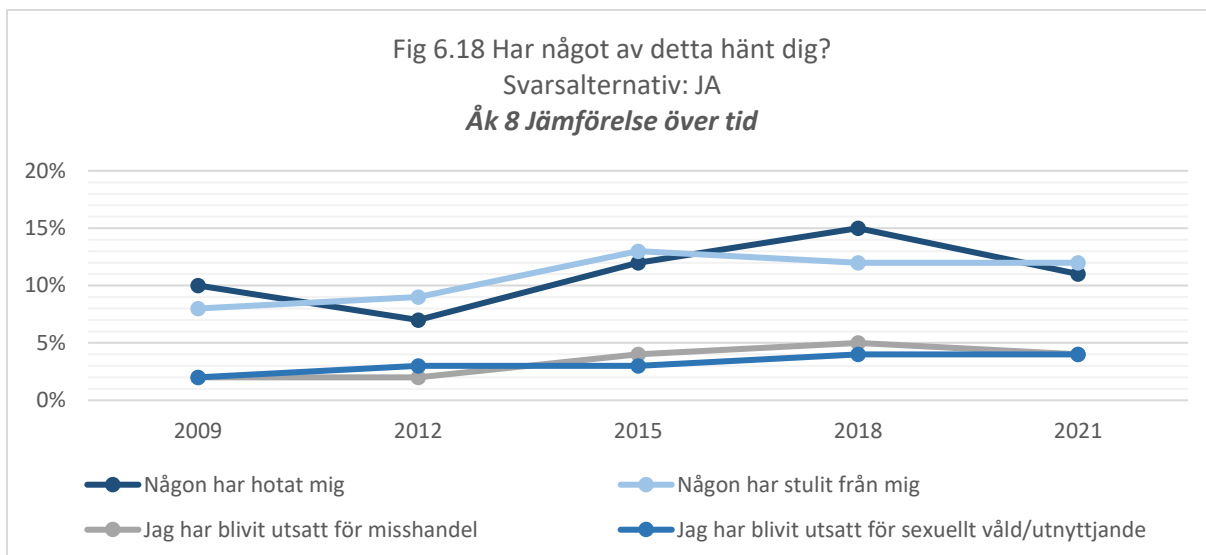

6.2 Utsatthet

”När du ser tillbaka på de senaste sex månaderna, har något av detta hänt dig?” Är frågan som vi nu ska titta på och det är fyra händelser som de unga svarar på.

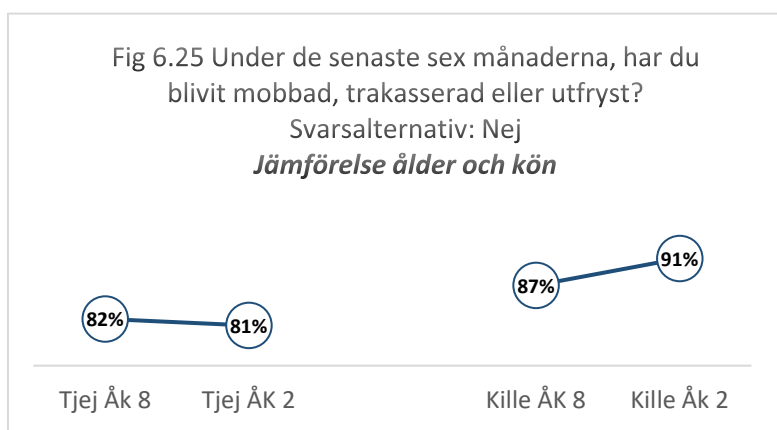
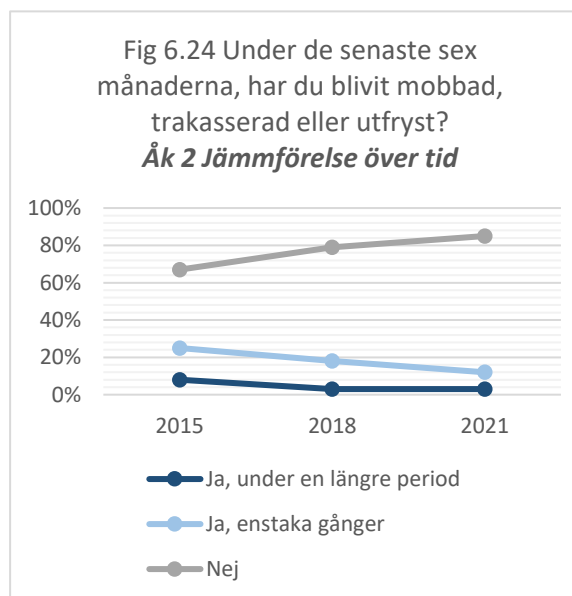
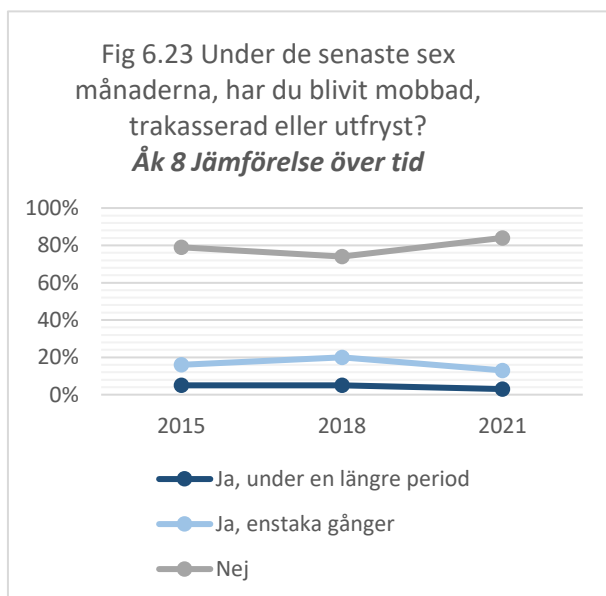
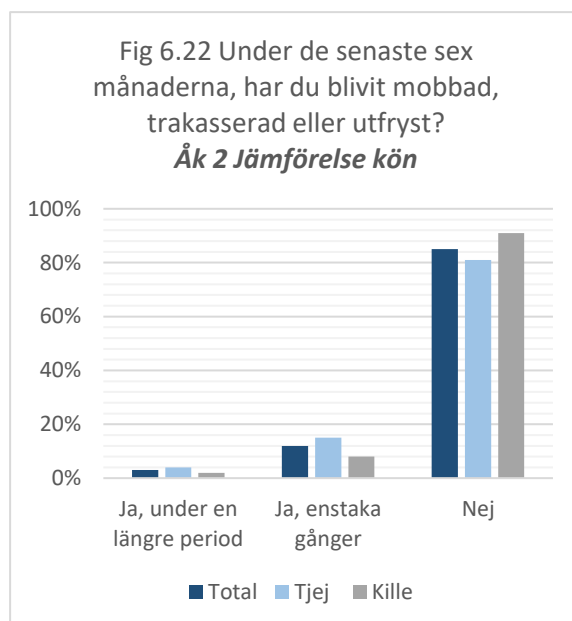
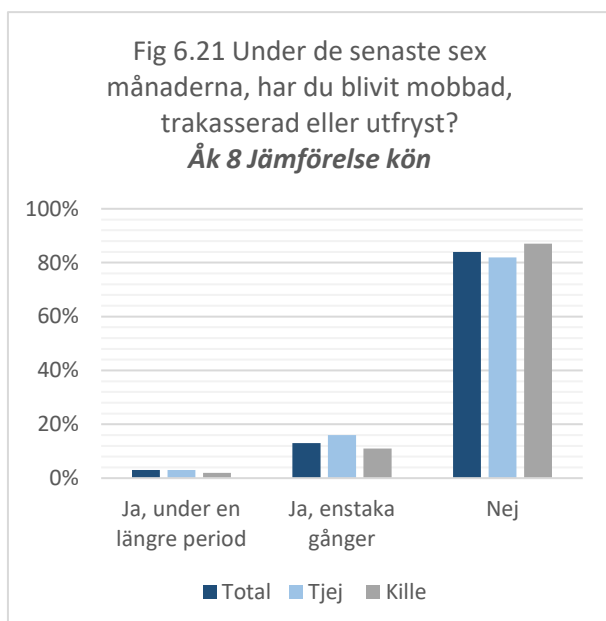

När det gäller utsatthet har vi i dessa tabeller sett skillnad mellan ålder, kön och över tid. Att vara utsatt för stöld är vanligast i årskurs 8 och när det gäller stöld är det fler killar i alla åldersgrupper som är mer utsatta än tjejer.

Sexuellt våld har över tid ökat i alla åldersgrupper och tjejer är mer utsatta än killar för detta.

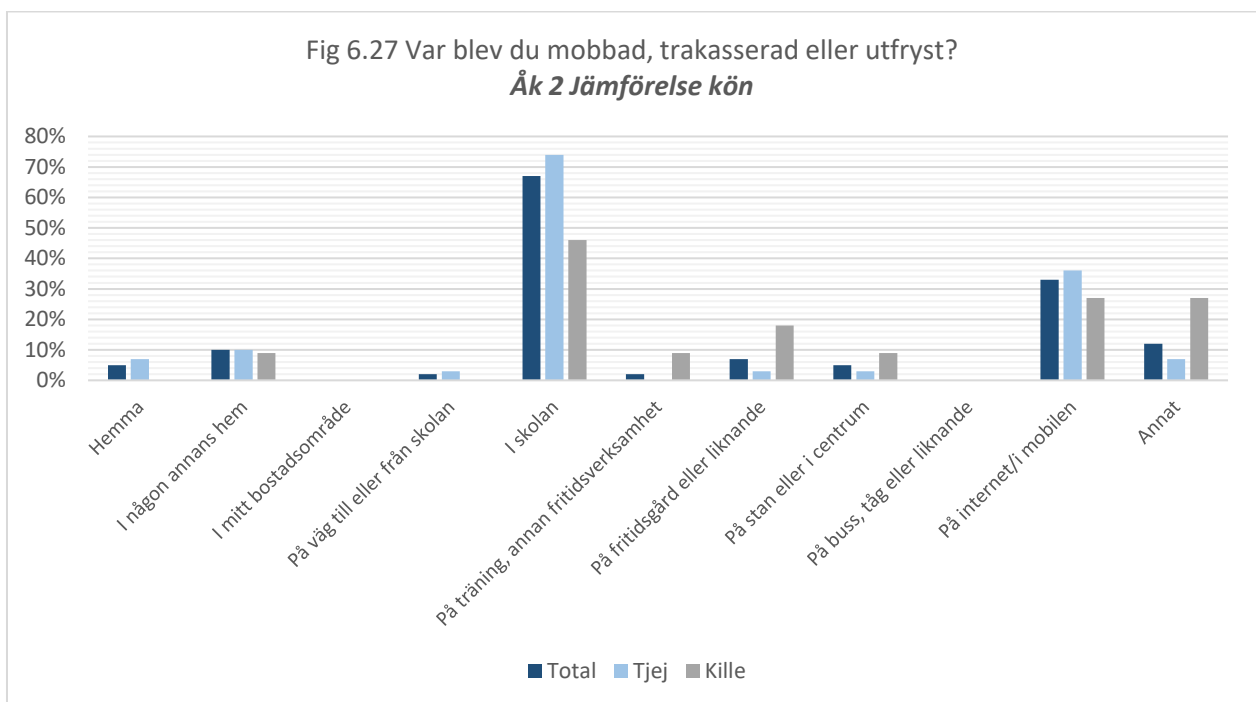
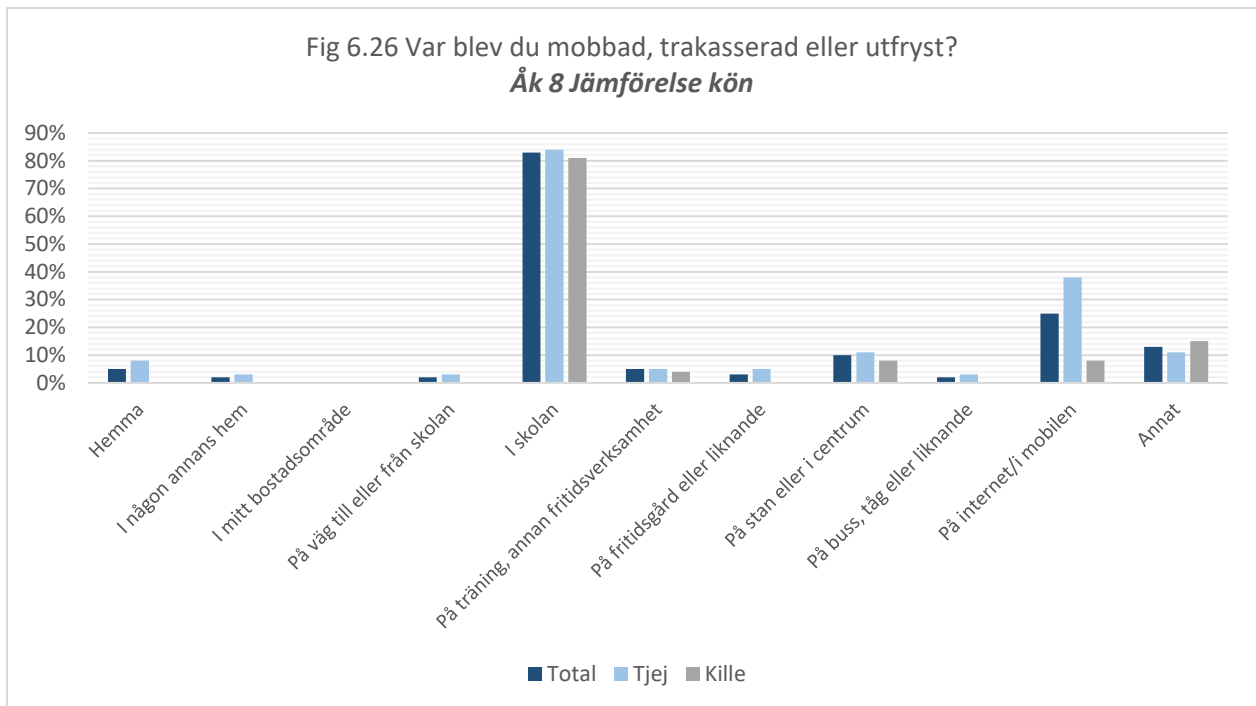
När vi tittar på siffrorna om utsatthet kan procenttalet upplevas lågt vilket kan tas som positivt. Men det är då viktigt att påminna sig om att bakom det låga procentantalet finns det individer. Gällande t ex. sexuell utsatthet så innebär 4% som i årskurs 8 totalt 14 individer som är 14 år gamla och varit utsatta för sexuellt våld. På frågan om utsatthet har de som svarat även haft svarsalternativet "Vill inte svara" där vi inte vet vad anledningen är till att man inte vill svara.

I kommande tabeller fig. 6.21-6.25 ser vi svaret på frågan om de i årskurs 8 och årskurs 2 under de senaste sex månaderna har blivit mobbade, utfrysta eller trakasserade. Vi kommer se jämförelser mellan årskurserna, jämförelse över tid samt jämförelse mellan tjejer och killar.

Andelen som blivit utsatt för mobbing, trakasserier eller utfrysning har minskat över tid. Men tjejer i båda åldersgrupperna upplever sig mer utsatta än killar.

Fig. 6.26-6.27 visar hur tjejer och killar svarat på följdfrågan om vart man blev mobbad, trakasserad eller utfryst.

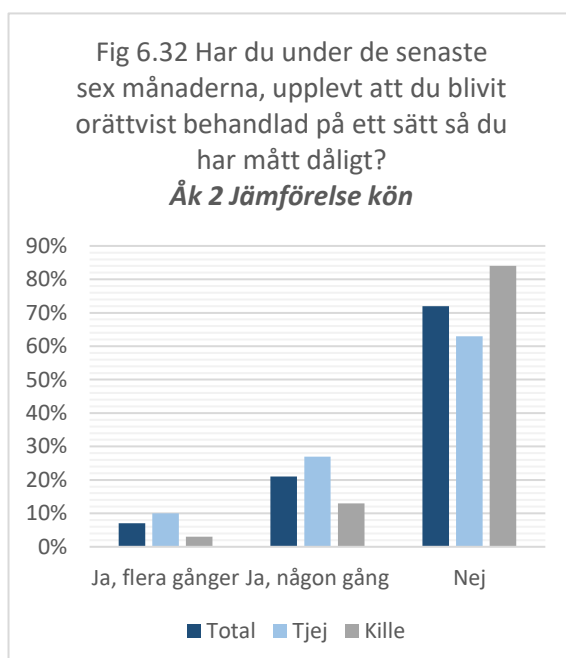
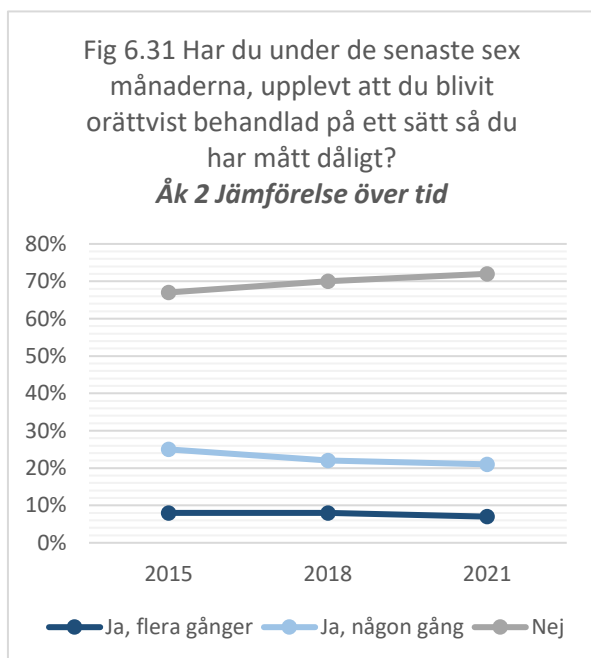
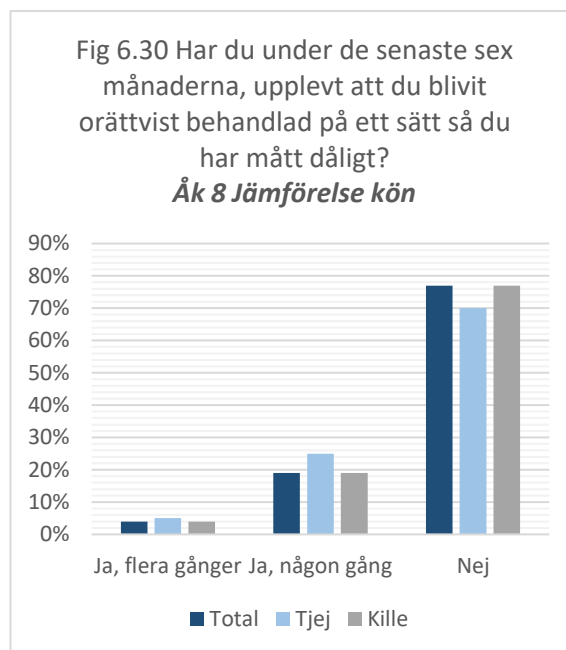
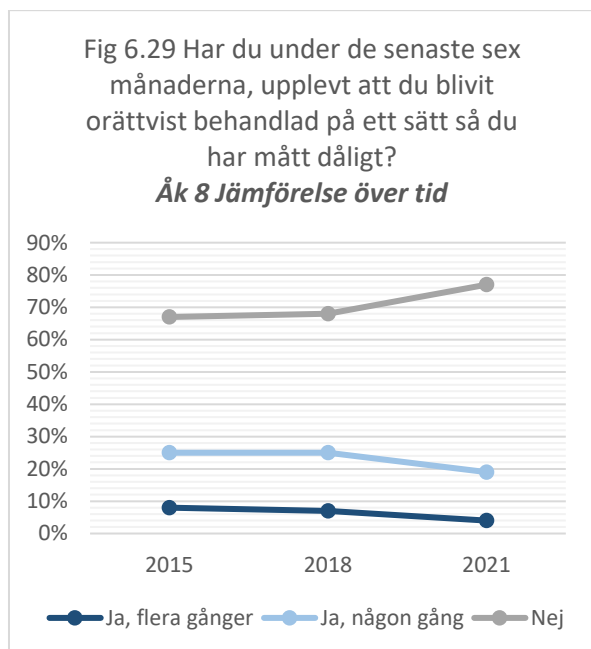

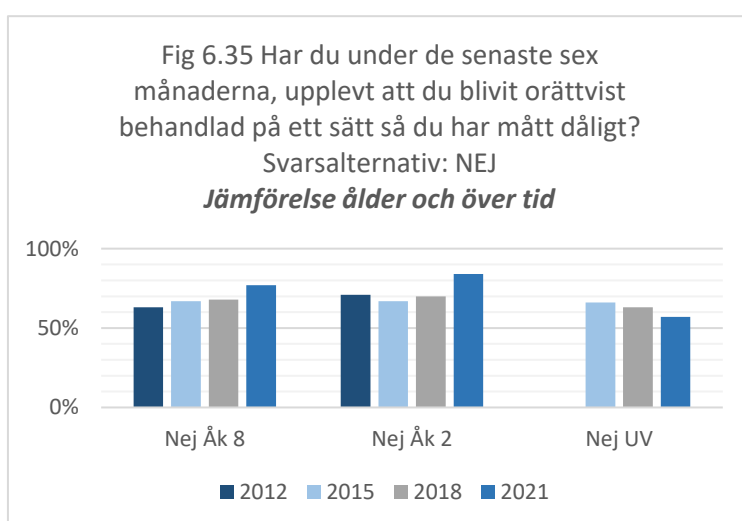
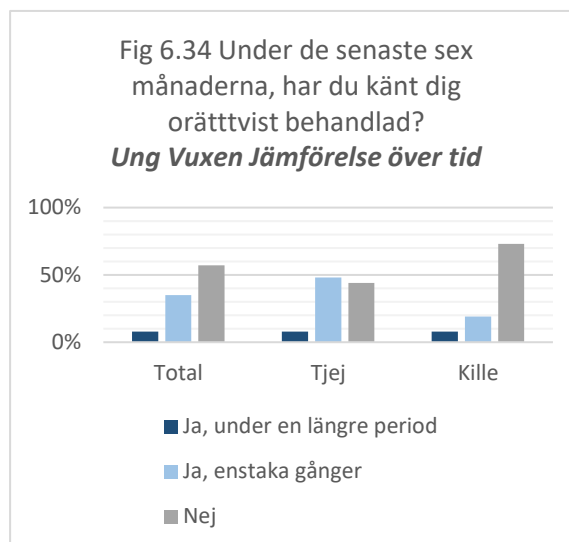
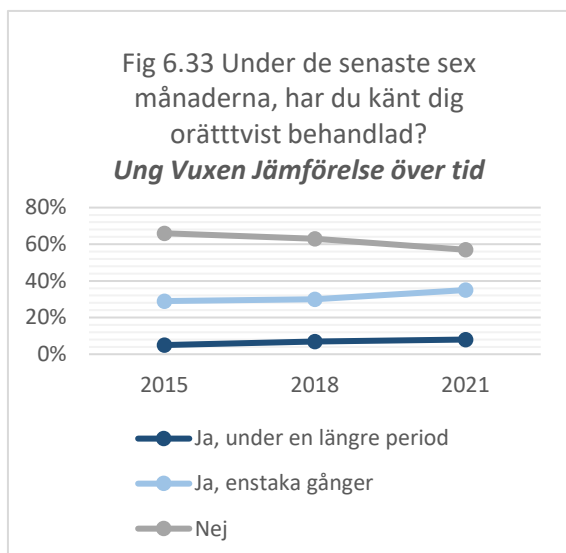
Skolan är den plats flest upplevt denna utsatthet och tjejer i högre utsträckning än killar i båda åldersgrupperna även om skillnaden är större mellan kön i årskurs 2. Killar i årskurs 2 upplever att detta skett i högre utsträckning än tjejer på fritidsaktiviteter, fritidsgård och på stan/i centrum. På internet och mobilen är en stor arena där man varit utsatt för detta och där det finns en tydlig skillnad mellan kön och då framför allt i årskurs 8.

6.3 Orättvist behandlad

I följande stycke får vi ta del av ifall de svarade upplevt att de blivit orättvist behandlade de senaste sex månaderna och om de blivit det, i så fall av vem.

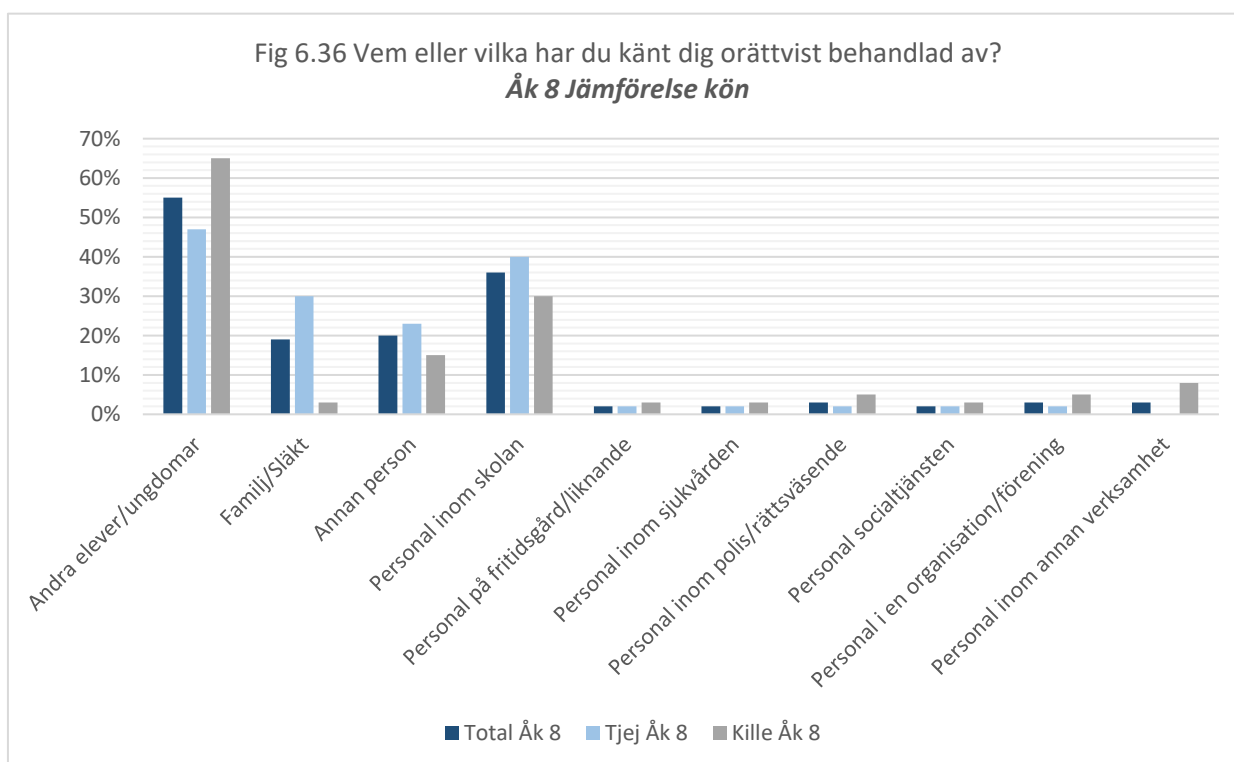
I fig. 6.29-6.35 ser vi skillnader på åldersgrupper över tid, mellan kön och mellan åldersgrupperna över tid.

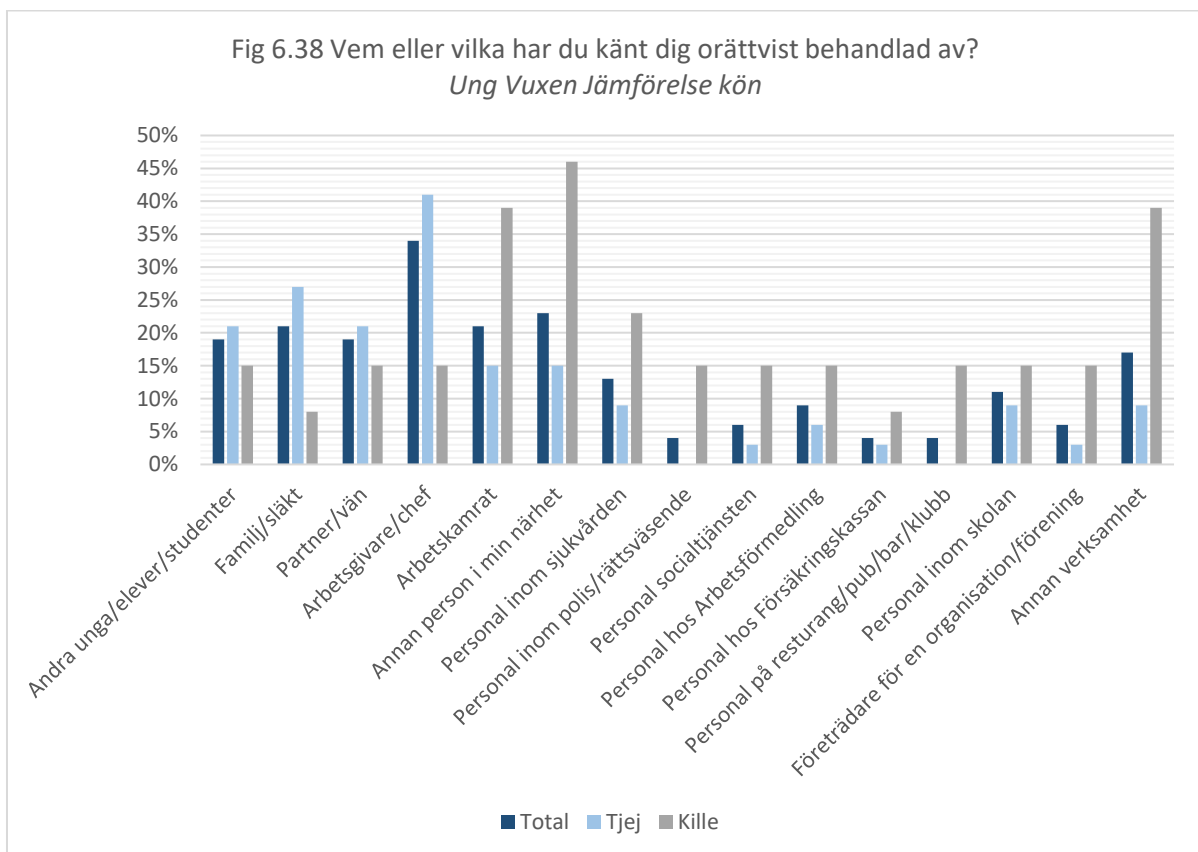
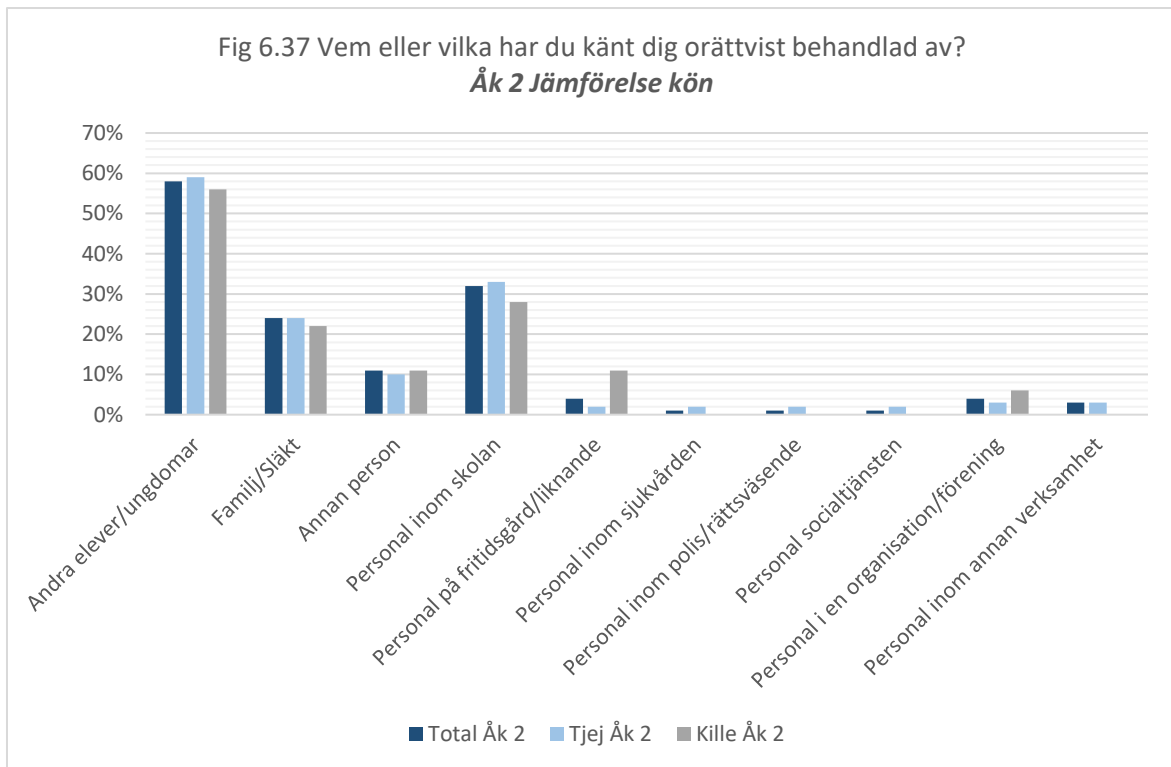

Även om det över tid är har ökat med de som inte upplevt att de blivit orättvist behandlad så är det fortfarande många individer som upplever att de blir det. Skillnader finns även mellan tjejer och killar samt mellan åldersgrupper.

Följande tabeller fig. 6.36-6.38 visar svaret på av vem eller vilka man känt sig orättvist behandlad av.

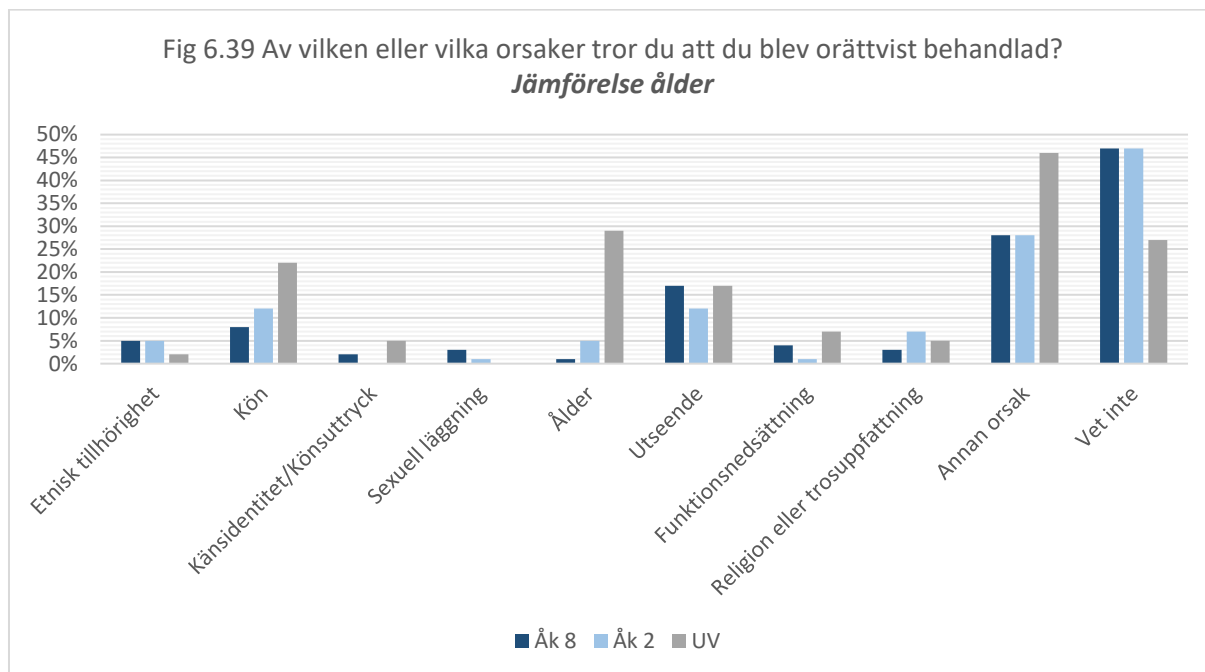

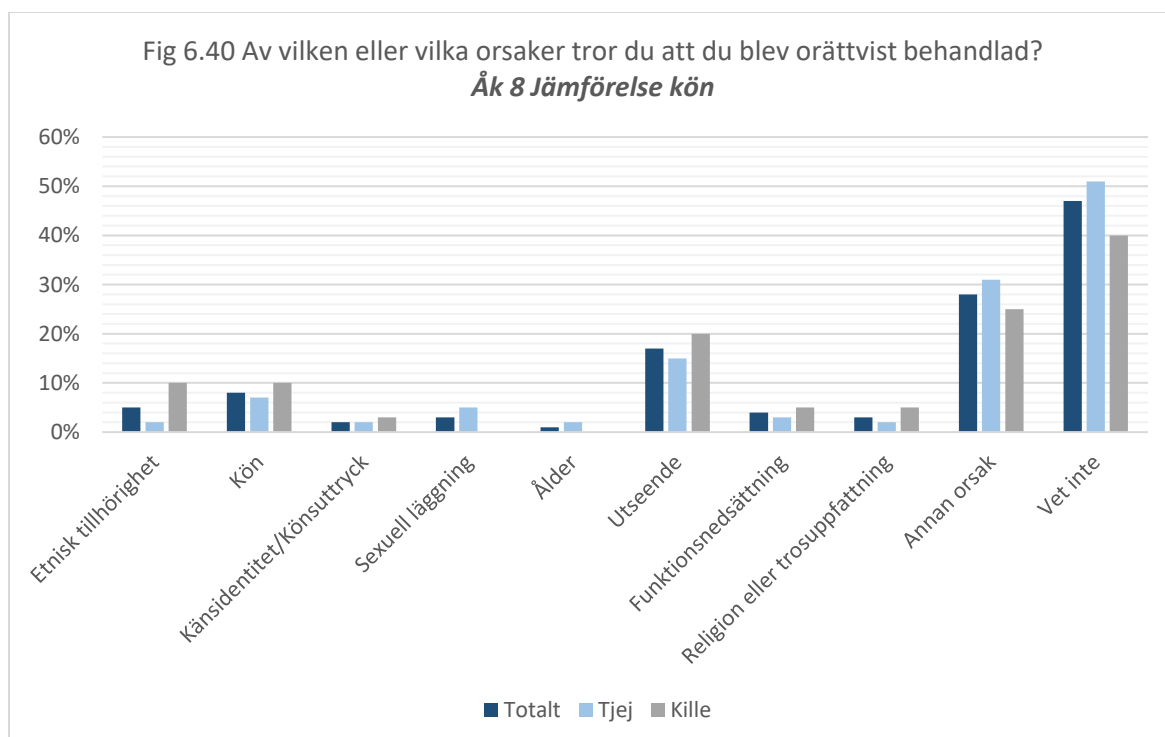
Av vem eller vilka man känt sig orättvist behandlad av skiljer sig åt mellan åldersgrupperna och mellan tjejer och killar. För årskurs 8 och årskurs 2 är det främst av andra elever/ungdomar medan i gruppen unga vuxna är det av arbetsgivare. I gruppen unga vuxna skiljer det sig även mer mellan tjejer och killar om vem de känt sig illa behandlad av.

Vidare ställdes frågan i enkäten om vilken man tror är orsaken till att man blivit orättvist behandlad.

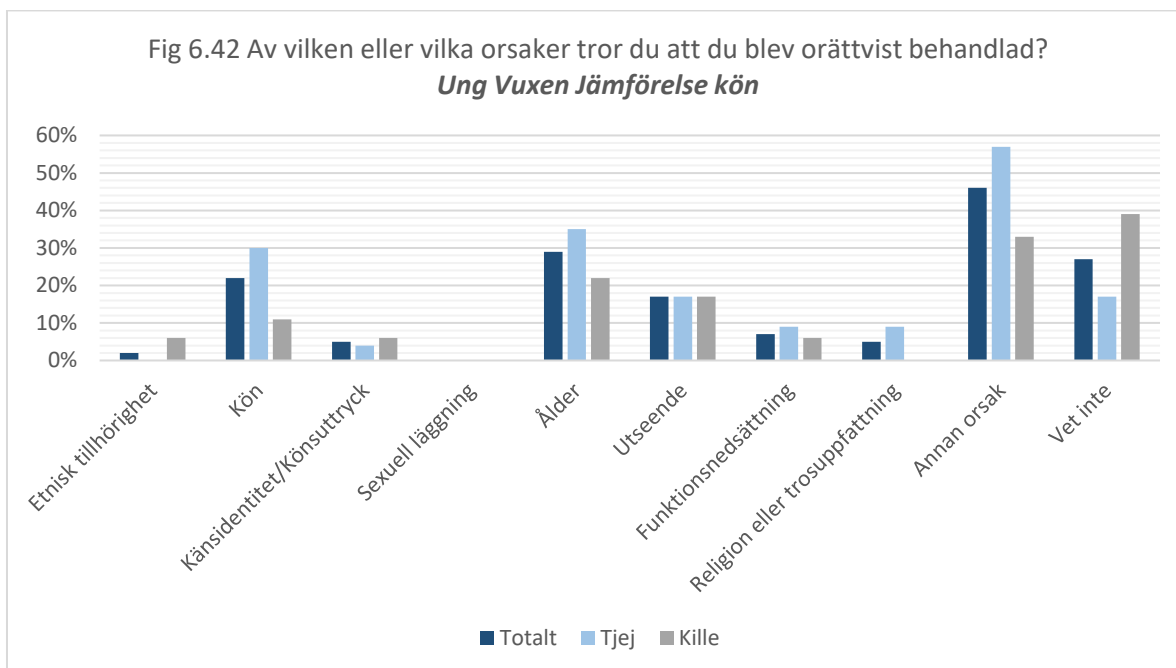
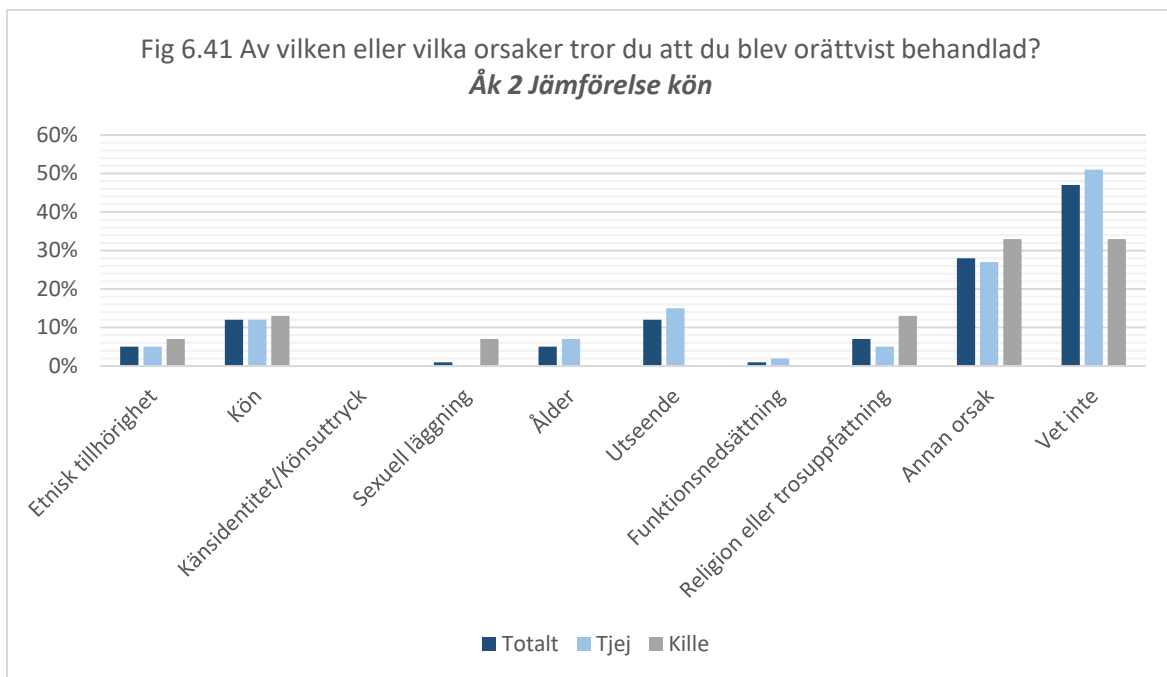
Fig. 6.39 visar skillnaden mellan åldersgrupperna. De flesta vet inte varför de blivit orättvist behandlad eller har blivit det av annan orsak än vad alternativen erbjuder.

Kommande tre tabeller fig. 6.40-6.42 visat varje åldersgrupp för sig och skillnaden mellan tjejer och killar.

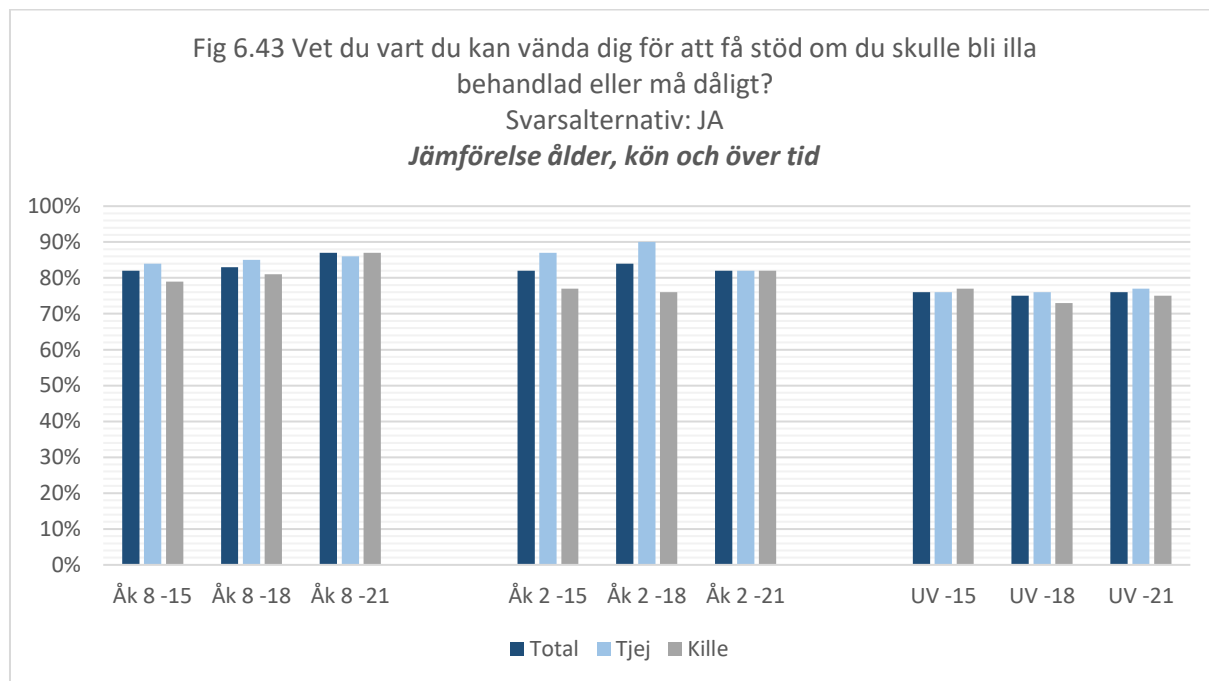

För de som svarat annan orsak eller vet inte fick möjlighet att i ett öppet svar skriva varför de tror de blivit orättvist behandlad. I dessa svar skrivs det att det handlar om att man bryter mot normen och har egna åsikter man står för. Att lärare betar sig nedvärderande mot både elever och andra lärare. Vuxna tar en inte på allvar och det kan handla om vem man är tillsammans med och etniskt ursprung.

6.4 Stöd

Sista tabellen, fig. 6.43 handlar om ifall man vet vart man kan vända sig och få stöd och hjälp ifall man blivit så illa behandlad att man mår dåligt.

Enligt tabellen ser det ut som att kunskapen om detta minskar med ålder. Skillnaden mellan tjejer och killar är nästan obefintlig i 2021 års svar vilket innebär att tjejers kunskap har minskat över tid i årskurs 2 men ökat hos killar i årskurs 2.

7. HÄLSA

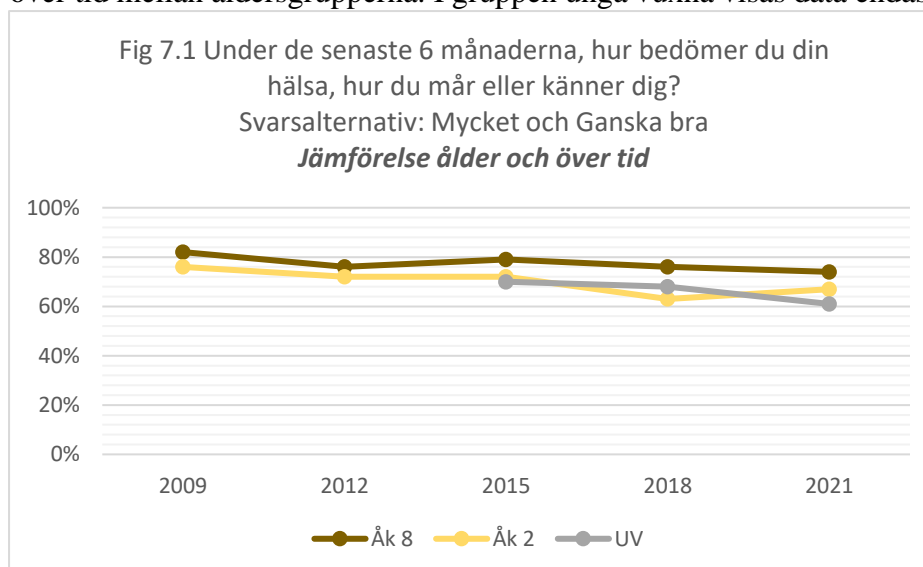
Att definiera hälsa och bedöma människors hälsa eller att bedöma sin egen hälsa kan vara svårt. WHO – Världshälsoorganisationens konstitution säger att ”*alla människor ska uppnå högsta möjliga hälsa, där hälsa definieras som ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande*”⁹. Aaron Antonovsky (1923–94), amerikansk-israelisk forskare som myntade begreppet KASAM (känslan av sammanhang) menar att den som kan sätta sig i ett sammanhang där en ser på livet som hanterbart, begripligt och meningsfullt i någon mening upplever hälsa oavsett yttre faktorer och påverkan, som tex diagnostiserad sjukdom, fattigdom osv.

En god hälsa innebär att må bra både fysiskt och psykiskt. Fysiskt mår kroppen bra av regelbunden motion, kosten, sömnen och undvikande av tobak, alkohol och narkotika. Psykiskt mår vi bra av att ha en balans av negativa och positiva känslor att man kan känna sig nöjd med livet och har bra relationer. Men den fysiska och psykiska hälsan påverkar varandra så användande av substanser, brist på motion osv kan leda till psykisk ohälsa precis som psykisk ohälsa kan ge uttryck i fysiska besvär så som huvudvärk, magont osv.

I Luppens hälsokapitel kommer vi få svar från unga i kommunen på frågor som kan påverka möjligheter till en god hälsa och vi kommer se att många bedömer sin hälsa och mående som mycket eller ganska god.

7.1 Hur bedömer du din hälsa

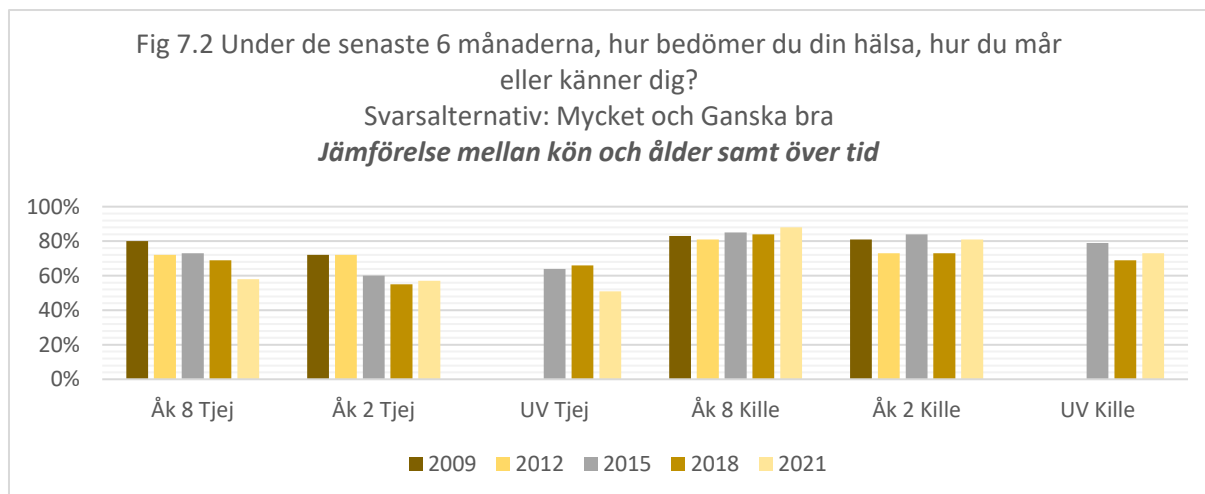
Första frågan i hälsokapitlet är hur den svarande utifrån de senaste sex månaderna bedömer sin hälsa utifrån hur man mår eller känner sig. I fig. 7.1–7.2 ser vi jämförelser över tid mellan ålder och kön på de som svarat att de mår mycket eller ganska bra. Fig. 7.1 visar skillnaden över tid mellan åldersgrupperna. I gruppen unga vuxna visas data endast från 2015 då vi

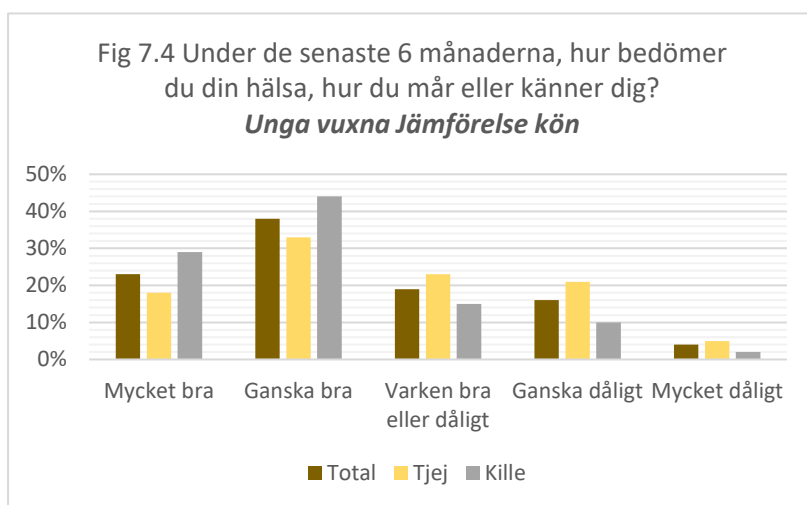
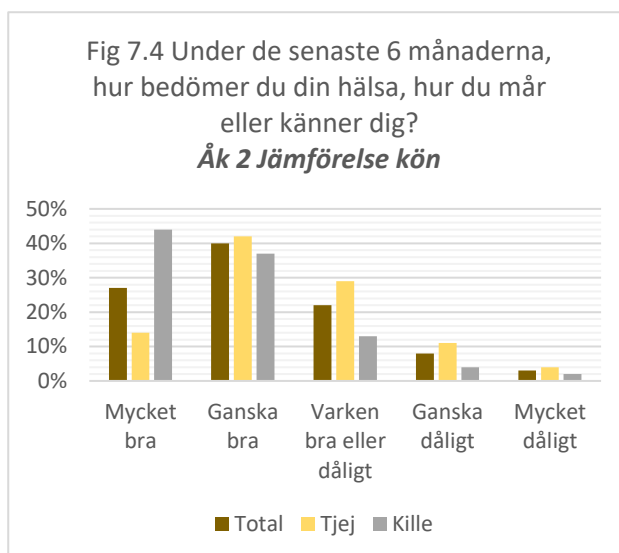
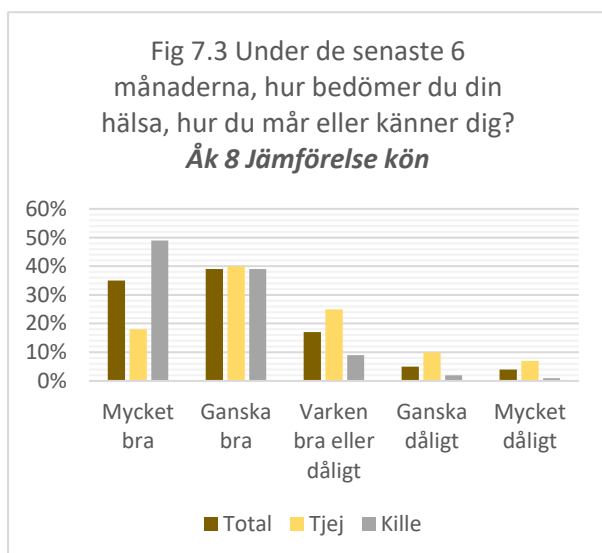
började mäta denna grupp, i årskurs 8 och årskurs 2 visas data från 2009. Men oavsett vilken av grupperna så har det över tid skett en negativ förändring där det sakta blir färre som bedömer sin hälsa och mående om mycket eller ganska bra.

⁹ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/internationellt-samarbete/who-samarbete/>

Vidare i fig. 7.2 görs jämförelsen mellan tjejer och killar över tid i alla tre åldersgrupperna. Här ser vi en tydlig skillnad mellan tjejer och killar hur man bedömer sin hälsa samt skillnaden mellan ålder och över tid.

I fig. 7.3–7.4 kan vi se närmare på varje åldersgrupp, jämfört mellan kön på hur de svarat på alla svarsalternativ i 2021 år undersökning på hur de bedömer sin hälsa och mående.

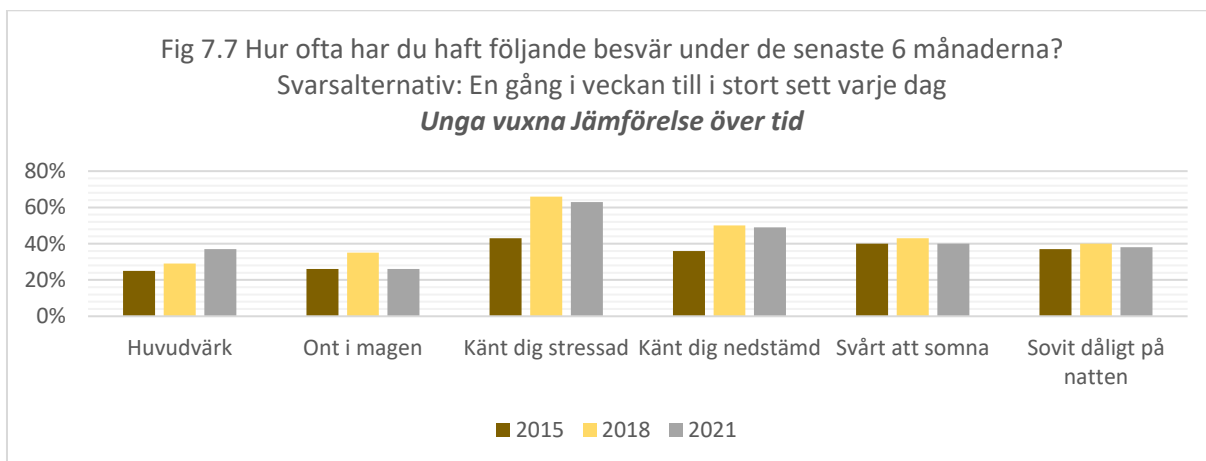
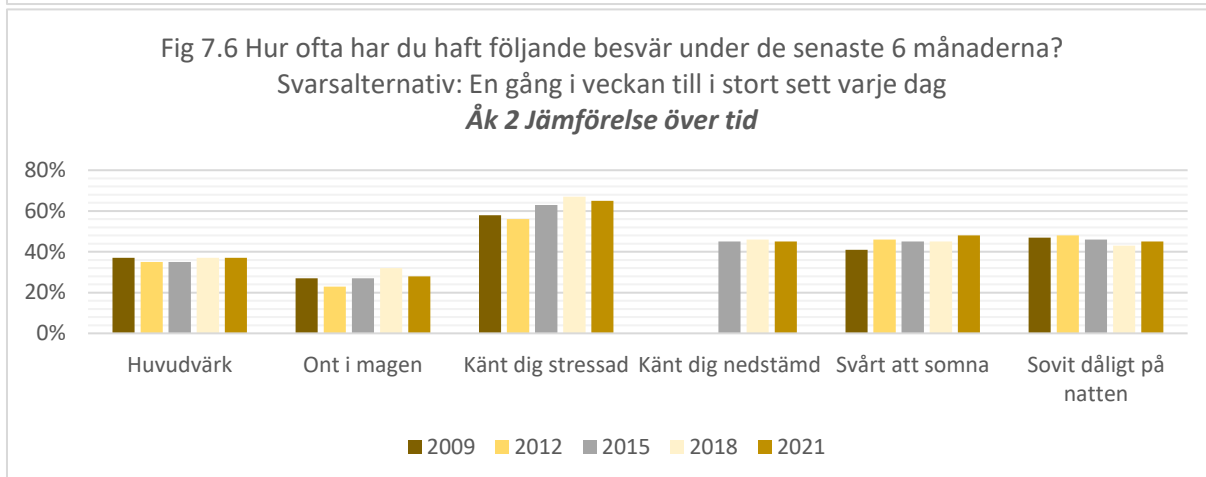
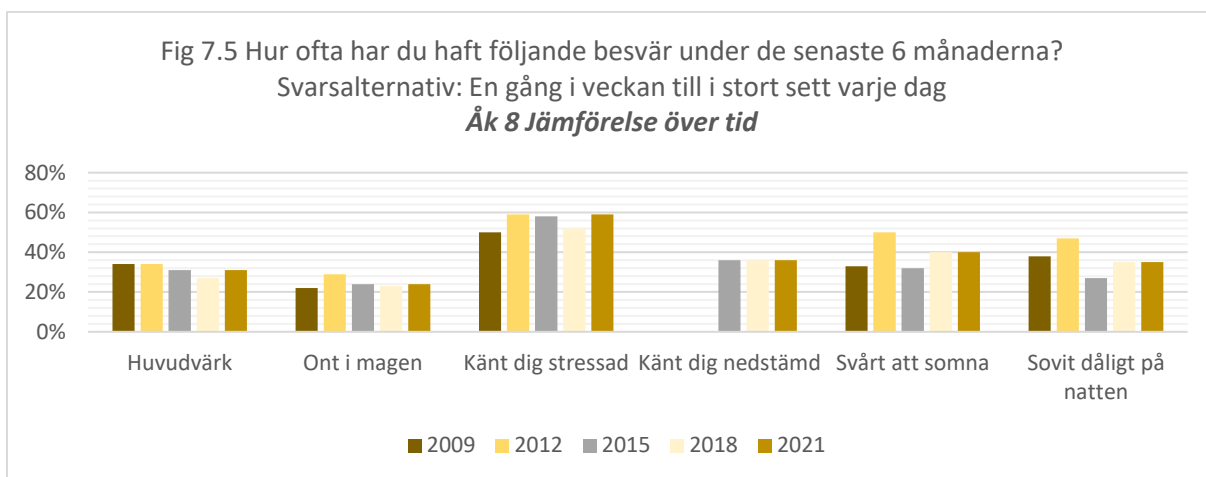

Dessa tre tabeller visar en tydlig skillnad mellan tjejer och killar inom respektive åldersgrupp.

7.2 Hur ofta är okej

Här följer ett antal tabeller som visar svaret på hur ofta de unga haft besvär som på sikt kan påverka hälsan både fysiskt och psykiskt. Svartalternativen i enkäten har varit: Sällan eller aldrig, Någon eller några gånger i månaden, En gång i veckan, Flera gånger i veckan, I stort sett varje dag.

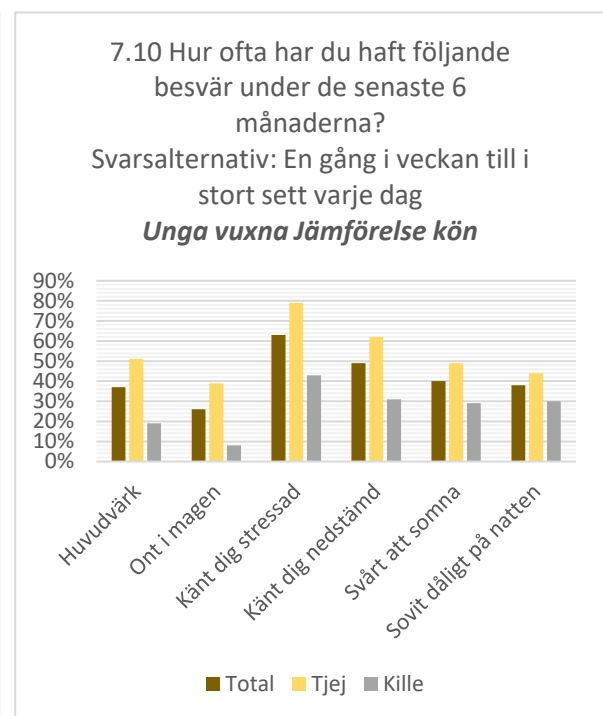
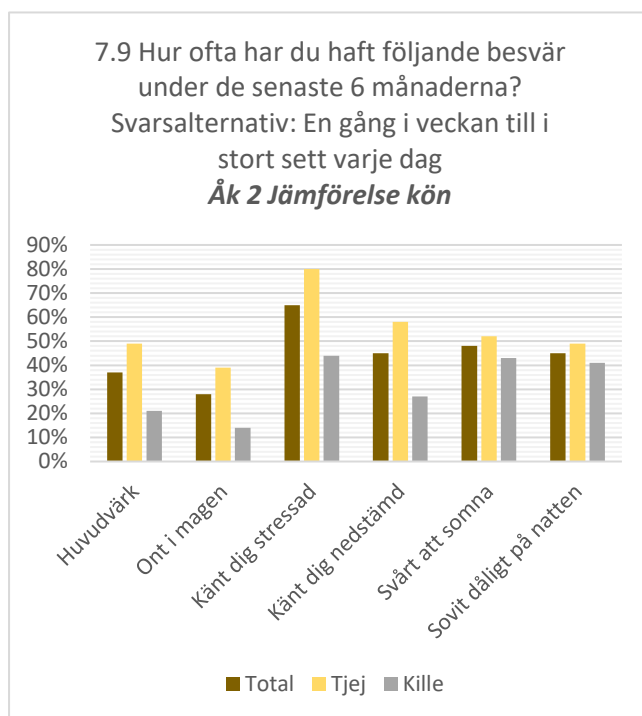
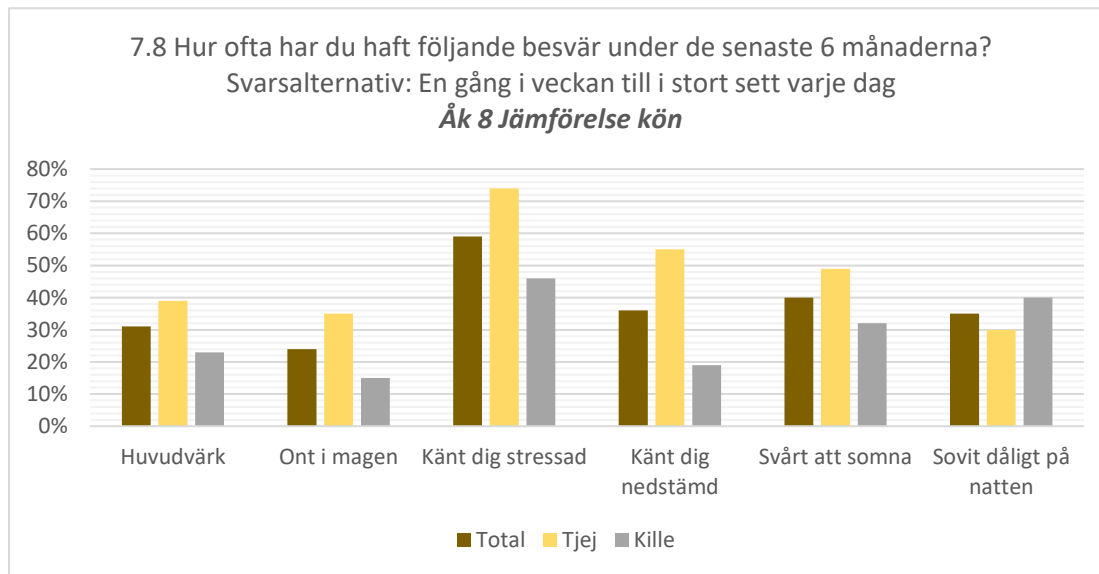
Vi har valt att slå ihop och redovisa svartalternativen en gång i veckan till i stort sett varje dag i kommande tabeller. Fig. 7.5–7.7 visar varje åldersgrupp över tid.

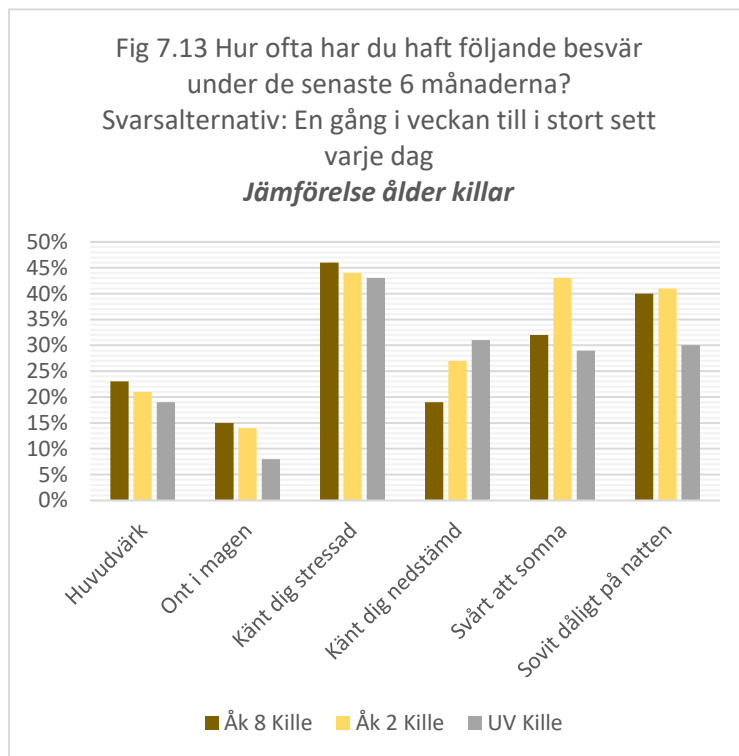
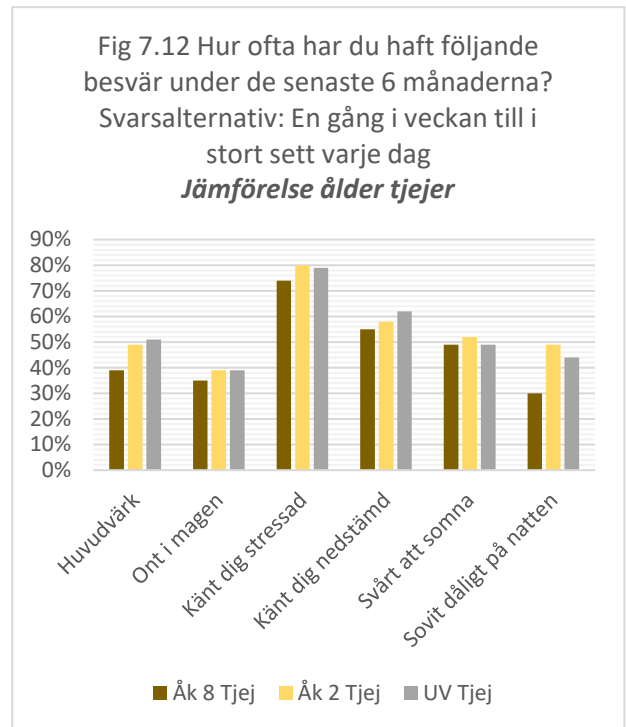
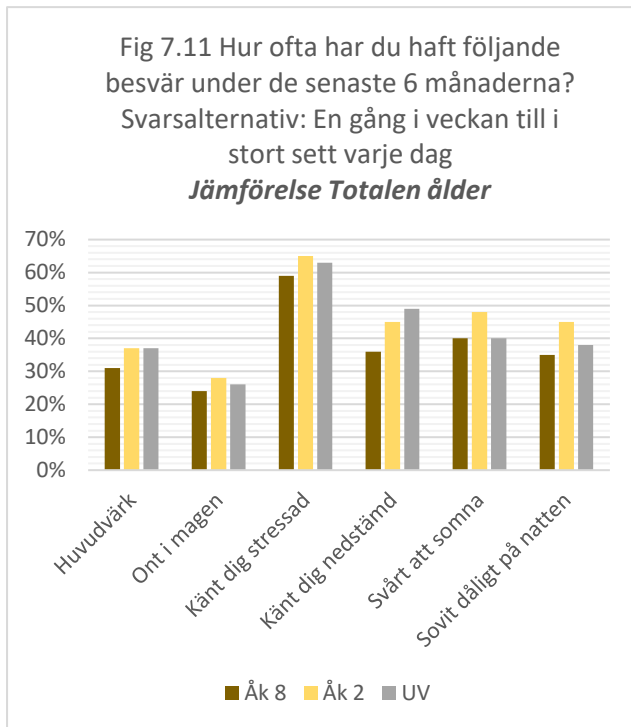
Att man känner sig stressad är det vanligaste återkommande besväret i alla åldersgrupper och att det i årskurs 8 och årskurs 2 ökat över tid. Över 40% i årskurs 2 och i gruppen unga vuxna har känt sig nedstämd från en gång i veckan till i stort sett varje dag.

Vidare i fig. 7.8-7.10 kan vi se jämförelsen inom respektive åldersgrupp. I fig. 7.11-7.13 ser vi jämförelse mellan åldersgrupperna i sin helhet för att sedan se mellan tjejer respektive killar i jämförelse mellan åldersgrupperna.

Dessa tre tabeller, fig. 7.8-7.10 visar en tydlig skillnad mellan tjejer och killar inom samma åldersgrupp

I kommande tabeller, fig. 7.11-7.3 ser vi en tydligare jämförelse mellan åldersgrupperna samt mellan tjejer och killar i respektive åldersgrupp.

Flera av besvären ökar med ålder. Nedstämdheten är högst i gruppen unga vuxna medan de i årskurs 2 känner sig mer stressade och har sämre sömn.

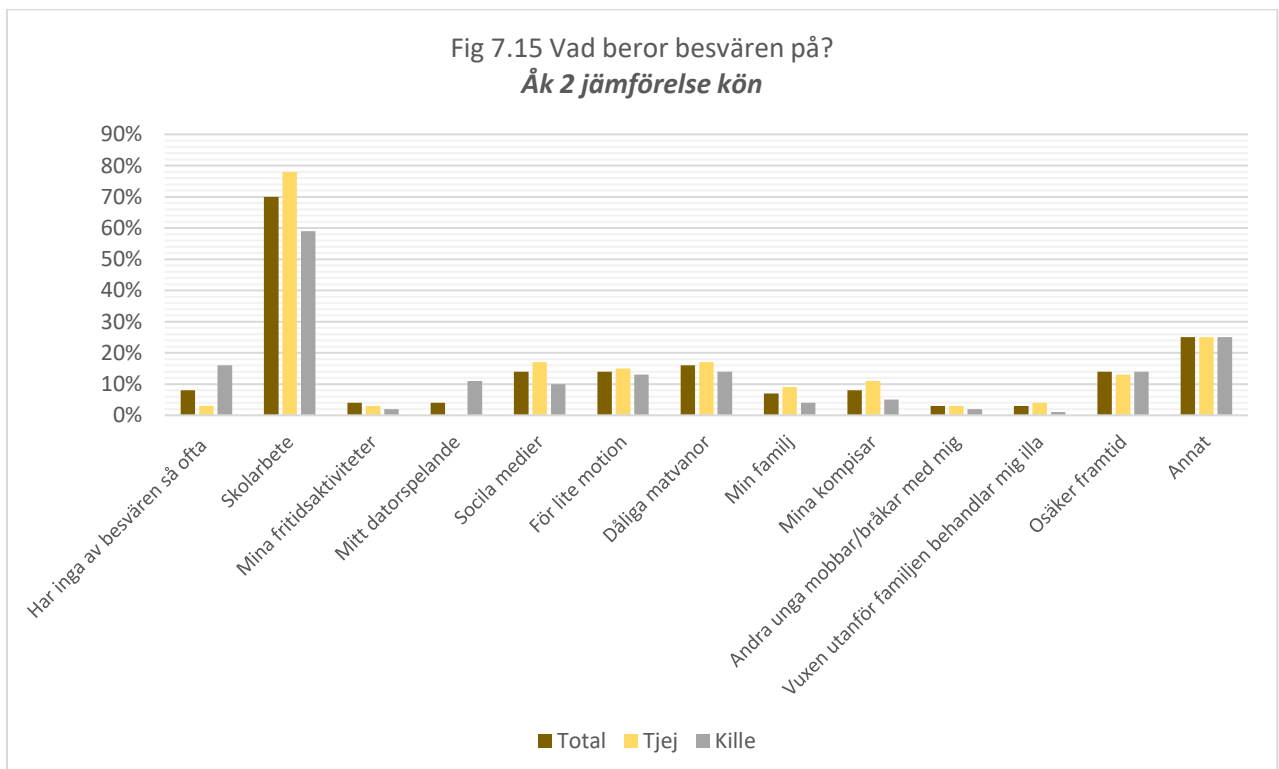
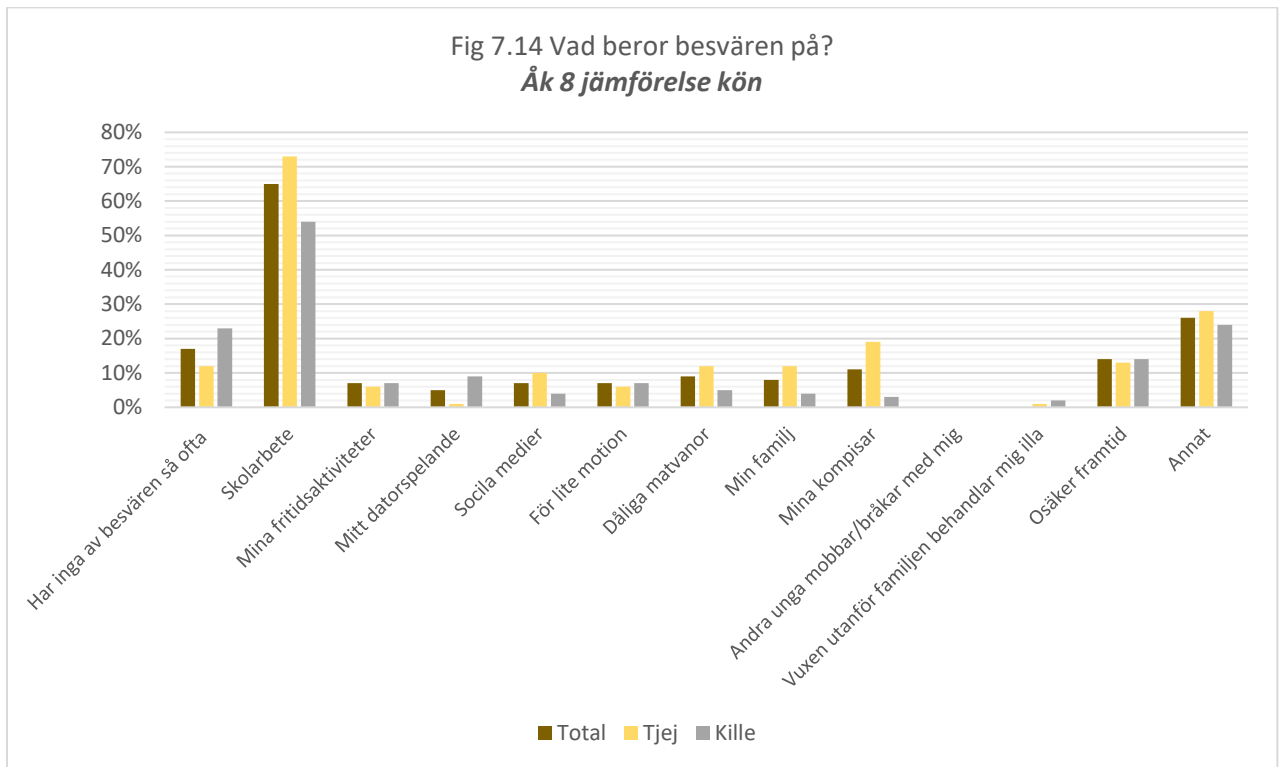
Skillnaden mellan tjejer i de olika åldersgrupperna följer skillnaden i totala gruppen.

Killar i årskurs 8 känner mer stress än killar i årskurs 2 och i gruppen unga vuxna.

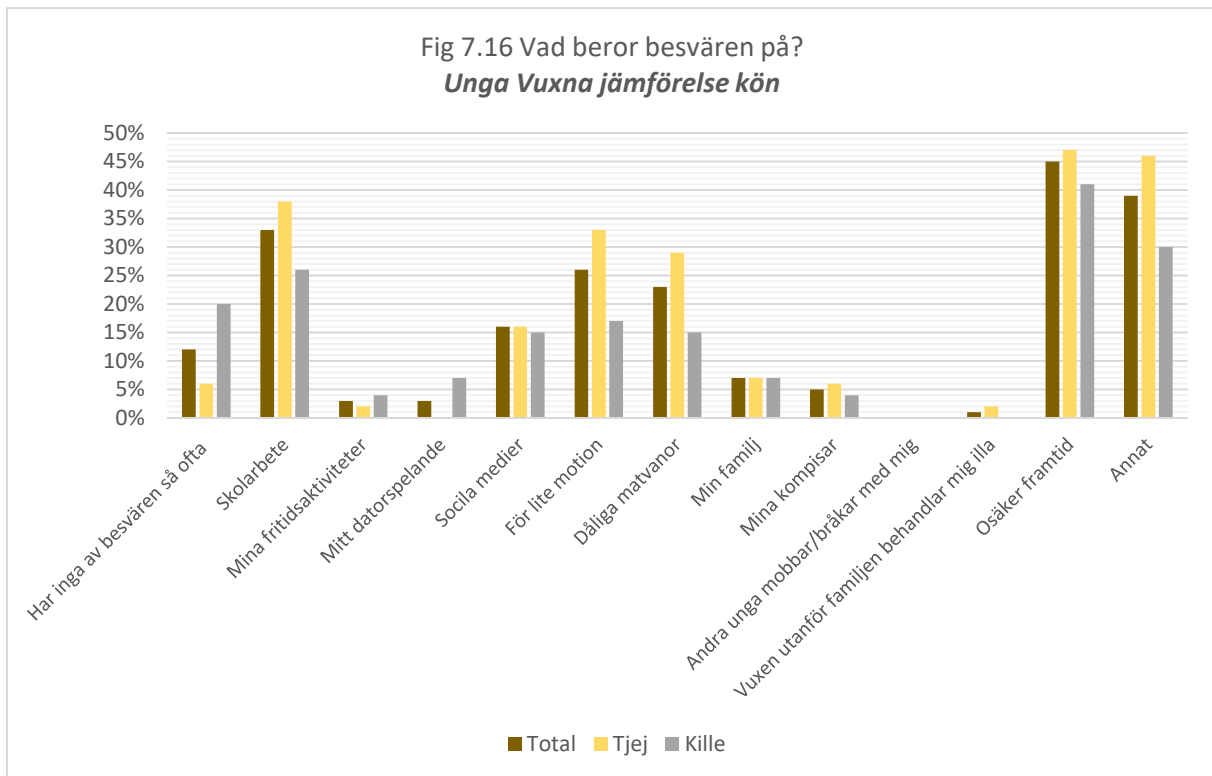
Besvär med sömnen är störst i årskurs två i jämförelse med killar i årskurs 8 och gruppen unga vuxna.

7.2.1 Vad hänger besvären samman med

Till de som uppgav att de minst någon gång i månaden haft ont i huvudet och magen, känt stress, sover dåligt samt känt sig nedstämd fick en följdfråga där de kunde välja högst tre alternativ på vad de tror är orsaken till återkommande symptom.

Vad man tror att orsaken är till de återkommande besvären varierar mellan ålder och kön. I årskurs 8 och årskurs 2 är det skolarbetet som är den mest påtagliga orsaken. Även om skolarbetet ligger högt i gruppen unga vuxna så är det framför allt den osäkra framtiden och annat som sticker ut.

7.3 Kosten

Mätta människor är glada människor kan det ligga någonting i. För lite näring och hunger påverkar oss mycket både fysiskt och mentalt.

Frågor om kosten ställs enbart i enkäten för de i årskurs 8 och årskurs 2. Vi börjar med i fig. 7.17 och ser över tid hur ofta man hoppar över måltider i årskurs 8 och årskurs 2. Tabellen visar att antalet som hoppar över frukost ökat över tid och att fler i årskurs 2 än årskurs 8 avstår frukost.

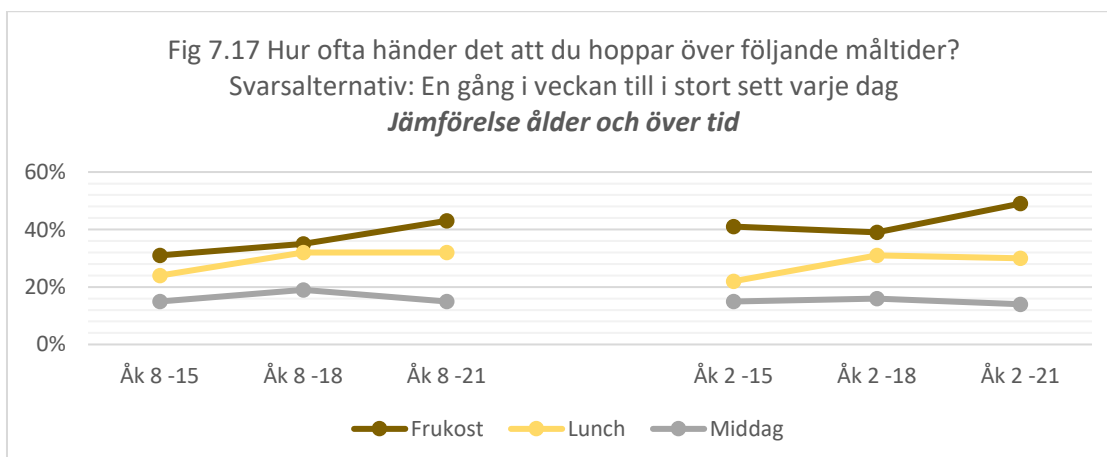
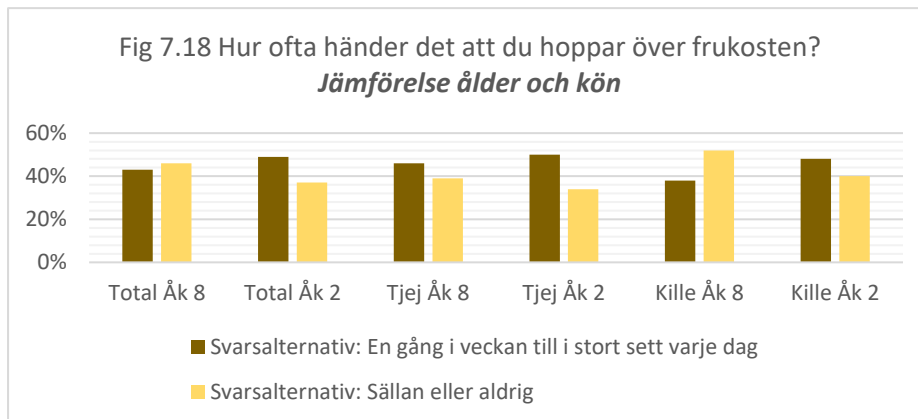

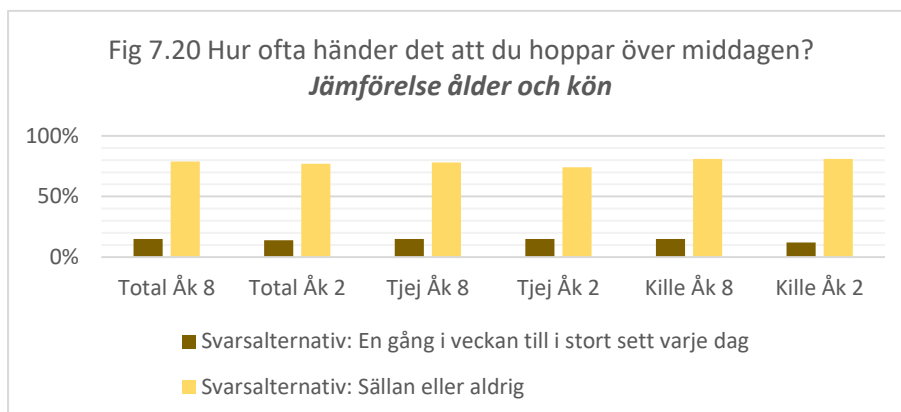
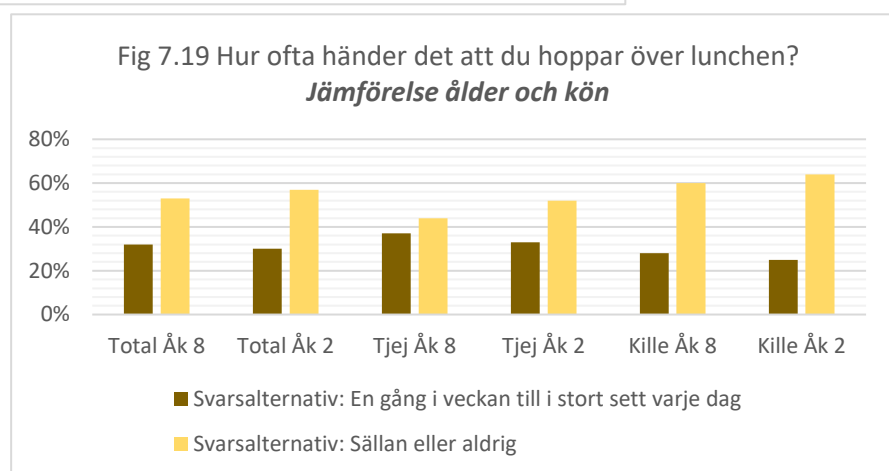
Fig. 7.18-7.20 har vi slagit ihop svarsalternativen en gång i veckan till i stort sett varje dag samt svarsalternativen sällan eller aldrig. Tabellerna visar dessa svarsalternativ i varje måltid och i jämförelse mellan totala åldersgrupperna och mellan kön.

Killar i årskurs 8 är bäst på att äta frukost.

Tjejer i årskurs 2 är de som oftast avstår frukost.

Tjejer hoppar över lunchen i båda åldersgrupperna i högre utsträckning än killar.

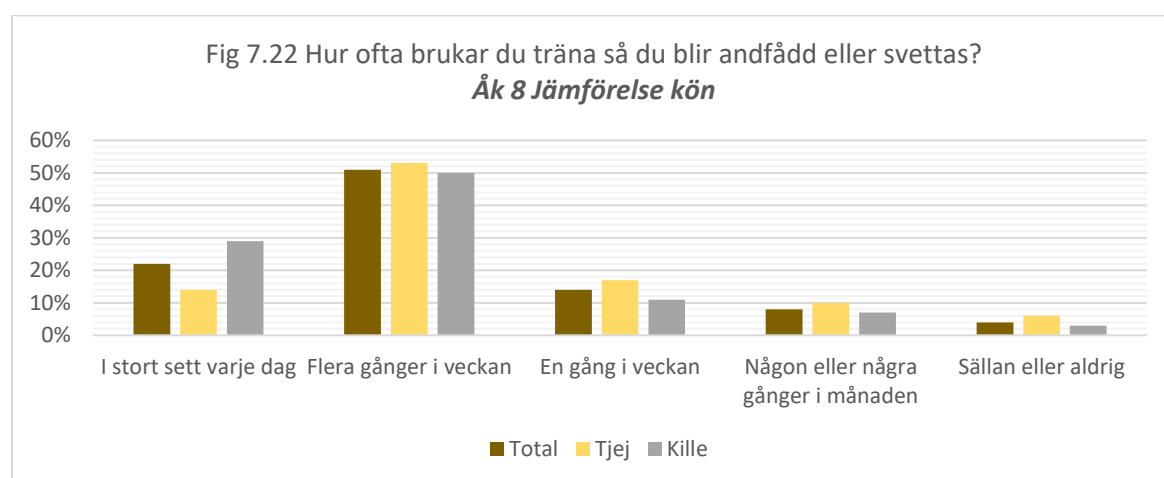
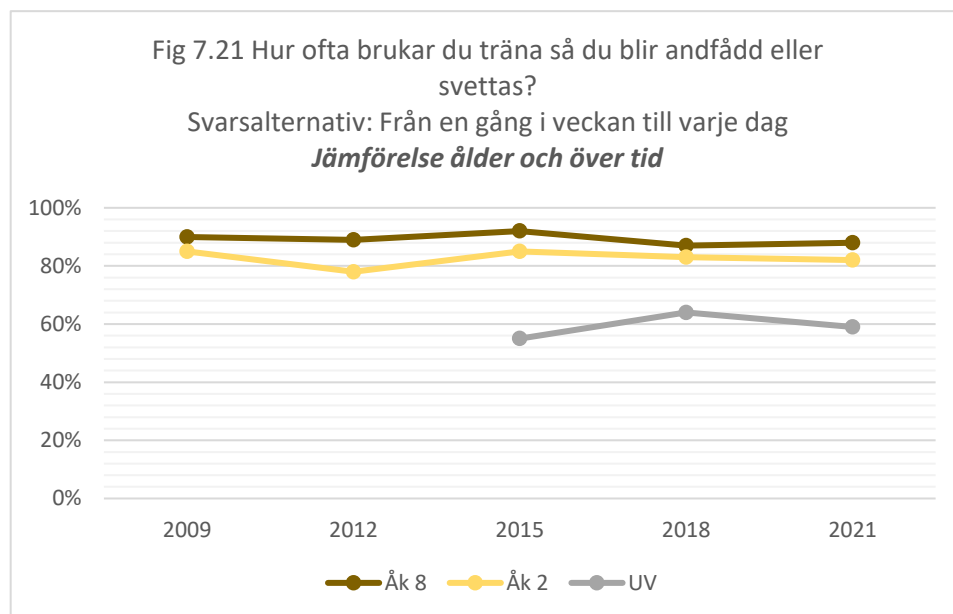

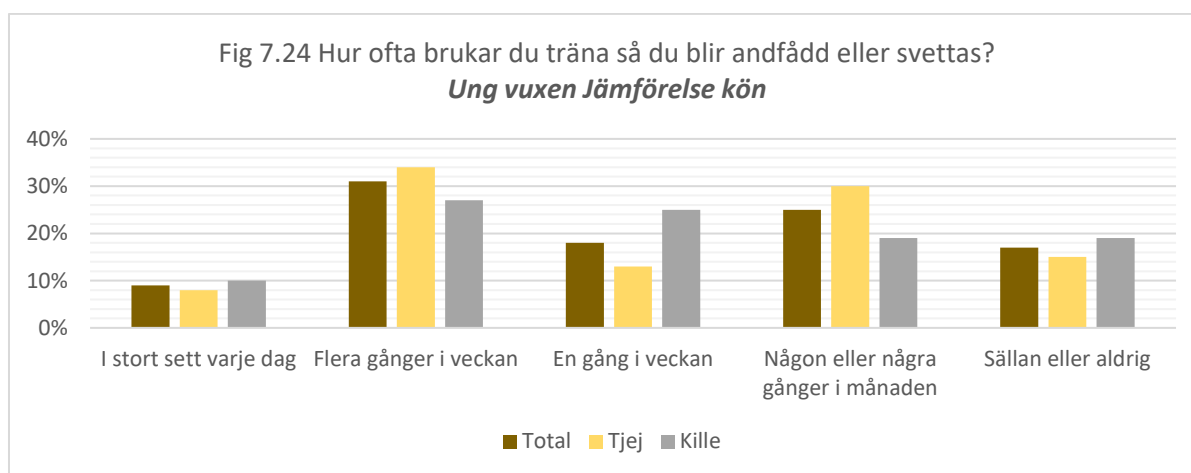
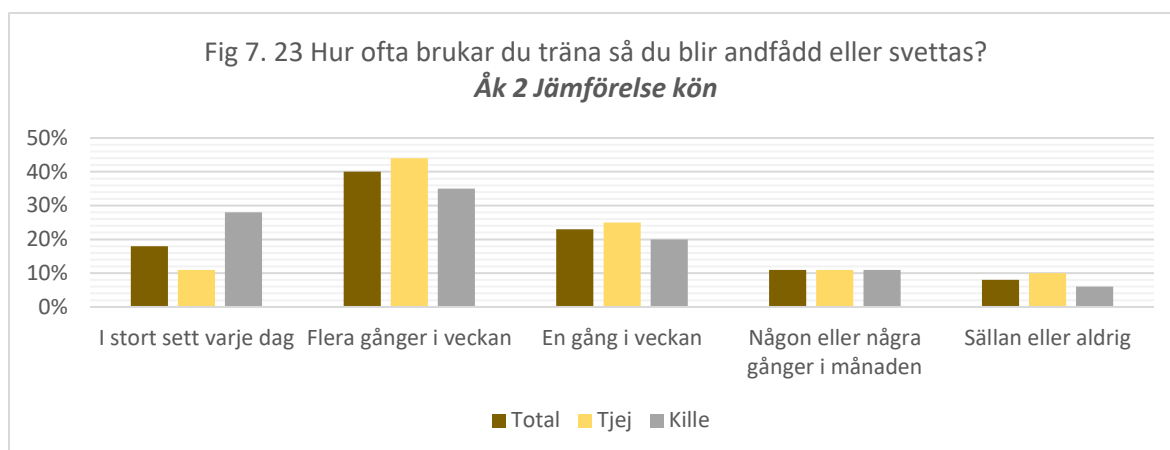
Middag är den måltid där skillnaden är minst mellan ålder och kön och det är även den måltid man mest sällan hoppar över.

7.4 Motion

Vardagsmotion är viktig för både den fysiska och psykiska hälsan men genom pulshöjande träning skapar vi ännu större förutsättningar för en god och hållbar hälsa både fysiskt och psykiskt.

Fig. 2.21 visar de olika åldersgrupperna över tid på hur ofta de brukar träna så de blir andfådda eller svettiga. Denna typ av träning verkar minska med åldern.

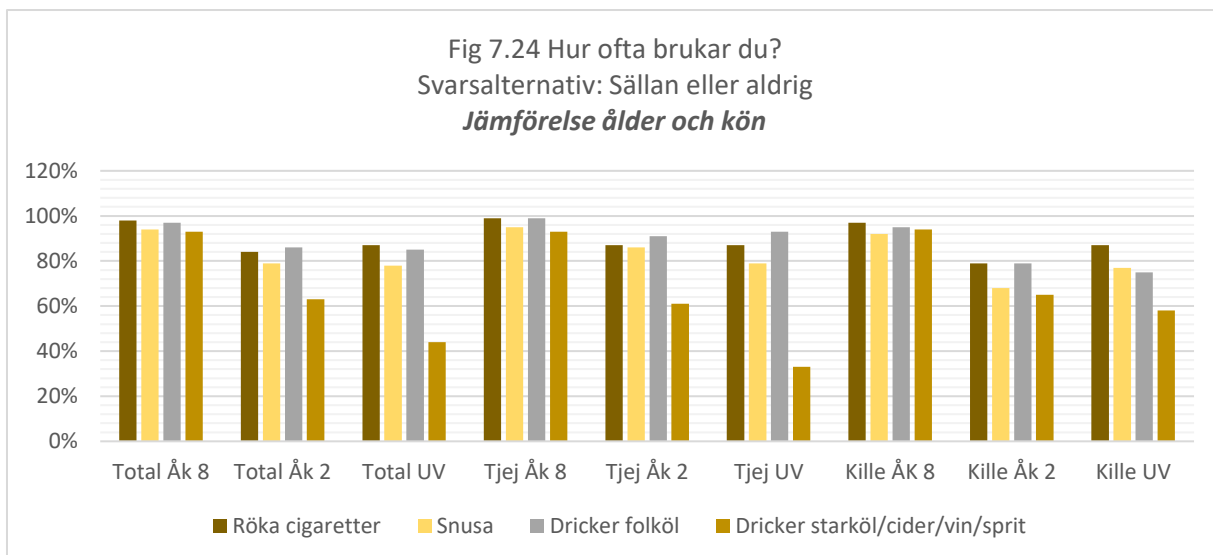

I fig. 7.22-7.24 har vi visat alla svarsalternativ till frågan på hur ofta du brukar träna så att du blir andfådd eller svettas i varje åldersgrupp för sig med jämförelse mellan kön.

7.5 Tobak, alkohol och andra droger

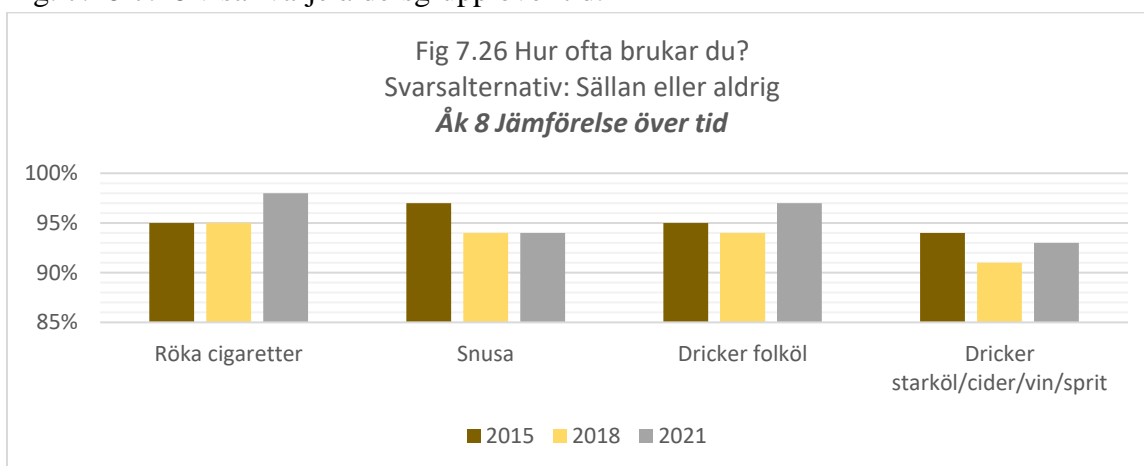
Denna del kommer visa svar på kring användning och bruk av tobak, alkohol och narkotika. Första figurerna/tabellerna fig. 7.24-7.28 visar svaret på Hur ofta de som svarat brukar röka cigaretter, snusa, dricka folköl eller dricka starkare drycker. Svarsalternativen som visas hopslagna är Sällan eller Aldrig. I fig. 7.24 ser vi jämförelser mellan åldersgrupperna och mellan kön.

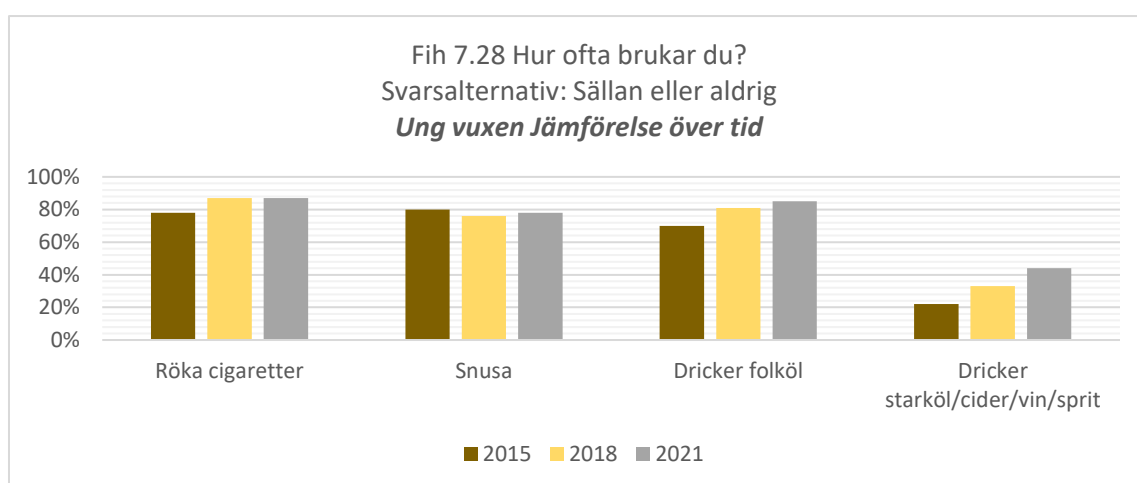
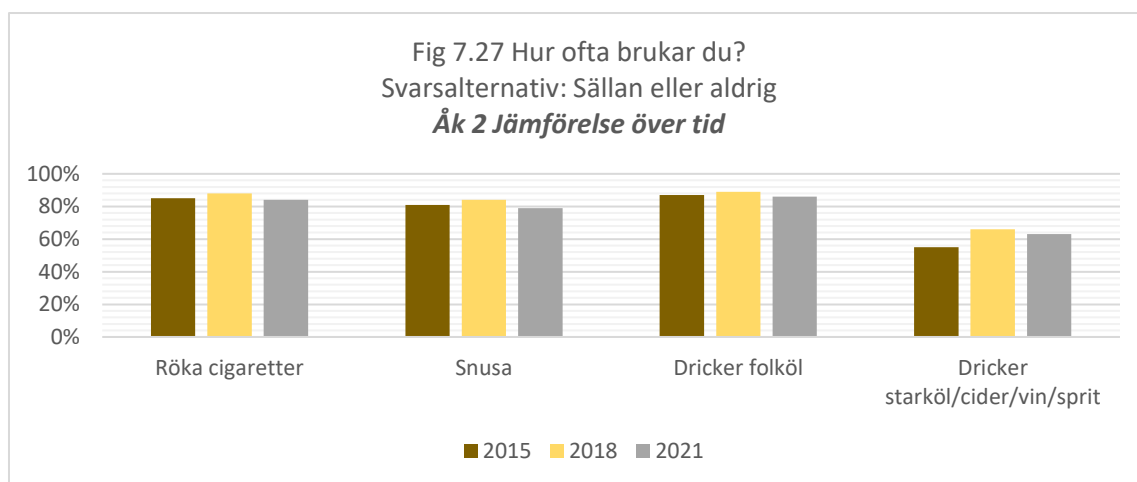

I årskurs 8 brukar man dessa preparat i lägst utsträckning och det är ingen större skillnad mellan kön.

När det gäller snusning och att dricka folköl skiljer sig inte årskurs 2 och gruppen unga vuxna sig åt så mycket. Den stora skillnaden är i hur ofta man dricker starkare drycker. Jämförelse mellan kön hittar vi de största skillnaderna mellan killar och tjejer i årskurs 2 och i gruppen unga vuxna.

Fig. 7.26-7.28 visar varje åldersgrupp över tid.

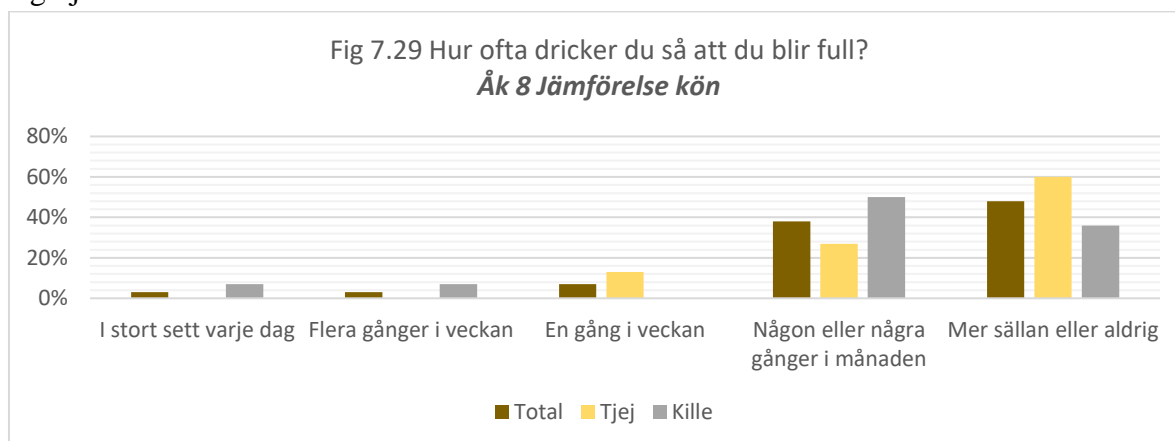

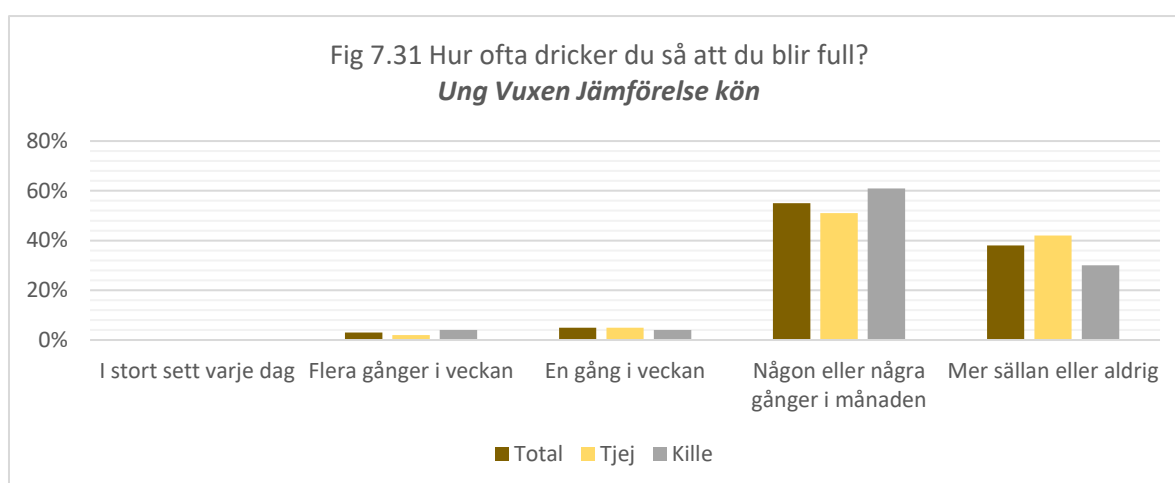
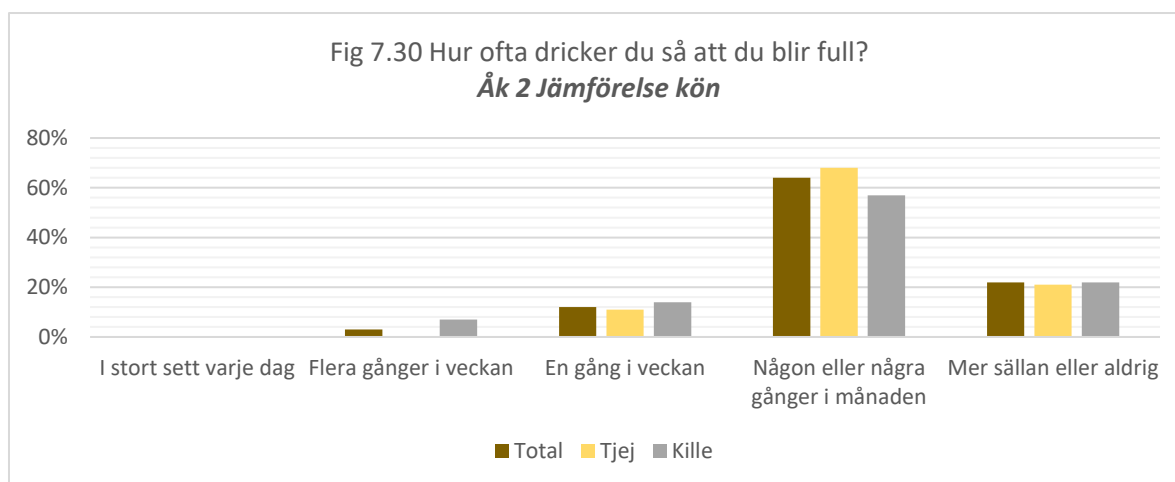

I gruppen årskurs 2 har det inte skett några större förändringar över tid. I gruppen från årskurs 8 ser vi en ökning av de som mer sällan eller aldrig röker eller dricker alkohol.

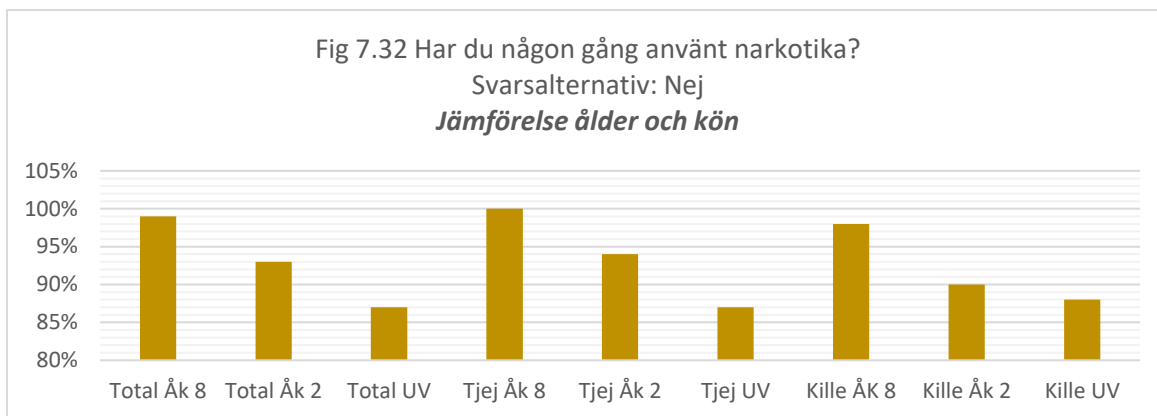
I gruppen unga vuxna ser vi stadig ökning av de som dricker alkohol mer sällan eller aldrig.

Kommande tre tabeller visar hur ofta man dricker så man blir full. Varje åldersgrupp visas för sig i jämförelse mellan kön och alla svarsalternativ visas.

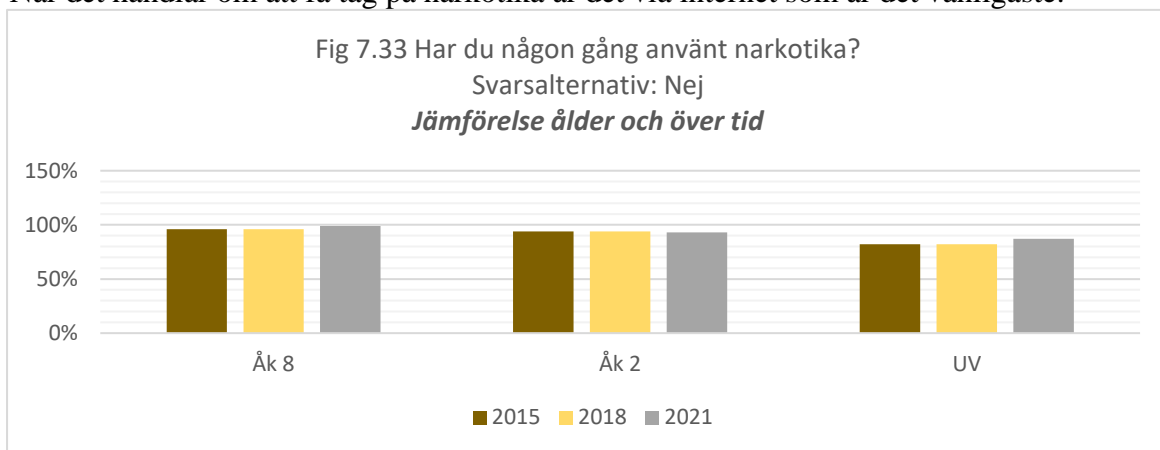
Nu kommer det några tabeller som visar svaret på frågan om man använt narkotika. Fig. 7.32 visar att majoriteten i varje åldersgrupp inte provat någon gång men att det de som testat ökar med ålder. Det är även killar som i högre utsträckning testat än tjejer.

Över tid har det inte skett någon större förändring av de som provat narkotika, fig. 7.33.

Majoriteten av de som går i årskurs åtta får inte dricka alkohol för sina föräldrar. I årskurs 2 ökar antalet som inte vet om de får dricka eller inte för sina föräldrar. De flesta får tag på alkohol via vänner om man inte har ålder och kan köpa själv.

När det handlar om att få tag på narkotika är det via internet som är det vanligaste.

8. ARBETE

En förutsättning för goda levnadsvillkor är att jag som människa känner att jag har resurser till att forma mitt liv. En stor del i detta är, tillgången till en god ekonomi som oftast fås genom ett arbete. I Luppenkäten följer vi unga i olika tider av livet. Oavsett vilken tid i livet de befinner sig i, är arbete något som finns med. Skillnaden är, att ju äldre hen blir ju större blir tillgången och förutsättningarna för ett arbete mer aktuellt. Utifrån detta skiljer sig frågorna kring arbete i de tre enkäterna. Därav redovisas svaren för årskurs 8 och 2 först, och sist redovisas gruppen unga vuxna för sig.

8.1 Sommarjobb

Även om det många gånger är svårt att få sommarjobb för de under 18 år, ställs denna fråga till båda årskurs 8 och årskurs 2.

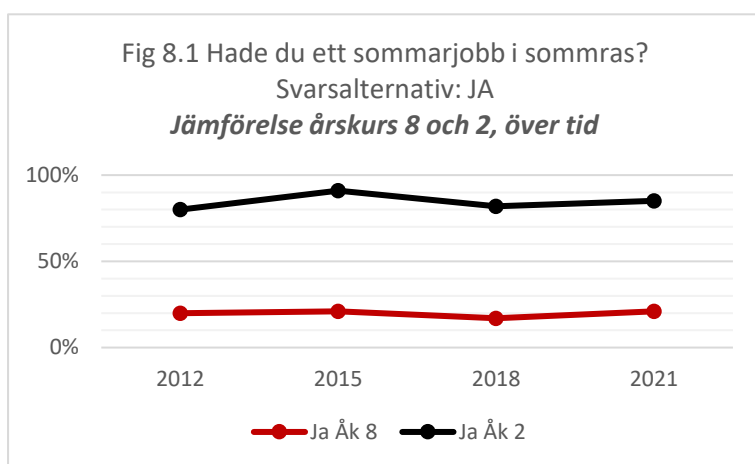
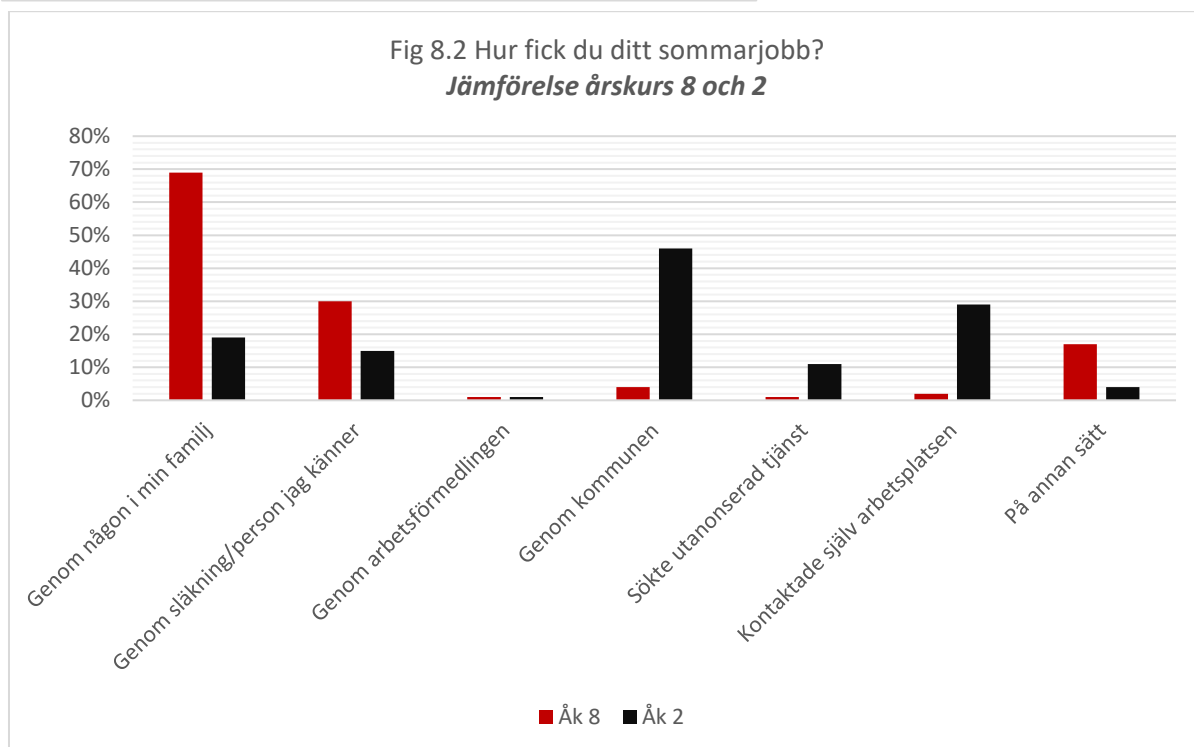
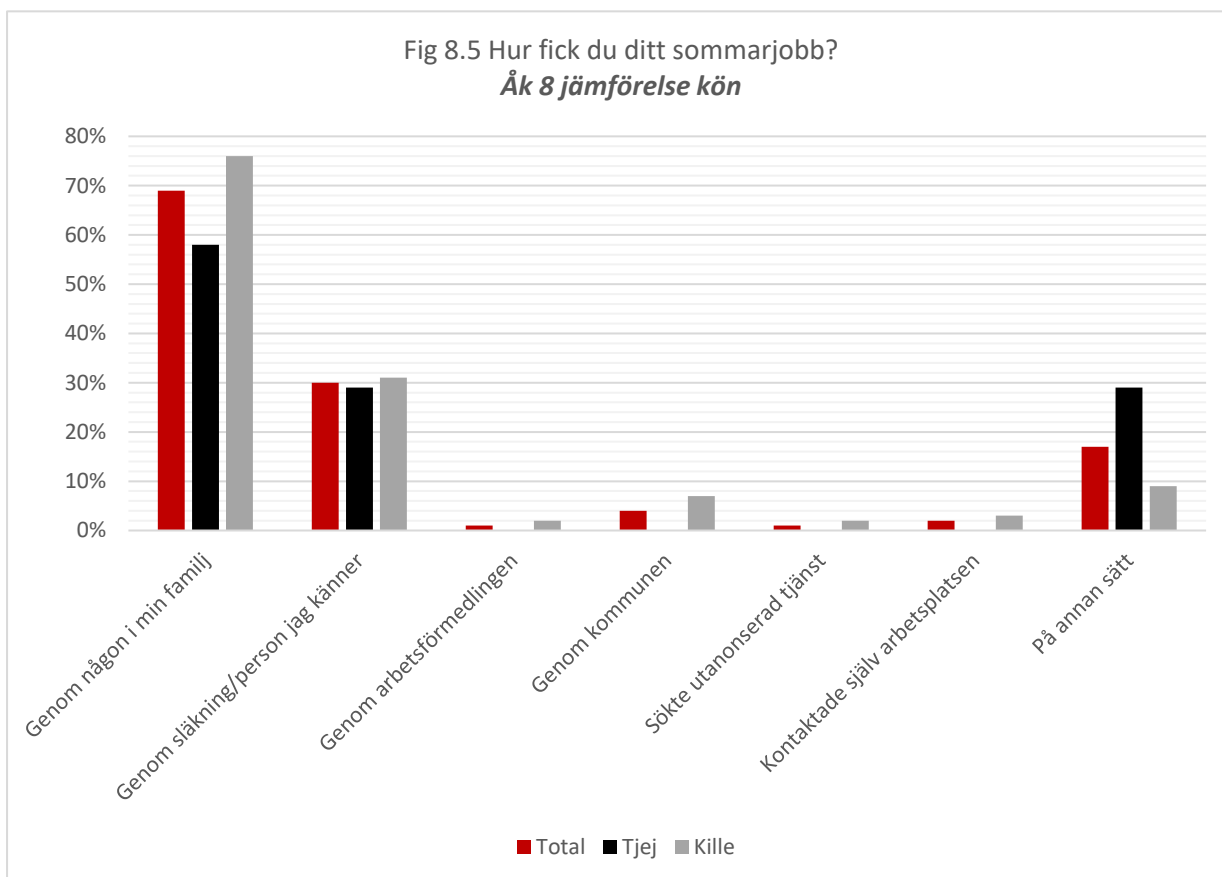
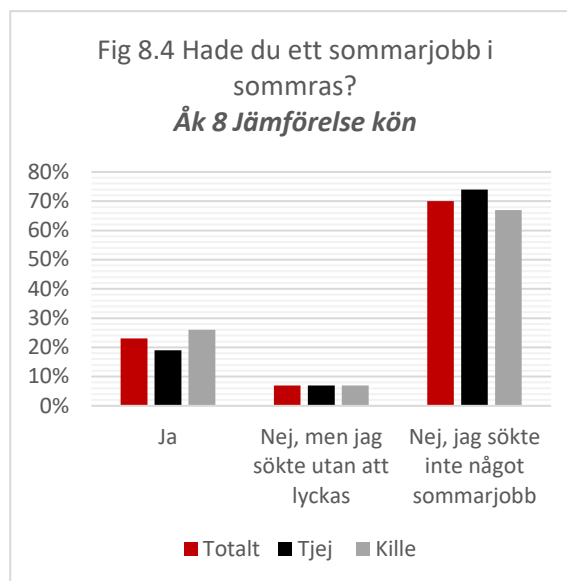
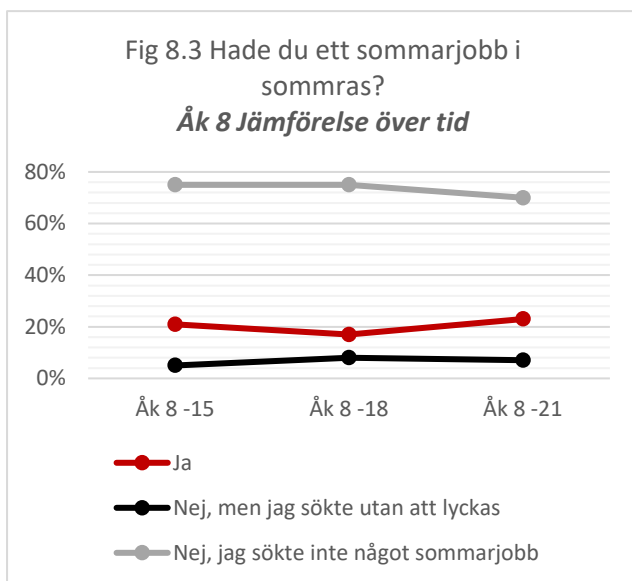

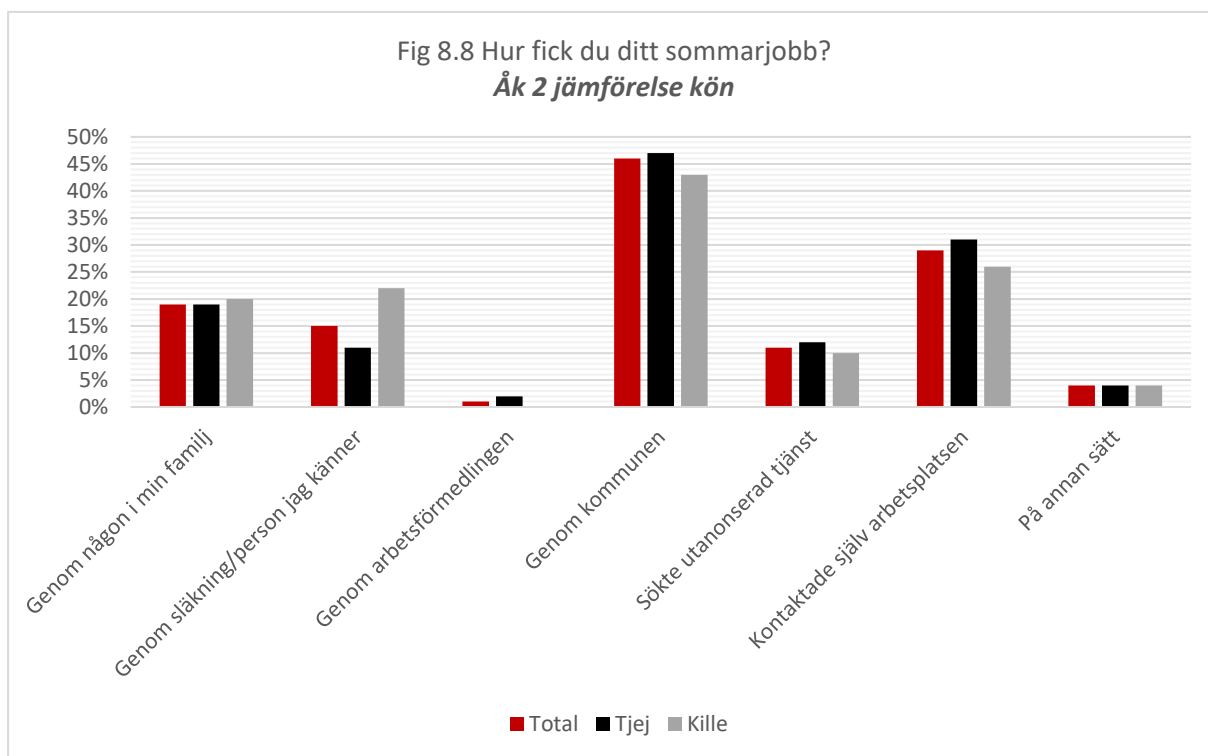
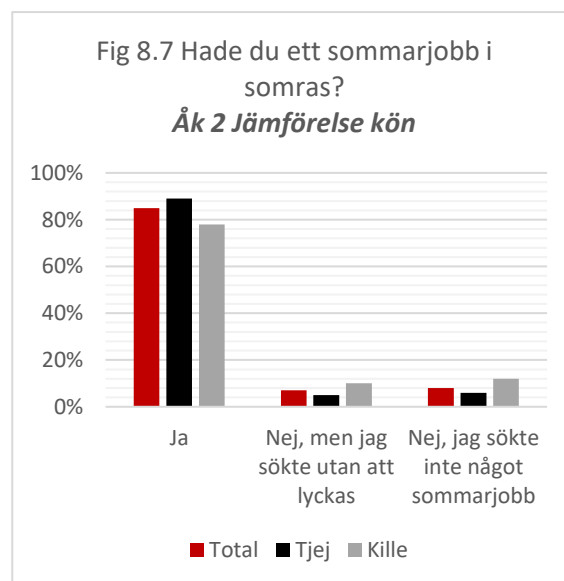
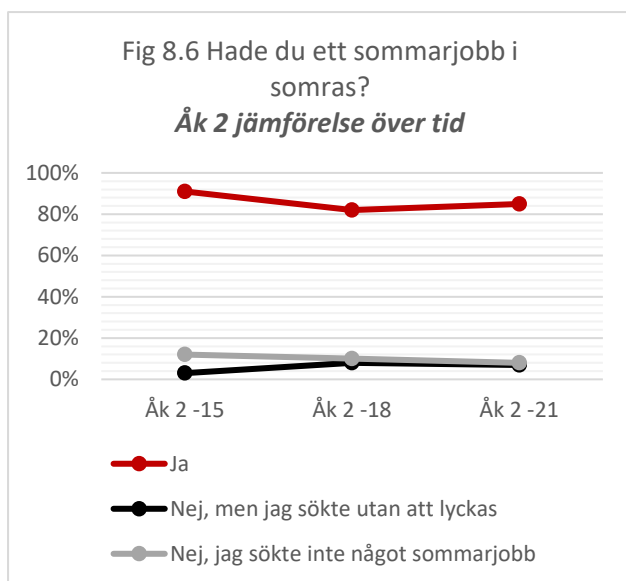
Fig. 8.1 visar tydligt att det är fler i årskurs 2 som har haft ett sommarjobb, än de i årskurs 8. En bidragande orsak till denna skillnad är att kommunen erbjuder alla i årskurs 1 på gymnasiet, 3 veckors feriejobb inom kommunal verksamhet. Fig. 8.2 visar också att de flesta som går i åk 2, fått sitt sommarjobb genom kommunen.

I fig. 8.3–8.8 kan vi se hur det ser ut i respektive årskurs kring om man haft ett sommarjobb och hur man fick det. Här visas även skillnaden mellan kön.

I årskurs 8 är det tydligt att det är genom familj, släkt eller någon jag känner som hjälper till med att ordna sommarjobb. Skillnad på tjejer och killar i denna grupp är att fler killar är intresserade av att ha ett sommarjobb.

Som visats tidigare är det betydligt fler i årskurs två än i årskurs 8 som har haft ett sommarjobb och till skillnad från årskurs 8 är det fler tjejer i årskurs 2 än killar som haft ett sommarjobb.

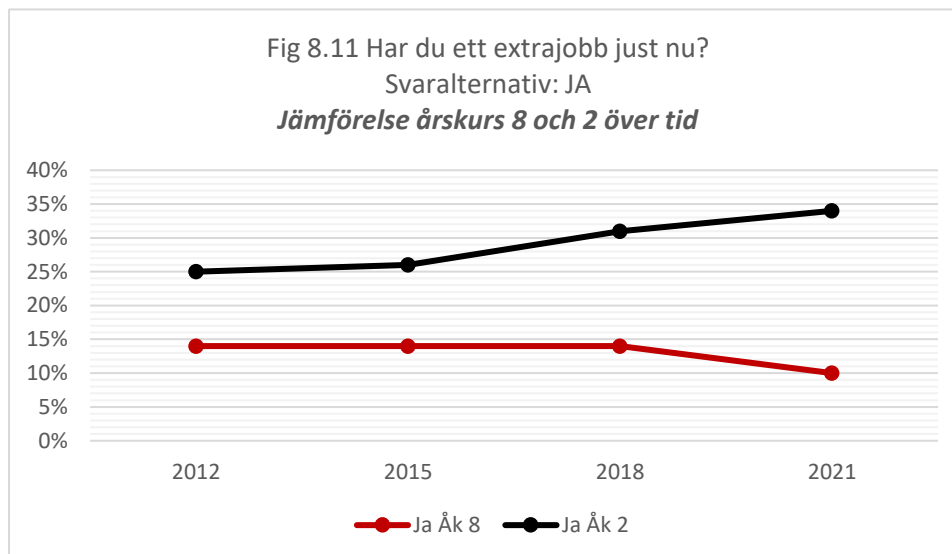
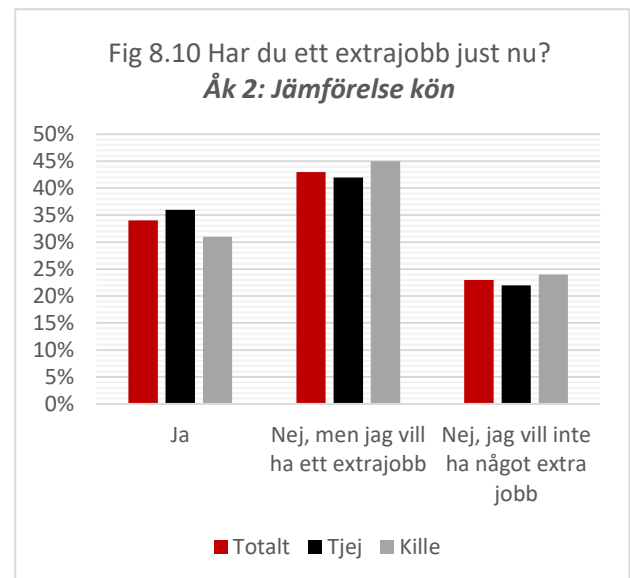
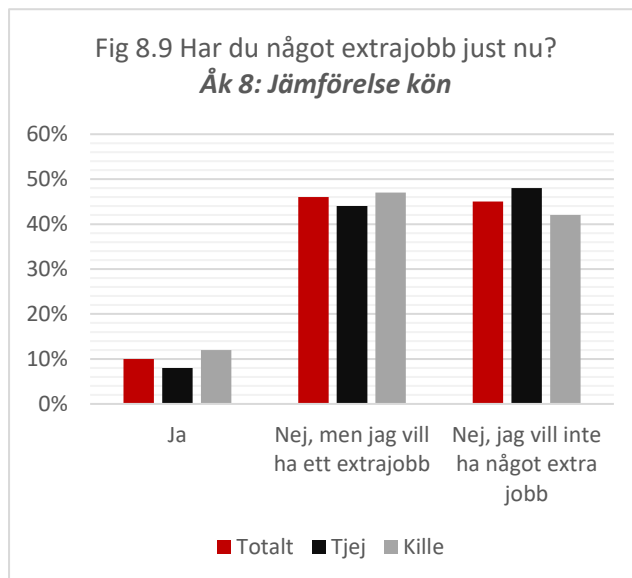
För de i årskurs 2 är det vanligast att man fått jobbet via kommunen eller att man själv tagit kontakt med arbetsplatsen.

Det är några fler killar än tjejer i årskurs 2 som sökt med inte fått något jobb samt som inte varit intresserad av att få något sommarjobb.

8.1.3 Extrajobb

I fig. 8.9-8.10 ställs frågan om man har något extrajobb just nu. Här visas tydligt att det är vanligare att ha ett extrajobb i årskurs 2 än i årskurs 8. Andelen som inte har men skulle vilja ha ett extrajobb, skiljer sig inte åt mycket mellan årskurserna. Det är betydligt fler i årskurs 8 som inte vill ha något extrajobb.

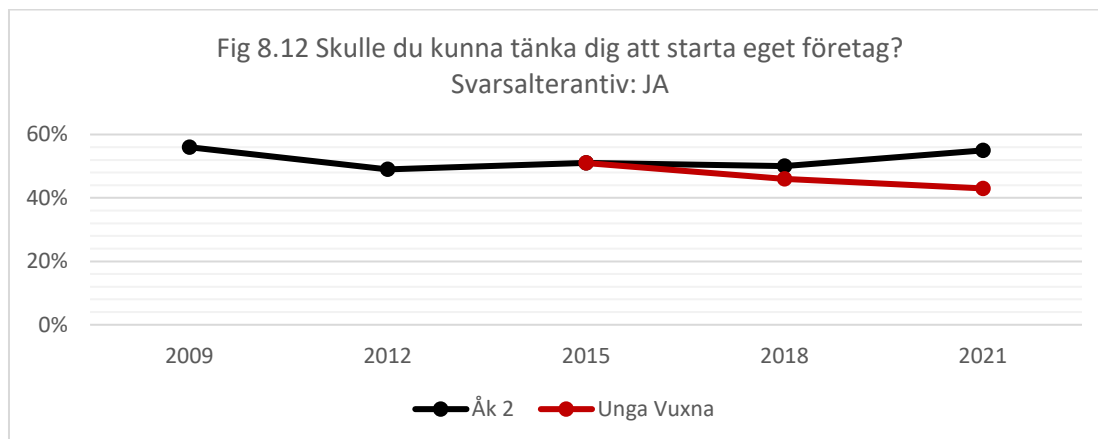
I årskurs 8 är det fler killar som jobbar och som vill ha ett extrajobb, jämfört med tjejer. Fler killar än tjejer i årskurs 2 vill ha ett extrajobb, men har inget och fler tjejer har ett extrajobb.

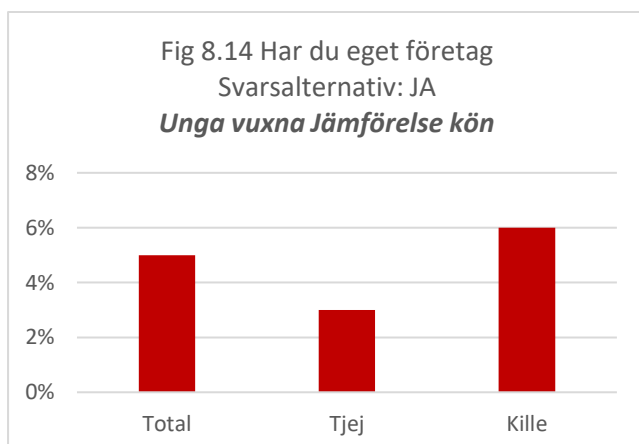
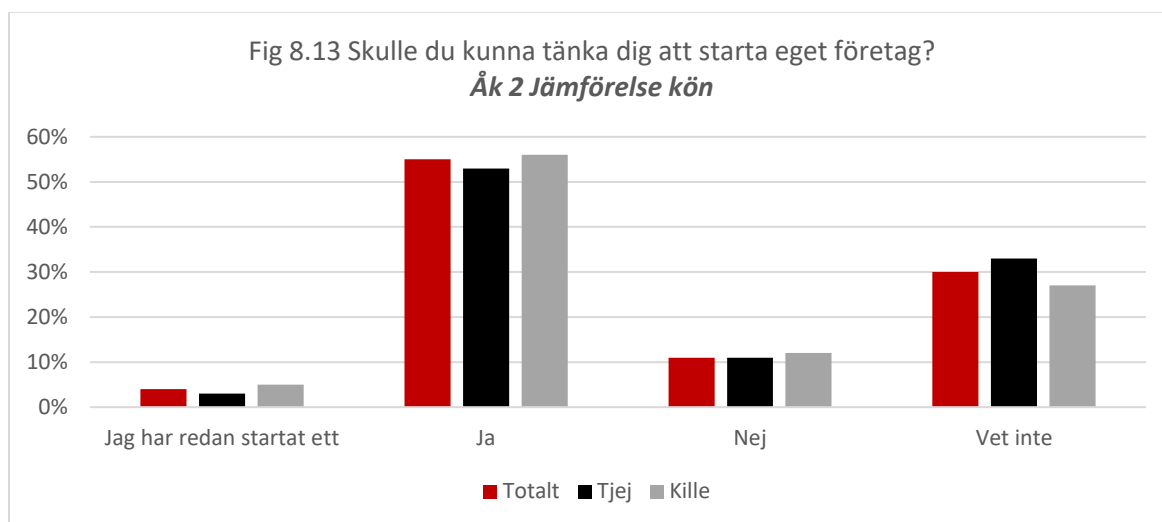
Över tid sker en ökning av de som har extrajobb i årskurs 2, medan det minskar i årskurs 8, fig. 8.11.

8.2 Starta eget

I årskurs 2 och i gruppen unga vuxna, ställs frågan om man kan tänka sig att starta eget företag. I fig. 8.12 ser vi över tid hur många som svarat Ja på frågan. I årskurs 2 går kurvan sakta uppåt medan den går sakta nedåt i gruppen unga vuxna.

För årskurs 2 har man flera svarsalternativ på frågan om man kan tänka sig att starta eget företag. I fig. 8.13 ser ni hur de svarat på varje svarsalternativ samt skillnaden mellan kön.

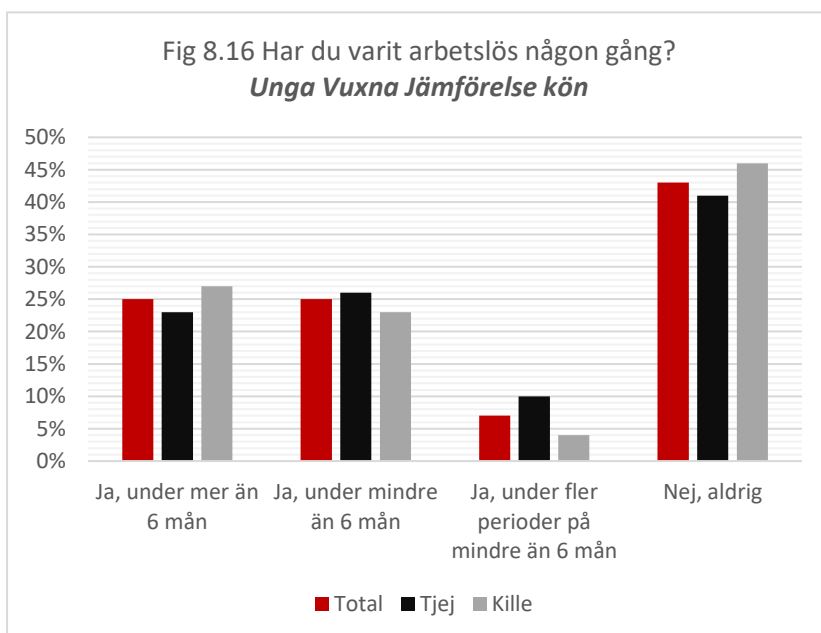
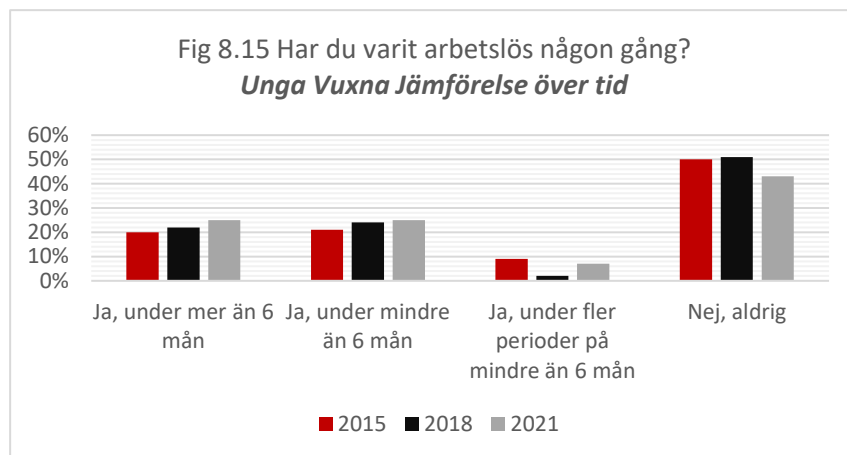
I gruppen unga vuxna finns endast svarsalternativen ja och nej på frågan om man kan tänka sig att starta eget företag. Fig. 8.12 visade över tid hur många som kan tänka sig att starta eget i gruppen unga vuxna. När vi jämför mellan kön på denna fråga, skiljer det sig inte i någon större utsträckning. I gruppen unga vuxna ställer man frågan om du har eget företag och resultatet av det ser du i fig. 8.14.

8.3 Unga Vuxna

I enkäten för gruppen unga vuxna ställs det flera frågor kring arbete, arbetslöshet, ekonomiskt stöd samt stöd i allmänhet.

8.3.1 Jobb

I följande tabeller, fig. 8.15-8.20, visar på hur de i gruppen unga vuxna svarat på frågor om de varit arbetslösa, arbetar samt om hur de fått sitt jobb och vad som är viktigt med ett jobb.

Över tid har det skett en liten ökning av de som varit arbetslös under mer än 6 månader.

Killar är i högre utsträckning arbetslös än tjejer i denna målgrupp.

Under år 2021 är det färre som svarar att de har arbete än tidigare år, fig. 8.17.

Vidare ser vi att tjejer i högre utsträckning har svarat ja på att de har arbete än killar.

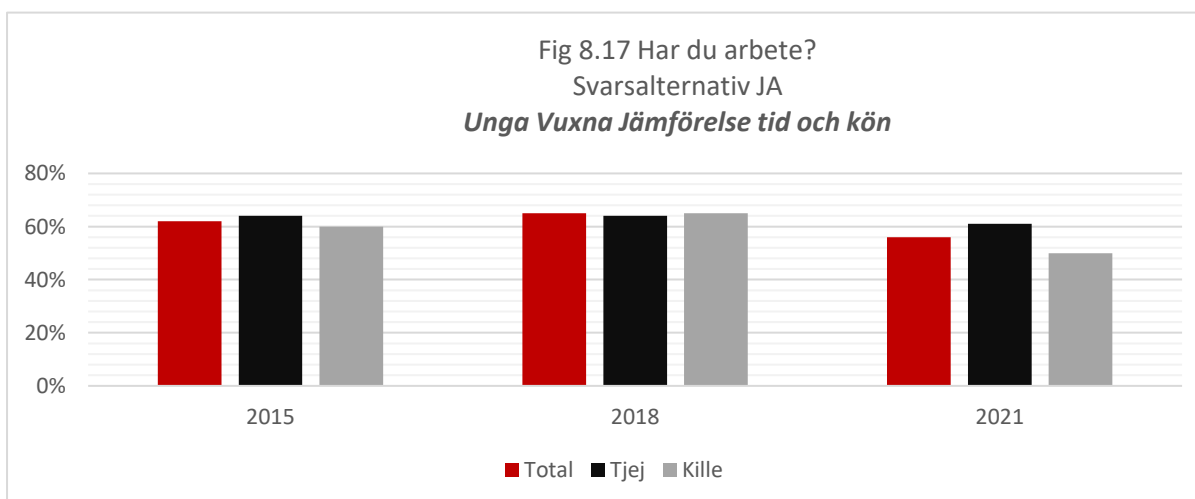
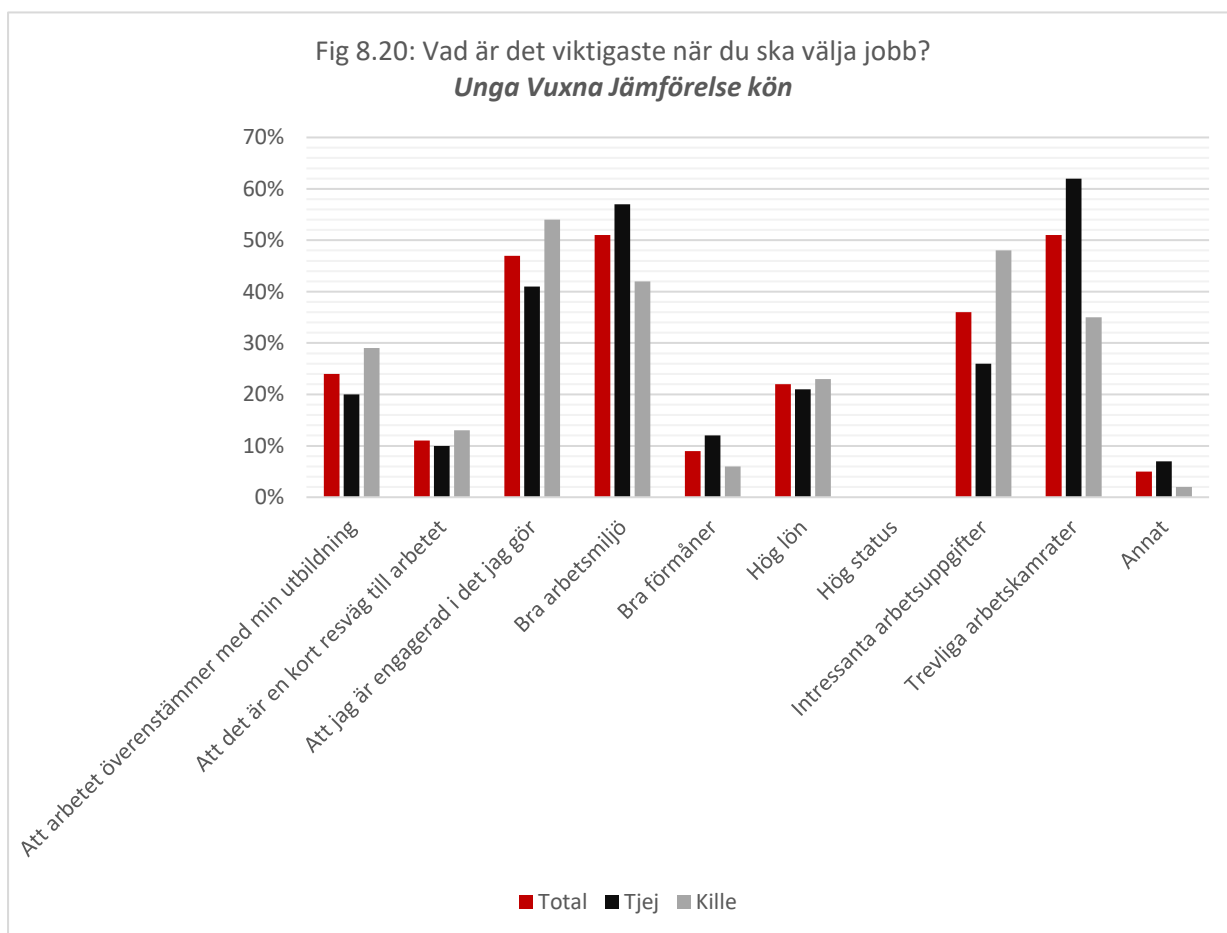
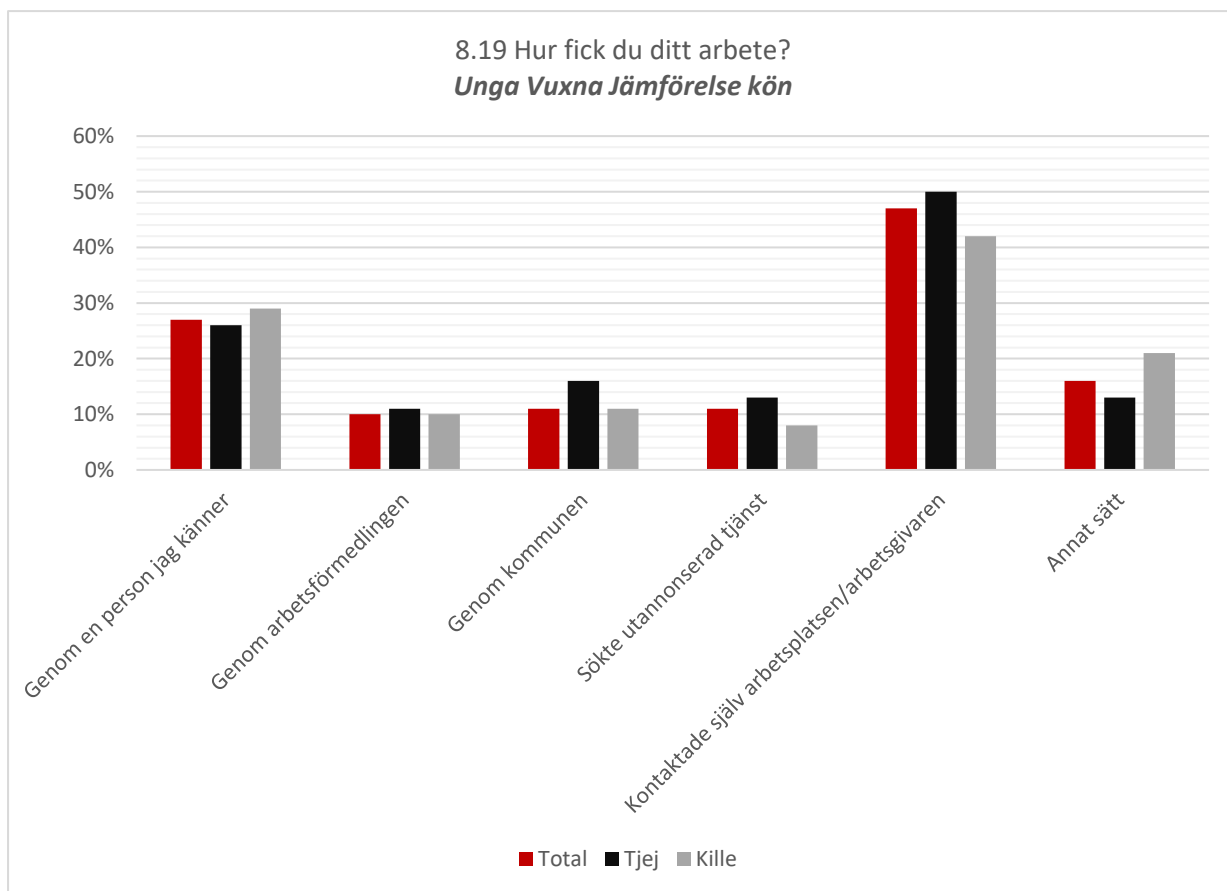

Fig. 8.19-8.20 visar på hur man fått sitt arbete och vad som är viktigt när en ska välja jobb.

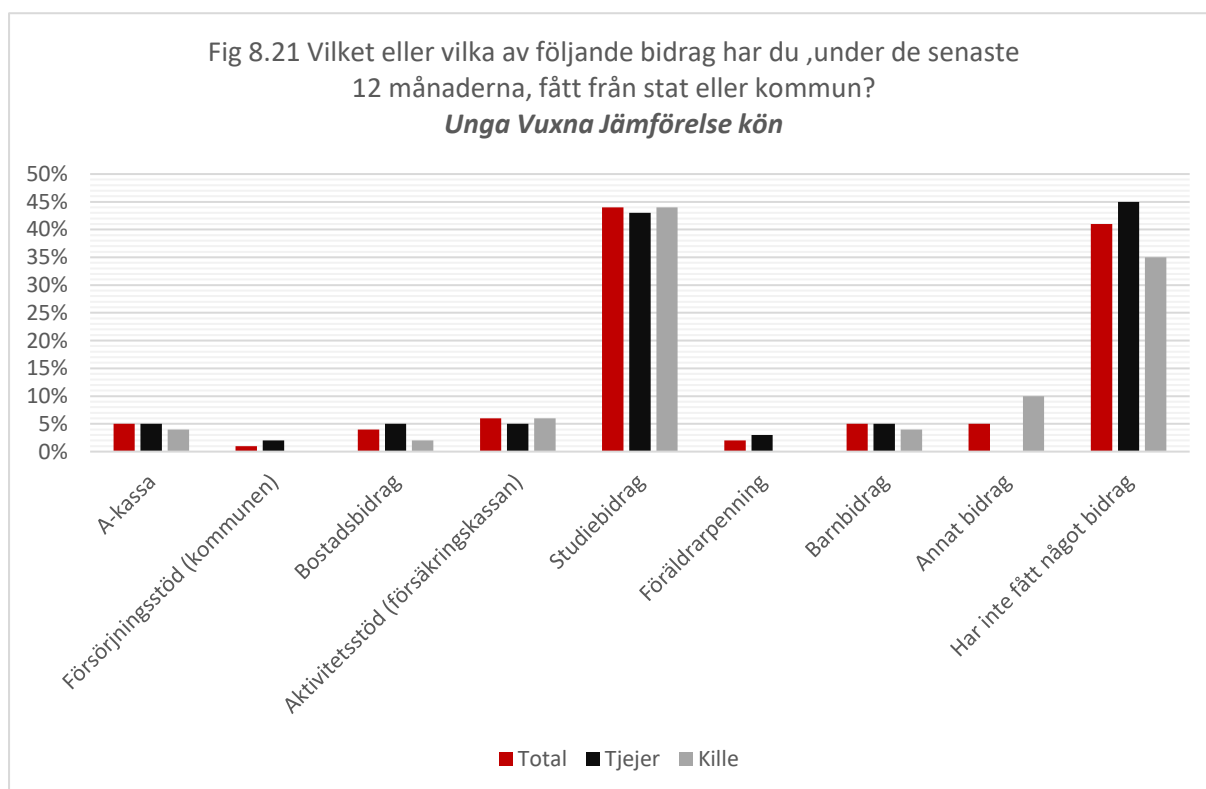

I fig. 8.20 ser vi vad unga vuxna tycker är viktigt när de söker arbete. Det finns vissa skillnader mellan tjejer och killar men de tre viktigaste sakerna är trevliga arbetskamrater, bra arbetsmiljö och att man är engagerad i det man gör.

De som svarat annat på frågan om vad som är viktigast när du ska välja jobb hade möjlighet att skriva i öppna svar vad det kunde vara. De som skrev in vad som var viktigt skrev att det handlade om att trivas, möjlighet till att utvecklas personligen och klättra i karriären. Jobbet ska vara flexibelt med inspirerande chefer samt vara stressfritt.

8.3.2 Ekonomi och Bidrag

I kommande tabeller får vi se om man fått bidrag från stat eller kommun under de senaste 12 månaderna.

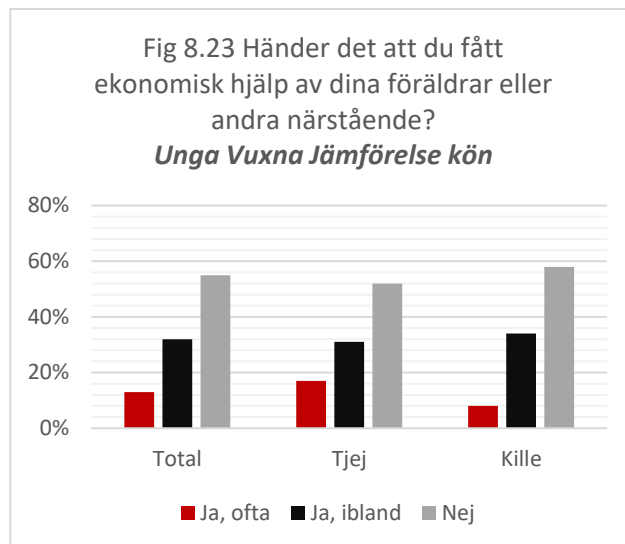
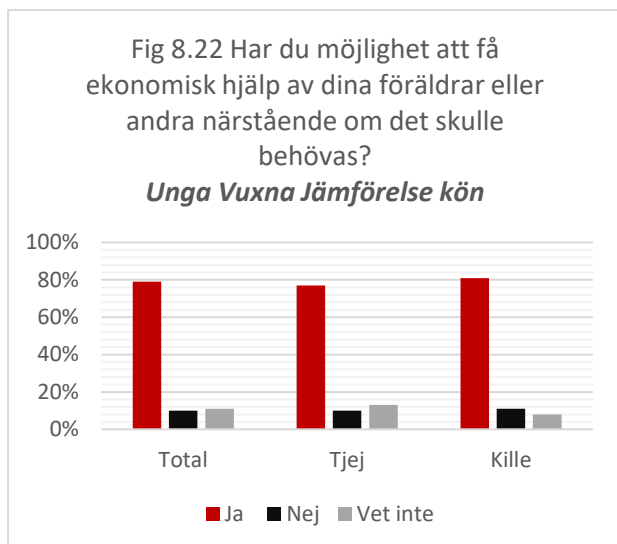

Drygt 40% har inte fått något bidrag som visas i fig. 8.21. Bland de som fått bidrag är det i huvudsak studiebidrag.

I fig. 8.22 ser vi möjligheten till att få ekonomiskt stöd och hjälp av förälder eller annan närstående. Närmare 80% har denna möjlighet till stöd och hjälp.

45% av de svarande har fått ekonomisk hjälp ibland eller ofta av en förälder eller närstående.

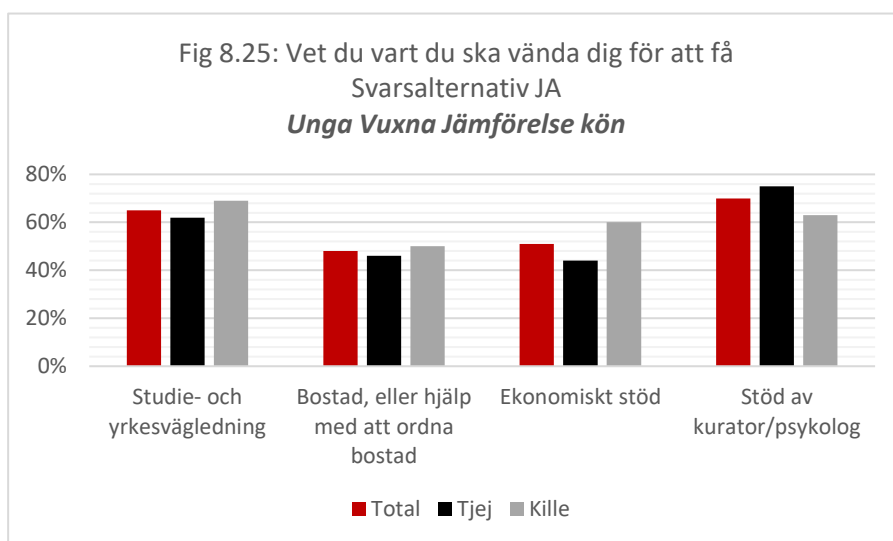
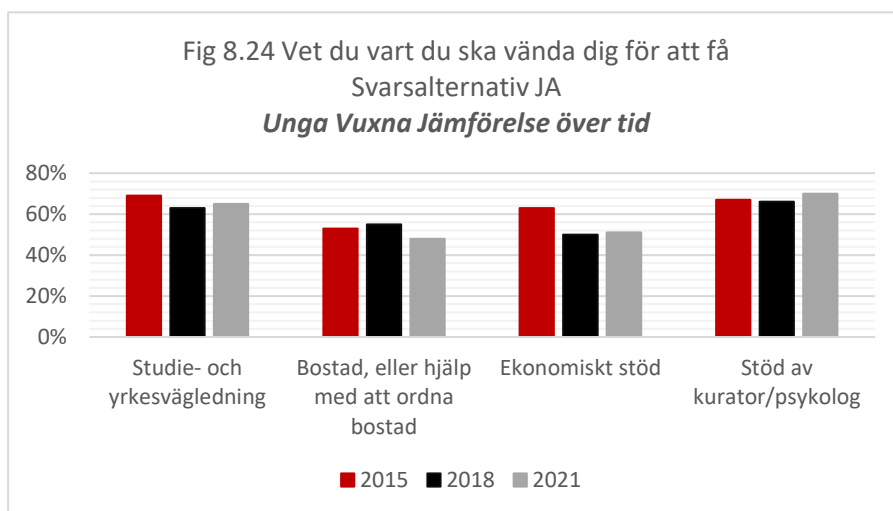

8.3.3 Övrig stöd och hjälp

I kommande två tabeller ställs frågan om man vet vart man kan vända sig för att hjälp med tex studievägledning, bostad, ekonomi samt kurator eller psykolog. Fig. 8.24 visar förändringen över tid och där den största förändringen handlar om hjälp med att finna bostad.

I fig. 8.25 ser vi skillnader mellan kön. Här har killar större kunskap på alla områden utom när det gäller att få hjälp av kurator eller psykolog, där tjejer har mer koll på hur de ska gå till väga.

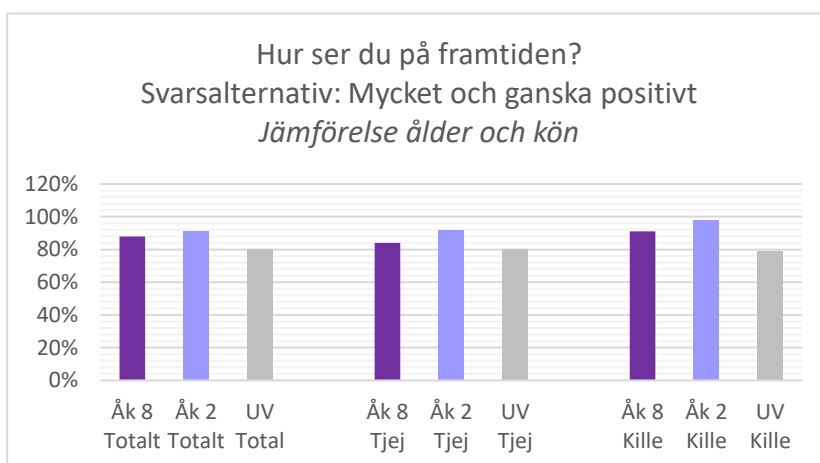
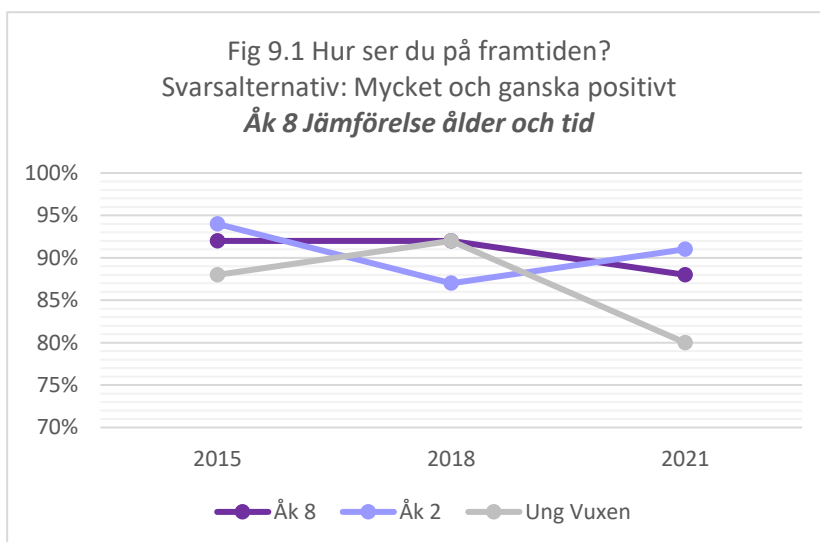
9. FRAMTIDEN

Kapitlet om framtiden handlar om ungas syn på framtiden, vad de vill göra och var de vill leva och bo. Vi får även svar varför man tror man kommer flytta från Örnsköldsviks kommun och vad som är det bästa med att bo i Örnsköldsvik kommun.

Framtidskapitlet avslutas med en fråga kring äktenskap och om man får gifta sig med vem man vill.

På frågan om hur man ser på framtiden upplever majoriteten den positiv i alla åldersgrupper. Fig. 9.1 visar på förändringen över tid och där ser vi att i årskurs 8 och i gruppen unga vuxna har det skett en minskning av de som ser mycket eller ganska positivt på framtiden. I årskurs 2 har det en ökning av de som ser mycket eller ganska positivt på framtiden.

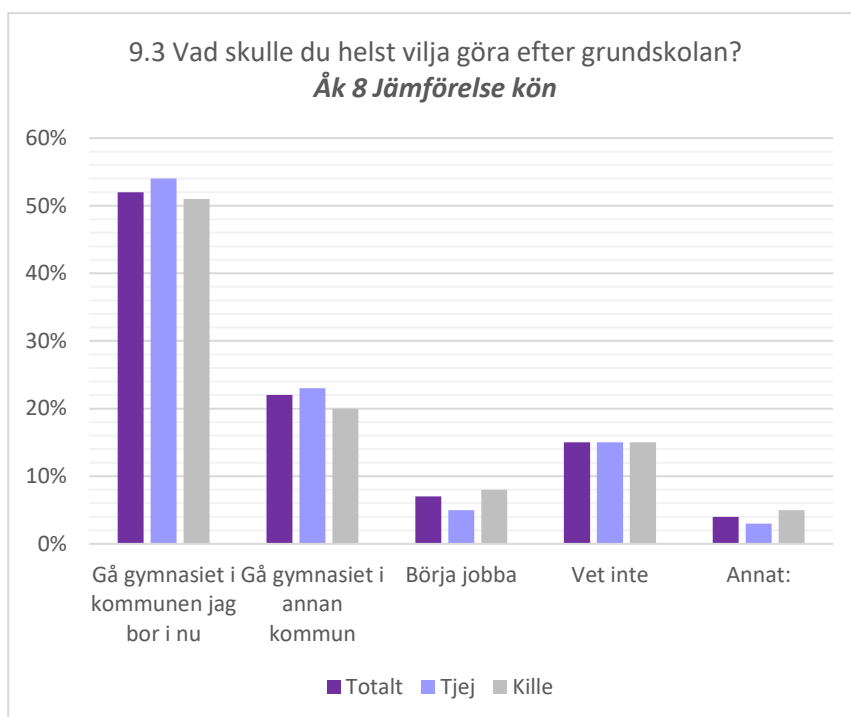
När jämförelse görs mellan ålder och kön visar fig. 9.2 att gruppen unga vuxna är minst positiv, till hur man ser på framtiden. Mellan könen är det ingen större skillnad.

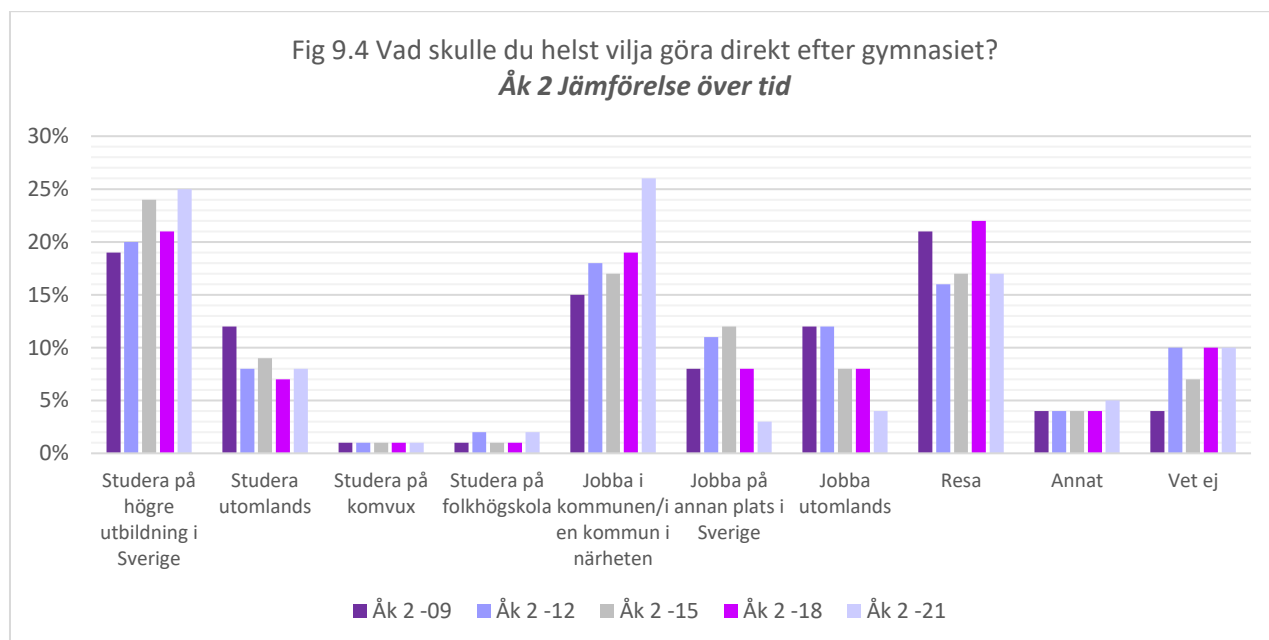
9.1 Vill och tror

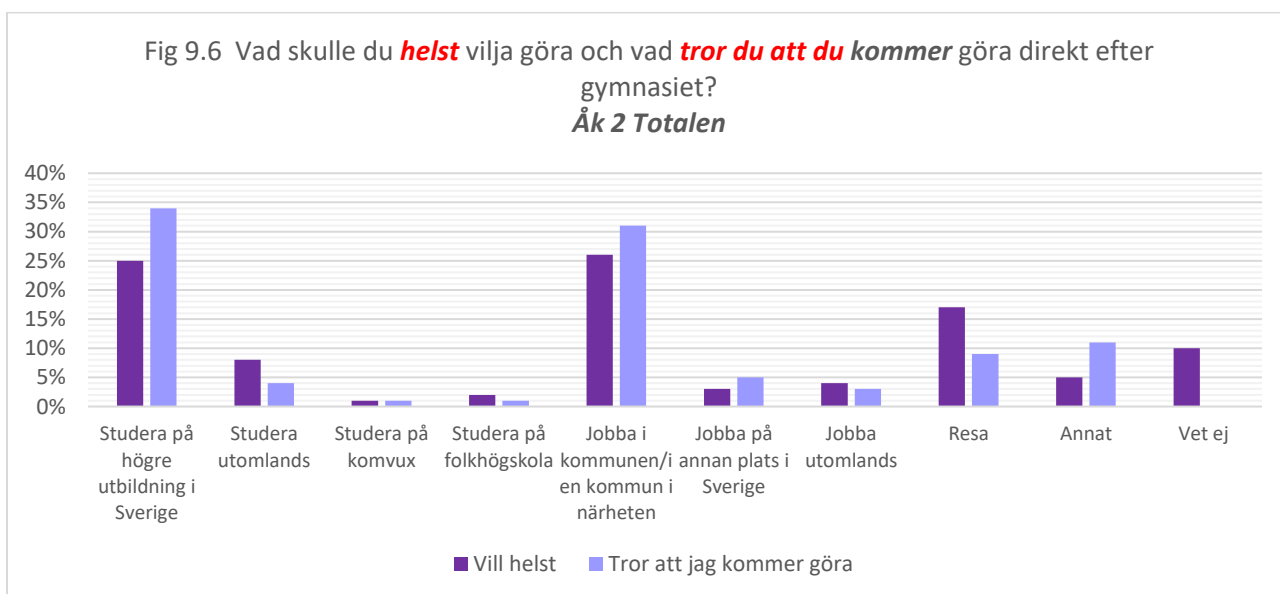
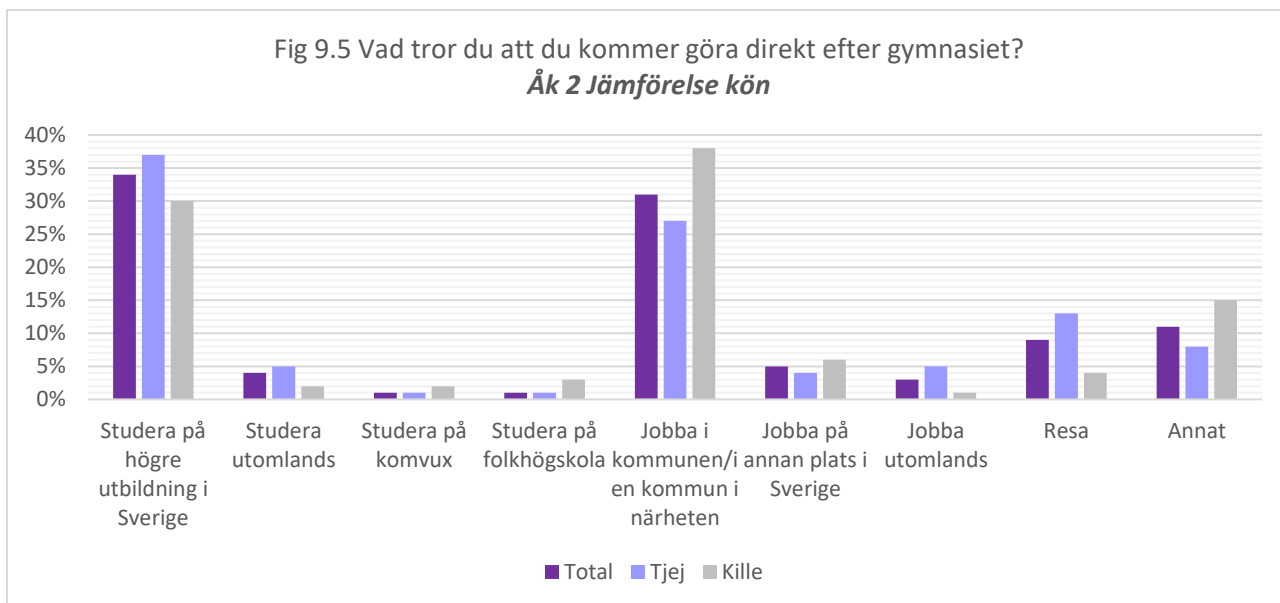
I kommande tabeller följs alla åldersgrupper åt, om vad de vill eller tror de kommer göra närmsta tiden. Vi tar varje grupp för sig då frågorna skiljer sig åt.

De flesta i årskurs 8 vill läsa vidare på gymnasiet efter grundskolan, antingen i hemmakommunen eller i annan kommun, fig. 9.3. Mellan tjejer och killar ser vi ingen större skillnad annat än att tjejer i någon högre utsträckning vill läsa på gymnasiet medan killar i något högre utsträckning vill börja jobba eller att de inte vet vad de vill göra, fig. 9.4.

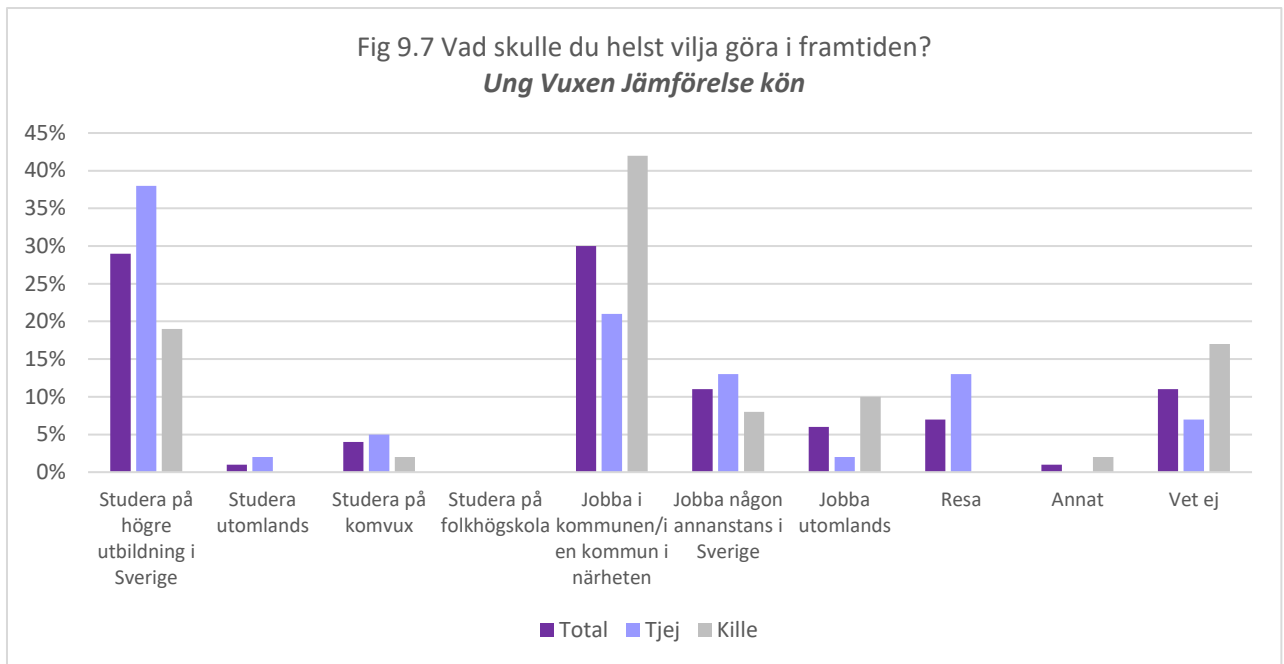
Följande tre tabeller, fig. 9.4 - 9.6, visar vad de i årskurs 2 helst vill göra efter gymnasiet samt vad de tror de kommer göra,

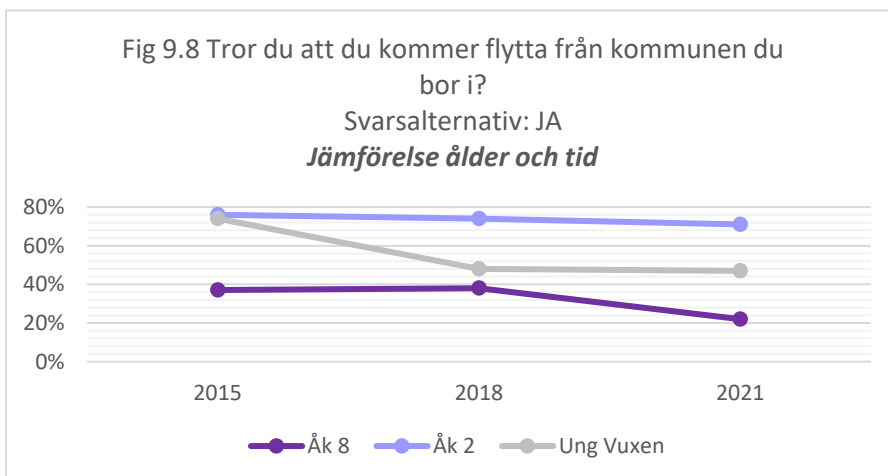

De tre saker årskurs 2: or helst vill göra efter gymnasiet är att jobba i kommunen man bor i, eller i en kommun nära, studera vidare eller resa. Alternativet att jobba på annan plats i Sverige har stadigt minskat som alternativ sedan 2015. Jobba utomlands och att resa är det betydligt färre som helst skulle vilja gör efter gymnasiet. Tjejer är mer intresserade av högre utbildning på universitet eller högskola än killar. Killar vill i högre utsträckning göra praktiska saker och då helst jobba när hemkommunen medan tjejer har dragnin till saker som är bortanför hemkommunen. I fig. 9.6 ser vi vad man helst skulle vilja göra jämfört med vad man tror man kommer göra efter gymnasiet.

I fig. 9.7 ser vi hur gruppen unga vuxna svarat 2021 på vad de helst vill göra i framtiden och hur det skiljer sig mellan kön. Tjejer vill i högre utsträckning än killar studera på högre utbildning, jobba någon annanstans i Sverige eller resa. Medan killar vill jobba i kommunen eller att resa. Betydligt fler killar har även svarat vet ej på frågan vad de helst vill göra i framtiden.

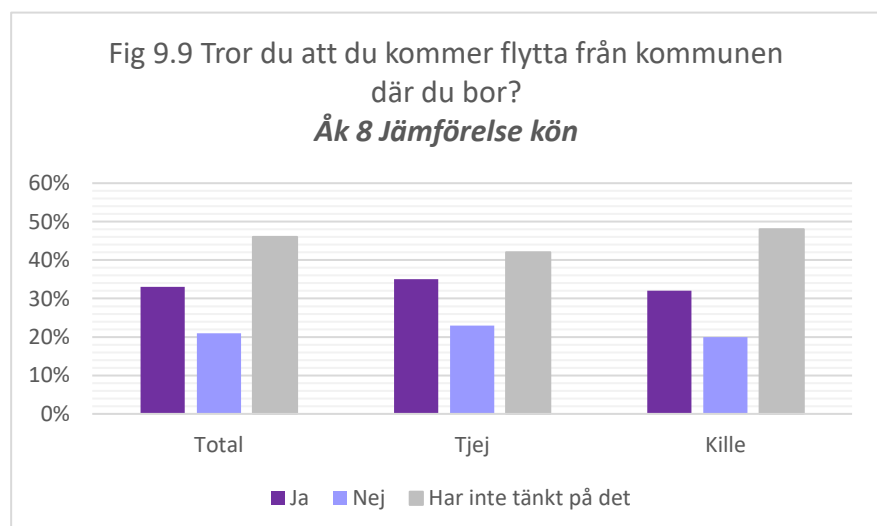

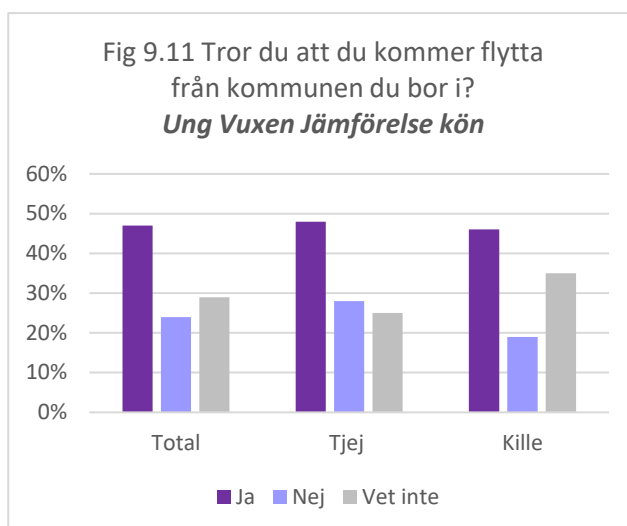
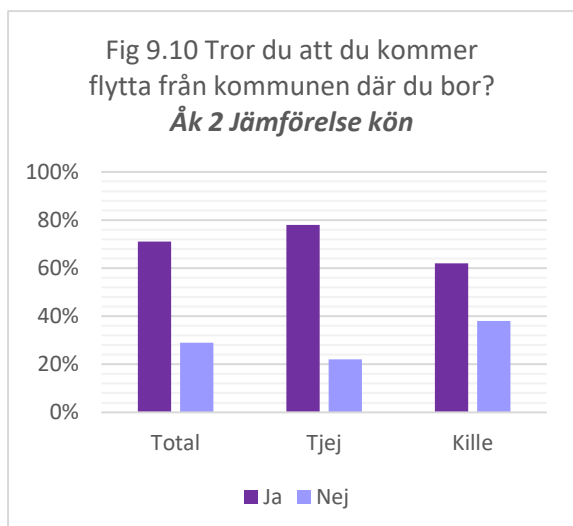
9.2 Bo eller inte bo i Örnsköldsviks kommun

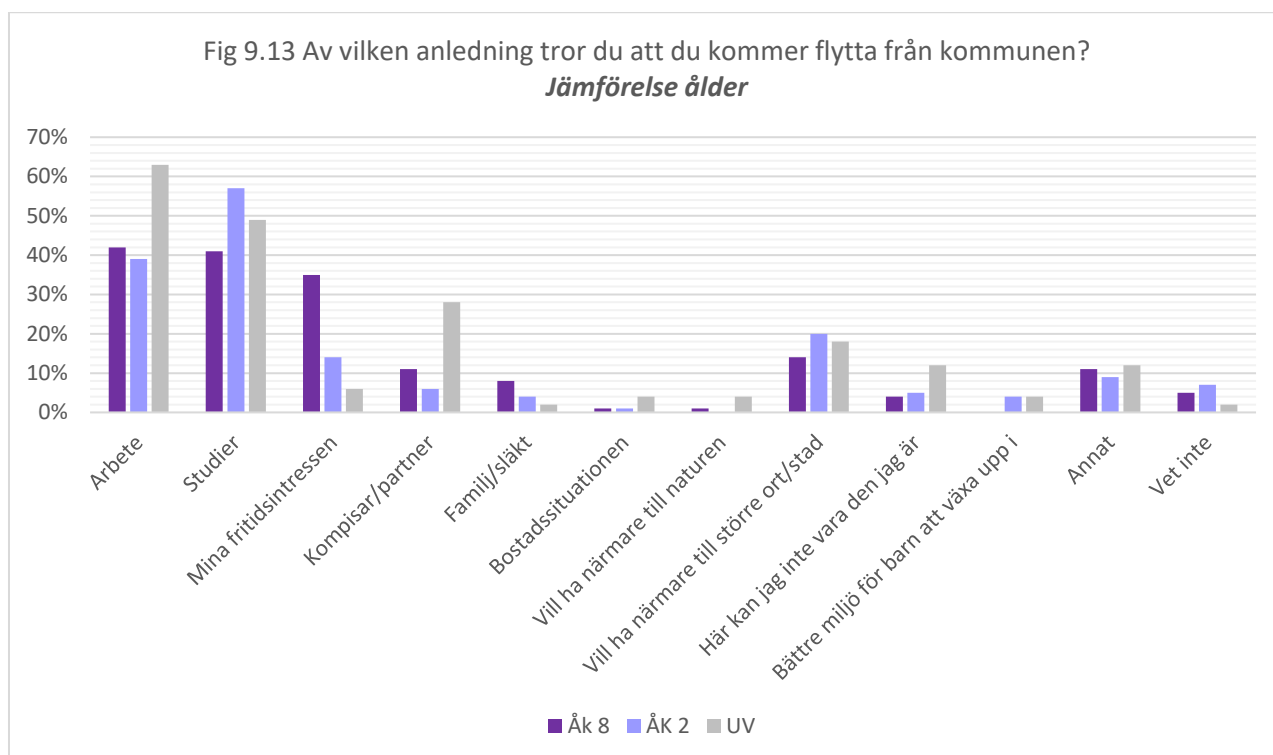
Årskurs 2 är den grupp som i högst utsträckning tror de kommer flytta från kommunen de bor i. Förändringen över tid är störst i årskurs 8 och gruppen unga vuxna, fig. 9.8.

I fig. 9.9-9.11 ser vi jämförelse mellan tjejer och killar i alla tre åldersgrupperna när det handlar om att flytta från kommunen man bor i nu.

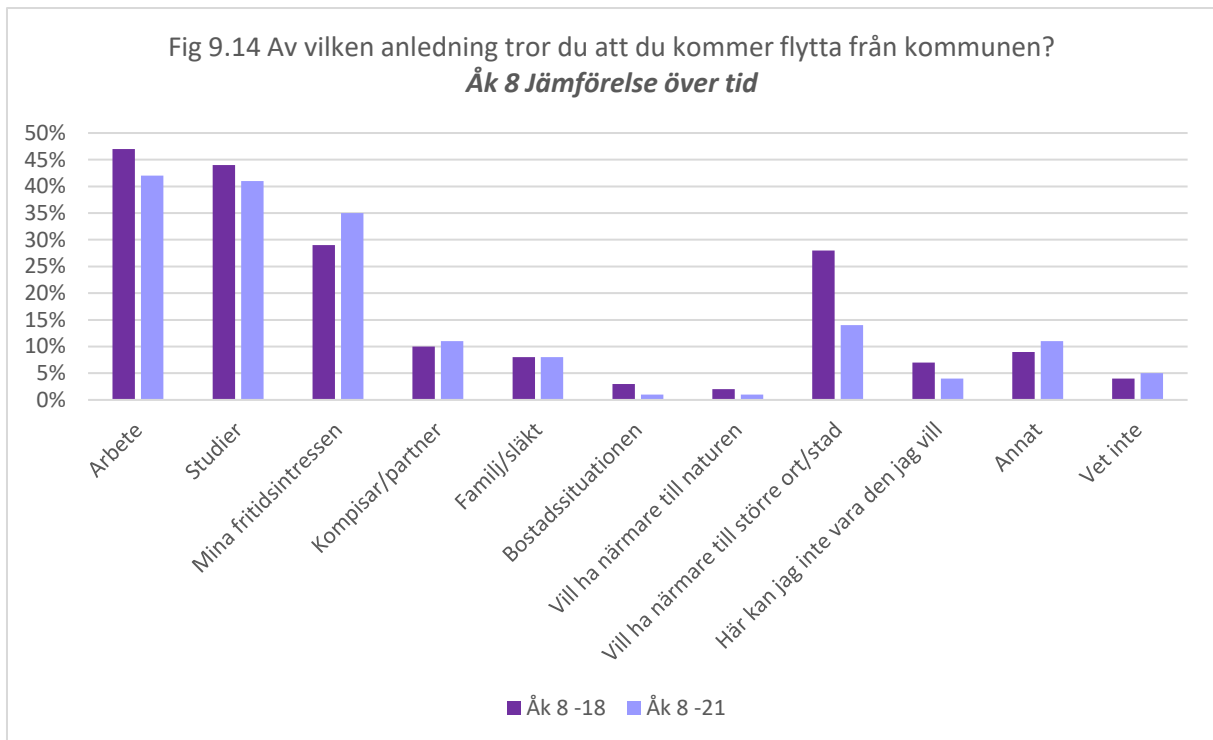

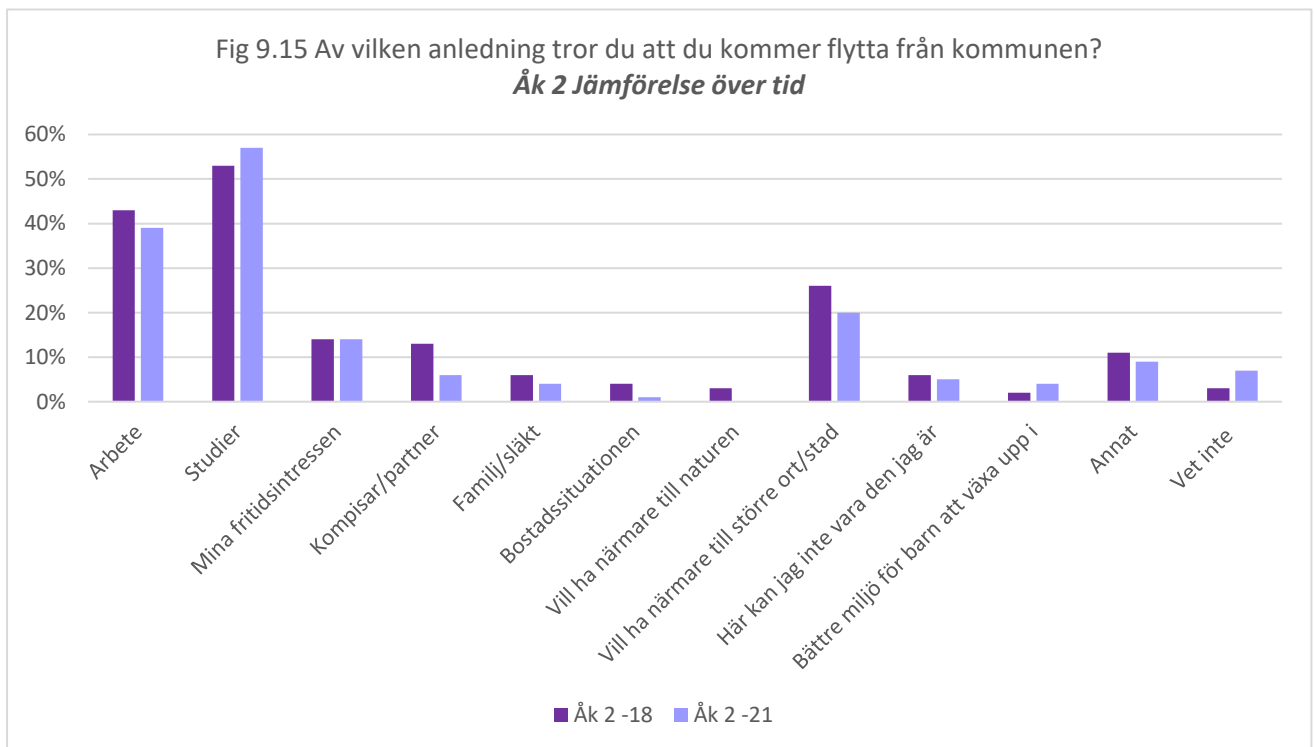
I fig. 9.13 tittar vi på vilken är anledningen till, att man tror man kommer flytta från sin hemkommun. När det handlar om arbete och kompisar/partner, sticker gruppen unga vuxna ut medan det i årskurs 2 är det studier som i huvudsak är anledningen till flytt. I årskurs 8 tror man i betydligt högre utsträckning, än i de övriga grupperna, att det är fritidsintressena som är orsak till flytt.

Tittar vi närmare på årskurs 8 och jämför över tid har vi den största förändringen i anledningen till flytt när det gäller att ha närheten till större stad jämfört med 2018. Det är även färre som tror att arbete och studier är anledningen till flytt, men fler som tror att fritidsintressena är anledningen, fig. 9.14.

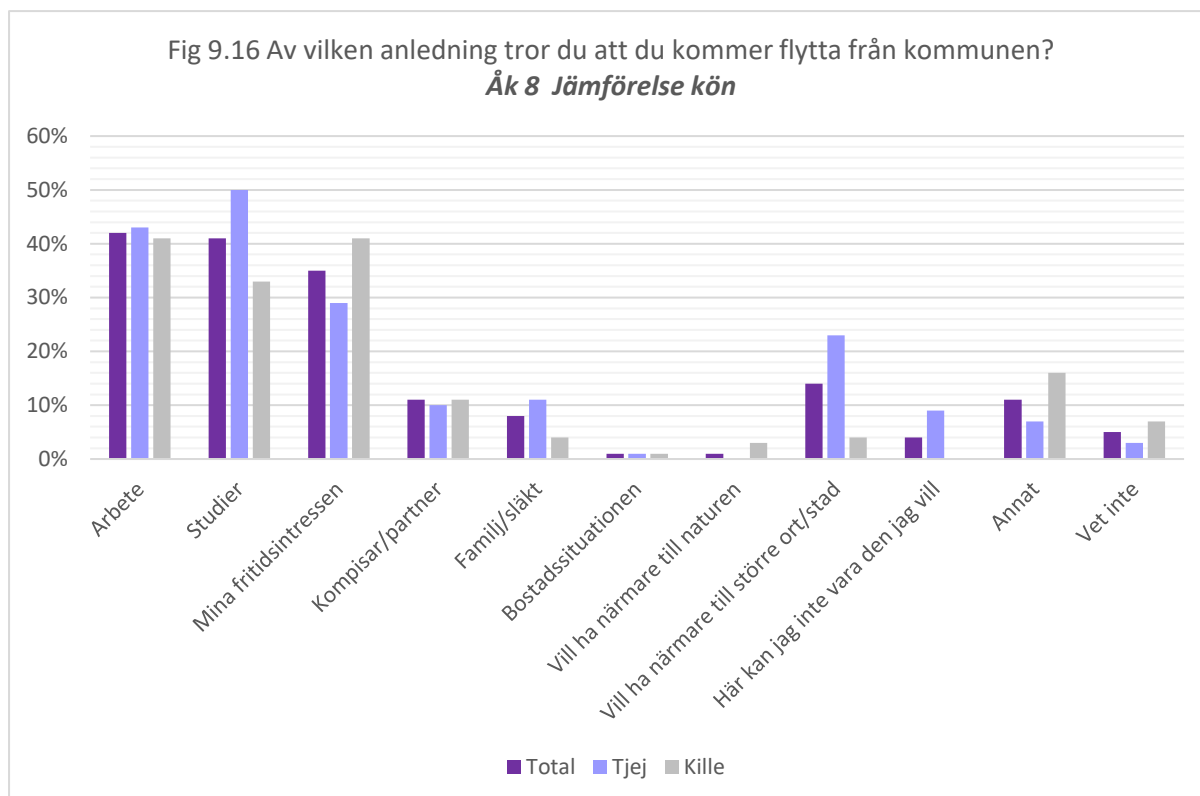
I fig. 9.15 ser vi att även i årskurs 2 finns det några mindre förändringar över tid, när det gäller anledningen till att man tror man ska flytta. Även här har närheten till en större stad, mindre betydelse precis som arbete och kompisar/partner till att man kommer flytta. Studier är den största anledningen till flytt och där är det även fler 2021 än 2018 som tror att det kommer vara anledningen till flytt.

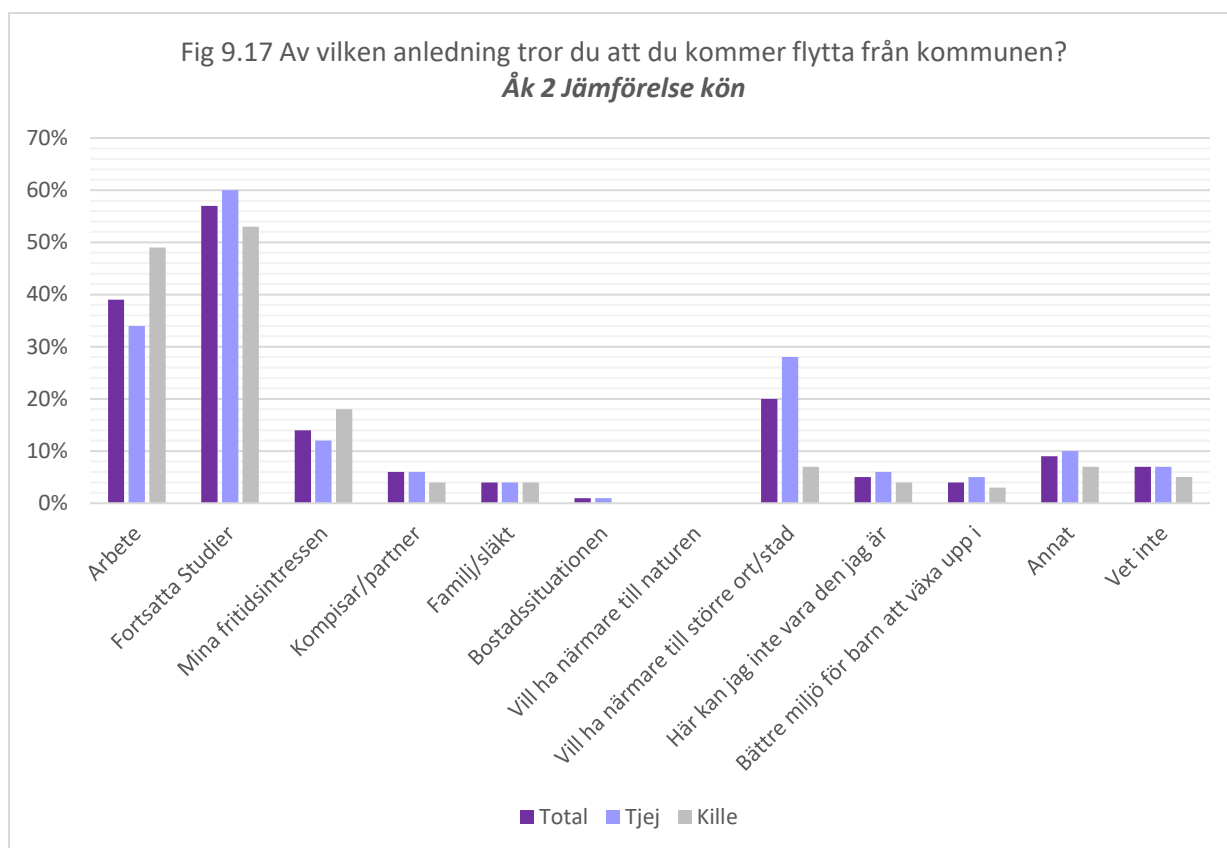
Vidare i fig. 9.16-9.17 kan vi se skillnaden på kön i årskurs 8 och årskurs 2. För tjejer i årskurs 8 är det studier och närheten till en större ort som är anledningen i högre utsträckning än vad det är för killar att flytta.

Killarna tror att fritidsintressen är en större anledning till flytt än tjejer.

I årskurs 2 tror både tjejer och killar att studier är den största anledningen till flytt även om tjejer tror det i något större utsträckning än killar. Fler killar än tjejer anser att arbete och fritidsintressen är en större anledning till flytt, medan fler tjejer än killar anser att närheten till en större stad är anledningen till flytt.

I gruppen Unga Vuxna tror fler tjejer än killar att kompisar/partner är anledning till flytt. I övrigt är gruppen Unga vuxna väldigt lik gruppen årskurs 2.

9.3 Vad är det bästa med att bo i Örnsköldsviks kommun

Nu följer sju tabeller där vi kommer se vad det bästa är med att bo i Örnsköldsviks kommun. Jämförelser finns mellan ålder och kön samt över tid.

I alla åldersgrupper är familjen och släkten det bästa med att bo i kommunen tätt följt av kompisar och partner. Närheten till naturen och att Örnsköldsvik är en bra plats för barn att växa upp på, sticker ut i gruppen unga vuxna.

Tjejer i alla åldersgrupper tycker i högre utsträckning än killar att familjen/släkten och kompisar/partner är det bästa med att bo i kommunen medan fler killar än tjejer, anser att möjligheten till arbete är det bästa. I årskurs 8 och gruppen unga vuxna, är det även fler killar än tjejer som tycker att fritidsintressena är det bästa.

Följande tabeller börjar med att jämföra mellan åldersgrupper, för att sedan visa varje åldersgrupp för sig jämfört över tid och kön, fig. 9.18-9.24.

Fig 9.18 Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Jämförelse ålder

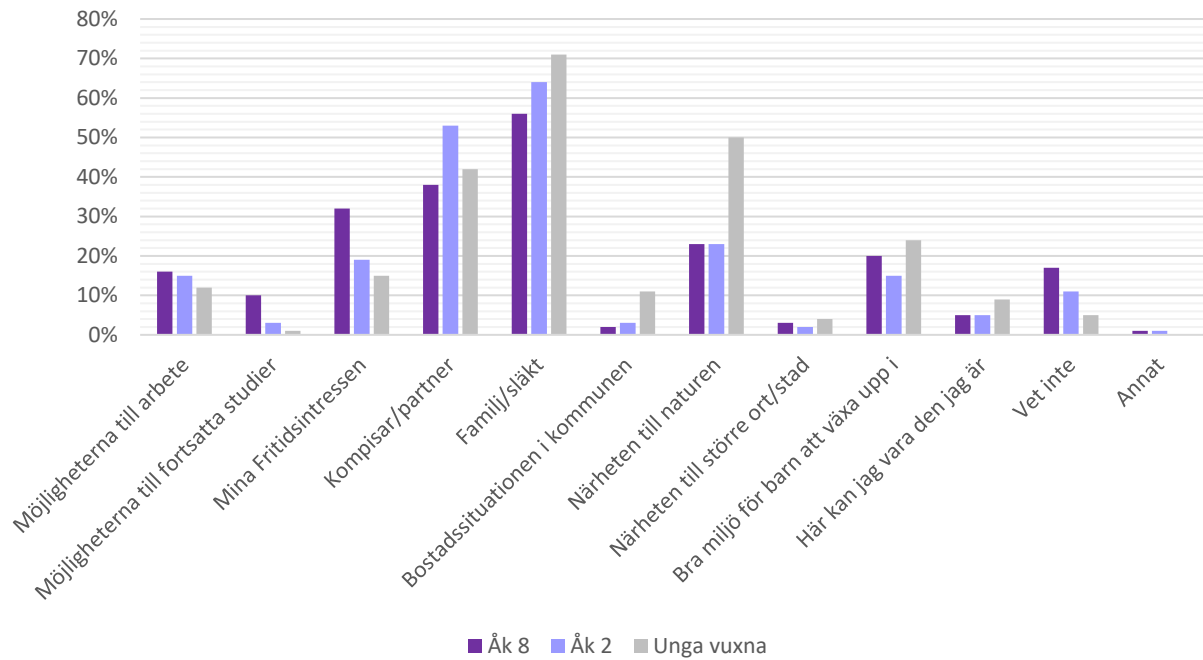

Fig 9.19 Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Åk 8 Jämförelse över tid

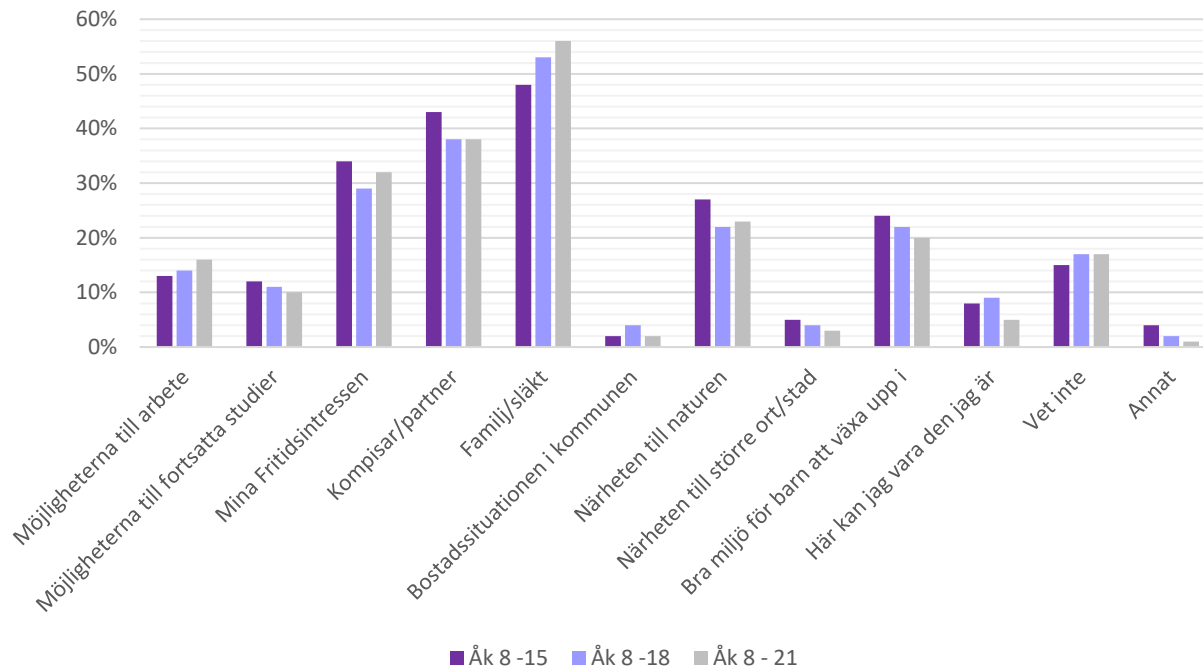

Fig 9.20 Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Åk 8 Jämförelse kön

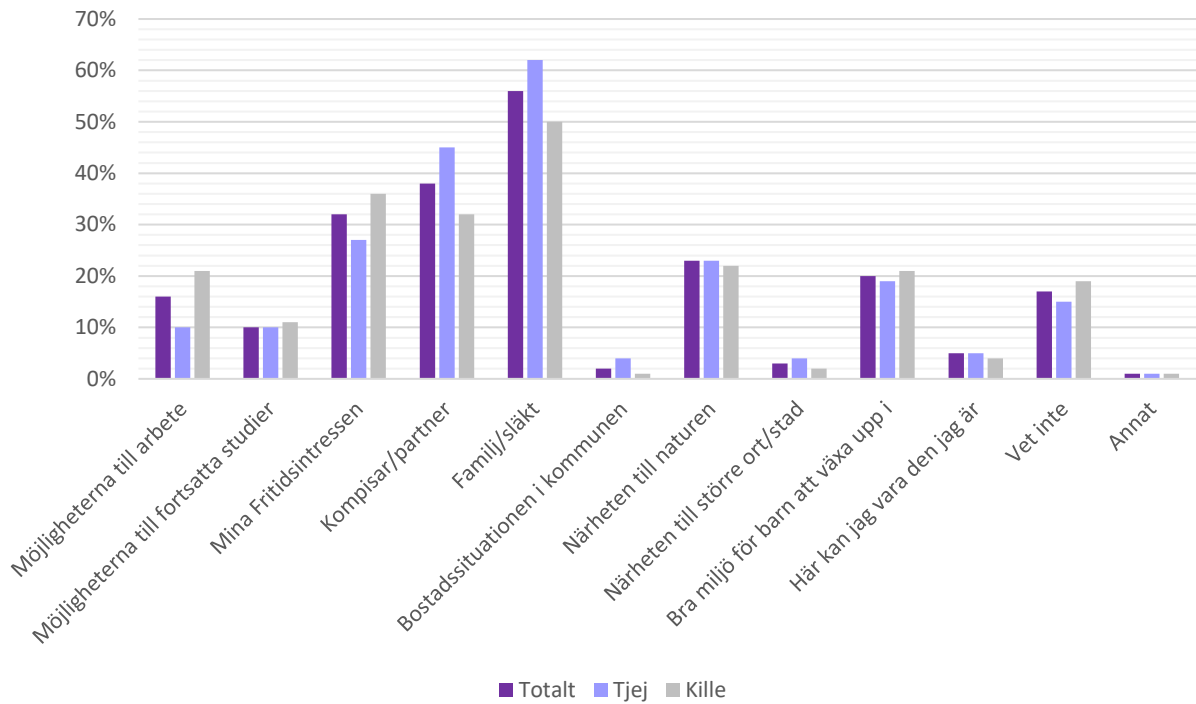

Fig 9.21 Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Åk 2 Jämförelse över tid

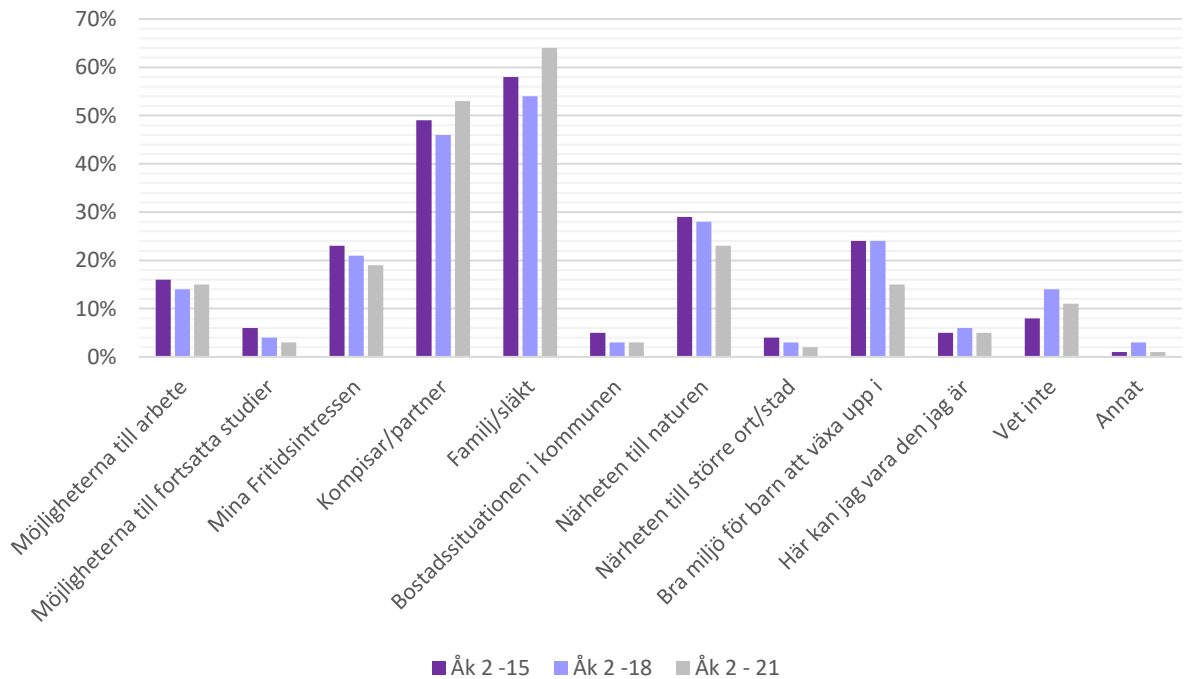

Fig 9.22 Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Åk 2 Jämförelse kön

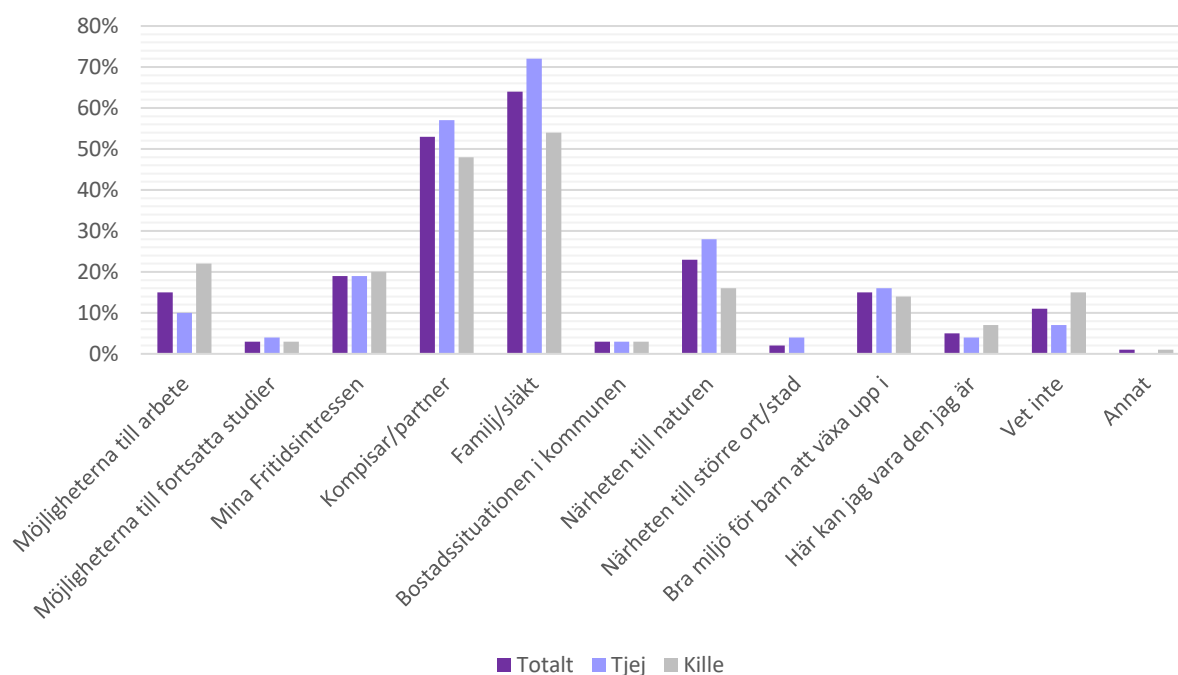
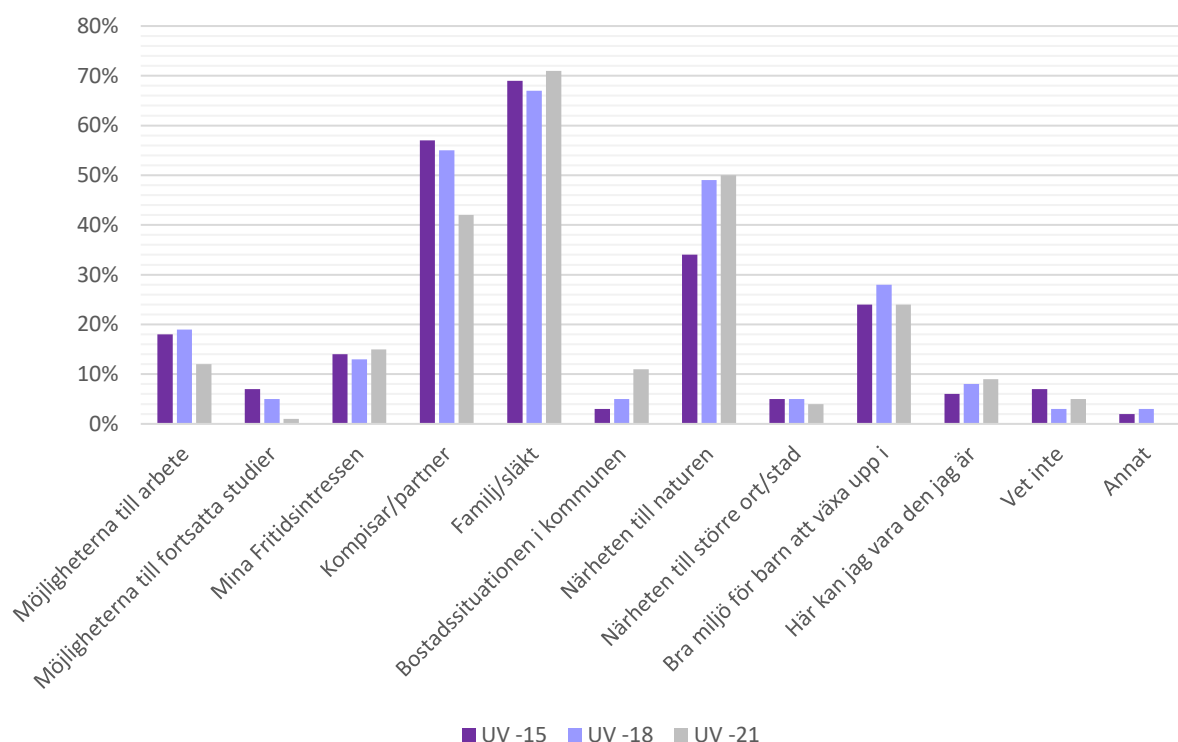
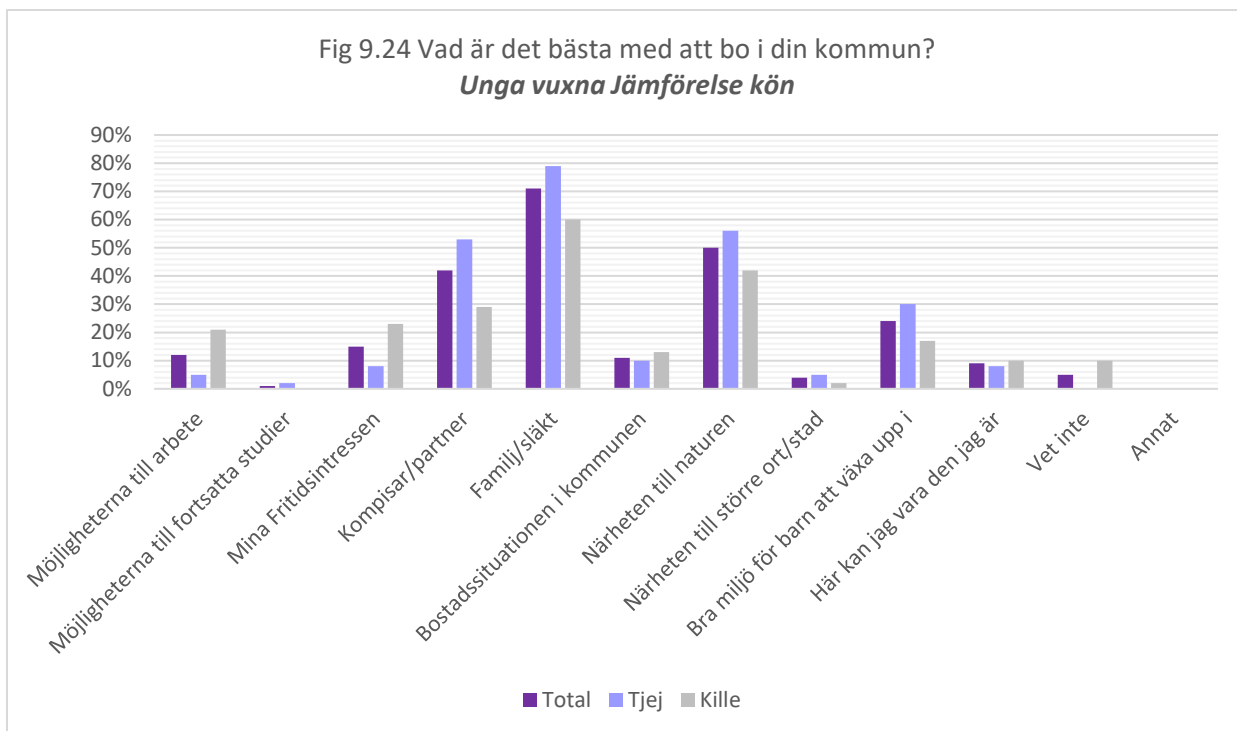

Fig 9.23 Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Unga vuxna Jämförelse över tid

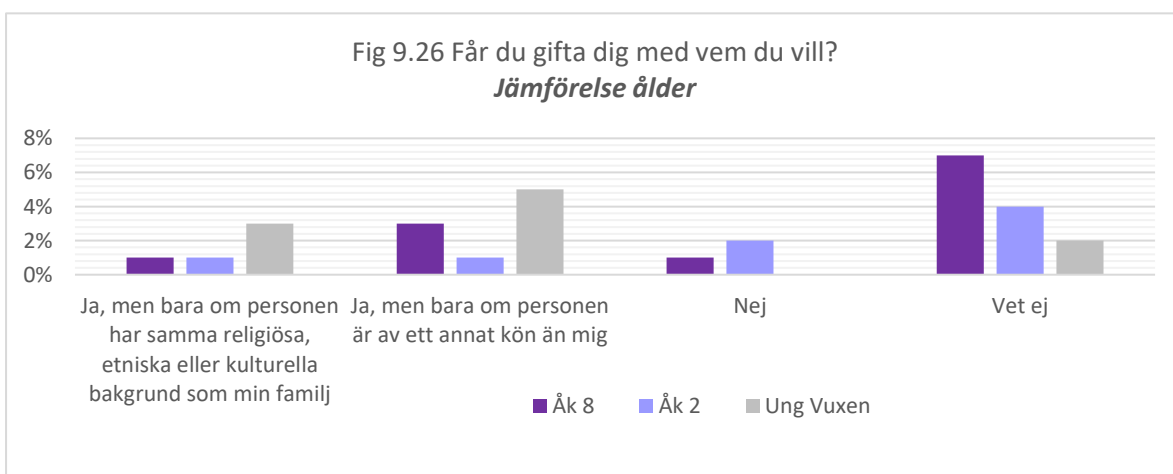
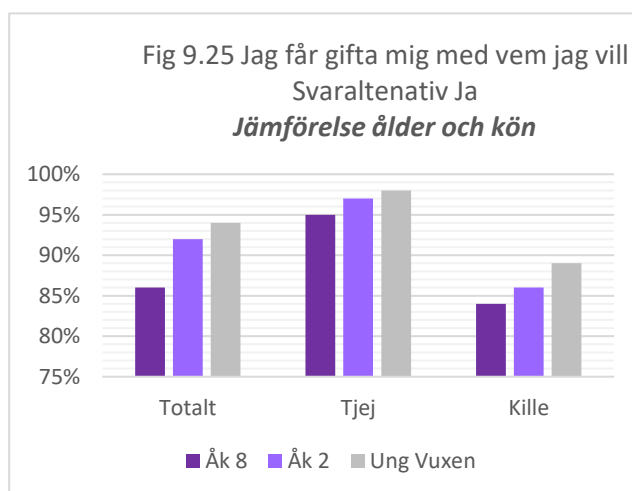

9.4 Äktenskap

I blocket om framtiden finns en fråga om giftermål, och om man får gifta sig med vem man vill. Det finns 5 svarsalternativ varav ja redovisas i fig. 9.25 i jämförelse mellan ålder och kön. Övriga svarsalternativ redovisas i fig. 9.26 med jämförelse mellan ålder.

Majoriteten får gifta sig med vem man vill. Andelen som inte vet är störst i årskurs 8 vilket kan kännas ganska naturligt med tanke på den unga åldern.

TACK!

Ett stort tack till alla er ungdomar som gick i årskurs 8 och årskurs 2 hösten 2021 samt till er födda 1998 och 2001 för att ni tagit er tid att svara på denna enkät.

Tack till er lärare och skolpersonal som hjälpt till och möjliggjort datainsamlingen.

Tack alla ni kollegor som hjälpt till att korrekturläsa, lämna synpunkter och bollat tankar och idéer under rapportskrivningen.

/Camilla

Örnsköldsviks kommun

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Kultur och fritidsavdelningen, Kultur och ungdomsenheten

Camilla Larsson, Demokratisamordnare

Tele: 0660-88645

E-post: camilla.larsson@ornskoldsvik.se

Version 1

220325